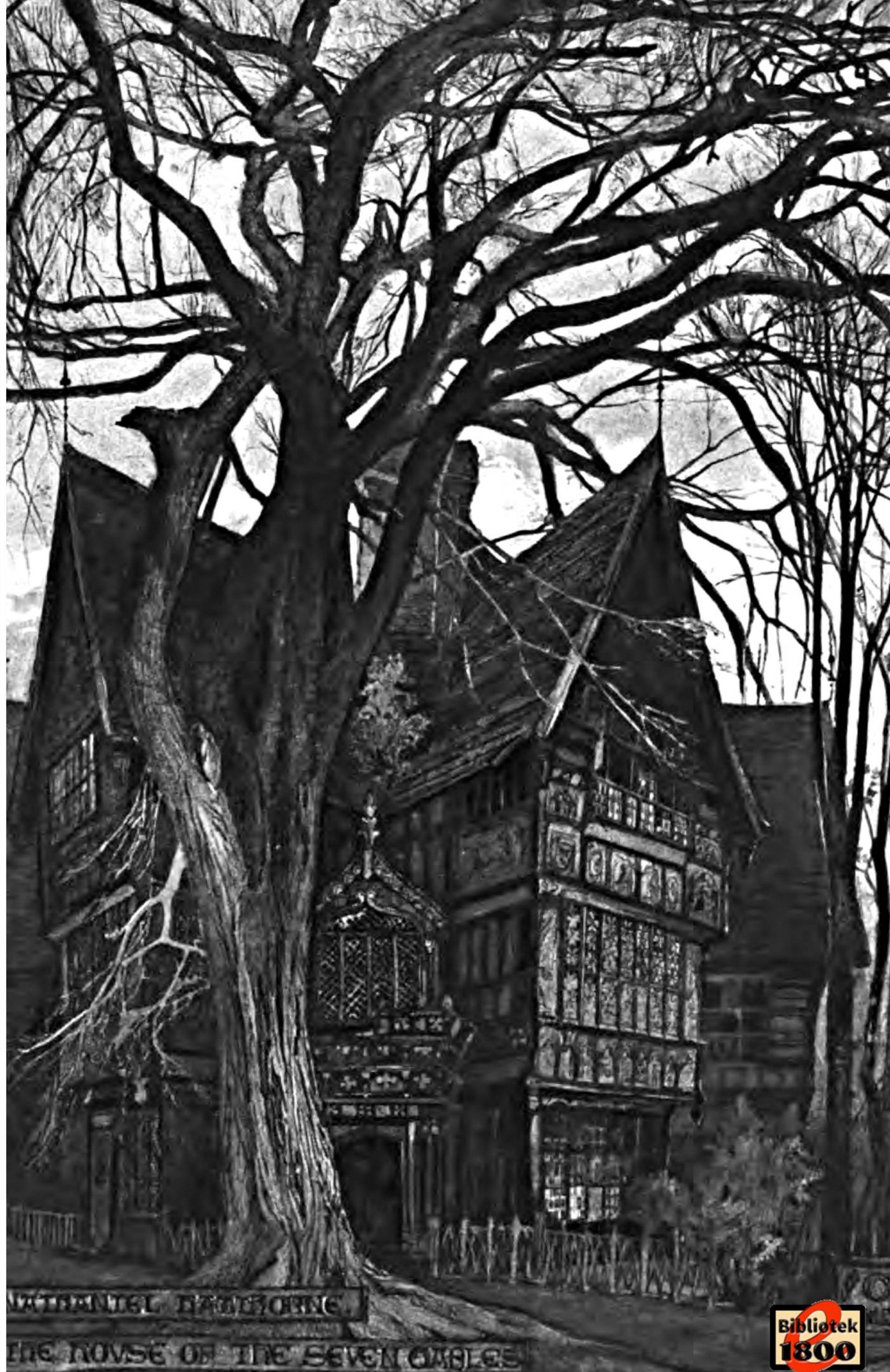
Huset med de syv gavle

Nathaniel Hawthorne

Nathaniel Hawthorne

Huset med de syv gavle

eBibliotek 1800

2023

1. Den gamle Pyncheon-familie

Omtrent midt i en sidegade i en af vore nyengelske byer står et forfaldent træhus med syv spidse gavle, der vender imod forskellige streger af kompasset, og med en høj, uformelig skorsten i midten. Gaden er Pyncheongaden. Huset er det gamle Pyncheon-hus, og et elmetræ af betydeligt omfang, som vokser foran døren, er kendt af hvert barn i byen under navn af Pyncheon-elmen. Når jeg en enkelt gang besøger omtalte by, undlader jeg sjældent at lægge vejen ned ad Pyncheongade, for at gå i skyggen af disse to oldtidslevninger – det store elmetræ og den forfaldne bygning.

Synet af den ærværdige bygning har altid grebet mig ligesom et menneskeligt ansigt, der ikke blot bærer spor af ydre storm og solskin, men også peger hen på et langt tidsrum af dødeligt liv og dermed følgende lykkens omskiftelser, som er foregået indenfor. Blev de godt fortalt, ville de udgøre en ikke uinteressant og belærende fortælling, som ydermere besad en vis mærkværdig enhed, der næsten kunne synes frugten af kunstnerisk anordning. Men historien ville omfatte en kæde af begivenheder, som strakte sig ud over den største del af to århundreder, og når den blev skrevet med behørig bredde, ville den fylde et tykkere foliobind eller en længere række duodesbind end der med rimelighed kunne forundes hele New Englands annaler for en lignende periode. Det bliver altså nødvendigt at gøre kort proces med størstedelen af den sagnhistorie, som det gamle Pyncheon-hus, også kendt under navn af "Huset med de syv Gavle", har været emne for. Efter en

kort skitse af de omstændigheder, under hvilke huset blev grundlagt, og et hurtigt blik på dets sælsomme ydre, som er blevet sort ved den fremherskende østenvinds ødelæggende magt – mens hist og her på dets tag og vægge findes en lille grøn, mosklædt plet – skal vi derfor begynde de virkelige begivenheder i vor fortælling på et tidsrum, som ikke ligger langt fra vore dage. Der er ikke des mindre en sammenhæng med fortiden – en pegen hen til glemte begivenheder og personer, til sæder, følelser og meninger, som ganske eller til dels er forældede – hvilke, når de på passende måde forklaredes for læseren, ville tjene til at oplyse, hvor meget gammelt materiale, der medgår til at danne det allernyeste i det menneskelige liv. Deraf kunne måske også drages et vægtigt bevis for den lidet påagtede sandhed, at den forsvindende generations handlinger er en spire, som kan og må bære gode og onde frugter i en fjern tid; at de dødelige, sammen med sæden for den blot nutidige høst, tillige uundgåeligt sår agern for en langsommere vækst, som måske engang vil brede en mørk skygge over deres efterkommere.

Huset med de syv gavle var, hvor gammelt det end ser ud nu, ikke den første bolig, som af civiliserede mennesker var opført på netop denne plet jord. Pyncheongaden bar fordum den beskednere benævnelse Maules Vej, således kaldet efter den oprindelige ejer af jorden, foran hvis dør den løb som en smal sti. En naturlig kilde af ferskt og behageligt vand – en sjælden skat på den havomsluttede halvø, hvor puritanerkolonien blev anlagt – havde tidligt bevæget Matthew Maule til at bygge en hytte, hvis tag struttede af tækkehalm, på dette sted, selv om det lå noget fjernt fra, hvad der dengang var landsbyens

centrum. Da byen imidlertid var vokset lidt, efter en tredive eller fyrretyve års forløb, var det stykke jord, der var dækket af denne hytte, blevet såre attråværdigt i en mægtig persons øjne, som påstod at have retmæssigt krav på dette og en stor tilstødende landstrækning formedelst en indrømmelse af retten. Oberst Pyncheon, den mand, der rejste kravet, var, efter hvad vi kan slutte af de opbevarede træk af ham, navnlig bemærkelsesværdig ved en jernenergi. På den anden side var Matthew Maule, skønt en ukendt mand, hårdnakket i forsvaret af, hvad han anså for sin ret, og i flere år lykkedes det ham at skærme de par acres af land, som han med meget slid og møje havde hugget ud af urskoven til have og hjemstavn. Det er os ikke bekendt, at der eksisterer nogen beretning om denne strid. Vort bekendtskab med hele sagen skyldes væsentligt traditionen. Det vil derfor være dristigt og muligvis uretfærdigt at nære en afgørende mening om, på hvis side retten var. Skønt der i det mindste synes at have været tvivl om afgørelsen af, hvorvidt oberst Pyncheon ikke med urette havde udstrakt sit krav til Matthew Maules lille stykke jord. Hvad der højligt bestyrker en sådan mistanke, er den kendsgerning, at denne strid mellem to ulige modstandere – og det ydermere på en tid, da personlig indflydelse, hvor meget vi så end roser den, havde langt større vægt end nu – i flere år forblev uafgjort og først blev endt ved den mands død, som boede på den omtvistede jordlod. Hans dødsmåde griber også i vore dage sindet anderledes end for halvandet hundrede år siden. Det var en død, som gjorde navnet på hyttens beskedne beboer til en rædsel og næsten gjorde det til en gudvelbehagelig handling at

køre ploven over hans grund og udslette hans sted og hans minde blandt menneskene.

Gamle Matthew Maule blev med andre ord henrettet for trolddom. Han var en af martyrerne for denne skrækkelige vildfarelse, som blandt andet lærer os, at de indflydelsesrige personer og de, som påtager sig at være folkets ledere, til fulde er meddelagtige i al den lidenskabelige vildfarelse, som altid har karakteriseret den mest rasende pøbel. Gejstlige, dommere, statsmænd – deres tids viseste, roligste og helligste personer – stod i den indre kreds om galgen, applauderede højest blodgerningen og var de sidste til at bekende, at de var ynkeligt bedraget. Når nogen del af deres fremfærd kan siges at fortjene mindre dadel end den anden, da var det den forunderlige lighed, hvormed de forfulgte, ikke blot de fattige og gamle, således som i tidligere retsmassakrer, men folk af alle stænder: Deres jævnbyrdige, brødre og hustruer. Under en så mangesidig ødelæggelsesuorden er det ikke underligt, at en så lidt kendt mand som Maule næsten ubemærket vandrede martyrens vej til galgebakken mellem sine medmartyrer. Men senere, da denne afskyelige tids tøjlesløshed var ophørt, erindredes det, hvor højt oberst Pyncheon havde istemt det almindelige skrig om at rense landet for trolddom. Og der hviskedes om, at der var en misundelig bitterhed i den iver, hvormed han havde søgt at opnå Matthew Maules domfældelse.

Det var velkendt, at ofret i sin forfølgers opførsel mod ham havde set personligt fjendskabs bitterhed, og at han erklærede sig jaget ihjel for sin jords skyld. I henrettelsens øjeblik – med strikken om halsen, mens oberst Pyncheon sad på sin hest og betragtede scenen med et barsk blik – havde Maule tilkaldt ham

fra skafottet og fremført en spådom, som både historien og ammestuetraditionen ord til andet har bevaret. "Gud," sagde den døende mand, da han med et spøgelsesagtigt blik pegede på sin fjendes uforfærdede åsyn, "Gud vil give ham blod at drikke!"

Efter den foregivne troldmands død var hans beskedne hjem som et let bytte kommet i oberst Pyncheons magt. Da folk imidlertid hørte, at obersten agtede at opføre en familiebolig – rummelig, kraftigt sammenføjet af egetømmer og beregnet på at være for mange generationer af hans efterkommere – på den plet, som først havde været dækket af Matthew Maules træhytte, var der megen rysten på hovedet mellem landsbyens sladderkællinger. Uden ligefrem at ytre nogen tvivl om, at den mandhaftige puritaner havde handlet som en redelig og samvittighedsfuld mand i hans korteligt berettede færd, lod de ikke des mindre adskillige vink falde om, at han var i færd med at bygge sit hus over en urolig grav. Hans hjem ville indeslutte den døde og begravede troldmands hjem og ville således give dennes spøgelse en slags privilegium på at hjemsøge dets nye værelser og de kamre, hvori vordende brudgomme skulle indføre deres brude, og hvor børn af Pyncheonblod skulle fødes. Det gruelige i Maules forbrydelse og hans ulykkelige straf ville gøre de nyhvidtede vægge mørke og tidligt sprede duften af et mørkt og uhyggeligt hus over dem. Hvorfor ville da oberst Pyncheon – mens så meget af jorden rundt om ham var dækket af urskovens jomfruelige blade – hvorfor ville han da foretrække en plads, hvorpå der allerede hvilede en forbandelse?

Men den puritanske kriger og øvrighedsperson var ikke den mand, der lod sig skræmme fra sin veloverlagte plan, hverken

ved trusler om troldmandens spøgelse eller nogen anden slags sentimentalt tant. Havde man talt til ham om dårlig luft, kunne det måske have virket noget på ham, men han var rede til at møde en ond ånd på sin egen grund. Begavet med sund fornuft, så massiv og hård som granitblokke, sammenføjet med en ubøjelig hårdnakkethed i forfølgelsen af sine mål som med jernklamper, fulgte han sin oprindelige plan, sandsynligvis uden så meget som at forestille sig muligheden af, at noget kunne komme ham i vejen. For finere følelser og betænkeligheder, som en noget større følsomhed kunne have lært ham, var obersten, som størstedelen af hans slægt, uimodtagelig. Han gravede derfor sin kælder og lagde grunden til sit hus på den jordlod, hvorfra Matthew Maule fyrretyve år tidligere for første gang havde bortfejet de nedfaldne blade. Det var en forunderlig og, som nogle folk troede, ildevarslende kendsgerning, at meget snart efter at arbejdsfolkene havde begyndt deres arbejde, mistede den føromtalte kilde helt sin oprindelige gode smag. Hvad enten nu dens kilder var forstyrret ved gravningen af den nye kælder, eller en dybere grund lurede på bunden, vist er det, at vandet i Maules Kilde, som den fortsat blev kaldt, blev ildesmagende og saltagtigt. Sådan finder vi den også nu, og enhver gammel kone i omegnen vil bevidne, at det fremkalder en indvoldssygdom hos dem, som slukker deres tørst der.

Læseren vil måske finde det forunderligt, at den første tømmermand ved den nye bygning ingen anden var end sønnen af den selv samme mand, af hvis døde hånd jorden var blevet fravristet. Det er ikke usandsynligt, at han var sin tids bedste arbejder, eller måske anså obersten det for gavnligt, eller blev

drevet af nogen bedre følelser til således åbenlyst at tilsidesætte alt fjendskab til sin faldne modstanders slægt. Det var heller ikke i uoverensstemmelse med tidsalderens almindelige simpelhed og materialisme, at sønnen var villig til at tjene en ærlig skilling, eller rettere et vægtigt beløb af pund sterling hos sin faders dødsfjende. I alle tilfælde blev Thomas Maule bygmester for Huset med de syv Gavle og udførte sit arbejde så forsvarligt, at det tømmer, der blev sammenfæstet ved hans hænder, endnu holder sammen.

Således blev det store hus bygget. Klart som det står i forfatterens erindring – for det har fra drengeårene af været en genstand for hans nysgerrighed, både som eksempel på den bedste og stadseligste arkitektur fra en længst forsvunden periode, og som skuepladsen for begivenheder, der måske havde større menneskelig interesse end de, som er foregået i en grå ridderborg – klart som det står i hans erindring i dets skumle ælde, er det kun derfor så meget vanskeligere at forstille sig den strålende nyhed, hvormed det første gang skuede solens stråler. Indtrykket af dets nuværende forfatning skinner uundgåeligt igennem billedet, som vi forgæves vil bestræbe os for at give af dets udseende den morgen, da den puritanske magnat bød hele byen til gæst hos sig. En bøn og en tale af hans velærværdighed mr. Higginson og afsyngningen af en salme af den hele menighed skulle gøres modtagelige for de mere kødelige sanser ved en rigelig udgydelse af øl, most, vin og cognac, og som nogle autoriteter påstår, ved en hel, stegt okse, eller i det mindste ved vægten og substansen af en okse i lettere håndterlige stege og bugstykker. Et dyr, som var skudt omtrent tyve mile borte, havde afgivet fyldet til en uhyre postej. En

kabliau på tresindstyve pund, som var fanget i bugten, var opløst til en prægtig suppe. Kort sagt, skorstenen på det nye hus, som udstødte sin køkkenrøg, fyldte hele luften med duft af kødvarer, fjerkræ og fisk, aromatisk forbundet med vellugtende urter og en overflødighed af løg. Den blotte lugt af en sådan fest, der banede sig vej til alles næsebor, var på engang en indbydelse og en opvækkelse af appetit.

Maules Vej eller Pyncheongade, som det nu var mere passende at kalde den, var på den fastfatte tid propfuld som af en menighed på vejen til kirken. Alle så, efterhånden som de nærmede sig, op på den imponerende bygning, der fra nu af skulle indtage sin plads mellem menneskeslægtens boliger. Der rejste den sig, lidt tilbagetrukket fra gadens linje, men af stolthed, ikke af beskedenhed. Hele dens synlige ydre var prydet med sælsomme figurer, kastet med en gotisk fantasis plumphed og udtrykket i den skinnende beklædning, bestående af kalk, småsten og glasstumper, hvormed væggens træværk var overtrukket. På hver side pegede de syv gavle mod himlen og gav en forestilling om et helt søsterskab af bygninger, der åndede gennem en stor skorstens lufthuller. De mange små ruder gav solskinnet adgang til forhallen og værelserne, mens ikke des mindre den anden etage, der ragede langt frem over grunden og selv lå bagved den tredje, kastede en skygge og et tankefuldt mørke ind i de lavere værelser. Udskårne trækugler var fæstet under de fremspringende etager. Små spiraler af jern forskønnede hver af de syv spidser. På den triangulære del af gavlen, som vendte ud mod gaden, var der en solskive opsat samme morgen, hvorpå solen endnu betegnede gangen af den første lyse time i en historie, som ikke var bestemt til altid at

være så lys. Rundt om lå spredt spåner, tagsten og murbrokker. Disse, sammen med den nyligt gravede jord, hvorpå græsset ikke var begyndt at vokse igen, bidrog til det sælsomme nyhedsudseende, der sømmede sig for et hus, der endnu ikke havde indtaget sin plads mellem menneskers daglige interesser.

Hovedindgangen, der næsten havde en kirkedørs bredde, lå i krogen mellem de to forreste gavle og var dækket af en åben buegang, i hvis ly der stod bænke. Ind under denne buede indgang trådte nu, mens de skrabede deres fødder på den uslidte dørtærskel, præsten, de ældste, øvrigheden, diakonerne og hvad andet aristokrati der var i byen eller omegnen. Derhen flokkedes også de plebejiske samfundsklasser, ligeså frit som deres overmænd og i langt større antal. Men lige ved indgangen stod to tjenere, som henviste nogle af gæsterne til køkkenets gebet, og indførte andre i de stadseligere værelser – lige gæstfri mod alle, men dog med et forskende blik på enhvers høje eller lave stilling. Fløjlsklæder, mørke men rige, stive pibekraver, broderede handsker, ærværdige skæg, myndighed i åsyn og mine, gjorde det let at skelne den tids gentleman fra håndværkeren med hans spejdende mine eller arbejderen i sin skindtrøje, der fuld af ærefrygt listede sig ind i det hus, som han måske havde hjulpet med til at bygge.

En ugunstig omstændighed var der, som vakte en dårlig skjult misfornøjelse hos et par af de på etiketten mere nøjeseende besøgende. Grundlæggeren af dette statelige hus – en gentleman, kendt for sin plumpe og eftertrykkelige artighed – burde ganske vist have stået i sin forstue og budt så mange fremragende personligheder velkommen, som her mødte til

ære for hans højtidelige fest. Han var endnu usynlig. Selv de mest begunstigede af gæsterne havde ikke set ham. Denne mangel på opmærksomhed for oberst Pyncheon blev endnu mere påfaldende, da den næstførste embedsmand i provinsen kom og ikke fandt en mere ceremoniel modtagelse. Trods viceguvernørens besøg var en af dagens forud omtalte hædersbevisninger, steg han af sin hest, hjalp sin frue ned af hendes tværsadel og trådte over oberstens dørtærskel, uden anden velkomsthilsen end den af den første tjener.

Denne person – en gråhåret mand med et roligt og overmåde ærbødigt væsen – fandt det nødvendigt at forklare, at hans herre endnu var inde i sit studereværelse, og at han, da han for en time siden trådte derind, havde givet ordre til, under ingen omstændigheder at forstyrre ham.

"Ser De ikke, min gode ven," sagde grevskabets overdommer, idet han trak tjeneren til side, "at denne mand ingen mindre er end viceguvernøren? Kald straks på oberst Pyncheon! Jeg ved, at han i morges har fået breve fra England, og i gennemlæsningen og drøftelsen af dem kan en time let være gået, uden at han har lagt mærke dertil. Men jeg er overbevist om, han vil blive utilfreds, når De lader ham tilsidesætte den høflighed, han skylder en af vore første embedsmænd, der i guvernørens fravær kan siges at repræsentere kong William. Kald øjeblikkelig på Deres herre!"

"Ak nej, Deres Højvelbårenhed," svarede manden højlig forvirret, men med en langsomhed, som gav et slående bevis for den strenghed, der herskede i oberst Pyncheons huslige orden. "Min herres befaling var overmåde streng, og som Deres Højvelbårenhed ved, tillader han ingen diskretion i lydighed fra

dem, som står i hans tjeneste. Lad hvem der vil åbne døren der, jeg tør det ikke, om så guvernørens egen stemme bød mig at gøre det!"

"Puh, mester overdommer," råbte viceguvernøren, som havde hørt den foregående diskussion og følte sig høj nok i sin stilling til at vise sin værdighed lidt. "Jeg vil selv arrangere den historie. Det er på tide, at den gode oberst kommer frem for at hilse på sine venner! Ellers kunne vi let få mistanke om, at han har taget en tår for meget af sin kanariske vin i sin afprøvning af, hvilket fad det var bedst at stikke hul på til dagens ære. Men siden han er så meget tilbage, vil jeg selv give ham en påmindelse."

Med dette øjemed gik han så med en trampen af sin vægtige ridestøvler, der måtte kunne høres i den fjernestliggende af de syv gavle, hen til den dør, som tjenerne udpegede, og lod dens nye fylding genlyde af en høj, rask banken. Idet han derpå så omkring på tilskuerne med et smil, ventede han et svar. Da der imidlertid ingen kom, bankede han igen, men med det samme utilfredsstillende resultat som første gang. Og nu løftede viceguvernøren, som var af et lidt kolerisk temperament, det tunge fæste på sit glavind og hamrede dermed således løs på døren, så støjen, som nogle nærtstående hviskede, kunne have vækket de døde. Hvordan det nu var eller ikke var, syntes den ikke at udøve nogen vækkende virkning på oberst Pyncheon. Da lyden ophørte, var tavsheden i huset dyb, sørgelig og trykkende, trods mange af gæsternes tunger allerede var blevet løsnet ved at tilliste sig et glas vin eller to.

"Forunderligt, i sandhed – højst forunderligt!" udbrød viceguvernøren, hvis smil var forandret til et vredesblik. "Men da jeg ser, at vor vært giver os eksemplet i forglemmelse af

ceremonierne, skal jeg ligeledes tilsidesætte dem og tage mig den frihed at trænge ind i hans private helligdom!"

Han tog fat i døren, som gav efter for hans hånd og den blev slået op på vid gab ved et pludseligt vindstød, der ligesom et højt suk fra den yderste portal gik igennem alle gange og værelser i det nye hus. Det bragte damernes silkekjoler til at rasle, det viftede de lange krøller på herrernes parykker frem og tilbage og bevægede vindues- og sovekammergardinerne, alle vegne forårsagende en ejendommelig lyd, der lignede en slags hyssen. En skygge af rædsel og halvt ængstelige anelser – ingen vidste hvorfor eller hvorom – havde lige med et bredt sig over hele selskabet.

De stimlede imidlertid hen til den nu åbne dør og trykkede i deres ivrige nysgerrighed viceguvernøren foran sig ind i stuen. Ved det første øjekast så de intet særligt. Et smukt møbleret værelse af middelstørrelse, noget formørket af gardiner. Bøger var opstillet på hylder. Et stort kort hang på væggen og ligeledes et portræt af oberst Pyncheon, under hvilket originalen selv sad i en egetræslænestol med en pen i hånden. Breve, dokumenter og hvide ark papir lå på bordet foran ham. Han syntes at stirre på den nysgerrige mængde, i hvis spids viceguvernøren stod og på hans mørke og store åsyn var der et vredt udtryk, som om han for alvor var ærgerlig over den dristighed, som havde ført dem ind i hans private værelse.

En lille dreng – oberstens barnebarn – og det eneste menneskelige væsen, som nogen sinde vovede at være fortrolig med ham – banede sig nu vej mellem gæsterne og løb hen imod den siddende figur, men på halvvejen standsede han og begyndte at skrige af skræk. Selskabet, der rystede som bladene

på et træ, nærmede sig og så nu, at oberst Pyncheons stive blik var unaturlig fordrejet, at der var blod på hans krave, og at hans hvide skæg var fuldt af det. Det var for sent at yde hjælp. Den jernhårde puritaner, den ubarmhjertige forfølger, manden med den stærke vilje var død! Død i sit nye hus! Der findes et sagn, som kun er værd at berøre, da det giver en scene, der måske er uhyggelig nok uden det, et anstrøg af overtroisk rædsel, nemlig at en stemme, der lignede gamle Matthew Maules, den hængte troldmands, højt og tydeligt sagde iblandt gæsterne: "Gud har givet ham blod at drikke!"

Således var tidligt denne ene gæst – den eneste gæst, som er vis på, engang at finde vej ind i enhver menneskelig bolig – således var døden tidligt skredet over dørtærsklen til Huset med de syv Gavle.

Oberst Pyncheons pludselige og hemmelighedsfulde endeligt vakte i sin tid en del opsigt. Der gik mange rygter, af hvilke nogle ubestemt har holdt sig lige til nutiden, om hvordan de ydre kendetegn tydede på vold: Der var mærker af fingre på hans hals og aftrykket af en blodig hånd på hans pibekrave, og hans spidse skæg var i en uorden, som om en havde grebet fat i det med et stærkt tag og trukket i det. Det forsikredes ligeledes, at vinduet tæt ved oberstens stol stod åbent, og at man nogle få minutter før den sørgelige begivenhed havde set en mandsfigur klatre over havegærdet bagved huset. Men det var tåbeligt at ligge nogen vægt på den slags historier, der altid fremkommer i anledning af sådan en begivenhed, som den nu anførte, og hvilke, som i dette tilfælde, nogle gange holder sig igennem mange menneskealdre, ligesom de paddehatte, der betegner, hvor den faldne og begravede stamme af et træ for længe siden

er smuldret hen i jorden. Vi for vor part skænker dem lige så lidt tiltro som den anden fabel om skelethånden, som viceguvernøren sagdes at have set på oberstens strube, men som forsvandt, da han kom længere ind i værelset. Vist er det imidlertid, at der var en stor rådslagning og diskussioner mellem doktorer over det døde legeme. En – ved navn John Swinnerton – der synes at have været en betydningsfuld mand, påstod, hvis vi har forstået hans tekniske udtryk rigtigt, at det var et apoplektisk tilfælde. Hans laugsbrødre fremsatte hver for sig forskellige hypoteser, mere eller mindre rimelige, men alle indhyllet i en så hemmelighedsfuld fraseologi, at den, om den ikke viser en sindsforvirring hos disse lærde læger, dog ganske vist fremkalder den hos den ulærde gennemlæser af deres meninger. Ligsynsjuryen blev sat og som fornuftige mænd afgav den den uangribelige kendelse "pludselig død".

Det er vanskeligt at forestille sig, at der har været nogen alvorlig mistanke om mord eller den ringeste grund til at anklage nogen bestemt person som gerningsmanden. Den afdødes rang, rigdom og fremragende samfundsstilling måtte have medført den strengeste undersøgelse af enhver tvetydig omstændighed. Da der ikke fortælles om nogen sådanne, er man berettiget til at antage, at ingen sådanne har eksisteret. Sagnet – der stundom opbevarer sandheder, som historien har ladet fare, men oftere er tidens vilde sladder, sådan som fordum fortaltes i kakkelovnskrogen og nu stivner i blade – sagnet er ansvarligt for alle modstridende beretninger. I ligtalen over oberst Pyncheon, som blev trykt og endnu eksisterer, opregner Hans Velærværdighed Mr. Higginson blandt de mange lyksaligheder i hans udmærkede sognebarns

timelige liv, også hans døds lykkelige betimelighed. Efter at alle hans pligter var opfyldt – efter at han havde nået lykkens tinde – efter at hans slægt og de kommende generationer var grundlagt på en varig grundvold og med et prægtigt tag til at give dem ly i de kommende århundreder – hvilket andet skridt opad havde denne gode mand da tilbage, undtagen det endelige skridt fra jorden til himlens gyldne port! Den fromme præst ville sikkert ikke have talt sådanne ord som disse, hvis han havde haft den ringeste mistanke om, at obersten var blevet kastet over i den anden verden med et voldsomt greb i hans strube.

Oberst Pyncheons familie syntes ved hans død bestemt til så varig en lykke, som på nogen måde lader sig forene med de menneskelige sagers nedarvede ubestandighed. Det kunne med dette antages, at tiden snarere ville forøge og modne deres lykke, end borttage og tilintetgøre den, for ikke blot var hans søn og arving kommet i øjeblikkelig besiddelse af et rigt gods, men der var også formedelst et indisk dokument stadfæstet ved en senere indrømmelse af overretten, et krav på en uhyre, hidtil uopdyrket og uopmålt strækning af jord i østen. Disse besiddelser – for som sådanne kunne de ganske vist næsten regnes – omfattede den største del af, hvad der nu er kendt som Waldo County i staten Maine og var større i udstrækning end mangt et hertugdømme, ja selv end mange regerende fyrsters territorium på den europæiske jordbund. Når den ufremkommelige skov, som endnu dækkede dette vilde fyrstendømme, veg – som den uundgåeligt måtte, om end måske ikke før når menneskealdre var henrundet – for den menneskelige kulturs gyldne frugtbarhed, ville den blive en

rigdomskilde for Pyncheonblodet. Havde obersten kun levet et par uger længere, er det sandsynligt, at hans store politiske indflydelse og hans mægtige forbindelser hjemme og i udlandet ville have fuldført alt, hvad der var nødvendigt for at gøre kravet frugtbringende. Men trods den gode mr. Higginsons lykønskende veltalenhed, syntes dette at være en ting, som oberst Pyncheon, hvor forsigtig og klog han end ellers var, havde ladet stå på svage fødder. For så vidt angik det vordende territorium, var han uomtvisteligt død for tidligt. Hans søn manglede ikke blot faderens fremragende stilling, men også talent og karakterstyrke til at erhverve sig den. Han kunne derfor intet udvirke ved hjælp af politiske interesser, og kravets retmæssighed og lovlighed var ikke så indlysende efter oberstens død, som det i hans levetid havde ord for at være. En sammenknyttende ting var smuttet ud af bevisets kæde og kunne intetsteds findes.

Pyncheons gjorde sig vistnok anstrengelser for at få, ikke blot da, men til forskellige tider i næsten hundrede år efter, hvad de hårdnakket vedblev at påstå med rette tilkom dem. Men i tidens løb var territoriet dels tilstået mere begunstigede personer, dels ryddet og beboet af virkelige kolonister. Hvis disse sidste nogensinde havde hørt tale om Pyncheonkravet, ville de have leet ved tanken om, at nogen mand kunne ville hævde en ret – grundet på mugne pergamenter, undertegnet med for længst afdøde og glemte guvernørers og lovgiveres falmede håndskrifter – på de landstrækninger, som de eller deres fædre ved deres eget møjsommelige arbejde havde vristet fra naturens vilde hånd. Dette intetsigende krav førte derfor ikke til noget mere solidt end til fra slægt til slægt at nære en tåbelig

indbildning om familievigtighed, som bestandig karakteriserede Pyncheonerne. Selv det fattigste medlem af familien følte sig, som om han havde arvet en slags adelskab og endnu kunne komme i besiddelse af fyrstelig rigdom til at give det sin glans. Hos de bedre eksemplarer af slægten kastede denne ejendommelighed en ideal ynde over det menneskelige livs hårde materialisme, uden at tage nogen virkelig værdifuld egenskab bort. Hos den lave slags var dens virkning at forøge tilbøjeligheden til dovenskab og afhængighed og forlede ofret for et dårligt håb til at opgive al selvanstrengelse, mens han afventede realisationen af sine drømme. Mangfoldige år efter at deres krav var glemt af resten af verden, plejede Pyncheons at rådføre sig med oberstens gamle kort, som var lavet, mens Waldo County endnu var et uryddet vildnis. Hvor den gamle landdrot havde sat skove, søer og floder, afmærkede de de ryddede jorde og understregede byerne og landsbyerne og beregnede den lidt efter lidt tiltagende værdi af territoriet, som om der endnu var udsigt til, at det til sidst ville udgøre et fyrstendømme for dem selv.

I næsten enhver generation var der ikke des mindre en eller anden descendent af familien, som var begavet med en del af det skarpe blik og den praktiske energi, som således havde udmærket den oprindelige stamfader. Hans karakter kunne spores hele vejen nedad så tydeligt, som om obersten selv havde været begavet med en slags intermitterende dødelighed på jorden. På to eller tre tidspunkter, da det stod dårligt til med familiens formueomstændigheder, var denne repræsentant for arvelige egenskaber trådt frem og havde fået byens sladdersøstre til at hviske indbyrdes: "Her er den gamle

Pyncheon kommet igen! Nu vil De syv Gavle få et nyt tag." Fra fader til søn holdt de fast ved det fædrene hus med en ejendommelig kærlighed til hjemmet. Af forskellige grunde og formedelst indtryk, der ofte er for ubestemt begrundet til at kunne sættes på papiret, nærer forfatteren imidlertid den tro, at mange, om ikke de fleste af godsets arvelige ejere, var besværet med tvivl angående deres moralske ret til at have det. Om deres juridiske ret kunne der intet spørgsmål være, men gamle Matthew Maule, er vi bange for, skred fra sin egen tid ned til en langt senere og satte hele vejen et tungt fodtrin på Pyncheonernes samvittighed. I så tilfælde fremstiller det spørgsmål sig, om ikke enhver arving af ejendommen kendte fejlen, og ved at undlade at gøre den god på ny begik sin stamfaders store brøde og påtog sig hele det oprindelige ansvar for den. Og når vi antager, at dette er tilfældet, vil det så ikke være en langt sandere udtryksmåde at sige om Pyncheon-familien, at den arvede en stor ulykke, end det modsatte.

Vi har allerede antydet, at det ikke er vor hensigt at forfølge Pyncheon-familiens spor i dens uafbrudte forbindelse med Huset med de syv Gavle, heller ikke at vise – ligesom i magisk belysning – hvordan alderens skrøbelighed faldt i det ærværdige hus' lod. Hvad dets indre liv angår, plejede der i en af stuerne at hænge et stort, dunkelt spejl, om hvilket der blev sagt, at det i sit dyb gemte alle de skikkelser, som nogen sinde havde spejlet sig i det – den gamle oberst selv og hans mange ætlinge, nogle i gammeldags barnedragt og andre i den evindelige skønheds eller den mandige krafts blomstring, eller med den hvide alderdoms bedrøvelige rynker. Kendte vi dette spejls hemmeligheder, ville vi med glæde sidde ned foran det og

overføre dets åbenbaringer på papiret. Men der var en historie, som det er vanskeligt at opdage nogen grund til, at nemlig Matthew Maules efterkommere stod i en eller anden sammenhæng med hemmeligheden ved spejlet, og at de ved en som det synes mesmerisk proces kunne gøre dets indre region levende med de afdøde Pyncheoner. Ikke som de havde vist sig for verden eller i deres bedre og lykkeligere timer, men ved at gøre en eller anden syndig gerning om igen eller i livets bitreste sorger. Den folkelige fantasi havde længe travlt med den gamle puritaner Pyncheons og troldmanden Maules affærer. Den forbandelse, som denne udslyngede fra sit skafot, er husket med den meget vigtige tilføjelse, at den var blevet en del af den Pyncheonske arv. Når blot en af familien gurglede sin hals, hviskede straks en af de hosstående, halvt i spøg og halvt i alvor: "Det er Maules blod, han drikker!" Den pludselige død af en Pyncheon for omtrent hundrede år siden, der var forbundet med omstændigheder, som meget lignede, hvad vi har berettet om oberstens endeligt, blev fremført som et nyt bevis for den antagne mening om denne sag. Det blev desuden betragtet som en styg og ildevarslende omstændighed, at oberst Pyncheons portræt – som man sagde, ifølge en bestemmelse i hans testamente – blev hængende på væggen i den stue, hvor han døde. Disse alvorlige, hårde træk syntes at være symbolet på en ond indflydelse og så uhyggeligt at blande deres skygge med de rullende tiders solskin, at ingen gode tanker eller forsætter nogen sinde kunne vokse op og blomstre der. For det tænksomme gemyt vil intet anstrøg af overtro være i hvad vi figurligt udtrykker ved at påstå, at en død stamfaders ånd –

måske som en del af hans egen straf – ofte dømmes til at blive sin families onde genius.

Pyncheons levede i størstedelen af to århundreder med måske mindre ydre forandring, end der i samme tidsrum er foregået med de fleste andre familier i New England. Trods det, at de selv besad meget udmærkede ansigtstræk, antog de ikke des mindre lidt efter lidt det almindelige præg af det lille borgersamfund, hvori de boede. En by, kendt for sine tarvelige, beskedne, ordentlige og deres hjem elskende indbyggere, såvel som for deres noget indskrænkede sympatier, men i hvilken der dog findes sælsommere individer og nu og da forunderligere tildragelser, end man næsten træffer på noget andet sted. Under revolutionen tog den daværende Pyncheon de kongeliges parti, men han fortrød sin færd og kom lige i rette tid tilbage til at frelse Huset med de syv Gavle fra konfiskation. I de sidste halvfjerdsindstyve år havde den kendteste begivenhed i Pyncheon-annalerne ligeledes været det hårdeste slag, som nogen sinde havde ramt slægten. Ikke mindre end et familiemedlems voldsomme død – for det erklæredes den for – ved en andens forbryderiske handling. Visse omstændigheder, som stod i forbindelse med denne sørgelige begivenhed, henledte mistanken på en nevø af den afdøde Pyncheon. Den unge mand blev sagsøgt og overbevist om forbrydelsen, men enten vidnesbyrdets tilfældige natur og muligvis en eller anden lurende tvivl i den eksekutive embedsmands bryst, eller endelig – et argument af større vægt i en republik end det kunne have været i et monarki – forbryderens slægtninges høje agtværdighed og politiske indflydelse, havde bevirket en formildelse i hans dom fra død til fængsel på livstid.

Denne sørgelige affære havde fundet sted omtrent tredive år før handlingen i vor fortælling begynder. I den senere tid gik der rygter, som kun få troede, og kun en eller to følte stor interesse for, om at denne længe begravede mand muligvis af en eller anden grund ville blive draget frem af sin levende grav.

Det er nødvendigt at sige et par ord om ofret for dette nu næsten glemte mord. Han var en gammel pebersvend og besad stor rigdom foruden huset og jorden, som udgjorde, hvad der var tilbage af det gamle Pyncheon-gods. Da han var af en excentrisk og melankolsk karakter og i særdeleshed elskede at gennemrode gamle dokumenter og lytte til gamle sagn, var han, som der blev sagt, derved kommet til den overbevisning, at Matthew Maule, troldmanden, skændigt var blevet berøvet sit hjem, om ikke også sit liv. Da det var tilfældet og han, den gamle pebersvend, var i besiddelse af det uretfærdigt erhvervede gods – med den sorte blodplet trængt dybt ind i det og endnu til at lugte af samvittighedsfulde næsebor – stillede det spørgsmål, om det ikke var hans pligt, selv nu, i denne sene time at tilbagegive det til Maules afkom. For en mand, der levede så meget i fortiden og så lidt i nutiden, som den ensomme og antikvariske gamle pebersvend, syntes halvandet århundrede ikke at være et så uhyre tidsrum, at det kunne forhindre det passende i at gøre en uret god. Det var deres tro, som kendte ham bedst, at han virkelig ville have gjort det besynderlige skridt at opgive Huset med de syv Gavle til fordel for repræsentanten for Matthew Maules familie, hvis ikke mistanken om den gamle herres planer havde vakt en sådan ubeskrivelig tumult mellem Pyncheons pårørende. Deres bestræbelser havde den virkning at få ham til at opgive sin plan,

men man frygtede for, at han efter sin død ved en bestemmelse i sit testamente ville udføre, hvad han med så stor møje var blevet forhindret fra at gøre i levende live. Men der er intet, som mennesker så sjældent gør, hvad opfordring de end har dertil, som at bortskænke familiegods til andre end deres eget blod. De holder måske langt mere af andre personer end af deres pårørende – de nærer måske vilje, eller positivt had til disse sidste, men med døden for øje lever dog den stærke slægtskabsfordom igen op og tilskynder testator til at lade sit gods arves i den linje, der er udpeget ved en så gammel bane, at den ser ud som natur. Hos alle Pyncheoner havde denne følelse en formelig sygelig styrke. Den var for mægtig for den gamle pebersvends samvittighedsskrupler og ved hans død gik derfor det fædrene hus sammen med størstedelen af hans andre rigdomme over til hans nærmeste lovlige arvings besiddelse.

Denne var en nevø, fætter til den elendige unge mand, som var blevet overbevist om onklens mord. Den unge arving blev anset, lige han overtog sin besiddelse, for en temmelig udsvævende yngling, men med et havde han omvendt sig og var blevet et såre respektabelt medlem af samfundet. Han viste virkelig mere af Pyncheon-egenskaberne og havde vundet en højere plads i verden, end nogen anden af hans familie siden den oprindelige puritaners tid. I sin tidligste manddom helligede han sig til lovstudiet og da han havde en naturlig tilbøjelighed for embedsstillingen, opnåede han for mange år siden en plads i en underret, som for livstid gav ham den meget attråværdige og imponerende titel af dommer. Senere havde han lagt bånd på politikken og havde tjent en del af to sessioner i kongressen, foruden han havde spillet en betydelig rolle i

begge dele af det lovgivende kammer. Dommer Pyncheon var uomtvisteligt en ære for sin slægt. Han havde bygget sig et landsæde et par mile fra sin fødeby og havde der tilbragt så meget af sin tid, som han kunne undvære fra den offentlige tjeneste, med udfoldelsen af alle gaver og dyder – som et blad på en valgaften udtrykte sig – der anstod den kristne, den gode borger, haveynderen og gentlemanen.

Der var få af Pyncheonerne tilbage til at sole sig i glansen af dommerens lykke. Med hensyn til naturlig forøgelse havde slægten ikke skudt synderligt stærke skud. Den så næsten ud til at skulle uddø. De eneste medlemmer af familien, som man vidste eksisterede, var for det første dommeren selv og en eneste levende søn, som nu var på rejser i Europa, dernæst den trediveårs fange, som vi allerede har omtalt, og en søster til denne, der i stor ensomhed beboede Huset med de syv Gavle, hvor hun efter den gamle pebersvends testamente havde ophold på livstid. Efter sigende var hun frygtelig fattig og syntes at ville vedblive at være det efter egen lyst, idet hendes rige fætter, dommeren, gentagne gange havde tilbudt hende alle livets bekvemmeligheder, enten i det gamle hus eller i hans egen moderne residens. Den sidste og den yngste Pyncheon var en lille syttenårig landsbypige, datter af en anden af dommerens fætre, som havde giftet sig med en ung pige uden familie og uden formue, og som var død tidligt og i små kår. Hans enke havde for nylig taget sig en anden mand.

Hvad Matthew Maules slægt angår, blev den antaget for at være uddød. Meget lang tid efter trolddomsprocessen var Maules imidlertid vedblevet at bo i den by, hvor deres ane havde lidt en så uretfærdig død. Efter alle ydre omstændigheder at

dømme, var de et roligt, ærligt, velmenende folkefærd, der ikke nærede nag til nogen, hverken offentlige eller private personer, for den uret, der var overgået dem. Og om de måske også ved deres egen arne fra fader til søn have overleveret en noget fjendsk erindring om troldmandens skæbne og deres tabte fædrenearv, så blev der dog aldrig handlet efter den og den blev aldrig udtalt åbenlyst. Det ville heller ikke have været underligt, hvis de havde ophørt at erindre, at Huset med de syv Gavle hvilede sit tunge tømmer på en grund, som med rette var deres egen. Der er noget så massivt, så varigt og næsten uimodståelig imponerende i den ydre fremtræden af rang og store besiddelser, at selve deres tilværelse giver dem en ret til at være til, i det mindste et så fortræffeligt skin af ret, at få fattige og ringe mænd har moralsk styrke nok til at bestride den, selv i deres stille sind. Det er endnu tilfældet, efter at så mange, gamle fordomme er besejret, og det var langt mere tilfældet før revolutionen, da aristokratiet kunne vove at være stolt og de simple være tilfredse med deres lave stilling. Således holdt i alle tilfælde Maules deres følelser i deres eget bryst. De var i almindelighed fattige, altid plebejiske og ukendte, arbejdede med unyttig flid, slæbte på værfterne eller på søen som baksgaster, levede hist og her i byen i lejede boliger og endte på fattighuset som deres høje alders naturlige hjem. Til sidst havde de, efter at de så længe ligesom havde krøbet på den yderste rand af dunkelhedens mørke pøl, gjort dette fald, som før eller senere er alle familiers bestemmelse, enten de er af fyrstelig eller plebejisk herkomst. De sidste tredive år havde hverken bysagnet eller gravstenene eller kommunalbestyrelsen eller nogen medborgeres erindring noget spor af Matthew

Maules afkom. Hans blod eksisterede muligvis et andet sted. Her, hvor dets lave strøm kunne spores så langt tilbage, havde det ophørt at have noget synligt løb.

Så længe nogen af slægten fandtes, havde de udmærket sig fra andre mennesker – ikke på nogen slående måde eller ved skarpe træk, men ved en egenskab, som mere føltes end omtaltes – ved en nedarvet tilbageholdenhed. Deres kammerater, eller de, der forsøgte at blive det, opdagede en kreds omkring Maules, indenfor hvilken helligdom eller tryllekreds det, trods en tilsyneladende åbenhjertighed og ligefremhed, var umuligt for nogen mand at træde. Det var måske denne uforklarlige særegenhed, som ved at afsondre dem fra menneskelig hjælp, altid holdt dem i så ulykkelige omstændigheder. Det virkede til at forlænge og bestyrke som deres eneste arv denne sky og denne overtroiske rædsel, hvormed folk i byen, selv efter at de var vågnet af deres vanvid, vedblev at betragte mindet om de kendte troldmænd. Matthew Maules kappe, eller rettere hans pjaltede frakke, var faldet på hans børn. Man troede halvvejs, at de havde arvet visse hemmelige egenskaber. Det blev fortalt, at familiens øje besad en sælsom magt. Blandt andre dårlige ejendommeligheder og forrettigheder tillagdes dem navnlig en: Nemlig at udøve en indflydelse over folks drømme. I fald alle historier var sande, var Pyncheons, hvor stolte de end spadserede i byens gader ved middagstid, ved midnatstid ikke andet end trælle af disse plebejiske Maules, når de indtrådte i søvnens ligeberettigede tilstand. Moderne psykologi vil måske tilstræbe at bringe disse omtalte trolddomskunster i system, i stedet for at forkaste dem som aldeles fabelagtige.

Et par ord om det syvgavlede hus i dets nuværende tilstand vil slutte dette indledende kapital. Den gade, hvor det hævede sine ærværdige tinder, er for længe siden ophørt at høre til byens elegante kvarterer, og skønt derfor den gamle bygning var omringet af boliger, som skrev sig fra en nyere dato, var de for størstedelen små, bygget udelukkende af træ og typer for hverdagslivets mest dræbende ensformighed. Ikke des mindre kan imidlertid måske hele menneskelivets historie ligge skjult i hver af dem, men uden noget malerisk ydre, som kan tiltrække fantasien eller sympatien til at søge den der. Men hvad vor histories gamle bygning angår, syntes dens hvide egetømmer og dens brædder, tagspåner og hensmuldrende kalk, ja selv den høje, plumpe skorsten i midten, kun at udgøre den mindste og laveste del af dens virkelighed. Den havde været skuepladsen for så mange af menneskeslægtens forskellige erfaringer – der var lidt så meget og vel også nydt enkelte glæder – at selve tømmeret var fugtigt, som af et hjertes væske. Den var selv som et stort menneskeligt hjerte, med et eget liv fuldt af rige og mørke erindringer.

Den anden etages fremspringen gav huset et så tankefuldt udseende, at man ikke kunne gå forbi det uden den tanke, at det havde hemmeligheder at bevare og en rig historie på begivenheder at moralisere over.

Foran det, lige på hjørnet af den ubrolagte sidegade, voksede Pyncheon-elmen, der i sammenligning med de træer, man sædvanligvis møder, vel kan betegnes som kæmpemæssig. Den var plantet af en sønnesøns søn af den første Pyncheon og skønt den nu var fire snese, eller måske nærmere hundrede år gammel, stod den endnu i stærk og fyldig modenhed og bredte

sin skygge fra den ene side af gaden til den anden, svajende over de syv gavle og viftende over hele det sorte tag med sit nedhængende løv. Den gav den gamle bygning skønhed og syntes at gøre den til en del af naturen. Da gaden for fyrretyve år siden var blevet udvidet, var den forreste gavl nu akkurat i lige linje med den. På begge sider strakte sig et forfaldent stakit, gennem hvilket man kunne se en græsbevokset gård og, navnlig i hjørnerne af bygningen, en uhyre frugtbarhed af burrer med blade, som det næppe er overdrevet at sige, havde en længde af to eller tre fod. Bag huset syntes der at være en have, som uden tvivl engang havde været meget stor, men som nu havde afgivet plads til andre haver eller var indesluttet af huse og udbygninger, som stod i en anden gade. Det vil være en forbigåelse, godt nok ubetydelig, men dog utilgivelig, hvis vi vil glemmer det grønne mos, som for længe siden havde samlet sig ved vinduerne og på tagets skråning. Heller ikke må vi undlade at henlede læserens opmærksomhed på en samling, ikke af ukrudt, men af blomster, som voksede oppe i luften, ikke langt fra skorstenen i hukket mellem de to gavle. De kaldtes Alices Buketter. Sagnet fortalte, at en vis Alice Pyncheon, havde kastet frøet for spøg, og at gadens støv og det smuldrende tag lidt efter lidt dannede en slags jordbund for dem, hvori de voksede, da Alice længe havde ligget i sin grav. Hvordan nu end blomsterne var kommet der, var det både sørgeligt og smukt at se, hvordan naturen tog sig af dette Pyncheon-familiens mørke, forfaldne, af tid og storm medtagne gamle hus, og hvordan den altid tilbagevendende sommer gjorde sit bedste for at smykke det med kærlig skønhed, og blev ganske melankolsk i sine bestræbelser.

Der er en anden ting, som det er meget væsentligt at bemærke, men som vi er bange for vil slå et skår i det maleriske og romantiske anstrøg, vi har villet give vor skitse af denne ærværdige bygning. På forsiden, under den fremspringende rand af anden etage og vendende ud imod gaden, var en butiksdør, delt horisontalt i midten og med et vindue foroven, sådan som man tit ser det ved bygninger af nogen ælde. Denne samme butiksdør havde voldet den nuværende beboer af Pyncheon-huset, såvel som nogle af hendes forgængere, en ikke ubetydelig ydmygelse. Det er en særdeles delikat sag at omtale, men siden læseren nødvendigvis må indvies i hemmeligheden, må han da vide, at for omtrent hundrede år siden fandt det daværende overhoved for Pyncheonerne sig indblandet i alvorlige pengeforlegenheder. Fyren (gentlemanen, som han kaldte sig) kan næppe have været nogen ægte Pyncheon, for i stedet for at søge et embede hos kongen eller guvernøren, eller gøre sit krav gældende på de østlige landstrækninger, mente han ikke at finde nogen bedre vej til rigdom end ved at hugge en butiksdør ind i sin faders residens. Det var dengang købmændenes skik at have lager og drive forretning i deres egne boliger. Men der var noget ynkeligt småligt i denne gamle Pyncheons forretningsførelse. Man hviskede om, at han med egne hænder plejede at give igen på en shilling og vendte og drejede en halvpenny to gange mellem sine fingre for at være vis på, at den ikke var falsk. Han havde uomtvisteligt høkerblod i sine årer, ad hvad vej det så var kommet derind.

Straks efter hans død var butiksdøren blevet lukket, låst og stænget og var sandsynligvis lige til det tidspunkt, da vor historie foregår, aldrig blevet åbnet. Den gamle disk, hylder og

andet nagelfast bohave i den lille butik stod som han havde forladt det. Det blev påstået i almindelighed, at den afdøde købmand i hvid paryk, med slidt fløjlsfrakke, med et forklæde om livet og med sine manchetter omhyggeligt bøjet tilbage fra hans håndled, hver nat kunne ses gennem sprækkerne i skodderne at efterse sin penge, skuffe eller gennemblade de smudsige sider i sin journal. Af det ubeskriveligt smertelige udtryk i hans ansigt syntes det at være hans dom, i evighed at anstrenge sig forgæves for at få sine regnskaber til at balancere.

Og nu vil vi – som man ser, på en meget beskeden måde – skride til at åbne vor fortælling.

2. Det lille butiksvindue

Der manglede endnu en halv time i solopgang, da miss Hepzibah Pyncheon – vi vil ikke sige vågnede, for det var tvivlsomt, om den stakkels dame så meget som havde lukket sine øjne i den korte midsommernat – men i alle tilfælde rejste sig fra sin ensomme pude og begyndte, hvad det vil være spot at benævne hendes persons udsmykken. Da vi føler det vil være en upassende handling at være til stede, selv i fantasien, ved en ugift dames toilette, må vor historie derfor vente på miss Hepzibah på hendes kammers dørtærskel, mens vi dog drister os til at optegne nogle af de tunge suk, som steg fra hendes barm, med en uforbeholden, sørgelig dybde og omfang af lyd, for så vidt de ikke kunne være hørlige for nogen, undtagen en ulegemlig tilhører som vi selv. Den gamle pige var alene i det gamle hus. Alene, når undtages en vis respektabel og ordentlig ung mand, en kunstner i daguerreotypifaget, som for omtrent tre måneder siden havde taget logi i en fjern gavl – et helt hus for sig selv – med låse, stænger og egeskodder på alle de mellemliggende døre. Uhørlige var altså stakkels miss Hepzibahs stormende suk. Uhørlige ledemodenes knagen i hendes stive knæ, da hun knælede ned ved sengen. Og uhørligt også for et dødeligt øre, men hørt af den alvidende kærlighed og barmhjertighed i den fjerne himmel, denne næsten krampagtige bøn – snart en hvisken, snart en stønnen, snart en kæmpende tavshed – hvormed hun bønfaldt om den guddommelige bistand i dagens løb. Det skal åbenbart være en dag af mere end almindelig prøvelse for miss Hepzibah, som i

mere end en fjerdedel af et svundet århundrede har boet i streng ensomhed, uden at tage nogen del i livets forretninger og lige så lidt i dets samkvem og glæder. Med en sådan glødende andagt beder ikke den sløve eneboer, der ser fremad på en dags kolde, solløse, stagnerende ro, der vil blive ligesom utallige gårsdage!

Den ugifte piges andagt er til ende. Vil hun nu skride over vor fortællings dørtærskel? Endnu ikke i dette øjeblik. Først skal hver skuffe i den høje, gammeldags pult åbnes med møje og med en række krampagtige ryk, så må de alle lukkes igen med den samme utålmodighed. Der er en raslen af stiv silke, en træden af skridt frem og tilbage i stuen. Vi har ydermere en mistanke om, at miss Hepzibah gør et trin op i en stol, for at kaste et nøjagtigt blik på sit udseende, fra alle sider og i sin fulde højde i det ovale toiletspejl forsynet med en slidt ramme, som hænger over bordet. Ja, i sandhed! Hvem skulle have troet det! Skal al denne kostbare tid bortødes på en aldrende persons morgenpåklædning og forskønnelse, som aldrig går ud, som ingen nogen sinde besøger, og fra hvem det var bedst, at vi, når hun havde gjort alt, hvad hun formåede, vendte øjnene den anden vej?

Nu er hun næsten færdig. Lad os tildele hende en pause til. For den skænkes den eneste følelse, eller vi kan mere korrekt sige – forhøjet og gjort inderlig, som den er blevet, ved sorg og afsondring – hendes livs stærke lidenskab. Vi hører lyden af en nøgle, der drejes i en lille lås. Hun har åbnet en hemmelig skuffe i et skrivebord og betragter sandsynligvis et vist miniatureportræt, tegnet i Malbones fuldendteste stil, og fremstillende et ansigt, som var en ikke mindre fin pensel

værdig. Vi var engang så heldige at se dette billede. Det er portrættet af en ung mand i en gammeldags silkeslåbrok, hvis bløde rigdom passer godt med det drømmende ansigt, med dets fyldige, kærlige læber og smukke øjne, der ikke så meget synes at røbe tankestyrke, som evne til milde og vellystige følelser. Af ejeren af sådanne træk har vi ingen ret til at fordre noget, undtagen at han tager sig den hårde verden let og gør sig lykkelig i den. Kan det have været en tidligere elsker af miss Hepzibah? Nej! Hun har aldrig haft nogen elsker – den stakkel, hvordan kunne hun det? – Hun vidste heller ikke af egen erfaring, hvad kærlighed praktisk betyder. Og dog har hendes urokkelige troskab mod hendes friske erindring af, hendes stadige hengivenhed for originalen til dette portræt været det eneste stof, som hendes hjerte har ernæret sig af.

Hun synes at have gemt miniatureportrættet og står atter foran toiletspejlet. Der er tårer at aftørre. Et par trin til frem og tilbage, og endelig – med et nyt klagende suk, ligesom et koldt, fugtigt vindstød fra en længe lukket hvælving, hvis dør hændelsesvis er åbnet på klem – endelig kommer miss Hepzibah Pyncheon! Frem skrider hun i den mørke gang. En høj skikkelse, klædt i sort silke, med et langt og slunkent liv, der som en nærsynet person, hvilket hun virkeligheden er, famler sig frem til trappen.

Solen nærmer sig, om den ikke allerede er over horisonten, mere og mere til dens rand. Et par skyer, der driver højt oppe, har opfanget noget af det tidligste lys og kastet dets gyldne skær ned på vinduerne af alle husene i gaden, ikke at forglemme Huset med de syv Gavle, som – så mange sådanne solopgange det end har været vidne til – ser ganske fornøjet ud

ved denne. De tilbagekastede stråler tjener til at vise med temmelig stor nøjagtighed udseendet og indretningen af den stue, som Hepzibah, efter at være steget ned ad trappen, trådte ind i. Det var et lavt værelse med en bjælke tværs over loftet, paneler med mørkt træ og med en stor kamin af malede sten, der imidlertid nu var lukket med en jernplade, gennem hvilken et moderne kakkelovnsrør gik. På gulvet lå et oprindeligt, særdeles smukt gulvtæppe, der imidlertid i de sidste år var blevet så slidt og afbleget, at dets engang så prægtige mønstre var gået ud og var blevet til en ukendelig farve. Som møblement var der to borde: Ét, konstrueret uhyre indviklet, og med lige så mange fødder som en centipede, det andet, særdeles sirligt forarbejdet, med fire lange og spinkle ben, der så så skrøbelige ud, at det næsten lød utroligt, hvor længe det gamle tebord havde stået på dem. Et halvt dusin stole stod rundt om i stuen, lige og stive, og så sindigt indrettet til menneskets ubekvemmelighed, at de endog var ubehagelige at se på og indgav de dårligste forestillinger om den samfundsklasse, som de var lavet til. En undtagelse var der imidlertid i en meget gammeldags lænestol med en høj ryg, kunstigt udskåret i eg, og et rummeligt dyb indenfor sine arme, som ved dets omfang erstattede manglen af nogle af disse kunstige krumninger, der i så rigeligt mål findes i en nymodens stol.

Hvad bohave til pynt angår, mindes vi kun to stykker, hvis de da kan kaldes således. Det ene var et kort over Pyncheon-territoriet i øst, ikke trykt, men kunstfærdigt lavet af en eller anden dygtig, gammel tegner og plumpt illumineret med billeder af indianere og vilde dyr, blandt hvilke også sås en løve, da egnens naturhistorie var lige så lidt kendt som dens

geografi, der var betydeligt galt angivet. Den anden prydelse var portrættet af gamle oberst Pyncheon i naturlig størrelse, fremstillende de alvorlige ansigtstræk af en puritansk udseende person med kalot, kniplingskrave og gråsprængt skæg. Med en bibel i den ene hånd og opløftende et jernsværdfæste i den anden. Den sidste genstand, som var langt heldigere udført af kunstneren, trådte mere frem end den hellige bog. Lige overfor dette billede standsede miss Hepzibah efter at være trådt ind i værelset. Hun betragtede det med en ejendommelig skulen, en sælsom sammentrækning af panden, som af folk, der ikke kendte hende, sandsynligvis ville være blevet fortolket som et udtryk af bitter vrede og uvilje. Men det var det ikke! Hun følte tvært imod en ærefrygt for billedet, som kun en fjernt beslægtet og aldrende jomfru kunne føle. Og denne skulen var en følge af hendes nærsynethed og en bestræbelse for, således at koncentrere sine synsevner, at hun fik et skarpt omrids af genstanden, i stedet for et ubestemt.

Vi må dvæle et øjeblik ved dette uheldige udtryk på stakkels Hepzibahs pande. Hendes skulen, som verden, eller den del af den, der en gang imellem så et lille glimt af hende ved vinduet, ondskabsfuldt vedblev at kalde det – hendes skulen havde været miss Hepzibah til stor skade, idet den havde givet hende ord for at være en sær gammel pebermø. Det synes heller ikke usandsynligt, at hun, ved ofte at betragte sig selv i et dunkelt spejl og stadigt møde sin rynkede pande i dets spøgelsesagtige sfære, var blevet forført til at fortolke udtrykket næsten lige så uretfærdigt som verden.

"Hvor ser jeg rædsomt tvær ud!" må hun tit have hvisket til sig selv – og til sidst må hun virkelig have bildt sig ind at være det.

Men hendes hjerte blev aldrig vredt. Det var af naturen ømt, følsomt og fuldt af små skælvninger, hvilke svagheder det alle bevarede, mens hendes ansigt blev så alvorligt, ja endog vildt. Hepzibah var heller ikke i besiddelse af nogen anden tapperhed end den, der kom fra den allervarmeste krog i hendes følelser.

Al denne tid har vi imidlertid noget forsagt tøvet på vor histories dørtærskel. Vi har sandt at sige en uovervindelig afsky for at berette, hvad miss Hepzibah Pyncheon var i færd med at gøre.

Det er allerede blevet bemærket, at en uværdig forfader i nederste etage af den gavl, som vendte ud mod gavlen, for næsten et århundrede siden havde indrettet en butik. Lige siden den gamle herre trak sig tilbage fra al handel og faldt i søvn under sit ligklæde, var ikke blot butiksdøren, men også det indvendige forblevet uforandret, mens menneskealdres støv samlede sig tommetykt over hylderne og disken og til dels fyldte en gammel vægtskål, som om det var af stor nok værdi til at blive vejet. Det havde også samlet sig i den halvtåbne pengeskuffe, hvor der endnu lurede en undselig sixpence, som hverken var mere eller mindre værd end den nedarvede stolthed, som her var gjort til skamme. Sådan havde den lille butik set ud i gamle Hepzibahs barndom, da hun og hendes broder plejede at lege skjul i dens tomme gemmesteder. Sådan var den blevet stående indtil for få dage siden.

Men nu var der foregået en mærkelig forandring i butikkens indre, skønt dens vindue endnu var tæt tilsløret med gardiner. De rige og tunge festoner af spindelvæv, som det havde været genstand for et helt livs bestræbelser af mange generationer edderkopper at væve, var omhyggeligt blevet børstet væk fra

loftet. Disken, hylderne og gulvet – alt var blevet skuret, og det sidstnævnte var bestrøet med friskt sand. Også de brune vægtskåle havde undergået en streng disciplin under en unyttig bestræbelse for at gnide rusten af, som desværre havde ædt sig aldeles igennem deres substans. Den lille, gamle butik var heller ikke tom for handelsvarer længere. Et nysgerrigt øje, som var privilegeret til at fælde en dom over sådanne varer og spejdede bagved den, ville have opdaget en tønde – ja, to eller tre tønder og en halv ditto – den ene indeholdende sigtemel, den anden ærter, den tredje måske majsmel. Der var ligeledes en firkantet kasse af fyrretræ fuld af stangsæbe, ligeledes en anden af samme størrelse, hvori der var tællelys til ti på pundet. Et lille forråd brunt sukker, nogle bønner og gule ærter og et par andre godtkøbssager, som almindeligt efterspørges, udgjorde den større del af butikkens handelsvarer. Det kunne være antaget for en spøgelsesagtig eller fantasmagorisk refleks af den gamle købmand Pyncheons tarveligt forsynede hylder, hvis ikke nogle af artiklerne var af en art og ydre form, som næppe kunne have været kendt på hans tid. Der var for eksempel en glassyltekrukke, fyldt med stykker af Gibraltarklippen, ganske vist ikke splinter af den virkelige stengrund fra den berømte fæstning, men stykker af lækkert kandis, smukt indsvøbt i hvidt papir. Jim Crow sås ydermere dansende sin verdensberømte dans i pebernødsdej [Note 1)]. En flok blydragoner galopperede langs med en af hylderne i moderne ekvipering og uniform, og der var nogle sukkerfigurer, som ikke havde nogen stærk lighed med menneskeheden i noget tidsrum, men som dog mindre utilfredsstillende fremstillede vore egne moder end de et århundrede gamle. Et andet endnu mere slående moderne

fænomen var en pakke kemiske svovlstikker, som man i gamle dage ville have troet virkelig lånte deres øjeblikkelige flamme fra Tophets ild.

Kort sagt, for straks at bringe sagen til målet, det var uomtvisteligt klart, at en eller anden havde indtaget den længe glemte mr. Pyncheons butik og nagelfaste bohave, og var i færd med at forny den ærede hedengangnes beskæftigelse med en anden besætning af kunder. Hvem kunne denne dristige eventyrer være? Og hvorfor havde han af alle steder i verden valgt Huset med de syv Gavle som skueplads for sine handelsspekulationer?

Vi vandrer tilbage til den gamle pige. Hun fjernede til sidst sine øjne bort fra det mørke ansigt på oberstens portræt, drog et dybt suk – hendes bryst var en sand Æolus-hule den morgen – og trippede over værelset på tåspidserne, som jomfrunalske fruentimmere gerne plejer. Idet hun gik over en gang, åbnede hun en dør, som førte ud til den netop så kunstigt skildrede butik. På grund af den øverste etages fremspringen – og endnu mere på grund af den tætte skygge af Pyncheon-elmen, som stod næsten lige foran gavlen – var det dæmrende lys her endnu lige så nært beslægtet med nat som med morgen. Et nyt, dybt suk fra miss Hepzibah! Efter et øjebliks pause på dørtærsklen, kiggede hun gennem vinduet med sin nærsynede skulen, som om hun så med harme på en bitter fjende, og ilede derpå pludselig ind i butikken. Bevægelsens hurtighed og ligesom elektriske impuls var ganske forbavsende.

I øvrigt – i en slags bevidstløs forfatning kunne vi næsten sige – begyndte hun at stille noget legetøj og andre småting op på hylderne og i butiksvinduet. I synet af denne sortklædte,

blegkindede, fornemt udseende, gamle skikkelse var der noget dybt tragisk, som dannede en uudjævnelig kontrast til hendes beskæftigelses vindesyge smålighed. Det syntes at være en besynderlig anomali, at en så bedrøvelig person som hun nogen sinde skulle tage et stykke legetøj i hånden – et under, at ikke legetøjet forsvandt i hendes hånd. En ynkelig, tåbelig ide, at hun skulle forvirre sin stive og mørke forstand med spørgsmålet om, hvordan hun skulle lokke smådrenge ind på sine enemærker og dog er det utvivlsomt hendes plan. Nu opstiller hun en peberkageelefant imod vinduet, men med så skælvende hånd, at den falder ned på gulvet og brækker tre ben og sin krop. Den har ophørt at være elefant og er blevet et par stykker muggent peberkage. Så vælter hun et glas marmorkugler, der alle vil til forskellige sider, og hver enkelt marmorkugle ruller, som ført af djævelen, til det vanskeligste mørke, den kan finde. Himlen hjælper vor stakkels gamle Hepzibah og tilgiver os, fordi vi har betragtet hendes stilling spøgende! Idet hendes stive og stygge skikkelse lægger sig ned på hænder og knæ, for at søge efter de undvigende marmorkugler, føler vi visselig så meget større tilbøjelighed til at udgyde deltagende tårer, fordi kendsgerningen er, at vi nødvendigvis må vende os til side og le ad hende. For dette er – og hvis vi undlader at gøre et passende indtryk på læseren, er det vor egen skyld, ikke emnets – dette er et af de sandeste punkter for melankolsk interesse, der indtræffer i det daglige liv. Det var dødssmerten af, hvad der kaldte sig gammel adel. En adelsdame – der fra barndommen af havde næret sig af aristokratiske reminiscensers skyggeføde, og hvis religion det var, at en adelsdames hånd uopretteligt tilsmudser sig ved at

arbejde for brødet – denne fødte adelsdame er nødt til, efter tresindstyve års kamp med nøden at stige ned fra sin piedestal af indbildt rang. Fattigdommen, der hele hendes levetid har vandret hende i hælene, har endelig nået hende. Hun må tjene sit udkomme eller dø af sult! Og vi har uærbødigt listet os ind bag på miss Hepzibah Pyncheon i det øjeblik, da den patriciske dame skal forandres til den plebejiske kvinde.

I dette republikanske land, mellem vort sociale livs bølgen, er altid en eller anden på nippet til at drukne.

Tragedien spilles med lige så stadig gentagelse som et populært drama på en helligdag; og ikke des mindre føles den måske lige så dybt, som når en arvelig adelsmand synker ned under sin rang. Dybere endnu, eftersom rang hos os er betinget af rigdom og et glimrende hus, og ingen åndelig tilværelse har efter disses død, men dør håbløs sammen med dem. Og derfor, siden vi har været så uheldige at præsentere vor heltinde under så ugunstige forhold, beder vi tilskuerne om en passende højtidelig sindsstemning i anledning af hendes skæbne. Lad os i stakkels Hepzibah skue den ældgamle adelsdame – to hundrede år gammel på denne side af oceanet og tre gange så gammel på den anden – med hendes gamle portrætter, stamtavler, våbenskjolde, minder og sagn, og hendes krav på denne fyrstelige landstrækning i østen, ikke længere et vildnis, men en folkerig, frugtbar provins – født i Pyncheongade, under Pyncheon-elmen og i Pyncheon-huset, hvor hun har tilbragt alle sine dage – nu i samme hus reduceret til at handle med alskens småting i en skillingsbutik!

Denne forretning, at etablere en nürnbergerbutik, er næsten den eneste udvej for et fruentimmer i sådanne

omstændigheder som vor ulykkelige eneboerske. Med hendes nærsynethed og hendes rystende fingre, der på engang var ubøjelige og fine, kunne hun ikke sy for folk, skønt hendes navneklud fra for halvhundrede år siden fremviste nogle af de mærkeligste prøver på udsmykkende syarbejde. En skole for småbørn havde tit været i hendes tanker, og engang havde hun begyndt et nyt gennemsyn af hendes tidlige studier i den nyengelske elementarbog, i den hensigt at forberede sig til en lærerindes hverv. Men børnekærligheden havde aldrig været synderlig stærk i Hepzibahs hjerte og var nu sløv, om ikke udslukt. Hun betragtede småfolkene fra sit kammervindue og tvivlede på, at hun kunne udholde et fortroligere bekendtskab med dem. Desuden er i vore dage selve A-B-C'en blevet en videnskab, der er alt for uforståelig til længere at læres ved at pege med en nål fra bogstav til bogstav. Et nymodens barn kunne lære gamle Hepzibah mere end gamle Hepzibah kunne lære barnet. Derfor tænkte staklen med mangen kold, dyb hjertegysen ved tanken om, endelig at komme i smudsig berøring med verden, som hun så længe havde holdt sig hævet over, mens hver dags afspærrelse havde rullet en ny sten mod døren på hendes eremitbolig – derfor tænkte hun på det gamle butiksvindue, de rustne vægtskåle og den støvede pengeskuffe. Hun kunne have holdt sig tilbage lidt længere, men en anden, hidtil ikke omtalt omstændighed havde fremskyndet hendes beslutning noget. Hendes ydmyge forberedelser blev derfor gjort og foretagendet skulle nu begyndes. Hun var heller ikke berettiget til at klage over nogen mærkelig særegenhed i hendes skæbne. For i hendes fødeby kan vi henvise til flere, små butikker af en lignende art, nogle af dem i lige så gammeldags

huse som det med de syv gavle, og en eller to måske, hvor en forulykket adelsdame står bag disken, lige så mørkt et billede på familiestolthed som miss Hepzibah Pyncheon selv.

Pebermøens færd, mens hun gjorde sin butik i orden for publikums øjne, var – det må vi ærligt bekende – overvældende latterlig. Hun listede sig på tåspidserne hen til vinduet, som om hun troede, at en blodtørstig nidding lurede bag elmetræet i den hensigt at tage hende af dage. Mens hun strakte sine lange, magre arme, satte hun et papir med perlemorsknapper, en mundharpe eller hvad den lille handelsvare nu end var, på deres bestemte plads, og forsvandt øjeblikkelig i det bagved værende mørke, som om verden aldrig mere turde håbe at få et glimt at se af hende. Man kunne godt have troet, at hun ventede at forsyne menigheden med det fornødne uset, ligesom en ulegemlig guddom eller troldkvinde, der fremholder varerne til den ærbødige og af ærefrygt ramte køber med en usynlig hånd. Men Hepzibah havde ingen sådanne smigrende drømme. Hun vidste godt, at hun til sidst måtte komme frem og stå afsløret i sin egen person. Men som andre følsomme personer kunne hun ikke tåle at blive iagttaget i de gradvise prøvelser og ville hellere med et buse frem for den forbavsede verdens blik.

Det uundgåelige øjeblik kunne ikke længere opsættes. Solskinnet kunne nu ses stjæle sig ned ad huset, der lå lige overfor, fra hvis vinduer der kom en refleks, som banede sig vej gennem elmetræets løv og belyste det indre af butikken tydeligere end hidtil. Byen syntes at vågne op. En bagervogn havde allerede raslet gennem gaden, og jaget det sidste spor af natlig højtidelighed bort ved dens disharmoniske klokkers klingen. En mælkemand uddelte indholdet af sine kander fra

dør til dør, og et stykke borte, omkring hjørnet, hørtes støjen af en fiskers råben. Ingen af disse tegn undgik Hepzibahs opmærksomhed. Øjeblikket var kommet. At opsætte det længere, ville kun være at forlænge hendes elendighed. Der var intet andet tilbage end at tage stangen af butiksdøren, og overlade indgangen frit til enhver – ja mere end frit – byde alle velkommen, som om de var venner – enhver forbigående, hvis øje muligvis måtte tiltrækkes af de ting, der var opstillet i vinduet. Denne sidste handling udførte Hepzibah nu, idet hun lod stangen falde med, hvad der klang for hendes ophidsede nerver som et rædsomt bulder. Og da – netop som om den eneste skranke mellem hende og verden var blevet nedbrudt og en flod af slemme følger ville komme styrtende ind ad svælget – da flygtede hun ind i stuen bag butikken, kastede sig i sine fædres lænestol og græd.

Vor stakkels gamle Hepzibah! Det er tydeligt for en skribent, der stræber efter at fremstille naturen i dens forskellige forhold med en sand kolorit og i et rigtigt omrids, at så meget af det lave og latterlige bestemt er blandet med den reneste patos, livet noget steds viser ham. Hvilken tragisk værdighed kan der for eksempel lægges i en scene som denne? Hvordan kan vi give vor fortælling om en straf for en længe siden begået synds, et højt sving, hvis vi nødes til, som en af vore mest fremtrædende figurer at fremstille – ikke en ung og elskværdig pige, heller ikke de statelige levninger af en skønhed, der er falmet ved sorgens vind, men en mager, gusten pige i en langlivet silkekjole og med en turban på hovedet. Hendes ansigt er ikke ligefrem stygt. Det befris ene og alene for et intetsigende udtryk ved øjenbrynenes sammentrækning til en nærsynet

missen. Og endelig synes hendes store livsprøvelse at bestå i, at hun efter tresindstyve års ørkesløshed finder det passende at tjene sit brød på en magelig måde ved at etablere en lille handel. Men når vi gennemskuer alle menneskeslægtens heroiske bedrifter vil vi finde den samme sammenknytning af noget lavt og trivielt med det ædleste i glæde eller sorg. Livet er opbygget af marmor og dynd. Og uden at den dybere tillid til en omfattende barmhjertighed over os, kan vi deraf ledes til at se spot så vel som uforsonlig vrede på skæbnens jernåsyn. Hvad der kaldes poetisk indsigt, er gaven til i denne sfære af sælsomt blandede elementer at skelne skønheden og majestæten, der nødes til at påtage sig en så smudsig klædning.

3. Den første kunde

Miss Hepzibah Pyncheon sad i egelænestolen med sine hænder over sit ansigt, mens hun overlod sig til denne tunge nedsynken af hjertet, som de fleste kender af erfaring, når selv håbets billede synes støbt af tungt bly lige før et både tvivlsomt og vigtigt forehavendes begyndelse. Hun blev pludselig opskræmt ved den skingrende støj – høj, skarp og uregelmæssig – af en lille klokke. Den gamle pige rejste sig, så bleg som en ånd ved hanegal, for hun var en trælbunden ånd og dette den talisman, hun skyldte lydighed. Denne lille klokke var – for at tale tydeligere – fæstet over butiksdøren og sådan indrettet, at den blev rystet af en stålfjeder og således bragte efterretning til husets indre regioner om, når en kunde skred over dørtærsklen. Dens stygge og hånlige klang (der måske nu for første gang blev hørt, siden Hepzibahs parykdækkede ane havde trukket sig tilbage fra alskens handel) bragte straks hver nerve i hendes legeme i en tilsvarende rysten. Krisen var kommet! Hendes første kunde var ved døren!

Uden at give sig tid til en ny tanke, styrtede hun ind i butikken, bleg, vild, fortvivlet i gestus og udtryk, og grueligt missende. Og hun syntes langt bedre egnet til at indlade sig i en vild kamp med en indbrudstyv end til at stå smilende bag disken og ombytte småvarer med kobbermønter. Enhver almindelig kunde ville ganske sikkert have vendt hende ryggen og være flygtet. Og dog var der intet vildt i Hepzibahs stakkels gamle hjerte. Hun havde heller ikke i det øjeblik en eneste bitter tanke mod verden overhovedet elle nogen mand eller kvinde

specielt. Hun ønskede dem alle det godt, men ønskede også, at hun selv var færdig med dem og lå i sin stille grav.

Den nyankomne kunde stod lige foran døren. Da han var kommet lige ind fra det friske morgenlys, syntes han at have bragt noget af dets muntre indflydelse ind i butikken med sig. Det var en smækker, ung mand, ikke mere end én- eller toogtyve år gammel med et temmelig alvorligt og tankefuldt udtryk af sin alder, men samtidig en elastisk livlighed og kraft. Disse egenskaber var ikke blot fysisk synlige i hans holdning og bevægelser, men gjorde sig også straks følelige i hans karakter. Et brunt skæg, ikke alt for silkeblødt i sin vævning, omkransede hans hage, men endnu uden helt at skjule den. Han bar også en kort knebelsbart og hans mørkladne, højpandede ansigt passede godt til disse naturprydelser. Hvad hans klædning angik, var den af den simpleste slags. En overfrakke af billigt og almindeligt stof, tynde, ternede benklæder og en stråhat, ikke af den fineste fletning. Oak Hall kunne have leveret hele hans ekvipering. Han bar præg af at være en gentleman – men var han det, gjorde han i alt fald intet krav derpå – ved hans linneds bemærkelsesværdige hvidhed.

Han mødte gamle Hepzibahs missen uden synlig uro, da han allerede før havde budt den trods og fundet den uskadelig.

"Nå, min kære miss Pyncheon," sagde daguerreotypisten – for det var denne ensomme anden beboer af det syvgavlede hus – "det glæder mig at se, at De ikke har opgivet Deres gode forsæt. Jeg kigger blot ind for at bringe Dem mine bedste ønsker og spørge Dem, om jeg ellers kan være Dem behjælpelig med Deres forberedelser."

Folk i nød og sorg eller på nogen måde i uenighed med verden kan tåle et uhyre beløb af hård behandling og måske derved kun blive så meget stærkere, hvorimod de straks giver efter for det simpleste udtryk af, hvad de ser er oprigtig deltagelse. Det viste sig også sådan med stakkels Hepzibah. For da hun så den unge mands smil – der så så meget lysere ud, som det var på et tankefuldt ansigt – og hørte hans venlige tone, brød hun først ud i en hysterisk fnisen og begyndte så at hulke.

"Ak, mr. Holgrave," udbrød hun, så snart hun kunne tale, "jeg holder det aldrig ud! Aldrig, aldrig i evighed! Jeg ville ønske, jeg var død og lå i den gamle familiegrav med alle mine forfædre! Med min fader, min moder og min søster! Ja, og med min broder, som langt hellere måtte finde mig der end her! Verden er for kold og hård, og jeg er for gammel og for svag og for håbløs!"

"O, tro mig, miss Hepzibah," sagde den unge mand roligt, "disse følelser vil ikke ængste Dem længere, når De først er kommet ind i Deres forehavende. De er uundgåelige i dette øjeblik, da De står på den yderste rand af Deres lange afsondring og befolker verden med hæslige skikkelser, som De snart vil finde er lige så uvirkelige som kæmperne og uhyrerne i en børnebog. Jeg finder intet så besynderligt i livet, som at alt syntes at miste sit væsen i det øjeblik, man virkelig griber fat i det. Sådan vil det gå med alt det, De anser for så skrækkeligt."

"Men jeg er et fruentimmer!" sagde Hepzibah ynkeligt. "Jeg havde nær sagt en dame – men det betragter jeg som forbigangent!"

"Nå, det er også det samme, om det er forbi!" svarede kunstneren, idet et sælsomt glimt af halvt skjult spot fo'r igennem hans venlighed. "Lad det kun gå! De er bedre faren uden det. Jeg taler oprigtigt, min kære miss Pyncheon. For er vi ikke venner? Jeg betragter denne dag som en af de heldige i Deres liv. Den ender en epoke og begynder en anden. Hidtil er livsblodet lidt efter lidt stivnet i Deres årer, mens De sad ophøjet i Deres kreds af fornemhed, og lod verden udkæmpe sine kampe med den ene eller den anden slags nødvendighed. For fremtiden vil De i det mindste have følelsen af sund og naturlig bestræbelse for øje, og der vil give Dem styrke – den være sig stor eller lille – til menneskeslægtens forenede kamp. Dette er et held – så stort et held, som der rammer nogen!"

"Det er ganske naturligt, mr. Holgrave, at De har sådanne ideer," svarede Hepzibah, idet hun med lidt stødt værdighed rettede sin tynde skikkelse i vejret. "De er en mand, en ung mand, og opdraget, formoder jeg, som næsten alle nu til dags, med det mål for øje at gøre Deres lykke. Men jeg blev født som dame og har altid levet som sådan. Hvor tarvelige mine midler end har været, har jeg dog altid været dame!"

"Men jeg er ikke født som gentleman og har heller ikke levet som sådan," sagde Holgrave med et let smil. "De vil derfor næppe vente, min kære miss, at jeg skal sympatisere med den slags følelser, skønt jeg, hvis jeg ikke bedrager mig selv, har et ubestemt begreb om dem. Disse navne *gentleman* og *lady* havde en betydning i den forbigangne tids historie og indbefattede privilegier, ønskelige eller ikke ønskelige, for dem, som var berettigede til at bære dem. I den nuværende og endnu mere i

den fremtidige samfundstilstand medfører de intet privilegium, men et bånd."

"Det er nye anskuelser," sagde den gamle adelsdame og rystede på hovedet. "Jeg vil aldrig komme til at forstå dem, og det bryder jeg mig heller ikke om."

"Så vil vi ikke længere tale om dem," svarede kunstneren med et venligere smil end hans sidste, "og jeg vil overlade det til Dem selv at føle, om det ikke er bedre at være en sand kvinde end en dame. Tror De virkelig, miss Hepzibah, at nogen dame af Deres familie nogen sinde har gjort noget mere heltemodigt, siden dette hus blev bygget, end De udfører i dag? – Aldrig! Og hvis Pyncheonerne altid havde handlet så ædelt, tvivler jeg om, at en gammel troldmands forbandelse, som De engang fortalte mig om, ville have haft stor vægt hos Forsynet mod Dem."

"Ak – nej, nej," sukkede Hepzibah, ikke misfornøjet med hentydningen til en nedarvet forbandelses uhyggelige værdighed. "Hvis gamle Maules ånd eller en af hans slægt kunne se mig bag disken i dag, ville han kalde det opfyldelsen af sine værste ønsker. Men jeg takker Dem for Deres artighed, mr. Holgrave, og jeg skal stræbe efter yderste evne at være en dygtig købmand."

"Gør det," sagde Holgrave, "og lad mig have den glæde at være Deres første kunde. Jeg vil gå mig en tur ned til stranden, før jeg går op på mine værelser, hvor jeg misbruger himlens solskin ved at aftage menneskelige ansigter under dets medvirken. Et par af disse beskøjter, dyppede i søvand, er akkurat, hvad jeg behøver til frokost. Hvad koster et halvt dusin?"

"Lad mig være dame et øjeblik endnu," svarede Hepzibah med et gammeldags stateligt væsen, som et melankolsk smil

lånte nogen ynde. Hun lagde tvebakkerne i hans hånd, men vægrede sig ved at modtage nogen betaling. "En Pyncheon må i alle tilfælde ikke under sine forfædres tag tage imod penge af sin eneste ven for en bid brød!"

Holgrave gik og lod hende blive tilbage med en for øjeblikket ikke helt så nedtrykt ånd. Snart var den imidlertid sunket tilbage til sit tidligere døde standpunkt. Med bankende hjerte lyttede hun til de tidlige spadserendes trin, som nu begyndte at blive hyppige langs med gaden. En eller to gange syntes de at stå stille. Disse fremmede eller naboer, som nu tilfældet ville det, så på udstillingen af legetøj og småting i Hepzibahs butiksvindue. Hun led en dobbelt kval. Dels ved en følelse af nedtrykkende undseelse, fordi fremmede og ligegyldige blikke havde det fortrin at se på det, dels fordi den tanke med latterlig ubetimelighed forekom hende, at vinduet ikke var pyntet så dygtigt eller til nær så stor fordel, som det kunne have været. Det forekom hende, som om hele hendes butiks held eller uheld var afhængig af udstillingen af andre sager eller ombytningen af et æble, som så ud til at have nogle pletter, med et smukkere. Hun foretog derfor forandringen, og straks bildte hun sig ind, at alt var spoleret. Hun så ikke, at det var de ængstelige forhold og hendes ømfindtlighed som gammel pebermø, der var grund til alt det tilsyneladende gale.

Lige ved dørtrinet mødtes snart to arbejdsmænd, som man kunne høre på deres grove stemmer, at de var. Efter lidt snakken om deres egne sager fik en dem tilfældigvis øje på butiksvinduet og henledte den andens opmærksomhed på det.

"Se der," udbrød han, "hvad siger du om det? Der lader til at blive ordentlig handel i Pyncheongade."

"Ej, ej, ja, det er rigtignok et syn!" råbte den anden. "I det gamle Pyncheon-hus og under Pyncheon-elmen! Hvem skulle have troet det? Gamle jomfru Pyncheon vil til at være småhandler!"

"Tror du, hun vil få noget ud af det, Dixey?" spurgte hans ven. "Jeg kalder det ikke en god beliggenhed. Der er en anden butik lige om hjørnet."

"Få noget ud af det!" udbrød Dixey med et yderlig foragteligt udtryk, som om den blotte tanke var ufattelig. "Ikke det bitterste. Hendes ansigt – jeg har set det, for jeg gravede hendes have for hende et år – hendes ansigt er nok til at skræmme Satan selv, om han så havde aldrig så stor lyst til at handle med hende. Folk holder det ikke ud, det forsikrer jeg dig. Og så skuler hun af den pure arrighed!"

"Det gør ikke så meget ved sagen," bemærkede den anden mand. "Disse sure folk er de raskeste til forretninger og de ved nok, hvad de gør. Men som du siger, jeg tror heller ikke, hun vil få noget ud af det. Denne forretning med at holde småbutikker er der intet ved, ligesom alle andre slags handel og legemsarbejde. Det har jeg min erfaring med. Min kone havde sådan en lille butik i tre måneder og tabte fem dollars af sit udlæg!"

"Dårlig forretning!" svarede Dixey i en tone, som om han rystede på hovedet, "dårlig forretning!"

Af en eller anden grund, som ikke let lader sig analysere, havde Hepzibah næppe i al sin tidligere elendighed over den ting følt en så bitter smerte, som den, der fo'r gennem hendes hjerte, da hun hørte ovenstående samtale. Vidnesbyrdet om hendes skulen var af en frygtelig betydning. Det syntes at holde

hendes billede frem, ganske befriet fra hendes partiskheds falske lys, og så hæsligt, at hun ikke vovede at se på det. Hun følte sig ydermere tåbeligt stødt over den ubetydelige virkning, hendes åbning af en butik – en begivenhed af så utrolig interesse for hende selv – syntes at have på publikum, for hvilket disse to mænd var de nærmeste repræsentanter. Et øjekast; et par ord i forbigående; en simpel latter, og hun var uden tvivl glemt, inden de drejede om hjørnet. De brød sig slet ikke om hendes værdighed og lige så lidt om hendes fornedrelse. Og så faldt også spådommen om uheld, der var udtalt af erfaringens sikre visdom, på hendes halvdøde håb som en jordklump i en grav. Mandens kone havde allerede forsøgt det samme eksperiment og været uheldig! Hvordan kunne den ædelbårne dame – eremit i en halv levetid, der var yderlig upraktisk til alt, hvad der angik verden, og tresindstyve år gammel – hvordan kunne hun nogen sinde drømme om at have lykken med sig, når den hårdføre, simple, flittige, øvede nyengelske kone havde tabt fem dollars af sit lille udlæg! Heldet stillede sig som en umulighed og håbet om det som et vildt syn.

En eller anden ondskabsfuld ånd, som af yderste evne stræbte efter at drive Hepzibah til galskab, oprullede for hendes fantasi en slags panorama, en fremstilling af hovedgaden i en by, propfuld af kunder. Så mange og så prægtige butikker som der var! Urtekræmmere, legetøjshandlere, manufakturhandlere med deres uhyre glasruder, den prægtige udstyrelse, deres umådelige og fuldstændige varelagre, hvori der ligger hele formuer, og disse prægtige spejle i den anden ende af etablissementet, som fordobler hele denne rigdom ved en perspektivisk udsigt til uvirkelige ting! På den ene side af gaden

denne glimrende bazar med en mangfoldighed af parfumerede og glinsende handelsmænd, der smisker, smiler, bukker og udmåler deres varer. På den anden side det skumle Hus med de syv Gavle, med det gammeldags butiksvindue under dets fremspringende anden etage, og Hepzibah selv i en slidt, sort silkekjole, bag disken, skulende til den verden, der går forbi. Denne mægtige modsætning trængte sig frem som et smukt udtryk af den overmagt, mod hvilken hun stod i begreb med at begynde sin kamp for sit udkomme. Held? Tåbelighed! Hun ville aldrig mere tænke på det. Huset kunne lige så gerne ligge begravet i en evig tåge, mens alle andre huse lå badet i solens skin, for ikke en fod ville nogen sinde træde over dørtærsklen, aldrig ville en hånd så meget som prøve på at åbne døren!

Men i dette øjeblik ringede butiksklokken over hendes hoved, som om den var forhekset. Den gamle frøkens hjerte syntes at være knyttet til den samme stålfjeder, for det gennemgik en række heftige stød sammen med lyden. Døren blev slået op, skønt ingen menneskelig skikkelse var synlig på den anden side af halvvinduet. Hepzibah stod ikke des mindre med stivnet blik og foldede hænder, som om hun havde fremmanet en ond ånd, som hun var bange for, men dog besluttet på at møde.

"Himlen stå mig bi!" stønnede hun i sit stille sind. "Nu er nødens time kommet."

Da døren, som med besvær bevægede sig på sine knagende og rustne hængsler, var blevet åbnet på vid gab, blev en firskåren lille knægt med kinder så røde som et æble synlig. Han var temmelig lurvet klædt (mere, som det syntes, på grund af hans moders ligegyldighed end hans faders fattigdom), i en blå bluse, meget vide og korte benklæder, sko, som var noget itu

ved tæerne, og en spånhat, gennem hvis revner hans krøllede hår tittede frem. En bog og en lille tavle under hans arm viste, at han var på vej til skole. Han stirrede et øjeblik på Hepzibah, som en ældre kunde end han sandsynligvis også ville have gjort, uden at vide, hvad han skulle tro om den tragiske stilling og den sælsomme missen, hvormed hun betragtede ham.

"Nå, mit barn," sagde hun, idet hun ved synet af en så lidet frygtelig person tog mod til sig, – "nå, mit barn, hvad ønsker du?"

"Den Jim Crow der i vinduet," svarede krabaten, idet han holdt sin femcent frem og pegede på den honningkagefigur, som havde tiltrukket sig hans opmærksomhed, mens han drev af sted til skolen. "Den, som intet brækket ben har."

Hepzibah strakte da sin tynde arm, tog billedet fra butiksvinduet og overleverede det til sin første kunde.

"Det er det samme med pengene," sagde hun, idet hun gav ham et lille puf hen imod døren, for hendes gamle adelskab væmmedes ved synet af kobbermønten og desuden forekom det hende som sådan en skammelig nederdrægtighed at tage et barns lommepenge for en smule muggent honningkage. "Det er det samme med skillingen. Tag du kun din Crow."

Barnet gjorde store øjne ved dette eksempel på gavmildhed, som aldrig før var mødt det i dets store erfaring i småhandelbutikker, tog honningkagemanden og forlod Hepzibahs enemærker. Aldrig så snart havde han nået sidegaden (den lille kannibal som han var!) før Jim Crows hoved var i hans mund. Da han ikke havde lukket døren omhyggeligt, gjorde Hepzibah sig den ulejlighed at lukke den efter ham med et par små udbrud om ungdommens, og navnlig små drenges

ligegyldighed. Hun havde lige stillet en anden repræsentant for den berømte Jim Crow i vinduet, da butiksklokken atter ringede og efter at døren igen var stødt op med dens ejendommelige piben, kom den samme firskårne lille knægt ind igen, som netop var gået ud for to minutter siden. Krummerne og den aftørrede farve fra det kannibalske festmåltid, som endnu knapt var sat rigtigt til livs, var særdeles synlig om hans mund.

"Hvad er det nu, barn?" spurgte pebermøen noget utålmodigt. "Er du kommet tilbage for at lukke døren?"

"Nej," svarede knægten, idet han pegede på den nys opstillede figur. "Jeg vil have den anden Jim Crow."

"Nå, her har du den," sagde Hepzibah og tog den ned. Men da hun indså, at denne hårdnakkede kunde ikke ville lade hende i ro, så længe hun havde en honningkagefigur i sin butik, trak hun delvis sin udstrakte hånd tilbage. "Hvor er skillingen?"

Den lille dreng havde denne parat, men ville som en ægte yankee have foretrukket at gøre den første handel om igen. Med et noget bedrøvet blik stak han skillingen i Hepzibahs hånd og gik bort, mens han sendte den anden Jim Crow ud at søge efter den første. Den nye købmand lod det første solide resultat af sit handelsforetagende falde i sin pengeskuffe. Det var fuldbragt! Den smudsige plet af denne kobbermønt kunne aldrig vaskes af hendes hånd. Den lille skoledreng, hjulpet af negerdanserens djævelske figur, har anstiftet en uoprettelig ødelæggelse. Det gamle adelskabs bygning er blevet nedbrudt af ham, som om hans barnehånd havde nedbrudt det syvgavlede hus. Lad nu Hepzibah vende de gamle Pyncheon-portrætter med deres ansigter mod væggen og tage kortet over sit østlige territorium

til at tænde køkkenilden med og puste til flammen med sine fædrene traditioners tomme ånde! Hvad havde hun at bestille med aner? Intet! Ikke mere end med efterkommere! Nu ikke længere nogen dame, men simpelt hen Hepzibah Pyncheon, en fortabt gammel pige, der holdt skillingsbod.

Ikke desto mindre er det forbavsende, hvilken ro der var kommet over hende, mens hun med megen prunk lod disse tanker paradere igennem sit sind. Den angst og de slemme anelser, som havde martret hende, både i søvne og i melankolske vågne drømme, lige siden hendes projekt begyndte at antage et udseende af soliditet, var nu helt forbi. Hun følte vist nok det nye i sin stilling, men ikke længere med forvirring og frygt. Nu og da kom der et pust af næsten ungdommelig glæde. Det var den styrkende ånde af en frisk, ydre atmosfære efter hendes livs lange sløvhed og ensformige indespærring. Så sund er lidt anstrengelse! Så vidunderlig den styrke, som vi ikke kender. Den sundeste rødme, Hepzibah i mange år havde kendt, kom nu i den frygtede krise, da hun for første gang havde strakt sin hånd ud for at hjælpe sig selv. Skoledrengens kobbermønt, mørk og glansløs som den var på grund af de små tjenester, den havde gjort rundt om i verden, havde vist sig som en talisman, svanger med noget godt, og fortjente at blive indfattet i guld og båret nærmest ved hjertet. Den var lige så mægtig og måske begavet med samme slags virkekraft, som en galvanisk ring. Hepzibah var i alle tilfælde dens gennemtrængende indvirkning tak skyldig både på sjæl og legeme, så meget mere, som den indgød hende kraft til at nyde en frokost, til hvilken hun, for bedre at holde sit mod oppe, tillod sig en ekstra skefuld i sin tebrygning.

Hendes første handelsdag løb imidlertid ikke af uden mange og alvorlige afbrydelser af denne art. Som en almindelig regel kan man opstille, at Forsynet sjældent under de dødelige mere end netop så meget opmuntring, som er nok til at holde dem i en tåleligt fyldig udøvelse af deres evner. Hos vor gamle adelsdame truede hendes hele livs håbløshed bestandig med at vende tilbage, efter at ophidselsen ved en ny bestræbelse havde lagt sig. Det var ligesom den tunge skymasse, som vi tit ser formørke himlen og sprede en skumring overalt, indtil den henimod aften for en tid viger for et glimt af solskin. Men altid stræber de misundelige skyer mod at samle sig over det himmelske azur.

Kunder kom op ad formiddagen, men temmelig langsomt. I nogle tilfælde, må man tilstå, med meget ringe tilfredsstillelse både for dem selv og miss Hepzibah – heller ikke i det hele med nogen sammenhoben af stor rigdom til pengeskuffen. En lille pige, som af sin moder var sendt hen for at købe et nøgle bomuldsgarn af en speciel farve, tog et, som den nærsynede gamle dame erklærede for at passe nøjagtigt, men kom snart løbende tilbage og skulle hilse og sige, at det ikke passede og desuden var ganske råddent. Så var der en bleg, sørgmodigt udseende kone, ikke gammel, men meget mager og allerede med grå stænk i sit hår, ligesom sølvbånd. En af disse af naturen sarte kvinder, som man straks ser pines til døde af et uhyre – sandsynligvis et fordrukkent uhyre – af en mand og i det mindste ni børn. Hun skulle have et par pund mel og rakte sine penge frem, men den sunkne adelsdame stødte dem tavs bort og gav den fattige sjæl bedre mål end hvis hun havde taget imod dem. Kort efter kom en mand i en blå, meget smudsig

bomuldsbluse ind og købte en pibe, og fyldte imens hele butikken med den hede lugt af stærke drikke, som ikke blot blev udåndet i den varme atmosfære af hans pande, men dunstede fra hele hans system som en antændelig gas. Hepzibah fik straks den tro, at det var den sørgmodige kones mand. Han bad om en kardus tobak, og da hun havde forsømt at forsyne sig med denne vare, slog hendes brutale kunde sin nys indkøbte pibe i gulvet og forlod butikken, mens han mumlede nogle uforståelige ord, som havde tonefald og bitterhed som en ed. Hepzibah hævede sine øjne og missede uvilkårligt Forsynet ind i ansigtet.

Ikke mindre end fem personer forlangte i løbet af formiddagen ingefærøl eller andre drikkevarer og da de ikke kunne få noget af den slags, gik de deres vej i meget slet humør. Tre af dem lod døren stå åben og de andre to slog den så hånligt i, da de gik ud, at den lille klokke genlød med djævelsk klang for Hepzibahs nerver. En trivelig, travl, ildrød husmoder fra nabolaget kom åndeløs styrtende ind i butikken og forlangte i en rå tone gær, og da den stakkels adelsdame med sin kolde tilbageholdenhed lod sin hede kunde at forstå, at hun ikke førte denne vare, påtog samme dygtige husmoder sig at give hende en ordentlig tilrettevisning.

"En skillingsbod, og ingen gær!" udbrød hun. "Det går aldrig an! Hvem har nogen sinde hørt mage? De vil aldrig komme frem, lige så lidt som mit brød i dag vil hæve sig. De kan ligeså gerne straks lukke butikken!"

"Å, måske," sagde Hepzibah og drog et dybt suk.

Flere gange foruden dette tilfælde blev hendes adelsstolte følelser krænket alvorligt ved den fortrolige, om ikke rå tone,

hvormed folk tiltalte hende. De betragtede sig åbenbart ikke blot som hendes ligemænd, men som hendes beskyttere og overmænd. Hepzibah havde nu ubevidst smigret sig ved den tro, at der ville være en slags glorie om hendes person, som ville skaffe hendes ægte adelskab lydighed, eller i det mindste tavs anerkendelse af det. På den anden side pinte intet hende mere utåleligt end når denne anerkendelse blev udtrykt for fremtrædende. På et par overdrevent tjenstagtige bevidnelser af medfølelse var hendes svar lidt korte og bitre, og vi må med sorg bekende, at Hepzibah kom i en aldeles ukristelig sindsstemning ved den mistanke, at en af hendes kunder var draget til butikken, ikke ved nogen virkelig trang til den vare, som hun foregav at behøve, men ved et ugudeligt ønske om at beglo hende. Det simple fruentimmer ville se, hvad slags figur et jordslået stykke adel, efter at have tilbragt hele sin blomstrende alder og en stor del af sit liv afsondret fra verden, ville give bag en disk. Dette enkelte tilfælde ydede Hepzibahs sammentrækning af øjenbrynene, hvor mekanisk og uskadelig den ellers kunne være, hende god tjeneste.

"Jeg er aldrig i mit liv blevet så bange," sagde den nysgerrige kunde, idet hun beskrev begivenheden for en af sine bekendte. "Hun er en sand gammel havgasse, det kan du stole på! Hun siger kun lidt, det er sandt, men hvis du blot kunne se det ondskabsfulde udtryk i hendes øjne!"

Det hele gav derfor hendes nye erfaring den sunkne adelsdame meget ringe tanker om de lavere klassers gemyt og væsen, som hun hidtil havde set ned på med en mild og beklagende deltagelse, mens hun levede i en uomtvisteligt overlegen sfære. Men uheldigvis havde hun også en bitter

følelse af en helt modsat art at bekæmpe: Vi mener, en bitter følelse mod et ørkesløse aristokrati, som det for nylig havde været hendes stolthed at høre med til. Når en dame i en fin og kostbar sommerdragt, med et bølgende slør og en yndigt svalende kjole og i det hele en æterisk lethed, som fik en til at betragte hendes smukt beskoede fødder for at se, om hun trådte på jorden, eller svævede i luften – når sådan et syn tilfældigvis kom igennem dette afsidesliggende stræde, og efterlod en duft i sit spor, som om der var båret en buket teroser henad gaden, da er vi bange for, at gamle Hepzibahs skulen ikke længere kunne undskyldes med nærsynethed.

"I hvad øjemed," tænkte hun, idet hun gav denne fjendske følelse luft, som er den eneste virkelige ydmygelse af den fattige i den riges nærværelse – "i hvad øjemed lader Forsynet i sin visdom dette fruentimmer leve? Skal alverden slide for at hendes hænder kan være hvide og fine?"

Men skamfuld og angrende skjulte hun derpå sit ansigt.

"Gud forlade mig," sagde hun. Uden tvivl tilgav Gud hende. Men når man tager den første halve dags indre og ydre historie under overvejelse, begyndte Hepzibah at frygte for, at butikken ville blive hendes morals og religions ruin, uden at bidrage væsentligt til at udbedre hendes nuværende velfærd.

4. En dag bag disken

Henimod middag så Hepzibah en aldrende herre, stor og statelig og med en mærkelig, værdig holdning, gå langsomt forbi på den modsatte side af den hvide, støvede gade. Da han kom i skyggen af Pyncheon-alleen, standsede han og idet han tog sin hat af for at tørre sveden af sin pande, syntes han med særlig interesse at betragte Huset med de syv gavle, der var forfaldent, og slemt medtaget af vind og vejr. Han selv var på en helt anden måde lige så vel værd at betragte som huset. Der behøvede ikke at søges, og kunne heller ikke være fundet nogen bedre model på en meget høj rang af respektabilitet, som ved en eller anden ubeskrivelig trolddom – ikke blot udtrykte sig i hans holdning og manerer, men endog viste sig i snittet på hans klæder og gjorde dem alle passende til manden.

Uden tilsyneladende på nogen følelig måde at afvige fra andre folks klæder, var der dog en vid og rig værdighed ved dem, som må have hørt til denne person, da den ikke kunne anses for at skyldes hverken snittet eller stoffet. Hans guldknappede stok – en nyttig stav af mørkt, poleret træ – havde et lignende ydre, og havde den fundet for godt at gå en tur selv, ville den alle vegne have været kendelig som en tålelig passende repræsentant for en fin herre. Denne karakter – der viste sig så slående i alt omkring ham, og hvis virkning vi søger at bibringe læseren – gik ikke dybere end hans rang, livsvaner og andre omstændigheder. Man så, at han var en udmærket, indflydelsesrig og myndig person, og navnlig kunne man ligeså sikkert føle, at han var rig, som om han havde fremlagt sit

bankregnskab, elle som om man havde set ham berøre Pyncheon-elmens blade og som en Midas forandre dem til guld.

I sin ungdom var han sandsynligvis blevet betragtet som en smuk mand. I hans nuværende alder var hans bryn for svære, hans tindinger blottede, hans tiloversblevne hår for gråt, hans øjne for kolde, hans læber for tæt sammenlukkede til at tåle nogen hentydning til blot personlig skønhed. Han ville have givet et godt og massivt portræt, bedre nu måske end i enhver tidlige periode af hans liv, skønt hans blik måske ville blive ligefrem barsk ved at blive fæstet på lærredet. Kunstneren ville have fundet det ønskeligt at studere hans ansigt og vise dets evne til forskellige udtryk, at mørkne det med en rynke – at opmuntre det med et smil.

Mens den aldrende herre stod og betragtede Pyncheon-huset, gik både det mørke udtryk og smilet efter hinanden over hans ansigt. Hans øjne forblev fæstet på butiksvinduet og idet han trak et par guldbriller op og holdt dem i sin hånd, betragtede han omhyggeligt Hepzibahs lille opstilling af legetøj og husholdningsgenstande. I begyndelsen syntes den ikke at behage ham – ja endog at volde ham overordentligt mishag – og dog smilede han i næste øjeblik. Mens det sidste udtryk endnu var på hans læber, opfangede han et glimt af Hepzibah, som uvilkårligt havde bøjet sig fremad mod vinduet, og da forandrede smilet sig fra bitterhed og mishag til det mest strålende velbehag. Han bukkede med en skøn blanding af færdighed og hofmandsmæssig artighed, og fortsatte sin vej.

"Der er han!" sagde Hepzibah til sig selv, idet hun slugte en meget bitter bevægelse og søgte at trænge den tilbage i sit

hjerte, siden hun ikke kunne blive den kvit. "Gud ved, hvad han synes om det? Behager det ham? – Åh, han ser tilbage!"

Herren var standset på gaden og vendte sig halvt om, endnu med øjnene fæstet på butiksvinduet. Han snurrede helt rundt og tog et par skridt, som om det var hans hensigt at gå ind i butikken, men tilfældigvis blev hans hensigt stoppet af Hepzibahs første kunde, den lille kannibal af Jim Crow, som stirrende op på vinduet, følte sig uimodståeligt tiltrukket af en honningkageelefant. Hvilken glubende appetit havde dog denne lille krabat! – To Jim Crow lige efter frokost! – Og nu en elefant som en indledning til middagsmåltidet! Da dette sidste køb var færdigt, var den ældre herre gået og var drejet om gadehjørnet.

"Tag det som du synes, fætter Jaffrey!" mumlede den gamle frøken, idet hun trak sig tilbage, efter hun forsigtigt havde stukket sit hoved ud og set op og ned ad gaden. "Tag det som du synes! Du har set mit lille butiksvindue! Nu vel! – Hvad har du at sige? – er ikke Pyncheon-huset mit eget, så længe jeg lever?"

Efter denne begivenhed trak Hepzibah sig tilbage til bagværelset, hvor hun først tog fat på en halvt færdig strømpe og begyndte at strikke på den med heftige og uregelmæssige ryk, men da hun snart befandt sig i uenighed med pindene, kastede hun den til side og skred hastigt rundt i værelset. Til sidst stod hun stille foran portrættet af den alvorlige, gamle puritaner, hendes ane og grundlæggeren af huset. I én forstand var dette billede næsten forsvundet af lærredet og havde skjult sig bag alderens mørke, i en anden henseende kunne hun ikke andet end indbilde sig, at det var blevet mere fremtrædende og udtryksfuldt siden hendes tidligste bekendtskab med det som

barn. For mens det fysiske omrids og den fysiske substans svandt bort fra tilskuerens øjne, syntes mandens dristige, hårde og skjulte karakter at komme frem i en slags åndeligt relief. En sådan virkning kan ind i mellem iagttages på malerier af nogen alder. De så et udseende, som en kunstner (hvis han har noget af de moderne kunstneres beskedenhed) aldrig ville drømme om at fremstå en patron som sit eget karakteristiske udtryk, men som vi ikke des mindre erkender som repeterende en menneskelig sjæls ukærlige sandhed. I sådanne tilfælde har malerens dybe opfattelse af sin models indre træk præget sig i maleriets væsen og bliver synlig, efter at den overfladiske kolorit er gnedet bort af tiden.

Mens Hepzibah stirrede på portrættet, skælvede hun for dets blik. Hendes nedarvede ærbødighed gjorde hende bange for at bedømme originalens karakter så strengt som en sandhedskærlig opfattelse nødte hende til at gøre. Men ikke des mindre vedblev hun at stirre, fordi maleriets åsyn – i det mindste indbildte hun sig det – satte hende i stand til, tydeligere og med større dybde at læse i det ansigt, som hun lige havde set på gaden.

"Det er den selv samme mand!" mumlede hun for sig selv. "Lad Jaffrey Pyncheon smile så meget han vil, dette blik stikker dog under det! Sæt en kalot på ham, træk ham i en sort kappe, giv ham en bibel i den ene hånd og et sværd i den anden – lad så Jaffrey smile, som han måske ville, ingen vil da tvivle på, at det var den gamle Pyncheon, der var kommet tilbage. Han har vist sig som manden til at bygge et nyt hus, måske også til at drage en ny forbandelse ned over det!"

Således forvirrede Hepzibah sig med disse fantasier fra en gammel tid. Hun havde boet for meget alene – havde været for længe i Pyncheon-huset – indtil selve hendes hjerne var blevet smittet af dets tømmers råddenskab. Hun trængte til en spadseretur på gaden ved middagstid, for at bevare sin sundhed.

Ved modsætningens trolddom steg et andet portræt frem for hende, malet med dristigere smiger end nogen kunstner ville have vovet, men dog så fint udført, at ligheden var fuldkommen. Malbones miniatureportræt var, skønt af samme original, langt ringere end Hepzibahs billede tegnet i luften, på hvilket kærlighed og bekymret ihukommelse arbejdede sammen. Blid, mild, muntert kontemplativ, med fyldige, røde læber, lige på randen af et smil, som øjnene syntes at udtale ved en mild opadvenden af deres kredse. Kvindelige træk, uadskilleligt sammensmeltet med det andet køns! Miniatureportrættet havde ligeledes denne sidste ejendommelighed, så man uundgåeligt tænkte på originalen som lignende sin moder, og på hende, en elskelig og kærlig kvinde, måske med en smuk karaktersvaghed som gjorde det behageligere at kende hende og lettere at elske hende.

"Ja," tænkte Hepzibah, idet en del af hendes sorg derover flød fra hendes hjerte til hendes øjenlåg. "De forfulgte hans moder i ham! Han har aldrig været en Pyncheon!"

Men her ringede butiksklokken. Det var som en lyd fra en fjern afstand – så dybt var Hepzibah steget ned i sine erindringers dybe grav. Da hun trådte ind i butikken, fandt hun en gammel mand der, en beskeden beboer i Pyncheongade, som hun for mange, mange år siden havde tilladt at være en slags

fortrolig ven af huset. Han var en ældgammel person, der altid syntes at have haft et hvidt hoved og rynker, og aldrig havde besiddet mere end en eneste tand, og det endda en halv opædt en, foran i overkæben. Så gammel som Hepzibah var, kunne hun ikke mindes en tid, da onkel Venner, som nabolaget kaldte ham, ikke var gået op og ned ad gaden, lidt kroget og med slæbende fødder tungt over gruset eller stenbroen. Men ikke des mindre var der noget hårdført og kraftigt ved ham, som ikke blot holdt ham i daglig ånde, men også satte ham i stand til at udfylde en plads, som ellers ville have været tom i den tilsyneladende tæt befolkede verden. At gå ærinder med sin tunge gang, der indgød tvivl om, at han nogen sinde kunne komme nogen vej, at sanke et par stykker brænde eller hugge en gammel tønde i stykker, eller kløve et fyrrebræt til at tænde op med; om sommeren at grave et par alen have, som hørte til et lille hus, af hvilket han kun betalte en lav leje, og dele produktet af sit arbejde i lige dele; om vinteren at skovle sneen bort fra fortovet eller åbne stier til brændeskuret eller langs med tøjsnorene; det var nogle af de væsentligste forretninger, som onkel Venner udførte for mindst en snes familier. Indenfor denne kreds gjorde han krav på den samme slags forret og følte sandsynligvis lige så varm interesse, som en gejstlig føler i sine sognefolks række. Han fordrede ikke just tiende, men som en analog hyldest gik han hver morgen sine runder for at samle krummerne fra bordet og levningerne fra madgryden som føde for sit svin.

I sine yngre dage – for der var dog et mørkt sagn om, at han havde været, ikke ung, men yngre – betragtedes onkel Venner ikke som nogen krudtopfinder. Han havde virkelig ifølge

begrebet vist sig som skyldig i denne beskyldning ved næppe at stræbe efter sådan lykke, som andre mænd søger, og ved kun at indtage denne ydmyge og beskedne plads i livet, som tilhører den erklærede enfoldighed. Men nu i sin alderdom – hvad enten nu hans lange og drøje erfaring virkelig havde oplyst ham, eller hans svigtende dømmekraft gjorde ham mindre egnet til at måle sine kræfter med rette – nu gjorde den gamle mand fordring på ikke så lidt visdom og havde virkelig ord for at være det. Der var ligeledes en gang imellem ligesom en slags poetisk åre hos ham. Det var hans sinds mos eller gyldenlak i dets affældighed og det gav ting, som muligvis i hans ungdom eller manddom ville have været simple og hverdagsagtige, en vis ynde. Hepzibah nærede en vis agtelse for ham, fordi hans navn var gammelt i byen og tidligere havde været agtet. Men en endnu bedre grund til at vise ham en fortrolig ærbødighed var det, at onkel Venner selv var det ældste inventar, både af mennesker og ting, i Pyncheongade, med undtagelse af Huset med de syv Gavle, og måske elmen, som overskyggede det.

Denne patriark fremstillede sig nu for Hepzibah i en gammel blå frakke, som havde et elegant snit og må være blevet skænket til ham af en eller anden skrivers aflagte garderobe. Hvad hans benklæder angik, var de af blårlærred, meget korte i benene og sækkende forunderligt i bagdelen, men passede bedre med hans figur end noget andet klædningsstykke. Hans hat passede ikke til nogen anden del af hans klædning og kun meget lidt til det hoved, som bar den. Således var onkel Venner en gammel blandingsherre – dels sig selv, men også i rigt mål en anden. Sammenstrikket af forskellige epoker – et udtog af tider og moder.

"Så De har virkelig begyndt en handel," sagde han – "virkelig begyndt en handel? Nå, det glæder mig at se. Ungdommen bør aldrig være ørkesløs i verden og gamle folk heller ikke, hvis ikke gigten holder dem bundet. Den har allerede mærket mig, og om en, to – tre år til tænker jeg på at lægge forretningen til side og trække mig tilbage til min gård. Den ligger der henne – det store murstenshus, som De nok ved – arbejdshuset kalder de fleste det. Men jeg har i sinde at udføre mit arbejde først og så gå der hen og være ørkesløs og nyde livet i ro og mag på mine gamle dage. Og det glæder mig at se Dem begynde Deres arbejde, miss Hepzibah."

"Tak, onkel Venner," sagde Hepzibah smilende, for hun nærede altid en venlig følelse for den enfoldige og snaksomme gamle mand. Havde han været et gammelt fruentimmer, ville hun sandsynligvis have afvist den frihed, som hun nu tog for gode varer. "Det er sandelig på tide at begynde at arbejde for mig! Eller rettere sagt, jeg er lige begyndt, da jeg burde opgive det."

"Nå, sig ikke det, miss Hepzibah," svarede den gamle mand. "De er endnu et ungt fruentimmer. Jeg har næsten aldrig syntes, jeg var yngre, end jeg er nu. Det forekommer mig som kort tid siden, at jeg plejede at se Dem lege udenfor døren af det gamle hus som et rent barn. Men oftere plejede De at sidde på dørtærsklen og se alvorligt ud på gaden, for De havde altid noget alvorligt over Dem – en vis voksen mine, da De ikke var højere end mit knæ. Det er mig, som om jeg så Dem for mig, og Deres bedstefader med hans røde kappe og hans hvide paryk og hans trekantede hat og hans stok, når han kom ud af huset og så fornemt spadserede op ad gaden. Disse gamle herrer, som

voksede op før revolutionen, plejede at påtage sig sådan en storagtig mine. I mine unge dage blev byens fornemste mand i reglen kaldt konge, og hans kone, godt nok ikke dronning, men frue. Nu til dags vil en mand ikke vove at lade sig kalde konge, og hvis han føler sig lidt over almindelige folk, bukker han kun så meget dybere for dem. Jeg mødte Deres fætter, dommeren, for ti minutter siden. Og skønt jeg, som De ser, er i mine gamle blårlærreds bukser, lettede dommeren på hatten for mig, tror jeg! I alle tilfælde bukkede og smilede dommeren!"

"Ja," sagde Hepzibah med en bitterhed, der uforvarende listede sig ind i hendes tone. "Min fætter Jaffrey regnes for at have et meget behageligt smil!"

"Og det har han også," svarede onkel Venner, "og det er ganske mærkeligt at træffe det hos en Pyncheon, for, jeg beder Dem om forladelse, miss Hepzibah, de har aldrig haft ord for at være noget ligefremt og behageligt folkefærd. Ingen har kunnet komme dem nær. Men sig mig nu engang, miss Hepzibah, hvis en gammel mand må være så dristig at spørge, hvorfor kommer dommer Pyncheon ikke med sine rigdomme og siger til sin kusine, at hun straks skal lukke sin butik? Det er rigtigt af Dem, at De bestiller noget, men det er ikke rigtigt af dommeren, at han lader Dem gøre det!"

"Lad os ikke tale om det, onkel Venner," sagde Hepzibah koldt. "Jeg bør imidlertid sige, at når jeg har lyst til selv at tjene mit brød, så er det ikke dommer Pyncheons skyld. Og han vil heller ikke fortjene nogen dadel," tilføjede hun mere venligt, da hun erindrede onkel Venners aldersprivilegier og beskedne fortrolighed, "hvis jeg engang skulle finde det passende at trække mig tilbage med Dem til Deres gård."

"Og den er heller ikke noget slemt sted, denne min gård!" udbrød den gamle mand muntert, som om der var noget virkelig fornøjeligt i udsigten. "Det er intet slemt sted, det store murstenshus, navnlig for dem, der vil finde en hel del gamle bekendte der, som det vil være tilfældet med mig. Jeg længes formelig undertiden i vinteraftener efter at være blandt dem, for det er snavs for en ensom gammel mand som jeg at sidde og nikke uden andet selskab end sin kakkelovn. Både sommer og vinter kan der siges meget til fordel for min gård! Og så om efteråret, hvad kan da være morsommere end at tilbringe en hel dag på solsiden af en lade eller en brændestabel, sladrende med folk, der er lige så gamle som en selv; eller måske at bortdrive tiden med en født dosmer, som forstår at drive, fordi selv vore travle yankeer aldrig har opdaget, hvordan de skal få nogen nytte af ham? På mit ord, miss Hepzibah, jeg tvivler på, jeg nogen sinde har haft det så godt, som jeg venter at få det i min gård, som de fleste kalder fattighuset. Men De – De er endnu ung – De behøver aldrig at komme derhen! Det vil gå Dem bedre i verden, det er jeg vis på!"

Hepzibah bildte sig ind, at der var noget ejendommeligt i hendes ærværdige vens blik og tone, og det så meget, at hun med betydelig øvrighed stirrede ham ind i ansigtet, mens hun bestræbte sig for at opdage, hvilken hemmelig mening der lå i det. Personer, hvis liv har nået en yderst fortvivlet krise, holder sig uforanderligt i live ved forhåbninger, der er så meget prægtigere, jo mindre solid grund de er bygget på. Således havde Hepzibah i al den tid, hun fuldførte planen om sin lille butik, hæget en ubevidst ide om, at et eller andet harlekinspuds af lykken ville virke til hendes gunst. Således kunne for

eksempel en onkel – der for et halvt hundrede år siden var sejlet til Ostindien, og som man aldrig siden havde hørt noget til – endnu vende tilbage og adoptere hende til at være sin svage alderdoms trøst, smykke hende med perler, diamanter og orientalske sjaler og turbaner og endelig gøre hende til arving af sine utallige rigdomme. Eller parlamentsmedlemmet, som nu stod i spidsen for den engelske gren af familien – med hvilken den ældre stamme på denne side af det atlantiske ocean i de sidste to århundreder havde haft meget lidt eller intet samkvem med – denne fremragende gentleman kunne indbyde Hepzibah til at forlade det faldefærdige Hus med de syv Gavle og komme over for at besætte sig hos sine frænder i Pyncheon Hall. Men af de mest bydende grunde kunne hun ikke opfylde hans begæring. Det var derfor mere sandsynligt, at efterkommerne af en Pyncheon, som for lang tid siden var udvandret til Virginia og der var blevet en stor planter – når de hørte tale om Hepzibahs nød, tilskyndet af den mageløse ædelmodighed, hvormed deres virginske blanding måtte have beriget det nyengelske blod, ville sende hende en foræring af tusind dollars med et vink om at gentage denne gave årlig. Eller – og til visse, noget så unægtelig retfærdigt kunne ikke ligge udenfor grænserne af rimelig formodning – det store krav på at arve Waldo County kunne til sidst blive afgjort til fordel for Pyncheonerne, så at Hepzibah, i stedet for at holde skillingsbutik, ville bygge et palads og fra dets højeste tårn skue ned på høj, dal, skov, mark og by som hendes egen del af det fædrene territorium.

Det var nogle af de fantasier, som hun længe havde drømt om; og hjulpet af disse, spredte onkel Venners tilfældige forsøg

på at opmuntre hende, en forunderlig, festlig glans i hendes hjernes fattige, tomme og melankolske kamre, som om denne indre verden pludselig var blevet oplyst med gas. Men enten vidste han intet om hendes luftkasteller – og hvordan skulle han det? – eller hendes ivrige missen forstyrrede hans tankegang, som den nok kunne, selv med en modigere mand. I stedet for at fremsætte nogen vægtigere sætning, fandt onkel Venner for godt at beære Hepzibah med nogle vise råd i hendes egenskab af købmand.

"Giv ingen kredit!" – disse var nogle af hans gyldne grundsætninger – "tag aldrig papirspenge! Pas godt på, at De giver rigtigt tilbage! Slå sølvpengene mod firepundsvægten! Tag ikke imod alle disse engelske halvpence og andre dårlige kobbermønter, som der er så fuldt af i byen. Strik i Deres fritid uldne børnesokker og vanter! Lav selv Deres gær og Deres ingefærøl!"

Og mens Hepzibah af yderste evne stræbte efter at fordøje hans allerede ytrede visdoms små, hårde piller, gav han sit sidste og, som han sagde, sit allervigtigste råd luft, som følger:

"Sæt et mildt ansigt op til Deres kunder og smil behageligt, når De rækker dem, hvad de beder om! En fordærvet vare, som De dypper i et godt, varmt solskinssmil, vil gå langt bedre end en frisk, som De har misset på!"

Dette sidste tankesprog besvarede stakkels Hepzibah med et suk så dybt og tungt, at det næsten blæste onkel Venner helt bort, ligesom et visnet blad – som han var – bliver blæst væk af en efterårsstorm. Da han imidlertid havde fattet sig, bøjede han sig fremad og vinkede hende med megen følelse i sit gamle ansigt nærmere til sig.

"Hvornår venter De ham hjem?" hviskede han.

"Hvem mener De?" spurgt Hepzibah og blegnede.

"Ah, De ønsker ikke om at tale om det," sagde onkel Venner. "Nå ja! Vi vil ikke sige mere, skønt hele byen snakker om det. Jeg kan huske ham, miss Hepzibah, fra før han kunne gå alene."

Resten af dagen skilte stakkels Hepzibah sig endnu dårligere fra sine forretninger end tidligere. Hun synes at gå i en drøm, eller rettere, det liv og den virkelighed, som optog hendes sind, gjorde alle ydre tildragelser uvirkelige, ligesom en halvt bevidst slummers gækkende drømme synes. Hun adlød stadig mekanisk butiksklokkens hyppige kalden og gik efter hendes kunders begæring rundt i butikken med ubestemt spejdende blikke, mens hun tog den ene vare efter den anden frem og stuvede dem til side – som de fleste af dem formodede, af egensindighed – netop den ting, de bad om. Der opstår en slem forvirring, når ånden sådan flagrer tilbage til fortiden eller frem i den mere gådefulde fremtid, eller skrider over det snævre grænseskel mellem ens egen region og den virkelige verden, hvor legemet bliver tilbage, for at styre sig selv så godt det kan, med lidt mere end dyrisk livsmekanisme. Det er som døden uden dødens rolige privilegium – dens frihed fra dødelige bekymringer. Værst af alt er det, når de virkelige pligter består af sådanne småligheder som de, der nu pinte den gamle adelsdames rugende sjæl. Den drillevorne skæbne ordnede det sådan, at der om eftermiddagen strømmede en hel del kunder ind på hende. Hepzibah gjorde den ene bommert værre end den anden: Snart tog hun tolv og snart syv tællelys i stedet for ti for pundet. Hun solgte ingefær for snustobak, knappenåle for synåle og synåle for knappenåle. Hun regnede

forkert, når hun skulle give tilbage, ind i mellem til skade for køberne, men oftere til egen skade. Og således fortsatte hun med at gøre sit bedste for at bringe kaos i alle tingene, indtil hun ved dagens slutning til sin utrolige overraskelse fandt pengeskuffen næsten tom for penge. Efter al hendes møjsommelige handel var hele indtægten måske et halvt dusin kobberpenge og en tvivlsom nipence, som til sidst ligeledes viste sig at være kobber.

Hvor hun glædede sig, da dagen var til ende. Aldrig før havde hun haft en sådan følelse af den utålelige længde af tiden, der sniger sig hen mellem daggry og solnedgang, og af den gruelige kedsommelighed ved at have noget at bestille, og af den langt bedre visdom, det ville være at lade livet og dets møjsommeligheder og ærgrelser trampe over ens lig! Hepzibahs sidste forretning var med den lille sluger af Jim Crow og elefanten, som nu ønskede at fortære en karamel. I sin forvirring bød hun ham først en trædragon og så en håndfuld marmorkugler, men da ingen af de dele tilfredsstillede hans ellers altædende appetit, fremtog hun i en hast hele sit tiloversblevne lager af naturhistorie i honningkage og skubbede dermed den lille kunde ud af butikken. Derpå svøbte hun klokken ind i en ufuldendt strømpe og satte egestangen for døren.

Under det sidste arbejde holdt en omnibus under elmetræets grene. Hepzibahs hjerte sad hende i halsen. Fjern og mørk, og uden noget solskin på det mellemliggende rum, var den egn i fortiden, hvorfra hendes eneste gæst kunne ventes at komme! Skulle hun nu møde ham?

Der var i al fald nogen, som fra den fjerneste, indvendigste del af omnibussen nærmede sig dens udgang. En herre steg ud, men det var kun for at række sin hånd til en ung pige, hvis slanke figur, der ingenlunde behøvede en sådan hjælp, nu let steg ned ad trinene og gjorde et lille luftigt spring fra det sidste af disse ned på fortovet. Hun belønnede sin kavaler med et smil, hvis lyse glans kunne ses at spejle sig på hans eget ansigt, da han igen trådte ind i køretøjet. Pigen vendte sig derpå mod Huset med de syv Gavle, til hvis dør imidlertid – ikke butiksdøren, men den antikke portal – omnibuskonduktøren havde båret en let kuffert og en båndæske. Efter først at have gjort et hurtigt slag med den gamle jerndørhammer, forlod han sin passager og hendes bagage ved dørtrinet og kørte videre.

"Hvem kan det være?" tænkte Hepzibah, som havde pint sine synsredskaber så meget som muligt. "Pigen må have taget fejl af huset."

Hun listede sig sagte ud i forstuen og kiggede, selv usynlig, gennem hoveddørens støvede sideruder på det unge, blomstrende og muntre ansigt, som fremstillede sig for at blive lukket ind i det skumle, gamle hus. Det var et ansigt, som næsten enhver dør af sig selv ville have åbnet sig for.

Den unge pige, så frisk, så ugenert, og dog så ordentlig og lydig mod almindelige regler, sådan som man straks så hun var, dannede i dette øjeblik en stærk modsætning til alt, hvad der omgav hende. Den skyggefulde overflødighed af kæmpemæssigt ukrudt, der voksede i krogen af huset, og den svære projektur, der overskyggede hende og dørens af tiden medtagne brædder – ingen af disse ting hørte til hendes sfære.

Men ligesom en solstråle, hvor sørgeligt det sted end er, som den falder på, øjeblikkelig skaber sig en berettigelse til at være der, sådan syntes det ganske naturligt, at pigen stod på dørtærsklen. Det var ikke mindre naturligt, at døren måtte åbne sig, for at lukke hende ind. Den gamle pebermø selv, som i sine første tanker var grumme ugæstfri, begyndte snart at føle, at døren burde trækkes tilbage og den rustne nøgle drejes i den modstræbende lås.

"Kan det være Phoebe?" spurgte hun sig selv. "Det må være lille Phoebe, for det kan ikke være andre – og der er også noget af hendes fader ved hende. Men hvad vil hun her og hvordan kan det falde en landsbykusine ind, sådan at overraske en fattig stakkel, uden at give hende så meget som en dags varsel eller spørge sig for, om hun vil være velkommen? Nå, en nat får jeg vel at give hende logi, men i morgen skal barnet tage tilbage til sin moder!"

Phoebe, må man vide, var det lille sideskud af Pyncheon-stammen, som vi har fortalt om, født ude på landet i New England, hvor de gamle moder og slægtskabsfølelser endnu til dels er vedligeholdte. I hendes kreds blev det på ingen måde anset for upassende, at pårørende besøgte hinanden uden indbydelse og uden forudgående ceremonielt varsel. I betragtning af miss Hepzibahs afsondrede levevis, var dog et brev virkelig blevet skrevet og afsendt for at give underretning om Phoebes påtænkte besøg. Dette brev havde i tre eller fire dage ligget i lommen på postbuddet, som da han tilfældigvis ingen andre ærinder havde i Pyncheongade, endnu ikke havde fundet det passende at besøge Huset med de syv Gavle.

"Nej! – Hun kan kun blive her en nat," sagde Hepzibah, idet hun lukkede døren op. "Skulle Clifford finde hende her, kunne det måske gøre ham forlegen."

5. Maj og november

Phoebe Pyncheon sov den nat, hun kom, i et kammer, som vendte ud til haven ved det gamle hus. Det vendte mod øst, så et karmoisinrødt lysskær meget tidligt bølgede ind gennem vinduet og farvede det smudsige loft og papirtapeterne. Der var gardiner for Phoebes seng. En mørk, gammeldags tronhimmel og svære festoner af et stof, som i sin tid havde været rigt, ja endog prægtigt, men som nu svævede over pigen ligesom en sky og gjorde nat i denne ene krog, mens det alle andre steder begyndte at være dag. Morgenlyset stjal sig imidlertid snart ind i åbningen ved foden af sengen mellem de falmede gardiner. Der fandt det den nye gæst – med en blomst på sine kinder ligesom morgenens egne og en sagte bevægelse af bortflygtende slummer på sine lemmer, som når en mild luftning bevæger løvet – kyssede daggryet hendes pande. Det var det kærtegn, som en kysk pige – hvilket daggryet i evighed er – giver sin sovende søster, dels drevet af uimodståelig ærlighed, dels som et smukt vink om, at det nu er på tide at lukke øjnene op.

Ved berøringen af disse lyslæber vågnede Phoebe hurtigt og fandt sig i det første øjeblik ikke helt sikker på, hvor hun var, eller hvordan det gik til, at disse svære gardiner hang ned om hende. Intet var hende aldeles tydeligt, undtagen at det nu var tidlig morgen, og at det, hvad der så end bagefter hændte, frem for alt var passende at stå op og bede sin bøn. Hun følte sig så meget mere stemt til andagt ved værelsets og dets møblers skumle udseende, navnlig de høje, stive stole, af hvilke en stod

tæt ved hendes seng og så ud, som om en gammeldags person havde siddet der hele natten og var forsvundet lige i rette tid til at undgå at blive opdaget.

Da Phoebe var fuldt påklædt, kiggede hun ud af vinduet og så en rosenbusk i haven. Da den var meget høj og frodig, var den blevet bundet op ad husets sidemur og var bogstavelig talt dækket med en sjælden og meget smuk slags hvide roser. En stor del af dem havde, som pigen senere opdagede, meldug på deres hjerteblade, men set et stykke borte fra, så hele rosenbusken ud, som om den samme sommer var blevet bragt fra Eden sammen med den jord, hvori den voksede. Sandheden var ikke des mindre den, at den var blevet plantet af Alice Pyncheon – hun var Phoebes grandgrandgrandtante – i en jordbund, som når man bare regnede dens dyrkning som have, nu var fed af næsten to hundrede års hensmuldrede vegetation. Voksende, som den imidlertid gjorde, op af den gamle jord, sendte blomsterne endnu en frisk og yndig røgelse op til deres skaber; ej heller kunne være mindre ren og antagelig, fordi Phoebes unge ånd blandede sig med den, da duften bølgede forbi vinduet. Ilende ned af den knagende og nøgne trappe, fandt hun vej ud til haven, samlede nogle af de smukkeste roser og bragte dem op på sit værelse.

Lille Phoebe var en af disse personer, der som deres eneste fædrenearv ejer en gave for praktisk anordnen. Det er en slags naturlig magi, som sætter disse begunstigede ånder i stand til at frembringe tingenes skjulte egenskaber omkring sig, og navnlig til at give ethvert sted, som for en tid, hvor kort den end er, tilfældigvis er deres hjem, et hyggeligt og beboet udseende. En vild skovhytte ville få et hjemligt udseende ved en nats

ophold af sådan en kvinde og ville beholde det længe efter, at hendes stille skikkelse var forsvundet i den omgivende skygge. Der behøvedes en ikke ringere del af sådan hjemlig trolddomskraft, for ligesom at generobre Phoebes store, glædetomme og skumle værelse, der havde været ubeboet så længe – undtagen af edderkopper, mus, rotter og spøgelser – at det var helt fuldt af det øde, der lurer, for at tilintetgøre ethvert spor af menneskets lykkeligere timer. Hvad Phoebes handlemåde nøjagtigt bestod i, finder vi umuligt at sige. Hun syntes ikke at have nogen forudgående plan, men gav et lille ryk hist og et andet her. Bragte nogle stykker bohave frem i lyset og slæbte andre ind i skyggen. Trak et gardin op eller rullede et ned, og efter en halv times forløb var det fuldt ud lykkedes hende at sprede et venligt og gæstfrit udseende over værelset. For ikke længere siden end den foregående nat havde det ikke lignet noget så meget som den gamle piges hjerte, for der var hverken solskin eller huslig ild og med undtagelse af spøgelser og spøgelseshistorier havde ingen gæst i mange år hverken betrådt hjertet eller kammeret.

Der var endnu en anden særegenhed ved denne uudgrundelige tryllekraft. Sovekammeret var uden tvivl et værelse med megen og forskelligartet erfaring som en skueplads for menneskelivet. Brudenattens glæde havde dér bragt pulsen til at banke heftigt. Nye udødelige sjæle har der for første gang draget jordisk ånde, og her var gamle folk døde. Men – hvad enten det var de hvide roser, eller hvilken den fine indflydelse mon kunne være – nok er det, en person med en fin skelne-evne ville straks have set, at det nu var en piges sovekammer, og at det var blevet renset for alt tidligere ondt og

sorg ved hendes søde ånde og lykkelige tanker. Hendes drømme i den forløbne nat, der havde været så lyse, havde bandlyst mørket og besøgte nu kammeret i dets sted.

Efter at have ordnet tingene til sin tilfredshed dukkede Phoebe frem af sit kammer i den hensigt at gå ned i haven. Foruden rosenbusken havde hun bemærket flere andre slags blomster, som voksede der i forsømmelsens vildhed og forhindrede hinandens udvikling, således som det tit finder sted i det menneskelige samfund ved deres uordentlige indvikling i hinanden og derved opståede forvirring. Ovenfor trappen mødte hun imidlertid Hepzibah, som da det endnu var tidligt, bød hende ind i et værelse, som hun sandsynligvis ville have kaldt sit boudoir, hvis hendes opdragelse havde omfattet en sådan fransk frase. Det var bestrøet med et par gamle bøger, en sykurv og en støvet skrivepult, og havde på den ene side et stort, sort stykke bohave af meget forunderligt ydre, som den gamle adelsdame fortalte Phoebe, var et klaver. Det lignede mere en ligkiste end noget andet. Og i sandhed, da der ikke var spillet på det og det ikke var blevet åbnet i mange år, må der have været en uhyre mængde død musik i det, som var kvalt af mangel på luft. Menneskelige fingre havde næppe berørt dets strenge siden Alice Pyncheon, som havde lært den yndige musikkyndighed i Europa.

Hepzibah bad sin unge gæst at sidde ned og efter at hun selv havde taget plads tæt ved hende, så hun så stift på Phoebes nette lille skikkelse, som om hun ventede at se lige ind i dens hemmelige drivfjedre og bevæggrunde.

"Kusine Phoebe," sagde hun til sidst, "jeg indser virkelig ikke helt, hvordan jeg skal kunne beholde dig hos mig."

Disse ord var imidlertid ikke så stødende ugæstfrie, som de måske synes læseren, for de to slægtninge var i en samtale før sengetiden kommet til en vis gensidig forståelse. Hepzibah vidste nok til at bedømme de forhold (der stammede fra pigens moders andet ægteskab), som gjorde det ønskeligt for Phoebe at skaffe sig et andet hjem. Hun mistydede heller ikke Phoebes karakter og den geniale virksomhed, som gik gennem den – et af de værdifuldeste træk hos den ægte nyengelske kvinde – som havde drevet hende fremad, for så at sige at søge sin lykke, men tillige med det øjemed at gengælde alt det gode, hun på nogen måde nød. Som en af hendes nærmeste pårørende, havde hun naturligvis henvendt sig til Hepzibah uden at tænke på at trænge sig ind på sin kusine, men kun for et besøg på en uges tid eller to, der kunne udstrækkes til ubestemt tid, hvis det skulle vise sig at være til begges lykke.

På Hepzibahs stødende bemærkning svarede Phoebe derfor lige så åbenhjertigt og mere fornøjet.

"Kære kusine, jeg kan ikke sige, hvordan det vil blive," sagde hun. "men jeg tror virkelig, at vi vil komme meget bedre ud af det sammen, end du tror."

"Du er en vakker pige – det så jeg straks," fortsatte Hepzibah, "Og der er ingen tvivl om det, og det gør mig betænkelig. Men, Phoebe, dette hus er kun et trist sted for en ung pige at bo i. Det slipper vinden og regnen ind og sneen med ved vintertid på kvisten og i de øverste værelser, men det slipper aldrig solskinnet ind. Og hvad mig selv angår, ser du, hvad jeg er – et ulykkeligt og ensomt gammelt fruentimmer (for jeg begynder at kalde mig gammel, Phoebe), hvis gemyt, er jeg bange for, ikke er af de bedste, og hvis humør er så dårligt, som det kan

være. Jeg kan ikke gøre dig livet behageligt, kusine Phoebe, og jeg kan heller ikke så meget som give dig brød at spise."

"Du vil i mig finde en lystig, lille skabning," svarede Phoebe smilende og dog med en slags mild værdighed. "Og jeg har i sinde selv at tjene mit brød. Du ved, jeg er ikke opdraget som en Pyncheon. En pige lærer meget i en nyengelsk landsby."

"Ak, Phoebe," sagde Hepzibah sukkende, "din viden vil kun nytte dig lidt her. Og det er også en sørgelig tanke, at du skulle kaste dine unge dage bort på et sted som dette. Disse kinder vil ikke være så rødmossede, når der er gået en måneds tid eller to. Se på mit ansigt!" – og kontrasten var virkelig meget slående – "du ser, hvor bleg jeg er! Det er min tro, at disse gamle huses støv og bestandige affældighed er usundt for lungerne."

"Der er jo haven – og blomsterne at tage vare på." bemærkede Phoebe. "Jeg vil holde mig rask ved bevægelse i fri luft."

"Men når alt kommer til alt, barn," udbrød Hepzibah, idet hun pludselig rejste sig, som for at afbryde det emne, "er det ikke min sag at sige, hvem der skal være gæst eller beboer af det gamle Pyncheon-hus. Dets herre kommer."

"Mener du dommer Pyncheon?" spurgt Phoebe forbavset.

"Dommer Pyncheon!" svarede hendes kusine vred. "Han skal ikke komme over dørtærsklen, så længe jeg lever! Nej, nej. Men, Phoebe, du skal se hans ansigt, som jeg taler om."

Hun gik ind efter det allerede beskrevne miniatureportræt og vendte tilbage med det i sin hånd. Idet hun rakte det til Phoebe, betragtede hun hendes ansigtstræk stift og med en vis skinsyge for at se, hvad udtryk billedet ville gøre på pigen.

"Hvad synes du om det ansigt?" spurgte Hepzibah.

"Det er smukt – det er meget smukt," sagde Phoebe beundrende. "Det er så dejligt et ansigt, som nogen mand kan have. Det har noget barnligt i sit udtryk – man føler sig velvillig imod ham! Han burde aldrig lide noget. Man ville udholde meget, for at spare ham møje og sorg. Hvem er det, kusine Hepzibah?"

"Har du aldrig hørt tale om Clifford Pyncheon?" hviskede hendes kusine, idet hun bøjede sig over til hende.

"Aldrig! Jeg troede ikke, at der var flere Pyncheoner tilbage end du og vor fætter Jaffrey," svarede Phoebe. "Og dog forekommer det mig, som om jeg har hørt navnet Clifford Pyncheon. Ja – af min fader eller min moder, men er det ikke længe siden, at han døde?"

"Jo, måske, mit barn," sagde Hepzibah med en sorgfuld, hul latter. "Men du ved nok, i sådanne gamle huse som dette kommer døde folk tit igen! Vi vil se. Og siden dit mod ikke slår klik efter det, jeg nu har sagt, kusine Phoebe, vil vi ikke så snart skilles. Du er velkommen for øjeblikket, mit barn, til det hjem, din frænde kan byde dig."

Med denne afmålte, men ikke ganske kolde forsikring om gæstfrihed kyssede Hepzibah hendes kind.

De gik nu ned ad trappen, hvor Phoebe – uden at virke for anmassende, men som med en medfødt begavelses magnetisme – tog den virksomste del i tilberedelsen af frokosten. Husets herskerinde stod imidlertid, som det sædvanligvis er tilfældet med sådanne stive og ubøjelige personer, for størstedelen ledig, villig til at yde sin hjælp, men dog klar over, at hendes naturlige ubehjælpsomhed snarere ville forhindre end fremme arbejdet. Phoebe og den ild, der kogte

tekedlen, var lige lyse, muntre og virksomme i deres respektive forretninger. Hepzibah stirrede frem fra sin sædvanlige sløvhed, den nødvendige frugt af lang ensomhed, som fra en anden sfære. Hun kunne imidlertid ikke andet end interessere, ja faktisk more sig over den hurtighed, hvormed hendes nye medbeboer indordnede sig efter forholdene og ydermere bragte huset og alle dets gamle, dårlige redskaber til at opfylde hendes hensigter.

Hvad som helst hun gjorde, blev gjort uden bevidst anstrengelse og under hyppige sangudbrud, der frydede øret. Denne naturlige melodiøsitet gjorde Phoebe lig en fugl i et skyggefuldt træ, eller vækkede den tanke, at livets strøm rislede gennem hendes hjerte, som en bæk nogen gange risler gennem en yndig lille dal. Den viste et virksomt temperament, som fandt glæde i sin virksomhed og derfor gjorde den smuk – det var et nyengelsk træk, det gamle puritanerstof med en guldtråd i væven.

Hepzibah tog nogle gamle sølvskeer med familievåbnet på og et kinesisk testel, bemalet med groteske figurer af mennesker, fugle og dyr i lige så grotesk et landskab. Disse malede mennesker var snurrige humorister i deres egen verden – en livlig, glimrende verden, for så vidt det kom an på farver, og ufalmet, på trods af, at tepotten og de små kopper var lige så gamle som selve den skik at drikke te.

"Din tiptiptipoldemoder fik disse kopper, da hun blev gift," sagde Hepzibah til Phoebe. "Hun var en Davenport af god familie. Det var omtrent de første tekopper, der nogensinde var set i kolonien, og går en af dem itu, vil mit hjerte briste med den. Men det er tåbeligt at tale sådan om en skrøbelig tekop,

når jeg tænker på, hvad mit hjerte har gået igennem uden at briste."

Kopperne – der måske ikke var blevet brugt siden Hepzibahs ungdom – havde samlet et ikke lille lag støv, som Phoebe vaskede af med så stor forsigtighed og lethed, at hun endog tilfredsstillede ejerinden af dette uvurderlige porcelæn.

"Hvor er du dog en net, huslig lille pige!" udbrød denne smilende, men panden så svært sammenrynket, at smilet var solskin under en tordensky.

"Gør du andre ting lige så godt? Er du lige så flink ved din bog, som du er til at vaske tekopper af?"

"Ikke helt, er jeg bange for," sagde Phoebe leende over formen af Hepzibahs spørgsmål. "Men jeg holdt dog i fjor sommerskole for de små børn i vort distrikt og kunne stadig have gjort det."

"Det er alt sammen meget godt," bemærkede pebermøen, idet hun rettede sig, "men det er ting, som du må have arvet efter din moders familie. Jeg har aldrig kendt nogen Pyncheon, som forstod sig på sådan noget."

Det er pudsigt nok, men ikke des mindre sandt, at folk i almindelighed er lige så forfængelige, ja måske mere, over deres mangler end over deres nyttige gaver, således som Hepzibah var over denne Pyncheonernes medfødte ubehjælpsomhed til noget nyttigt øjemed. Hun betragtede det som et arveligt træk, og det var det måske også, men uheldigvis et sygeligt, sådan som det tit forplantes i familier, der forbliver længe oven over samfundets overflade.

Før de forlod frokostbordet, ringede butiksklokken højt og Hepzibah satte det, hun havde tilbage af sin sidste kop te fra sig med et fortvivlet blik, der sandelig var ynkeligt at se. Ved

beskæftigelser, som er en modbydelige, er den anden dag i almindelighed værre end den første. Vi vender tilbage til pinebænken med al ømheden fra den foregående tortur i vore lemmer. I alle tilfælde var Hepzibah blevet enig med sig selv om muligheden af nogensinde at blive vant til denne ærgerligt larmende, lille klokke. Den kunne ringe så tit det skulle være, så virkede lyden altid ubehageligt på hendes nervesystem. Og i særdeleshed nu, da hun med sine våbenprydede teskeer og sit gamle porcelæn smigrede sig med aristokratiske tanker, følte hun en ubeskrivelig modbydelighed mod at stå ansigt til ansigt med en kunde.

"Du skal ikke ulejlige dig, kære kusine!" råbte Phoebe og sprang op. "Jeg passer butikken i dag."

"Du, barn!" udbrød Hepzibah. "Hvad kan en lille landsbypige pige vide om sådanne ting?"

"Å, jeg har besørget hele handlen for familien i vor landsbybutik," sagde Phoebe. "Og jeg har haft et bord ved et marked og solgte bedre end nogen anden. Det er ting, som ikke kan læres. Det beror på et fif, som vel sagtens," tilføjede hun smilende, "stammer fra ens moders blod. Du skal se, at jeg kan være lige så flink en handelsmand som husmoder!"

Den gamle adelsdame listede sig hen bag Phoebe og kiggede fra gangen ind i butikken for at se, hvordan hun ville skille sig fra tingene. Det var en noget indviklet forretning. En meget gammel kone i en sort, hvid kjole og et grønt skørt, med en snor af guldperler om halsen og noget, der lignede en nathue på hovedet, havde medbragt en slump sejlgarn, som hun ville bytte med husholdningsting fra butikken. Hun var sandsynligvis den sidste person i byen, som endnu benyttede det ved ælde

ærværdige spindehjul. Det var nok umagen værd at høre den gamle kones skurrende og hule toner og Phoebes behagelige stemme, og endnu bedre var det at betragte kontrasten mellem deres figurer – så lys og blomstrende – så affældig og skummel – kun med disken mellem sig i en forstand, men mere end tre snese år i en anden. Hvad handelen angår, var det rynket snuhed og list i kamp mod medfødt åbenhjertighed og klogskab.

"Var det ikke godt gjort?" spurgt Phoebe leende, da kunden var gået.

"Nydeligt gjort, barn!" svarede Hepzibah. "Jeg kunne ikke være kommet nær så godt ud af det. Det må, som du siger, være et fif, som du har fra din mødrene side."

Det er en såre ædel beundring, den, hvormed personer, der er for sky eller for klodsede til at tage en tilbørlig del i den travle verdens færd, betragter de virkelige skuespillere i livets bevægede scener. Ja, så ædel, at de første sædvanligvis er nødt til at gøre den velsmagende for deres egenkærlighed ved at antage, at disse virksomme og kraftige egenskaber er uforenelige med andre, som de behager at anse for højere og vigtigere. Således var Hepzibah godt tilfreds med at anerkende Phoebes uhyre overlegne gaver som købmand. Hun lyttede med villige ører til hendes fremstilling af forskellige metoder, hvorved handelens indkomster kunne forøges og gøres indbringende uden noget voveligt udlæg af kapital. Hun samtykkede i at lade landsbypigen fabrikere gær, både flydende og i kager, og brygge en vis slags øl, som var velsmagende for ganen og besad sjældne, mavestyrkende egenskaber, og ydermere skulle hun bage og udstille til salg nogle små

krydderkager, som enhver, der smagte dem, ville længes efter at smage igen. Alle sådanne beviser på et redebon sind og dygtighed i håndgerning blev i høj gran skattet af den aristokratiske småkræmmerske, så længe hun kunne mumle for sig selv med et bittert smil og et halvt naturligt suk og en blandet følelse af forundring, medynk og fremvoksende hengivenhed:

"Hvor er hun en køn, lille en! Hvis hun bare også kunne være dame! – Men det er umuligt. Phoebe er ingen Pyncheon. Hun har alt efter sin moder."

Hvad det angår, at Phoebe ikke var en dame, eller om hun var dame eller ej, var det et punkt, som måske var noget vanskeligt at afgøre, men som overhovedet ikke ville være fremkommet til afgørelse i noget smukt og sundt gemyt. Udenfor New England ville det være umuligt at møde en person, der forbandt så mange noble egenskaber i forbindelse med så mange andre, der ikke danner nogen nødvendig (hvis overhovedet forenelig) del af karakteren. Hun stødte ikke mod nogen smagsregel. Hun var beundringsværdig i sin passen på sig selv og kom aldrig i strid med de omgivende omstændigheder. Hendes figur – så lille, at den næsten var barnlig, og så elastisk, at bevægelse syntes den lige så let eller lettere end hvile – ville næppe have svaret til ens forestillinger om en grevinde. Heller ikke ville hendes ansigt – med de brune lokker på begge sider og den ubetydeligt spidse næse og den sunde rødme og den lysebrune skygge og det halve dusin fregner, venlige minder om aprilsolen og blæsten – ligefrem give os ret til at kalde hende en skønhed. Men der var både glans og dybde i hendes øjne. Hun var meget net, så yndig som en fugl og yndig ganske på samme måde. Hun

opmuntrede huset som en solstråle, der falder på gulvet gennem en skygge af viftende løv, eller som en stråle fra kaminen; den danser på væggen, mens aftenen trækker op. I stedet for at diskutere hendes krav mellem adelsdamer, ville det være rigtigt at betragte Phoebe som et eksempel på kvindelig ynde og virksomhed i forening, i en samfundsstilling, hvis der var nogen sådan, hvori damer ikke fandtes. Der skulle det være kvindepligt at bevæge sig mellem praktiske forretninger og ophøje dem alle, selv de husligste – om det så var skuringen af potter og kedler – ved en atmosfære af elskelighed og glæde.

Sådan var Phoebes sfære. For at finde den fødte og som sådan opdragede adelsdame på den anden side, behøver vi ikke at se længere end til Hepzibah, vor fortabte gamle pige, i hendes raslende og falmede silkekjoler, med hendes inderligt elskede og latterlige bevidsthed om gammel herkomst, hendes skyggekrav på en fyrstelig landstrækning, og for fuldkommenheds skyld, hendes erindringer om fordum at have trommet på et klaver, danset en menuet og syet et gammeldags tapetmønster på sin navneklud. Det var en smuk parallel mellem ny plebejisme og gammelt adelskab.

Det syntes virkelig, som om det sørgelige åsyn på Huset med de syv Gavle, sort og skummelt som det med sikkerhed stadig ser ud, havde vist en slags veltilfredshed skinnende gennem dets dunkle vinduer, mens Phoebe gik frem og tilbage i dets indre. Ellers er det umuligt at forklare, hvordan folk i nabolaget så snart erfarede pigens nærværelse. Fra klokken ti til hen ved middag strømmede kunderne ind – ved middagstid ophørte det noget, men begyndte igen om eftermiddagen og døde endelig hen en halv times tid eller så før den lange dags

solnedgang. En af de mest standhaftige kunder var lille Ned Wiggins, Jim Crows og elefantens fortærer, som i dag havde vist sin altopslugende tapperhed ved at sluge to dromedarer og et lokomotiv. Phoebe lo, da hun opsummerede indtægten af handelen på tavlen, mens Hepzibah, efter først at have trukket et par silkehandsker på, talte den smudsige dynge kobbermønt, ikke helt uden sølv, der havde klirret i pengeskuffen.

"Vi må have et nyt forråd, kusine Hepzibah!" råbte den lille butiksjomfru. "Honningkagefigurerne er alle sammen borte og det er de hollandske træmalkepiger også og det meste af vort andet legetøj. Der har været stadig efterspørgsel efter rosiner og en svær råben på fløjter og trompeter og mundharper, og i det mindste et dusin små drenge har spurgt efter bolcher. Og selv om det er sent på året, må vi endelig se at få et par fjerdingkar æbler. Men sikken en uhyre dynge kobber, kusine! Det er jo et helt kobberbjerg!"

"Godt gjort! Godt gjort! Godt gjort!" erklærede onkel Venner, som flere gange om dagen havde benyttet lejligheden til at gå ind og ud af butikken. "Det er en pige, som aldrig vil ende sine dage på min gård! Ak Herre Gud, hvor er hun dog en sød, lille en!"

"Ja, Phoebe er en skøn pige!" sagde Hepzibah med en alvorlig bifaldsmissen. "Men, onkel Venner, De har kendt familien mange år. Kan De sige mig, om der nogen sinde har været en Pyncheon, som hun har det efter?"

"Det tror jeg aldrig, der har været," svarede de ærværdige mand. "I al fald har jeg aldrig været så lykkelig at se hendes lige blandt dem eller for den slags skyld noget steds. Jeg har set mig en del om i verden, ikke blot i folks køkkener og baggårde, men

også på gadehjørnerne, på værfterne og andre steder, hvor min forretning kalder mig hen, og det tør jeg dristigt sige, miss Hepzibah, at jeg aldrig har kendt nogen menneskelig skabning, der har gjort sit arbejde så lig en Guds engel, som dette barn gør det!"

Om nu onkel Venners lovtale måske synes for højtravende for personen og anledningen, havde den ikke des mindre en betydning, hvori den var både fin og sand. Der var en vis mandighed i Phoebes virksomhed. Livet på den lange og travle dag – som var gået med beskæftigelse, der så let kunne have antaget et smudsigt og stygt udseende – var blevet behageligt, ja endog smukt – ved den uvilkårlige ynde, hvormed disse huslige pligter syntes at blomstre frem af hendes karakter, så at arbejdet, så længe hun var beskæftiget med det, så ud som en leg. Engle slider ikke, men lader deres gode gerninger spire frem af sig, og det gjorde Phoebe med.

De to slægtninge – den unge og den gamle pige – fik inden aften, i mellemrummene mellem handelen, tid til at gøre rivende fremskridt til hengivenhed og gensidig fortrolighed. En eneboerske som Hepzibah udfolder i reglen en mærkelig åbenhjertighed og en i det mindste midlertidig snaksomhed, når hun først er bragt til personlig meddelelse; ligesom den engel, Jakob kæmpede med, er hun parat til at velsigne dig, når hun først er besejret.

Den gamle frøken følte en sørgelig og stolt tilfredshed ved at føre Phoebe fra værelse til værelse i huset og fortælle de sagn, hvormed væggene, om vi så må sige, på en sørgelig måde var malet. Hun viste det mærke, viceguvernørens kårdehæfte havde gjort i døren til det værelse, hvor gamle oberst Pyncheon som

død vært modtog sine forskrækkede gæster med et ærefrygtindgydende vredesblik. Den mørke rædsel ved dette blik, bemærkede Hepzibah, formentes lige siden at have dvælet i gangen. Hun bad Phoebe stå op på en af de høje stole og betragte det gamle kort over Pyncheon-territoriet i østen. På en plet land, hvor på hun lagde sin finger, eksisterede der en sølvmine, hvis beliggenhed udtrykkeligt var udpeget i nogle memoranda af oberst Pyncheon selv, men for først at bekendtgøres, når familiekravet var anerkendt af regeringen. Det lå således i hele New Englands interesse, at Pyncheonerne fik deres ret. Hun fortalte også, hvordan der uden al tvivl lå en uhyre skat af engelske guineas skjult et eller andet sted i huset eller i kælderen eller muligvis i haven.

"Hvis du skulle finde den, Phoebe," sagde Hepzibah og skævede til hende med et stygt og dog venligt Smil, "så vil vi binde butiksklokken for denne gang."

"Ja, kære kusine," svarede Phoebe, "men imidlertid hører jeg nogen ringe med den."

Da kunden var gået, talte Hepzibah meget ubestemt og vidt og bredt om en vis Alice Pyncheon, der havde været overordentlig smuk og fuldendt i sin levetid for hundrede år siden. Duften af hendes elskelige gemyt svævede endnu over det sted, hvor hun havde levet, ligesom en tørret rosenknop fylder den skuffe med lugt, hvor den er visnet og død. Denne elskelige Alice havde haft en stor og hemmelig lidelse, var blevet mager og hvid og var endelig forsvundet fra verden. Men selv nu blev det sagt, at hun besøgte Huset med de syv Gavle og mange, mange gange – nemlig når en af Pyncheonerne skulle dø – hørte man hende spille smukt og bedrøvet på klaveret. En

af disse melodier, ganske som den havde lydt fra hendes åndehænder, var blevet nedskreven af en musikynder. Den var så mageløs sørgelig, at ingen kunne tåle at høre den spille, undtagen når en stor sorg havde gjort dem modtagelige for dens endnu dybere blidhed.

"Var det det samme klaver, som du viste mig?" spurgte Phoebe.

"Det selv samme," sagde Hepzibah. "det var Alice Pyncheons klaver. Da jeg lærte musik, ville min fader aldrig lade mig åbne det. Og da jeg altså kun kunne spille på min lærers instrument, har jeg for længe siden glemt al min musik."

For at forlade disse gamle emner, begyndte den gamle frøken nu at tale om daguerreotypisten, som hun, da han syntes at være en skikkelig og ordentlig ung mand og sad i små omstændigheder, havde tilladt at tage bolig i en af de syv gavle. Men efter nærmere bekendtskab med mr. Holgrave, vidste hun knap, hvad hun skulle sige om ham. Han havde de forunderligste omgangsvenner. Mænd med lange skæg, klædt i lærredsbluser og andre sådanne nymodens og upassende klædninger. Reformatorer, mådeholdsprædikanter og alle slags løjerlige filantroper – kommunister, troede Hepzibah det var, som ingen lov anerkendte og ingen solid føde spiste, men levede ved lugten af andre folks kogning og kimsede af al mad. Hvad daguerreotypisten angik, havde hun læst en artikel i et skillingsblad forleden dag, som beskyldte ham for at have holdt en vild og oprørsk tale i en forsamling af hans røverkammerater. Hun havde for sit eget vedkommende grund til at tro, at han øvede den dyriske magnetisme og hvis noget sådant nu til dags var på mode, ville hun være tilbøjelig til at

mistænke ham for at studere den sorte kunst der oppe på hans ensomme værelse.

"Men, kære kusine," sagde Phoebe, "når den unge mand er så farlig, hvorfor lader du ham da blive? Hvis han ikke gør noget endnu værre, kan han jo sagtens stikke huset i brand."

"Ja," svarede Hepzibah, "ind i mellem har jeg for alvor spurgt mig selv, om jeg ikke burde sige ham op. Men trods alle sine besynderligheder, er han en rolig person og har sådan en ejendommelig måde at indtage en på, at det, uden at jeg egentlig holder af ham (for til det kender jeg for lidt til den unge mand), dog vil gøre mig ondt, hvis jeg helt skulle tabe ham af syne. Et fruentimmer klynger sig til ubetydelige bekendtskaber, når hun lever så ensom, som jeg gør."

"Men hvis nu mr. Holgrave er en lovløs person!" indvendte Phoebe, i hvis væsen det lå at holde sig indenfor lovens grænser.

"O!" sagde Hepzibah ligegyldigt, for hvor formel hun var, havde hun dog i sit livs erfaring tit skåret tænder af den menneskelige lov, "han har vel sagtens sin egen lov!"

6. Maules kilde

Efter at have drukket en tidlig kop te, ilede den lille landsbypige ned i haven. Denne havde i tidligere dage været meget udstrakt, men var nu indskrænket til et lille stykke og begrænset, dels af høje plankeværker, dels af udbygningerne fra huse, som lå i en anden gade. Midt i den var en græsplæne, som omgav en forfalden lille bygning, der akkurat viste tilstrækkeligt af sin oprindelige plan til at betegne, at den engang havde været et lysthus. En hunderanke, som spirede frem af forrige års rod, begyndte at slynge sig op ved det, men det kunne vare længe, inden den kunne dække taget med sin grønne kåbe. Tre af de syv gavle vendte lige ud eller med siden til have og så ned på den med mørk højtidelighed.

Den sorte, frodige jord var blevet gødet ved en lang periodes visnende vegetation, såsom nedfaldne blade, blomster, stilke og frugtgemmer af vilde planter, der efter deres død gjorde større nytte end mens de endnu prangede i solskinnet. Det dårlige fra disse svundne år ville naturligvis være skudt frem igen i sådant hæsligt ukrudt (symbol på samfundets begåede laster), som altid er tilbøjeligt til at fæste rod omkring menneskelige boliger. Phoebe så imidlertid, at dets vækst måtte være hæmmet ved en omhyggelig omhu, som daglig og systematisk var anvendt på haven. Den hvide, dobbelte rosenbusk var åbenbart på ny blevet bundet op til huset i begyndelsen af året, og et pæretræ og tre sveskeblommetræer, der sammen med en rad ribsbuske udgjorde hele frugthaven, bar mærker af en amputation af adskillige overflødige eller mangelfulde lemmer, der var

foretaget for nylig. Der var også et par eksemplarer af gamle, nedarvede blomster, som vel ikke befandt sig i nogen blomstrende forfatning, men dog var omhyggeligt vandet, som om en eller anden, enten af kærlighed eller for kuriøsitets skyld, havde bestræbt sig for at bringe dem til så høj fuldkommenhed, som de var i stand til at nå. Resten af haven bestod af et udvalgt assortissement af spiselige planter i en prisværdig fremrykket tilstand. Græskar, næsten i deres gyldne blomst, agurker som nu røbede en tendens til at gå bort fra hovedstammen og krybe vidt og bredt om. To eller tre rader snittebønner, der dannede rige festoner på stænger, elskovsæbler [Note 2)], som stod på et så solrigt sted, at planterne allerede var kæmpestore og lovede en tidlig og rig høst.

Phoebe undrede sig over, hvis omhu og arbejde det mon kunne have været, som havde plantet disse vækster og holdt jorden så ren og ordentlig. Det kunne ikke være hendes kusine Hepzibah, som ingen sans havde for den dog meget elegante beskæftigelse at dyrke blomster, og – med sine ensomme sædvaner og sin tilbøjelighed til at skjule sig i husets sørgelige skygge – næppe ville være kommet frem under åben himmel for at vande og luge mellem et selskab af bønner og græskar.

Da det var første dag hun var helt borte fra landlige genstande, følte Phoebe en uventet fryd ved denne lille plet græs, dette løv, disse aristokratiske blomster og plebejiske vækster. Himlens øje syntes at se ned på det med velbehag og med et ejendommeligt smil, som om den var glad ved at se, at naturen som overalt var undertrykt og jaget ud af den støvede by, havde kunnet beholde et åndested her. Pletten fik en noget vildere og dog meget mild ynde ved, at et par rødkælke havde

bygget deres rede i pæretræet og levede i travlhed og lykke i dets grenes mørke net. Også bier havde, forunderligt nok, fundet det møjen værd at komme her hen, muligvis fra en rad bikuber ved siden af en eller anden bondegård hele mile borte. Hvor mange luftrejser havde de mon ikke gjort mellem daggry og solnedgang for at søge efter, eller belæssede med, honning. Og dog, sent som det nu var, hævede sig endnu en behagelig summen fra en eller to af græskarblomsterne, i hvis indre disse bier øvede deres gyldne arbejde. Der var en anden genstand i haven, som naturen med rette kunne gøre krav på som sin uomtvistelige ejendom, trods alt, hvad mennesket kunne gøre for at gøre den til sin. Det var et springvand, omgivet af en rand af gamle, mosgroede stene, og i sin seng brolagt med, hvad der syntes at være en slags mosaik af forskelligt farvede småsten. Vandets spillen og ubetydelige bevægelse, når det blev kastet op i vejret, gjorde en magisk virkning i forbindelse med disse forskelligt farvede småsten og frembragte et ideligt vekslende skue af sælsomme figurer, der forsvandt for pludseligt til at lade sig beskrive. Derfra flød vandet hen over de mosgroede sten og listede sig bort under plankeværket gennem, hvad vi beklager snarere at måtte kalde en rendesten end en kanal.

Heller ikke må vi glemme at omtale et hønsehus af meget ærværdig ælde, der stod i en fjern krog af haven, ikke langt fra springvandet. Det indeholdt nu kun hanen, hans to hustruer og en enkelt kylling. De var alle rene eksemplarer af en yngel, der var gået i arv i Pyncheon-familien og det blev fortalt, at de i deres begyndelse næsten nåede kalkuners størrelse og på grund af deres fine kød var de dengang egnet for en fyrstes taffel. Til bevis på troværdigheden af dette sagn kunne Hepzibah have

fremvist skallen af et stort æg, som en struds ikke havde behøvet at skamme sig over. Men hvordan det så har været, så var hønsene nu ikke større end duer og havde et forunderligt falmet, magert udseende, en slags gigtsvag bevægelse og en søvnig og melankolsk melodi i alle deres variationer på deres naglen og galen. Det var åbenbart, at racen var vanslægtet, som så mange andre adelsslægter, på grund af alt for streng årvågenhed for at holde den ren. Disse befjedrede folk havde levet for længe i deres afsondring, et faktum, som de nuværende repræsentanter for slægten at dømme efter deres sørgmodige adfærd, syntes at indrømme. De holdt sig jo ganske vist i live og lagde nu og da et æg og udrugede nu og da en kylling, ikke for egen fornøjelse, men kun for at verden ikke helt skulle miste, hvad der en gang havde været en så beundringsværdig yngel af fjerkræ. Skelnemærket på hønsene var en kam, som i den senere tid var af beklagelig lille vækst, men af en så påfaldende lighed med Hepzibahs turban, at Phoebe – til stor sorg for hendes ømme samvittighed, men dog med påtrængende nødvendighed – indbildte sig at se en forunderlig lighed mellem disse forlorne tobenede kreaturer og hendes hæderlige frænde.

Pigen løb ind i huset for at hente nogle brødkrummer, kolde kartofler og andre sådanne småstumper, som passede for fjerkræenes appetit. Da hun kom tilbage, kaldte hun på en ejendommelig måde, som de syntes at forstå. Kyllingen krøb igennem hønsehusets tremmer og løb med en vis livlighed hen til hendes fødder, mens hanen og damerne fra hans harem betragtede hende med nogle pudsige sideblikke og derpå kaglede til hinanden, ligesom for at give deres vise meninger

om hendes karakter til kende. Så viist, så vel som gammeldags, var deres udseende, at de gav den tanke et vist sandsynlighedspræg at de ikke blot var ætlinge af en anset slægt, men også at de i deres individuelle egenskab havde eksisteret lige siden Huset med de syv Gavle blev grundlagt, og at de på en måde stod i en vis sammenhæng med dets skæbne. De var en slags skytsånder eller feer, skønt bevingede og befjedrede på en anden måde end de fleste andre skytsengle.

"Her, du snurrige lille kylling!" sagde Phoebe, "her har du nogle lækre krummer."

På trods af at kyllingen nu så næsten lige så ærværdig ud som sin moder – idet den besad hele sin slægts ælde i miniature – var den dog livlig nok til at flagre op og sætte sig på Phoebes skulder.

"Den viser Dem stor artighed!" sagde en stemme bagved Phoebe.

Da hun hurtigt vendte sig om, så hun med forbavselse en ung mand, der var kommet ud i haven fra en dør, som gik ind til en anden gavl end den, hvorfra hun var kommet. Han havde en hakke i hånden og mens Phoebe var gået ind efter krummerne, havde han begyndt at hakke frisk jord op om elskovsæblernes fødder.

"Kyllingen behandler Dem som en gammel bekendt," fortsatte han roligt, mens et smil gjorde hans ansigt mere behageligt end det først forekom Phoebe. "Disse ærværdige personer i hønsehusene synes også at være meget venligt stemt. De kan være lykkelig over, at De så hurtigt har vundet deres nåde. De har kendt mig meget længere, men beærer aldrig mig med nogen fortrolighed, skønt der næppe går en dag, uden at

jeg bringer dem føde. Miss Hepzibah vil nok, tænker jeg, knytte dette til sine andre sagn og fortælle, at hønsene i Dem genkendte en Pyncheon!"

"Hemmeligheden stikker i," sagde Phoebe smilende, "at jeg forstår, hvordan jeg skal tale med høns og kyllinger."

"A, men disse høns," svarede den unge mand, "disse høns af aristokratisk herkomst vil ikke kunne forstå en ladegårdshønes simple sprog. Jeg vil hellere tro – og miss Hepzibah vil give mig medhold – at de genkender familiens stemme. For De er vel en Pyncheon?"

"Mit navn er Phoebe Pyncheon," sagde pigen noget tilbageholdende, for hun indså, at hendes nye bekendte ingen anden kunne være end daguerreotypisten, om hvis lovløse tilbøjeligheder den gamle pige havde givet hende en ufordelagtig ide. "Jeg ved ikke af, at min kusine Hepzibahs have var under en andens opsyn."

"Jo," sagde Holgrave, "jeg graver og hakker og vander i denne gamle, sorte jord for at forfriske mig med den smule natur, der er tilbage i den, efter at mennesker så længe har sået og høstet her. Jeg bearbejder jorden som tidsfordriv. Min egentlige beskæftigelse, for så vidt som jeg har nogen, er med et lettere materiale. Jeg laver billeder af solskin, og for ikke at blive alt for blændet af mit arbejde, har jeg overtalt miss Hepzibah til at lade mig bo i en af disse mørke gavle. Det er ligesom et bind over ens øjne, når man kommer ind i den. Men har De lyst til at se et eksemplar af mine produktioner?"

"Et daguerreotypiportræt, mener De," spurgte Phoebe med mindre tilbageholdenhed, for på trods af al fordom sprang hendes egen ungdom frem for at møde hans. "Jeg holder ikke

synderligt af den slags billeder – de er så hårde og alvorlige. Desuden smutter de bort fra øjet og stræber efter at undslippe. De er sig formodentlig bevidst, at de ser meget uelskværdige ud, og derfor skyr de at blive set."

"Hvis De vil tillade mig det," sagde kunstneren og så på Phoebe, "har jeg lyst til at prøve, om daguerreotypien kan frembringe ubehagelige træk på et fuldendt yndigt ansigt. Men der er ganske vist meget sandt i det, De siger. De fleste af mine portrætter ser stygge ud, men den væsentligste grund, antager jeg, er den, at originalerne er det. Der er en vidunderlig indsigt i himlens simple solskin. Mens vi kun tilskriver det kraft til at gengive den alleryderste overflade, frembringer det virkelig den hemmelige karakter med en sandhed, som ingen maler ville vove på, selv om han kunne opdage den. Der er i det mindste ingen smiger ved min beskedne kunstart. Her er nu et portræt, som jeg har taget om igen den ene gang efter den anden, uden noget bedre resultat. Og dog har originalen for folks øjne i almindelighed et ganske andet udtryk. Det vil interessere mig at høre Deres dom om denne person."

Han fremtog et lille daguerreotypiportræt i et safiansfoderal. Phoebe kastede blot et flygtigt blik på det og leverede det derpå tilbage.

"Jeg kender det ansigt," svarede hun "for dets mørke blik har fulgt mig hele dagen. Det er min puritanske stamfader, som hænger der inde i stuen. De har fundet på at kopiere portrættet uden dets sorte fløjlskalot og grå skæg og har givet ham en moderne frakke og silkehalstørklæde i stedet for hans kåbe og hans pibekrave. Jeg tror ikke, han har vundet ved Deres forandringer."

"Havde De set lidt mere på det, ville De have set andre forskelligheder," sagde Holgrave leende, men dog øjensynligt meget slået. "Jeg kan forsikre Dem, at dette er et ansigt fra vor tid og et, som De sandsynligvis vil møde. Det mærkelige er, at originalen for verdens øjne – og, så vidt jeg ved, også for sine fortroligste venner – har et overordentligt behageligt ansigt, der røber velvilje, åbenhjertighed, godt humør og andre prisværdige egenskaber af den art. Solen fortæller, som De ser, en helt anden historie og vil ikke lade sig snakke fra den, på trods af at jeg har gjort et halvt dusin tålmodige forsøg. Her har vi manden, snu, hård, bydende og kold som is. Se på dette øje! Kunne De have lyst til at være afhængig af dets vilje? Se på denne mund! Kan den nogen sinde smile? Og hvis De så blot kunne se originalens velvillige smil. Det er så meget mere uheldigt, da han er en meget fremtrædende offentlig person og det var hensigten at lade portrættet litografere."

"Jeg vil ikke se mere på det," bemærkede Phoebe og vendte sine øjne væk. "Det ligner virkelig det gamle portræt meget. Men min kusine Hepzibah har et andet billede – et miniatureportræt. Hvis originalen endnu er i verden, tror jeg, at han sagtens kunne trodse solen. Den kunne ikke give ham et mørkt og hårdt udseende."

"De har altså set dette portræt," udbrød kunstneren med et udtryk af dyb interesse. "jeg har aldrig set det, men jeg er meget nysgerrig efter det. Og De fælder en gunstig dom over ansigtet?"

"Jeg har aldrig set et smukkere," sagde Phoebe. "Det er næsten for blidt og mildt for en mand."

"Er der intet vildt i øjet?" fortsatte Holgrave så ivrigt, at det gjorde Phoebe helt forlegen, som hun også blev ved den rolige frihed, hvormed han behandlede deres nye bekendtskab. "Er der intet mørkt eller skummelt at opdage noget steds? Kunne De ikke tænke Dem, at originalen havde gjort sig skyldig i en stor forbrydelse?"

"Det er tåbeligt," sagde Phoebe lidt utålmodig, "at vi vil tale om et portræt, som De aldrig har set. De tager fejl af det og et andet. En forbrydelse! Siden De er en ven af kusine Hepzibah, skulle De bede hende om at vise Dem portrættet."

"Jeg vil hellere se originalen," svarede daguerreotypisten koldt. "Hvad hans karakter angår behøver vi ikke at diskutere den. Den er allerede blevet dømt af en kompetent domstol, eller i det mindste en, der kaldte sig sådan. Men bliv lidt! Gå ikke endnu! Jeg har et forslag at stille Dem."

Phoebe var i begreb med at trække sig tilbage, men vendte sig noget nølende om, for hun begreb ikke helt hans væsen, skønt det ved nærmere iagttagelse snarere syntes at lide af mangel på formalitet end egentlig at nærme sig til fornærmende simpelhed. Der var også i det, han nu sagde, en slags forunderlig myndighed, snarere som om haven var hans egen, end et sted, som han blot ved Hepzibahs artighed havde haft adgang til.

"Hvis det vil passe Dem," bemærkede han, "vil det glæde mig at overlade disse blomster og disse gamle og ærværdige fjerkræ til Deres omsorg. De, som kommer lige fra landluften og landlige beskæftigelser, vil snart føle nødvendigheden af noget arbejde udenfor døren. Min egen sfære ligger ikke så meget mellem blomster. De kan derfor passe og pleje dem, som De

lyster, og jeg forlanger kun engang imellem en ubetydelig blomst til gengæld for alle de gode, skikkelige køkkenurter, hvormed jeg agter at forsyne miss Hepzibahs bord. Vi vil altså være medarbejdere efter kommunismens system."

Tavs og lidt forbavset over sin egen føjelighed, gav Phoebe sig til at vande et blomsterbed, men havde endnu mere travlt med tanken om denne unge mand, som hun så uventet befandt sig på en fortrolig fod med. Hun holdt vel ikke egentlig af ham. Hans væsen forbavsede den lille landsbypige, som det vel kunne have forbavset en mere øvet iagttager. For mens tonen i hans samtale havde været spøgende, var det indtryk, han havde gjort på hendes sind, alvorligt og, undtagen for så vidt hans ungdom modificerede det, næsten mørkt. Hun ligesom gjorde oprør imod et vist magnetisk element i kunstnerens natur, som han brugte imod hende, naturligvis uden at være sig det bevidst.

En kort tid efter kastede tusmørket, som blev dybere ved frugttræernes og de omgivende bygningers skygger, en dunkelhed over haven.

"Så," sagde Holgrave, "nu er det på tide at holde op med arbejdet! Det sidste slag med hakken har slået en bønnestængel af. Godnat, miss Phoebe Pyncheon. Når det en dag er lyst i vejret og De vil sætte en af disse rosenknopper i Deres hår og komme hen i min lejlighed i Central Street, skal jeg gribe solens reneste stråle og danne et billede af blomsten og dens bærer."

Han begav sig hen mod sin egen ensomme gavl, men da han nåede døren, vendte han sit hoved om og kaldte på Phoebe i en tone, hvor der vistnok var latter, men som dog syntes at være mere end halvt ment for alvor.

"Tag Dem i agt for at drikke af Maules Kilde," sagde han. "De skal hverken drikke af den eller bade Deres ansigt i den!"

"Maules Kilde!" svarede Phoebe. "Er det den med randen af mosgroet sten? Jeg har ikke tænkt på at drikke af den – men hvorfor må jeg ikke?"

"Å," svarede daguerreotypisten, "fordi det, lige som en gammel frøkens kop te, er forhekset vand."

Han forsvandt. Og tøvende et øjeblik, så Phoebe et blussende skær og derefter det stadige lys af en lampe i et værelse i gavlen. Da hun kom tilbage til Hepzibahs del af huset, fandt hun stuen så mørk, at hendes øjne ikke kunne trænge ind i dens indre. Hun følte imidlertid instinktmæssigt, at den gamle frøkens magre skikkelse sad i en af de højryggede stole lidt borte fra vinduet, hvis svage lys viste hendes kridhvide kind, som var vendt med siden hen imod en krog.

"Skal jeg tænde en lampe, kusine Hepzibah?" spurgte hun.

"Ja, vær så god, mit kære barn," svarede Hepzibah. "Men sæt den på bordet i hjørnet af gangen. Mine øjne er svage, og jeg kan sjældent tåle lampelyset i dem."

Hvilket redskab er ikke den menneskelige stemme. Hvor vidunderligt svarer den ikke til hver bevægelse i den menneskelige sjæl. I Hepzibahs tone var der i dette øjeblik en vis rig dybde og blødhed, som om ordene, hverdagsagtige som de var, var blevet blødgjort i hendes hjertes varme. Atter bildte Phoebe sig ind, mens hun tændte lampen i køkkenet, at hendes kusine talte til hende.

"Nu kommer jeg, kusine," svarede pigen. "Disse svovlstikker gnistrer blot og går så ud."

Men i stedet for et svar fra Hepzibah, syntes hun at høre en ukendt stemmes mumlen. Det var imidlertid forunderlig ubestemt og lignede mindre artikulerede ord end en uformet lyd, som snarere var ytring af følelse og sympati end af forstand. Så ubestemt var den, at indtrykket eller ekkoet af den i Phoebes sind var indtrykket af noget uvirkeligt. Hun mente, hun måtte have taget fejl af en anden lyd og en menneskelig stemme, eller at alt kun stammede fra hendes fantasi.

Hun satte den tændte lampe i gangen og trådte igen ind i stuen. Hepzibahs skikkelse var nu, skønt dens dunkle omrids gik over i mørket, mindre ufuldstændigt synlig. I de fjernere dele af stuen, hvis vægge var så dårligt egnede til at genspejle lyset, var der imidlertid omtrent det samme mørke som tidligere.

"Kusine," sagde Phoebe, "talte du til mig i dette øjeblik?"

"Nej, barn," svarede Hepzibah.

Færre ord end før, men med den samme hemmelighedsfulde klang i dem. Blød, melankolsk, dog ikke sørgmodig, syntes tonen at strømme ud fra Hepzibahs hjertes dybe kilde. Der var også en bæven i den, der – ligesom alle stærke følelser er elektriske – til dels meddelte sig til Phoebe. Pigen sad et øjeblik tavs. Men da hendes sanser var meget skarpe, opfangede hun snart et uregelmæssigt åndedrag i en mørk krog af værelset. Da hendes fysiske organisation ydermere på en gang var fin og sund, gav den hende en fornemmelse, der næsten virkede med et åndeligt mediums virkning, af at nogen befandt sig i nærheden.

"Min kære kusine," spurgt hun, idet hun bekæmpede en ubeskrivelig ulyst til at tale, "er der nogen i stuen hos os?"

"Min kære, lille Phoebe," sagde Hepzibah efter et øjebliks pause, "du var tidligt oppe og har haft travlt hele dagen. Gå i seng, min ven, for jeg er vis på, du trænger til hvile. Jeg vil blive siddende her i stuen en stund og samle mine tanker. Det har været min vane i flere år, end du har levet, barn!"

Med disse afskedsord skred den gamle frøken frem, kyssede Phoebe og trykkede hende til sit hjerte, der slog stærkt og larmende mod pigens barm. Hvoraf kom det sig, at der var så meget kærlighed i dette øde, gamle hjerte, at den sådan kunne skylle over?

"Godnat, kusine," sagde Phoebe, sælsomt grebet af Hepzibahs væsen. "Hvis du begynder at holde af mig, glæder det mig!"

Hun trak sig tilbage til sit kammer, men faldt ikke så hurtigt i søvn, og da ikke meget dybt. På et uvist tidspunkt i nattens dybder og ligesom gennem en drøms tynde slør, blev hun sig et fodtrin bevidst, der tungt, men ikke kraftigt og bestemt, steg op ad trappen. Hepzibahs stemme fulgte med trinnene, og svarende på sin kusine stemme, hørte Phoebe igen den sælsomme, ubestemte mumlen, der kunne sammenlignes med en utydelig skygge af menneskelig tale.

7. Gæsten

Da Phoebe vågnede – hvilket hun gjorde ved den tidlige kvidren af rødkælkeparret i pæretræet, hørte hun bevægelse nedenunder og ilende ned, fandt hun allerede Hepzibah i køkkenet. Hun stod ved et vindue og holdt en bog tæt op til sin næse, ligesom i håb om at få et lugtekendskab til dens indhold, siden hendes ufuldkomne syn ikke gjorde det synderlig let at læse den. Hvis noget bind kunne have åbenbaret sin væsentlige visdom på denne måde, ville det med sikkerhed have været det, som nu var i Hepzibahs hånd. Og køkkenet ville i så tilfælde have dampet af duften af vildt, kalkuner, kapuner, spækkede agerhøns, buddinger, småkager og julekager af al slags kunstfærdig sammensætning og tilberedelse. Det var en kogebog, fuld af utallige gamle opskrifter på engelske retter og illustreret med kobberstik, som fremstillede bordets anretning ved sådanne fester, som det ville have sømmet sig for en adelsmand at give i sin borgs store hal. Og blandt disse rige opfindelser af kogekunsten (af hvilke sandsynligvis ikke en var prøvet i nogen mands bedstefaders minde) søgte stakkels Hepzibah efter en eller anden nem lille lækkerbisken, som hun med sin dygtighed og de forhåndenværende materialier kunne tilberede til frokost.

Snart lagde hun med et dybt suk kogebogen til side og spurgte Phoebe, om gamle Speckle, som hun kaldte en af hønsene, havde lagt et æg den foregående dag. Phoebe gik ud for at se ad, men vendte tilbage uden den forventede skat i hånden. I dette øjeblik hørtes imidlertid skraldet af en

fiskehandlers konkylie, som bebudede at han nærmede sig. Med en kraftig pikken på butiksvinduet kaldte Hepzibah manden ind og købte en af de, som han påstod, smukkeste makrel i hans vogn, og så fed en fisk, som han nogen sinde havde følt med sin finger så tidligt på året. Idet hun bad Phoebe at brænde nogle bønner – som hun i forbigående bemærkede var ægte mokka og gemt så længe, at hver af små tingester burde være sin vægt værd i guld – dyngede den gamle frøken en sådan masse brændsel på det uhyre rum i den gamle skorsten, at et snart fordrev det nølende mørke fra køkkenet. Landsbypigen, som var villig til at hjælpe efter yderste evne, foreslog at bage en majskage efter hendes moders egen metode, som let lod sig producere, og som hun kunne stå inde for besad en rigdom og hvis den blev rigtig tillavet, en velsmag, som ikke kunne sammenlignes med nogen anden slags frokostkage. Hepzibah samtykkede med glæde og køkkenet var snart skuepladsen for madlavning. Måske så hedengangne kokkepigers ånder undrende til midt i deres eget element af røg, som udgik fra den dårligt byggede skorsten, eller kiggede ned ad den brede skorstensåbning, foragtende det fremsatte måltids simpelhed og dog forgæves higende efter at lægge deres skyggehænder i hver påbegyndt ret. De sultne rotter stjal sig i al fald synlige frem af deres skjulesteder og sad på bagbenene og snusede til den duftende atmosfære og alvorlige ventende på en lejlighed til at nappe.

Hepzibah havde ingen naturlige anlæg for kogekunsten og havde sandt at sige for en del pådraget sig sin nuværende magerhed ved hellere at gå uden middagsmad end passe det drejende spid eller den kogende potte. Hendes iver ved ilden

var derfor en hel heltedåd. Det var rørende og ligefrem tårer værd (hvis Phoebe, den eneste tilskuer med undtagelse af rotterne og de før omtalte ånder, ikke havde haft andet at bestille end at udgyde dem), at se hende uddrage en bunke frisk og glødende kul og begynde at stege makrellen. Hendes normalt så blege kinder var purpurrøde af hede og travlhed. Hun passede fisken med så stor omsorg og streng opmærksomhed, som om – vi ved ikke, hvorledes vi skal udtrykke det anderledes – som om hendes eget hjerte lå på risten og hendes evige salighed var afhængig af, at det blev godt gennemstegt.

Det huslige liv har få behageligere skuer end et net arrangeret og vel forsynet frokostbord. Vi kommer friske til det, i dagens dugsprængte ungdom, mens vore åndelige og sanselige elementer er mere harmoniske end i en senere periode, så at morgenmåltidets materielle glæder til fulde kan nydes uden nogen særlige, sørgelige bebrejdelser – hverken gastriske eller hidrørende fra samvittigheden – fordi vi giver en smule for meget efter for vor dyriske natur. De tanker, som gennemløber kredsen af fortrolige gæster, har da også en skarphed og munterhed og tit samtidig en levende sandhed, som sjældnere finder vej til middagsmåltidets kunstige samtale. Hepzibahs lille og gammeldags bord, båret af dets tynde og sirlige ben og dækket med en dug af det tykkeste damask, syntes værdigt til at være skueplads og midtpunkt for et af de muntreste selskaber. Dampen af den stegte fisk steg op som røgelse fra en barbarisk afguds alter, mens duften af mokkaen kunne have kildret næseborene på en beskyttende husgud eller hvilken magt, der nu har rådighed over et

moderne frokostbord. Phoebes majskager var det bedste af alle ofrene – i deres farve passende ret for guldalderens landlige altre, og så lysegule var de, at de lignede det brød, som var forvandlet til skinnende guld, da Midas forsøgte at spise det. Smørret må ikke glemmes – smørret, som Phoebe selv havde kærnet i sit landlige hjem og medbragt til sin kusine som en forsonende gave – duftende af kløverblomster og udspredende hyrdelivets trylleri i det mørke værelse. Alt dette, i forbindelse med de gamle porcelænskoppers og sauceskåles forunderlige pragt og de våbenprydede skeer og en sølvflødekande (Hepzibahs eneste andet stykke sølvtøj, formet som den simpleste skål) udgjorde et bord, ved hvilket end ikke de stadseligste af gamle oberst Pyncheons gæster havde behøvet at skamme sig over at tage plads. Men puritanerens ansigt skulede ned fra maleriet, som om intet på bordet behagede hans appetit.

For at bidrage sit til at gøre det hyggeligt, samlede Phoebe nogle roser og et par andre blomster, der enten udmærkede sig ved duft eller ved skønhed, og satte dem i en glaskrukke, som, da den for længe siden havde mistet sin hank, så meget bedre egnede sig til blomstervase. Det tidlige solskin – så friskt som det, der tittede ind i Evas løvhytte, mens hun og Adam sad der og nød deres frokost – kom blinkende igennem pæretræets grene og faldt lige henover bordet. Alt var nu færdigt. Der var stole og opdækning til tre. En stol og en tallerken til Hepzibah – lige så til Phoebe – men hvilken anden gæst ventede hendes kusine?

Under hele denne tilberedelse var Hepzibahs skikkelse blevet gennemrystet af en konstant skælven. En bevægelse så mægtig,

at Phoebe kunne se hendes tynde skygge bæve, når den blev kastet på køkkenvæggen af skorstensilden eller på stuegulvet af solen. Dens ytringer var så forskellige og stemt så lidt overens med hinanden, at pigen ikke vidste, hvad hun skulle tænke om det. Ind i mellem syntes det at være en glædes- og lykkesbegejstring. I sådanne øjeblikke udstrakte Hepzibah sine arme, omsluttede Phoebe i dem og kyssede hendes kind så ømt, som hendes moder nogen sinde havde gjort. Hun syntes i denne henseende at handle efter en uovervindelig drift og som om hendes bryst svulmede af kærlighed, hvoraf hun nødvendigvis måtte udøse noget for at få ånderum. Næste øjeblik gyste hendes uvante glæde uden nogen synlig grund til denne forandring, ligesom forskrækket tilbage og klædte sig i sorg, eller den løb hen og skjulte sig så at sige i hendes hjertes fængsel, hvor den længe havde ligget lænket, mens en kold, spøgelsesagtig sorg indtog pladsen i stedet for den fængslede glæde, som var bange for at blive løsladt – en sorg lige så sort som glæden var lys. Hun brast tit i en lille, nervøs, hysterisk latter, mere rørende end nogen tårer kunne være. Og efter dem fulgte en tårestrøm, ligesom for at prøve, hvilken af delene der var det mest rørende, eller måske kom latteren og tårerne begge to på engang og omgav i moralsk forstand vor stakkels Hepzibah med en slags bleg, dunkel regnbue. Mod Phoebe var hun som sagt kærlig – langt ømmere end nogen sinde før i deres korte bekendtskab, hvis undtages det ene kys den foregående aften – dog med en bestandigt tilbagevendende pirrelighed. Hun kunne tale skarpt til hende, og derpå kunne hun, tilsidesættende hele den stive tilbageholdenhed i hendes

sædvanlige væsen, bede hende om forladelse; og i næste øjeblik kunne hun da måske forny den lige tilgivne fornærmelse.

Til sidst tog hun, da deres gensidige arbejde var færdigt, Phoebes hånd i sin skælvende højre.

"Du må bære over med mig, mit kære barn," udbrød hun, "for i sandhed, mit hjerte er fuldt til randen. Bær over med mig, for jeg holder af dig, Phoebe, selv om jeg også taler hårdt. Tænk ikke på det, kæreste barn, lidt efter lidt vil jeg blive venlig, og kun venlig!"

"Kære kusine, kan du ikke fortælle mig, hvad der er sket?" spurgte Phoebe med deltagelse lysende ud af de tåreblændede øjne. "Hvad er det, der bevæger dig så stærkt?"

"Tys, tys! Han kommer!" hviskede Hepzibah og tørrede hastigt sine øjne. "Lad ham se dig først, Phoebe. Du er ung og rødmosset og kan ikke lade være at lade et smil komme frem, hvad enten du vil eller ej. Han har altid holdt meget af lyse ansigter. Og mit er nu gammelt og tårerne er næppe tørre på det. Han har aldrig kunnet udstå tårer. Træk gardinet lidt for, så skyggen kan falde på hans side af bordet, men lad der også være mest solskin; for han har aldrig holdt af mørke, sådan som nogle gør. Han har kun haft lide solskin i sit liv – stakkels – Clifford, men meget, såre meget skygge! Stakkels, stakkels Clifford!"

Mumlende således, som om hun snarere talte til sit eget hjerte end til Phoebe, trippede den gamle frøken i værelset på tåspidserne og arrangerede alt således, som hendes ophidsede tilstand indgav hende det.

Imidlertid hørte man skridt på gangen ovenpå. Phoebe genkendte dem som de samme, hun havde hørt ligesom i

drømme gå op om natten. Gæsten, der nærmede sig, hvem det så kunne være, syntes at standse ved det øverste af trappen. Han standsede to eller tre gange under nedstigningen. Han standsede igen ved foden af trappen. Hver gang syntes standsningen at ske uvilkårligt og snarere at stamme fra en forglemmelse af den hensigt, der havde sat ham i bevægelse, eller som om personens fødder uvilkårligt kom til at stå stille, fordi den bevægende kraft var for svag til at vedligeholde hans fremskridt. Til sidst gjorde han en lang pause ved stuens dørtærskel. Han tog fat i låsen på døren, men slap den igen, uden at åbne den. Hepzibah stod med krampagtigt knyttede hænder og stirrede mod indgangen.

"Kære kusine Hepzibah, se dog ikke sådan ud," sagde Phoebe skælvende, for hendes kusines bevægelse og denne hemmelighedsfulde, nølende standsen indgød hende en følelse, som om et spøgelse stod i begreb med at træde ind i stuen. "Du gør mig virkelig bange! Er det noget rædsomt, der vil ske?"

"Tys," hviskede Hepzibah. "Vær munter, hvad der så end sker, så vær kun munter!"

Den sidste pause ved dørtrinet varede så længe, at Hepzibah, ikke i stand til at udholde denne venten, rev døren op og førte den fremmede ind ved hånden. Ved første øjekast så Phoebe en aldrende person i en gammeldags slåbrok af falmet damask, hvis grå, eller næsten hvide hår havde en usædvanlig længde. Det overskyggede helt hans pande, undtagen når han kastede det tilbage og med et usikkert blik stirrede rundt i værelset. Efter en meget kort undersøgelse af hans ansigt var det let at se, at hans fodtrin nødvendigvis måtte være et sådant som det, der langsomt og vaklende som et barns første vandring over gulvet,

lige havde bragt ham her til. Og dog var der ingen tegn på, at hans fysiske styrke ikke havde været tilstrækkelig til en fri og bestemt gang. Det var mandens ånd, der ikke kunne gå. Udtrykket i hans ansigt syntes – på trods af det havde fornuftens lys i sig – at vakle og glimte og næsten at dø hen, og kun svagt at genvinde sin styrke. Det var ligesom en flamme, som vi ser blinke mellem halvt udslukte gløder. Vi stirrer stivere på den, end om det var en ordentlig flamme, der blusser livligt op – stivere, men med en vis utålmodighed, som om den enten burde blusse op til et tilfredsstillende blus eller straks gå ud.

Et øjeblik efter at han var trådt ind i værelset, stod gæsten stille, instinktivt holdende Hepzibahs ånd, som et barn holder fast på en voksens hånd, der leder det. Han så imidlertid Phoebe og fik glans ved hendes muntre og ungdommelige udseende, der spredte et lys over stuen, ligesom den kreds af reflekteret glans, der var omkring glasvasen med blomster, der stod i solskinnet. Han gjorde en hilsen, eller, for sandt at sige, et mislykket forsøg på et buk. Ufuldkomment som det var, medførte det imidlertid en tanke eller gav i det mindste et vink om en ubeskrivelig ynde, en sådan som ikke læres ved nogen kunst. Det var for svagt til at blive opfattet i øjeblikket, men som det senere erindredes, syntes det at give hele manden en anden skikkelse.

"Kære Clifford," sagde Hepzibah i en tone, som den, man stiller et egensindigt barn tilfreds med, "det er vor kusine Phoebe – lille Phoebe Pyncheon – Arthurs eneste barn, som du ved. Hun er kommet fra landet for at blive hos os en tid, for vort gamle hus er nu blevet meget ensomt."

"Phoebe? – Phoebe Pyncheon? – Phoebe?" gentog gæsten i en besynderlig, ubestemt, langsom tone. "Arthurs barn! Jeg har glemt det, men det er lige meget! Hun er meget velkommen!"

"Kom, kære Clifford, tag denne stol," sagde Hepzibah og ledte ham hen til hans plads. "Å, lad gardinet gå lidt længere ned, Phoebe. Lad os nu begynde på vor frokost."

Gæsten satte sig på den plads, der blev anvist ham og så sig om med et sælsomt blik. Han tilstræbte åbenbart at gøre sig den nuværende scene klar og bringe den frem for sit sind med fyldestgørende bestemthed. Han ønskede i det mindste at være sikker på, at han var her i den lave stue med loftsbjælker af egepaneler, og ikke på et andet sted, som havde vundet en stereotyp fasthed i hans sanser. Men anstrengelsen var for stor til at krones med mere end et fragmentarisk held. Bestandig forsvandt han så at sige fra sin plads, eller med andre ord, hans sind og bevidsthed flygtede og efterlod hans grå og melankolske skikkelse – en substantiel tomhed, en materiel ånd – på hans stol ved bordet. Efter et sådant åndsfraværende øjeblik kunne der så igen komme en blinkende glans i hans øjne. Det viste, at hans åndelige del var vendt tilbage og gjorde sit bedste for at tænde hjertets huslige ild og tænde forstandslampen i det mørke og forfaldne hus, hvor den var dømt til at være en ensom beboer.

I et af disse mindre sløve, og dog kun ufuldkomment levende øjeblikke blev Phoebe overbevist om, hvad hun først havde forkastet som en alt for excentrisk og gruopvækkende tanke. Hun så, at den person, der sad for hende, måtte være originalen til det smukke miniatureportræt, som var i hendes kusines besiddelse. Med et kvindeligt blik for klædedragten havde hun

straks set, at den damaskesslåbrok, som indhyllede ham, var den samme i stof og snit som den, der så kunstfærdigt var fremstillet på maleriet. Dette gamle, falmede klædningsstykke, med al dets forhenværende, nu svundne pragt, syntes på en ubeskrivelig måde at berette bærerens tavse ulykke og gøre den anskuelig for betragterens øje. Af den ydre type kunne man bedre dømme, hvor forslidte og gamle sjælens mere umiddelbare klædningsstykker var, denne skikkelse og dette åsyn, hvis skønhed og ynde næsten havde oversteget den mest udsøgte kunstners dygtighed. Det kunne så meget bedre ses, at denne mands sjæl i sin jordiske erfaring måtte have lidt en eller anden svær uret. Der syntes han at sidde med et dunkelt slør af afkræftelse og ødelæggelse imellem ham og verden, gennem hvilket man dog med ubestemte mellemrum kunne opdage det samme fine, blide, fantasirige udtryk, som Malbone havde givet portrættet. Der havde været noget så medfødt karakteristisk i dette blik, at alle de mørke år og hele den byrde af uforskyldt elendighed, som var faldet på ham, ikke havde været nok til helt at ødelægge det.

Hepzibah havde nu skænket en lifligt duftende kaffe og præsenterede den for sin gæst. Da hans øjne mødte hendes, syntes han forvildet og urolig.

"Er det dig, Hepzibah?" mumlede han bedrøvet og tilføjede mere for sig selv og måske uden at vide, om han blev hørt. "Hvor forandret! Hvor forandret! Og er hun vred på mig? Hvorfor rynker hun sin pande sådan?".

Stakkels Hepzibah! Det var den ulykkelige missen, som tiden og hendes nærsynethed og sjælesorger havde gjort så almindelig, at enhver heftig sindsbevægelse uforanderligt

fremkaldte den. Men ved hans ords ubestemte udtryk blev hele hendes ansigt kærligere og strålede af sørgmodig hengivenhed. – Bitterheden i hendes træk forsvandt ligesom bag den varme og tågede glans.

"Vred!" gentog hun. "Vred på dig, Clifford!"

Hendes tone, dengang hun udbrød således, var virkelig fuld af en klagende melodi, dog uden at der var forsvundet noget vist fra den, som en ukyndig tilhører endnu fejlagtigt kunne have taget for bitterhed. Det var som om en ophøjet musiker fremdrog en sjælen gennembævende melodi fra et skrattende instrument, hvis fysiske fuldkommenhed dog høres midt i den øvrige harmoni – så dyb var den følsomhed, som fandt et udtryk i Hepzibahs stemme.

"Her er intet uden kærlighed, Clifford," tilføjede hun. "Intet uden kærlighed! Du er hjemme!"

Gæsten svarede med et smil, som ikke halvt opklarede hans ansigt. Svagt som det var og borte i et øjeblik, havde det ikke des mindre en vidunderlig tryllekraft. Det blev efterfulgt af et simplere udryk, eller et sådant, som havde simpelhedens virkning på hans ansigts smukke form og omrids, fordi der intet intellektuelt var deri, som kunne mildne det. Det var et blik fuldt af appetit. Han spiste maden med, hvad man næsten kunne kalde grådighed, og syntes at glemme sig selv, Hepzibah, den unge pige og alt andet omkring sig i den sanselige nydelse, som det rigt besatte bord forundte ham. I hans natursystem fandtes sandsynligvis, hvor fint og fuldendt det end var, en sanselig følelse for ganens glæder. Den ville imidlertid være holdt i ave, ja endog være forandret til en fuldkommenhed og en af de tusinde måder af åndelig kultur, hvis hans mere æteriske

egenskaber havde beholdt deres styrke. Men som den nu var, gjorde den en smertelig virkning og fik Phoebe til at slå øjnene ned.

Lidt efter mærkede gæsten duften af den endnu ikke smagte kaffe. Han slubrede den begærligt i sig. Den fine essens virkede på ham som en trylledrik og gjorde den mørke substans af hans dyriske væsen gennemsigtig eller i det mindste klar, så et åndeligt glimt trængte igennem det med klarere glans end tidligere.

"Mere, mere!" udbrød han med nervøs hast, ligesom begærlig efter at holde fast på noget, som søgte at undslippe ham. "Det er dette, jeg trænger til! Giv mig mere!"

Under denne fine og mægtige indflydelse sad han rankere og så ud af sine øjne med et blik, som lagde mærke til, hvad det hvilede på. Det var ikke just fordi hans udtryk blev mere forståeligt. Dette var, skønt det vist nok havde sin del, ikke den ejendommeligste virkning. Det vi kalder den moralske natur, var heller ikke så stærkt vågnet, at den viste sig bemærkelsesværdigt fremtrædende. Men en vis smuk tagen livet som det falder – om just ikke frembragt i al sin styrke, så dog ustadigt og ufuldkomment fremtrådt – hvis funktion det var at gribe alt skønt og glædeligt. Hos en karakter, hvor det skulle findes som den væsentligste egenskab, ville det give besidderen en udsøgt smag og en misundelsesværdig modtagelighed for lykken. Skønhed ville være hans liv. Alle hans bestræbelser ville hige imod det, og når hans legeme og fysiske organer var i en harmonisk tilstand, ville hans egne udfoldelser ligeledes være smukke. Sådan en mand ville intet have at gøre med sorg, intet med kamp, intet med den martyrdom, som i en

uendelig mængde skikkelser venter dem, der har hjerte og vilje og samvittighed til at kæmpe en kamp med verden. For sådanne heroiske gemytter er en sådan martyrdom den rigeste løn blandt verdens gaver. For den person, der sidder foran os, kunne det kun være en sorg, der var stærk i samme forhold som slaget var tungt. Han havde ingen ret til at være martyr, og når man så ham så egnet til at være lykkelig og så svag for alle andre øjemed, ville en ædel, stolt og høj ånd måske have været parat til at ofre en smule glæde, den havde betænkt for sig selv – den ville have kastet de forhåbninger bort, som med hensyn til den var så usle – hvis derved vor rå verdens vinterstorme kunne komme mere tempererede til sådan en mand.

Uden at ville sige det i nogen slet eller hånlig mening, syntes det Cliffords natur at være sybarit. Det var synligt, selv dér i den gamle mørke stue, i den uundgåelige polaritet, hvormed hans øjne blev draget mod solstrålernes spillende leg gennem det skyggefulde løv. Det sås på den notits, han tog af blomstervasen, hvis duft han indåndede med en vellyst, der næsten var ejendommelig for en så fin fysisk organisation, at de åndelige ingredienser er smeltet sammen med den. Det røbede sig i det ubevidste smil, hvormed han betragtede Phoebe, hvis kvindelige skikkelse både var solskin og blomster – deres væsen i en smukkere og mere behagelig fremtrædelsesform. Ikke mindre tydelig var denne kærlighed og nødvendighed for det skønne i den instinktmæssige forsigtighed, hvormed hans øjne snart vendte sig fra hans værtinde og vandrede alle andre steder hen, før de kom tilbage. Det var Hepzibahs ulykke – ikke Cliffords fejl. Hvordan kunne han – så gul, så rynket, så bedrøvet som hun var, med denne forunderlige turban på

hovedet og denne forkerte missen, der sammentrak hendes bryn – hvordan kunne han holde af at se på hende? Men skyldte han hende ingen kærlighed for al den, hun i tavshed havde skænket ham? Han skyldte hende intet! En natur som Cliffords kan ikke gøre nogen gæld af den slags. Den er – vi siger det uden dadel og uden formindskelse af de krav, som den ufravigeligt har til væsner af en anden art – den er altid egenkærlig i sit væsen. Og vi må tillade den at være det og så meget mere skænke den vor heltemodige og uegennyttige kærlighed uden fordring om belønning. Stakkels Hepzibah kendte denne sandhed, eller handlede i det mindste instinktivt efter den. Så længe udelukket fra, hvad der var smukt, som Clifford havde været, glædede hun sig – glædede sig, skønt med et suk og den hemmelige hensigt at fælde tårer på sit eget værelse – over at han nu havde noget lysere for øje end hendes gamle og uskønne ansigtstræk. De besad ingen ynde, og havde de haft det, ville kræften fra hendes sorg for ham for længe siden have tilintetgjort den.

Gæsten lænede sig tilbage i sin stol. Blandet med en drømmende fryd, var der i hans ansigt et forvirret udtryk af anstrengelse og ro. Han søgte at gøre sig mere fuldkomment modtagelig for scenen omkring sig, eller måske frygtede han for, at det var en drøm eller et fantasispil, og fordærvede derfor det smukke øjeblik ved en kamp for en forøget glans og en mere varig illusion.

"Hvor behageligt! – Hvor dejligt," mumlede han, uden egentlig at tale til nogen. "Vil det vare ved? Hvor balsamisk er ikke atmosfæren gennem dette åbne vindue! Et åbent vindue! Hvor smukt er ikke dette spil af solstrålerne! Disse blomster,

hvor de dufter! Denne unge piges ansigt, hvor det er muntert og blomstrende! – En blomst med duggen på bladene og solstråler i dugdråberne! O! Det må alt sammen være en drøm! En drøm! En drøm. Men den har ganske skjult de fire stenvægge!"

Og hans ansigt blev mørkt, som om en hules eller et fængsels skygge var kommet over det. Der var ikke mere lys i dets udtryk end der kunne være faldet ind gennem jernstængerne i et fængselsvindue – hvilket dog også aftog, som om han hele tiden sank dybere ned. Phoebe (som var af et så livligt og virksomt gemyt, at hun sjældent unddrog sig længe for at tage en del, og det i almindelighed en god del, i det, der foregik) følte sig nu tilskyndet til at tiltale den fremmede.

"Her er en ny slags rose, som jeg fandt i haven i morgen," sagde hun, idet hun tog en lille karmoisinrød rose fra blomsterne i vasen. "Der bliver kun fire eller seks på busken i år. Denne er den smukkeste af dem alle. Der er ikke en plet af meldug på den. Og hvor den dufter! Den dufter som ingen anden rose. Man kan aldrig glemme denne lugt!"

"O – lad mig se – lad mig få den!" udbrød gæsten, idet han med begærlighed greb blomsten, som med den tryllekraft, der er ejendommelig for lugte, som man mindes, fremkaldte en utallig mængde tankeforbindelser ved den duft, den udåndede. "Tak! Det har gjort mig godt. Jeg husker, hvordan jeg plejede at rose denne blomst – for længe siden – for meget længe siden, tror jeg – eller var det i går? Det gør mig ung igen! Er jeg ung? Enten er denne erindring mærkværdigt tydelig, eller denne bevidsthed sælsomt dunkel! Men hvor det er venligt af den smukke unge pige. Tak! Tak!"

Den gunstige bevægelse, som havde sin grund i denne lille karmoisinrøde rose, skænkede Clifford det lyseste øjeblik, han nød ved frokostbordet. Det kunne have været længere, hvis ikke hans øjne tilfældigvis snart efter var faldet på den gamle puritaners ansigt, som fra den mørke ramme og det glansløse lærred skuede ned på scenen, som en ond og uvenlig ånd. Gæsten gjorde en utålmodig håndbevægelse og tiltalte Hepzibah med en pirrelighed, som man tit finder hos et forkælet medlem af familien.

"Hepzibah! – Hepzibah!" råbte han med ikke ringe kraft og bestemthed. – "Hvorfor beholder du dette afskyelige billede på væggen? Ja, ja! – Det er netop din smag! Jeg har sagt dig tusinde gange, at det er husets onde ånd! – Navnlig min onde ånd! Tag det ned, straks!"

"Kære Clifford," sagde Hepzibah bedrøvet, "du ved, det kan ikke ske!"

"Så dæk det i alle tilfælde til," fortsatte han endnu med nogen kraft, "med et karmoisinrødt forhæng, der er bredt nok til at hænge i folder, med guldkant og kvaster. Jeg kan ikke tåle at se det! Det må ikke stirre mig i ansigtet!"

"Ja, kære Clifford, portrættet skal blive dækket til," sagde Hepzibah formildende. "Der ligger et karmoisinrødt forhæng i en kuffert ovenpå – lidt falmet og mølædt, er jeg godt nok bange for – men med det kan Phoebe og jeg gøre vidundere."

"Det skal være i dag, husk på det!" sagde han, og med en dæmpet stemme – som til sig selv – tilføjede han derpå: – "Hvorfor skal vi overhovedet bo i dette ulykkelige hus? Hvorfor kan vi ikke rejse til det sydlige Frankrig? – Til Italien? – Paris,

Neapel, Venedig, Rom? Hepzibah siger, at vi ikke har råd til det. Der en pudsig ide!"

Han smilte ad sig selv og kastede et blik, fuld af fin sarkasme, på Hepzibah.

Men de forskellige stemninger, hvor svagt fremtrædende de end var, som han på et så kort tidsrum havde været underkastet, havde åbenbart trættet den fremmede. Han var sandsynligvis vant til en sørgelig ensformighed af liv, der ikke så meget flød i en, om end langsom, strøm, men snarere stod stille i en pøl om hans fødder. Et søvnslør bredte sig ud over hans ansigt og havde, moralsk talt, en virkning på hans af naturen fine og elegante træk, som det, en tung tåge, der ikke oplyst af nogen solstråle, spreder øver et landskabs udseende. Han syntes at blive mere plump – næsten klodset. Hvis nogen interesse eller skønhed – selv ødelagt skønhed – hidtil have været synlig hos denne mand, kunne tilskueren nu begynde at tvivle på den og beskylde sin fantast for at have narret ham med den ynde, han troede at have set glimte i dette ansigt, og den glans, han bildte sig ind at have set i disse glasagtige øjne.

Inden han imidlertid var ganske sunket hen, lod butiksklokkens skarpe og kedelige klang sig høre. Idet den på en højst ubehagelig måde berørte Clifford høreredskaber og hans nervers karakteristiske pirrelighed, bragte den ham til at fare op fra sin stol.

"Gode Gud, Hepzibah! Hvad er det for en gyselig støj, vi har i huset?" udbrød han, idet han – som en naturlig ting og en gammel vane – lod sin harme gå ud over den eneste person i verden, der elskede ham. "Jeg har aldrig hørt en så rædsom lyd! Hvorfor tillader du den? Hvad i alverden kan det være?"

Det var mærkeligt, hvor fremtrædende Cliffords karakter blev ved denne tilsyneladende ubetydelige for fortrædelighed – nøjagtigt som om det var et mørkt billede, der pludseligt sprang frem fra sit lærred. Sagen var den, at en person af hans gemyt altid kan såres føleligere gennem sansen for det skønne og harmoniske end gennem hjertet. Det er endog muligt – for lignende tilfælde er ofte hændt – at hvis Clifford i sit forudgående liv havde besiddet midler til at dyrke sin smag til den yderste fuldkommenhed, da kunne denne fine egenskab for denne periode ganske have fortæret hans følelser. Skal vi derfor vove at påstå, at hans lange og højst sørgelige elendighed ikke har haft en frelsende dråbe på bunden?

"Kære Clifford, jeg ville ønske, at jeg kunne holde denne lyd borte fra dine øren," sagde Hepzibah tålmodigt, men rødmende af en pinlig skamfølelse. "Den er også mig meget ubehagelig. Men jeg har noget at fortælle dig, Clifford. Denne hæslige støj – å, løb hen og se, hvem det er, Phoebe! – denne afskyelige ringen er ikke andet end vor butiksklokke."

"Butiksklokke!" gentog Clifford med et forvildet blik.

"Ja, vor butiksklokke," sagde Hepzibah, idet en vis naturlig værdighed, blandet med dyb bevægelse, nu viste sig i hendes holdning. "For du må vide, kæreste Clifford, at vi er meget fattige. Og der var ingen anden udvej end enten at modtage hjælp af en hånd, som jeg og du med ville skyde til side, om den så kom for at tilbyde os brød, når vi lå for døden af sult – enten det, eller at tjene vort udkomme med mine egne hænder. Havde jeg været alene, havde jeg ikke bekymret mig om at dø af sult. Men du skulle gives mig tilbage! Tror du da, kære Clifford," tilføjede hun med et ulykkeligt smil, "at jeg har bragt en

uoprettelig skændsel over det gamle hus ved at åbne en lille butik på forsiden af det? Vor tipoldefader gjorde et samme, da nøden var langt mindre! Skammer du dig over mig?"

"Skam! Vanære! Taler du disse ord til mig, Hepzibah?" sagde Clifford – dog ikke vred, for når en mands land er blevet aldeles knust, kan han måske blive fortrydelig over små fornærmelser, men aldrig over store. Han talte kun med sørgmodig bevægelse. "Det var ikke smukt af dig at tale sådan, Hepzibah! Hvad skam kan der nu ramme mig?"

Og den afkræftede mand – han, som var født til glæde, men havde lidt en så hård dom – brast i en lidenskabelig, kvindelig gråd. Den varede imidlertid kun kort og han sank derpå hen i en rolig og, at dømme efter hans ansigt, ikke ubehagelig tilstand. Også denne sindsstemning rev han sig for et øjeblik ud af og betragtede Hepzibah med et skarpt, halvt sporende smil, som satte den stakkels, gamle pige helt i forvirring.

"Er vi så meget fattige, Hepzibah?" spurgte han.

Endelig faldt Clifford i søvn i sin dybe og vel polstrede stol. Da Hepzibah hørte hans åndedrags regelmæssigere stigen og synken – (hvilket imidlertid også da, i stedet for at være kraftigt og fyldigt, havde noget skælvende ved sig, der svarede til den mangel på kraft, som trådte frem i hans karakter) – da hun som sagt hørte disse tegn, greb hun lejligheden til at studere hans ansigt mere opmærksomt end hun hidtil havde vovet at gøre. Hendes hjerte smeltede hen i gråd. Hendes sjæls dyb udsendte en stønnende lyd, dæmpet, mild, men usigeligt bedrøvet. I denne dybe sorg og medynk følte hun at der ingen mangel på skyldig agtelse var i at beskue hans forandrede, ældede, visnede, ødelagte ansigt. Men aldrig så snart havde hun samlet

sig lidt, før hendes samvittighed bebrejdede hende, fordi hun betragtede ham nysgerrigt, nu da han var så forandret. Og idet hun hurtigt vendte sig bort, rullede hun gardinet ned for det solbeskinnede vindue og lod Clifford sidde og sove.

8. Nutidens Pyncheon

Da Phoebe trådte ind i butikken, så hun der det allerede velkendte ansigt af den lille fortærer – hvis vi formår at opregne hans mægtige bedrifter korrekt – af Jim Crow, elefanten, kamelen, dromedarerne og lokomotivet. Efter de to foregående dage at have formøblet sin private formue til købet af de ovennævnte, uhørte luksusartikler, kom den unge herre nu i sin moders ærinde for at købe tre æg og et halvt pund rosiner. Disse varer forsynede Phoebe ham naturligvis med og som et taknemlighedsbevis for hans tidligere bevågenhed og til en lille lækkerbisken efter frokosten, stak hun ligeledes en hvalfisk i hans hånd. Den store fisk begyndte straks, ganske omvendt af hvad der hændte profeten af Niniveh, sin vandring ned gennem den samme røde, skæbnesvangre vej, ad hvilken en så forskelligartet karavane før den var vandret. Denne mærkelige knøs var i sandhed et træffende symbol på den gamle Fader Tid, både med hensyn til hans alt fortærende appetit for mennesker og ting, og fordi han, såvel som tiden, efter sådan at have slugt en mængde af skabninger, så næsten lige så ungdommelig ud, som om han lige var skabt.

Efter at have lukket døren på klem, vendte barnet tilbage og mumlede noget til Phoebe, hvilket hun, da hvalfisken kun var halvt fortæret, ikke ganske forstod.

"Hvad siger du, min lille ven?" spurgte hun.

"Moder vil gerne vide," gentog Ned Higgins tydeligere, "hvordan gamle jomfru Pyncheons broder har det. Folk siger, at han er kommet hjem."

"Kusine Hepzibahs broder!" udbrød Phoebe, forbavset over denne pludselige forklaring af slægtskabet mellem Hepzibah og hendes gæst. "Hendes broder! Hvor kan han have været?"

Den lille dreng lagde blot sin tommelfinger på sin brede stumpnæse med dette fiffige udseende, som en dreng, der tilbringer meget af sin tid på gaden, så snart lærer at sprede over sine træk, hvor uforstandige de end i sig selv er. Men da Phoebe fortsatte med at stirre på ham, uden at give noget svar på hans moders spørgsmål, gik han sin vej.

Da barnet steg ned ad trappen, steg en herre op ad den og trådte ind i butikken. Det var den anselige, og ville, hvis den havde besiddet en smule mere højde, samtidig have været den stadselige, figur af en mand, som var et skub over sit livs middag, klædt i et sæt klæder af noget tyndt tøj, der meget lignede fint klæde. En guldknappet stok af sjældent orientalsk træ forøgede hans udseendes materielle respektabilitet, hvortil også et hvidt halstørklæde af snehvid renhed og hans støvlers omhyggeligt børstede udseende bidrog. Hans mørke, firkantede ansigt, med dets næsten skyggefulde dybde ved øjenbrynene, var af naturen udtryksfuldt og ville måske have været temmelig alvorligt, hvis ikke herren havde påtaget sig at mildne denne barske virkning ved et overordentlig godmodigt og velvilligt udseende. På grund af noget massiv samling af animalsk substans omkring den lavere region af hans ansigt var hans udseende måske snarere noget fedtet end egentlig åndigt og havde så at sige en slags kødglans, der ikke var helt så tilfredsstillende, som han uden tvivl ønskede, at den skulle være. En opmærksom iagttager ville i alt fald have betragtet det som afgivende meget lidt bevis for den åbne, velvillige sjæl, for

hvis ydre refleks det gerne ville udgive sig. Og hvis iagttageren, foruden at være skarp og opmærksom, samtidig var ondskabsfuld, ville han sandsynligvis formode, at smilet på herrens ansigt var en hel del beslægtet med glansen på hans støvler, og at begge dele måtte have kostet ham og hans støvlepudser en del strengt arbejde at frembringe og konservere.

Da den fremmede trådte ind i den lille butik, hvor den anden etages fremspringen og elmetræets tætte løv, såvel som de i vinduet opstillede sager, frembragte en slags halvmørke, blev hans smil så stærkt, som om han havde sat sig for, af alle kræfter at modarbejde hele atmosfærens mørke foruden den moralske dunkelhed, der hvilede over Hepzibah og hendes medbeboere, alene ved sit ansigts lys. Da han så en ung rosenknop af en pige i stedet for den gustne, gamle jomfru, viste der sig et overrasket blik på hans ansigt. Først rynkede han sine bryn, men derpå smilede han med endnu mere salvelsesfuld velvilje end før.

"Ah, nu ser jeg, hvordan det forholder sig," sagde han med en dyb stemme – en stemme, som, hvis den var kommet fra en uciviliseret mands svælg, ville have været barsk, men som nu ved idelig øvelse var blevet tilstrækkeligt behagelig – "jeg vidste ikke, at miss Hepzibah Pyncheon havde åbnet sin forretning under så gunstige vilkår. De er velsagtens hendes medhjælper?"

"Ja, jeg er," svarede Phoebe og tilføjede med en smule kvindelig stolthed, for hvor høflig herren end var, antog han hende åbenbart for en ung pige, der tjente for løn. "Jeg er en kusine til miss Hepzibah og er på besøg hos hende."

"Hendes kusine? – Fra landet? Så beder jeg om forladelse," sagde herren bukkende og smilende, som der aldrig før var blevet bukket og smilet for Phoebe. "I så tilfælde må vi gøre nærmere bekendtskab, for hvis jeg ikke tager fejl, så er De også min egen lille frænde. Lad mig se, Mary? – Dolly? – Phoebe? – Ja, Phoebe er det! Er det muligt, at De er Phoebe Pyncheon, eneste barn af min kære fætter og klassekammerat, Arthur? Ja, nu ser jeg Deres faders træk ved munden! Ja, ja! Vi må blive bedre bekendte. Jeg er Deres slægtning, min kære. De må sikkert have hørt tale om dommer Pyncheon?"

Da Phoebe nejede til svar, bøjede dommeren sig forover i den undskyldelige, ja endog – i betragtning af familieskabet og den forskellige alder – rosværdige hensigt at give sin unge slægtning et kys som anerkendelse af sin slægtskærlighed. Uheldigvis trak Phoebe sig tilbage lige i det kritiske øjeblik, uden nogen hensigt, eller kun med en sådan driftmæssig hensigt, som ikke åbenbarer sig for fornuften, så hendes højst hæderlige frænde, med sit legeme bøjet over disken og med spidsede læber, blev sat i den temmelig tåbelige tilstand at kysse den tomme luft. Det var en moderne parallel til Ixion, der omfavner skyen, og den var så meget mere latterlig, som dommeren satte sin stolthed i at undgå alt luftigt og aldrig at tage en skygge for noget virkeligt. Sagen var den, og det er Phoebes eneste undskyldning, at om end dommer Pyncheons luende venlighed ikke var absolut ubehagelig for den kvindelige tilskuer, hvis der var en gade eller også blot et almindeligt værelse imellem dem, blev den dog alt for varm, når dette mørke, flæskede fysiognomi (der tilmed havde et så stridt skæg, at ingen ragekniv nogen sinde formåede at gøre det glat) søgte

at bringe sig i virkelig berøring med genstanden for sine betragtninger. Manden, kønnet var på en eller anden måde alt for fremtrædende i dommerens demonstrationer af den art. Phoebe slog øjnene ned og uden at vide hvorfor, mærkede hun, at hun blev blussende rød for hans blikke. Og dog var hun, uden at føle nogen søregen modbydelighed, før blevet kysset af måske et halvt dusin forskellige fætre, yngre såvel som ældre, end denne mørkbrynede, gråskæggede, hvidtørklædede og salvelsesfuldt venlige dommer. Hvorfor da ikke lige så godt af ham?

Da Phoebe slog øjnene op, blev hun helt bange for forandringen i dommer Pyncheons ansigt. Den var lige så slående, hvis man for resten tager skalaens forskel med i betragtning, som den mellem et landskab i dejligt solskin og lige før en tordenbyge, uden at det just havde det sidste skues lidenskabelige heftighed, for det var koldt, hårdt, uforsonligt, ligesom en en hel dag rugende sky.

"Min Gud! Hvad skal jeg gøre?" tænkte landsbypigen ved sig selv. "Han ser ud, som om han ikke var blidere end klippen eller mildere end østenvinden! Jeg tænkte ikke på noget ondt! Siden han virkelig er min fætter, havde jeg gerne ladet ham kysse mig, hvis jeg havde kunnet!"

Lige på engang opdagede Phoebe da, at denne selv samme dommer Pyncheon var originalen til det miniatureportræt, som daguerreotypisten havde vist hende i haven, og at det hårde, alvorlige, ubarmhjertige udtryk, som nu var i hans ansigt, var det samme, som solen havde været så hårdnakket i at frembringe. Var det derfor ingen øjeblikkelig sindsstemning, men hans livs, om end dygtigt skjult, bestandige temperament?

Og ikke blot det, men var det arveligt hos ham og nedarvet til ham, som en kostelig arvelod fra denne skæggede ane, i hvis billede både udtrykket og i en mærkværdig grad også ansigtstrækkene på den nutidige dommer var fremstillet som ved en slags profeti. En dybere filosof end Phoebe kunne måske have fundet noget meget rædsomt i denne tanke. Den forudsatte, at de svagheder og mangler, de onde lidenskaber, de lave tilbøjeligheder og de moralske sygdomme, som fører til forbrydelse, går i arv fra den ene slægt til den anden ved en langt sikrere arveret end den menneskelige lov har været i stand til at fastsætte angående de rigdomme og hæderspladser, som den søger at lade gå over på den kommende slægt.

Men næppe havde Phoebes øjne atter hvilet på dommerens ansigt, før al dets hæslige barskhed forsvandt, og hun følte sig helt overvældet af den lumre, hundedagsvarme velvilje, som denne fortrædelige mand fra sit store hjerte udspredte i den omgivende atmosfære – meget lig en slange, der som indledning til fortryllelsen siges at fylde luften med sin ejendommelige lugt.

"Det kan jeg lide, kusine Phoebe," udbrød han med et eftertrykkeligt bifaldsnik. "Det kan jeg godt lide, min lille kusine. De er et godt barn og forstår at passe på Dem selv. En ung pige, navnlig når hun er smuk – kan aldrig passe for godt på sine læber!"

"Jeg havde virkelig ikke i sinde at vise mig uvenlig, sir," sagde Phoebe, som forsøgte at slå optrinnet hen i spøg.

Men hvad enten det stammede fra den dårligt varslende begyndelse af deres bekendtskab eller ej, led hun ikke des mindre endnu under en vis tilbageholdenhed, som på ingen

måde var almindelig for hendes åbne og frimodige natur. Hun kunne ikke forjage den indbildning, at den gamle puritaner, om hvem hun havde hørt så mange mørke sagn – stamfaderen for alle New Englands Pyncheoner, grundlæggeren af Huset med de syv Gavle, der på en så sælsom måde var død i det, nu var kommet ind i butikken. I vore dage, hvor man så hurtigt bliver ekviperet, er det en ting, der let kan lade sig gøre. Ved sin ankomst fra den anden verden havde han ikke kun fundet det nødvendigt at spendere et kvarter hos en barber, der havde forvandlet puritanerens kraftige skæg til et par gråsprængte bakkenbarter. I et etablissement for færdigsyede klæder havde han derpå byttet sit fløjlslivstykke og sin zobelkappe samt den rigt broderede pibekrave med en hvid krave og et hvidt halstørklæde, frakke, vest og benklæder. Og endelig efter at have lagt sit stålhjaltede slagsværd til side for at tage en guldknappet stok i dets sted, skrider oberst Pyncheon fra for to århundreder siden frem som den nuværende dommer.

Naturligvis var Phoebe alt for fornuftig en pige til at holde fast ved denne idé uden som genstand for et smil. Muligvis ville også, hvis de to personer havde stået sammen foran hende, mange forskelligheder være blevet synlige og måske kun en almindelig lighed. Den lange række af mellemliggende år i et klima så ulig det, der havde fostret den engelske stamherre, måtte uundgåeligt have bevirket vigtige forandringer i hans ætlings fysiske system. Dommerens muskelbygning kunne næppe være den samme som oberstens. Der var uden al tvivl mindre af oksen hos ham, på trods af at han mellem sine samtidige betragtedes som en vægtig mand med hensyn til animalsk substans og som begavet med en høj grad af

fundamental viden, der gjorde ham godt egnet til dommerbænken, tror vi dog, at den nulevende dommer Pyncheon, hvis han blev vejet sammen med sin ane, i det mindste ville behøve et gammeldags 56 punds lod for at holde skålen i ligevægt. Dommerens ansigt havde også mistet den røde, engelske farve, som viste sin varme gennem al mørkheden i oberstens af vind og vejr hærdede kind, og havde fået et gult anstrøg, hans landsmænds almindelige ansigtsfarve. Hvis vi ikke tager fejl, var ydermere en vis nervøsitet blevet synlig, selv hos et så solidt eksemplar af puritansk herkomst som den gentleman, vi nu taler om. Som en af dens virkninger kan nævnes en hurtigere bevægelighed i ansigtet end den gamle englænder havde besiddet, og en større livlighed, men på bekostning af noget kraftigere, hvorpå disse begavelser syntes at virke som opløsende syrer. Denne proces hører, så vidt vi kan skønne, til det store menneskelige fremskridtssystem, som med hvert nyt trin, efterhånden som det formindsker nødvendigheden af dyrisk kraft, lidt efter lidt spiritualiserer os ved at borttage vor mere plumpe, legemlige egenskaber. Er det så, kunne dommer Pyncheon lige så godt som de fleste andre mennesker nok tåle et eller to århundreders forfinende indflydelse.

Den intellektuelle og moralske lighed mellem dommeren og hans stamfader synes i det mindste at have været lige så stærk, som ligheden i mine og åsyn gav grund til at formode. I gamle oberst Pyncheons ligtale kanoniserede præsten absolut sit afdøde sognebarn og idet han ligesom åbnede en udsigt gennem kirkens tag og derfra gennem firmamentet oven over, viste han ham siddende med harpen i hånden blandt

åndeverdenens kronede korister. På hans gravsten er indskriften også højlig rosende. Heller ikke angriber historien, for så vidt han indtager en plads i dens blade, hans karakters bestandighed og redelighed. Med hensyn til vor tids dommer Pyncheon vil således heller ikke hverken præst eller lovkyndig eller gravmæleskribent eller historieskriver eller politiker vove et ord imod denne fremragende persons oprigtighed som kristen eller hæderlighed som menneske eller ubestikkelighed som dommer eller mod og troskab som den ofte prøvede repræsentant for sit politiske parti. Men foruden disse kolde, formelle ord af mejslen, der indhugger, stemmen, der taler, og pennen, der skriver for det offentlige øje og for de kommende tider – og som uundgåeligt mister meget af deres sandhed og frihed ved den sørgelige bevidsthed om, at de gør netop dét – var der sagn om stamfaderen og sladder om dommeren, som stemte mærkværdigt overens i deres vidnesbyrd. Det er tit belærende at erfare kvindens, den private og huslige, mening om en offentlig mand, og intet kan være morsommere end den uhyre uoverensstemmelse mellem portrætter, der er bestemt til trykken, og de blyantsskitser, der vandrer fra hånd til hånd bag originalens ryg.

Sagnet påstod for eksempel, at puritaneren havde været pengegrisk. Dommeren havde også, på trods af tilsyneladende rundhåndethed, ord for at være så kneben, som om han holdt på pengene med jernhånd. Stamfaderen havde iklædt sig en påtaget venlighed, en rå hjertelighed i ord og manerer, som de fleste folk anså for at være naturens oprindelige varme, der banede sig vej gennem en mandig karakters tykke og ubøjelig ydre. Hans ætling havde, i overensstemmelse med en finere

tidsalders fordringer, idealiseret denne rå velvilje til dette forekommende smil, hvormed han skinnede som en middagssol på gaderne eller blussede som en kaminild i hans bekendtes saloner. Puritaneren havde – ifald han ikke blev bagtalt af sælsomme historier, som endnu den dag i dag mumles ganske sagte af fortælleren – begået visse fejltrin, som mænd med hans store animalske udvikling, hvad tro og grundsætninger de end har, må vedblive at være tilbøjelige til, indtil de aflægger al urenhed sammen med den plumpe, jordiske substans, som indeslutter den. Vi må ikke plette vore blade med nogen samtidig forargelse af samme art, som der muligvis er blevet hvisket om dommeren. Puritaneren, som i sit eget hus var en autokrat, havde holdt tre koner ud og havde, blot ved hans karakters samvittighedsløse myndighed og hårdhed i ægteskabelig henseende sendt dem – den ene efter den anden – med knuste hjerter til graven. På dette punkt glippede parallellen noget. Dommeren havde kun haft en kone og havde mistet hende i deres ægteskabs tredje eller fjerde år. Det var imidlertid en fabel – for som sådan vil vi betragte den, skønt det ikke er umuligt, at den kan gælde som en type for dommer Pyncheons færd i ægtestanden – at fruen fik sit hjertestød i hvedebrødsdagene og aldrig mere smilede, fordi hendes mand tvang hende til at bringe ham hans kaffe på sengen hver morgen som tegn på lydighed mod hendes husbond og herre.

Men det er et alt for frugtesløst emne, det med arvelige ligheder – hvis hyppige forekomst i lige linje er ganske uforklarlig, når vi betænker, hvor stor en masse aner der ligger bag enhver mand i en række på et eller to århundreder. Vi skal

derfor kun tilføje, at puritaneren – således siger i det mindste kakkelovnskrogstraditionen, der ofte med mærkværdig troskab opbevarer enkelte karaktertræk – var kæk, bydende, hård, forslagen; han lagde sine planer og udførte dem med en hårdnakkethed, der hverken kendte hvile eller samvittighed; trampende på den svage og, når det var væsentligt for hans øjemed, gjorde sit yderste, for at slå den stærke til jorden. Om dommeren på nogen måde lignede ham, vil vor fortælling måske vise.

Der var næppe nogen af punkterne i den ovenfor beskrevne parallel, der slog Phoebe, hvis fødsel og ophold på landet havde ladet hende forblive beklagelsesværdig uvidende om de fleste af familiesagnene, der ligesom spindelvæv og sodskorper hang ved værelserne og kakkelovnskrogene i Huset med de syv Gavle. Der var dog en, i og for sig ubetydelig, omstændighed, som fyldte hende med en vis rædsel. Hun havde hørt tale om den forbandelse, Maule, den hængte troldmand, havde udslynget mod oberst Pyncheon og hans æt – at Gud ville give dem blod at drikke – og ligeledes om den folkelige mening, at dette vidunderlige blod nu og da kunne høres at ralle i deres svælg. Det sidste rygte havde Phoebe, som det anstod en fornuftig person og navnlig et medlem af Pyncheon-familien – antaget for en urimelighed, hvilket det uomtvisteligt også var. Men gammel overtro får, hvis den er nedsænket i menneskelige hjerter, legemliggjort i menneskelig ånde og i mangfoldig gentagelse har vandret fra læbe til læbe gennem en række af generationer, et anstrøg af naturlig sandhed. Røgen af den huslige arne har fuldkommen fyldt den med hjemmets duft. Ved lang overlevering blandt huslige kendsgerninger kommer

den til at ligne disse og får en sådan fortrolig måde at gøre sig hjemme på, at dens indflydelse sædvanligvis er større end vi formoder. Sådan hændte det, da Phoebe hørte en vis lyd i dommer Pyncheons svælg – der var meget sædvanlig hos ham og ikke ganske frivillig, dog intet betydende, med mindre det var en ubetydelig fejl ved luftrøret eller, som nogle folk lod et vink falde om, et apoplektisk symptom – da pigen hørte denne besynderlige og stygge strubelyd (som forfatteren aldrig har hørt og derfor ikke kan beskrive), blev hun tåbeligt forfærdet og slog sine hænder sammen.

Det var naturligvis overmåde latterligt af Phoebe at blive ilde til mode ved sådan en bagatel og endnu mere utilgiveligt at vise denne forvirring til den person, som den mest angik. Men hændelsen faldt så forunderligt sammen med hendes tidligere indbildninger om obersten og dommeren, at den for øjeblikket syntes ganske at sammenblande fantasi og virkelighed.

"Hvad fejler De, unge pige?" sagde dommer Pyncheon og sendte hende et af sine barske blikke. "Er De bange for noget?"

"O, intet, sir – slet intet!" svarede Phoebe, lidt ærgerlig på sig selv. "Men måske ønsker De at tale med kusine Hepzibah? Skal jeg kalde på hende?"

"Nej, bliv et øjeblik," sagde dommeren, hvis ansigt igen lyste som solskin. "De synes at være lidt nervøs i dag. Byluften passer ikke til Deres gode, sunde landvaner, kusine Phoebe. Eller er der hændt noget, som har sat Dem i slet humør? – noget mærkeligt i kusine Hepzibahs familie? – En ankomst? Jeg tænkte det nok! Så er det intet under, at De er lidt forvirret, min lille kusine. At bo under tag med sådan en gæst kan nok skræmme en uskyldig, ung pige!"

"De gør mig ganske bange, sir," svarede Phoebe og så spørgende på dommeren. "Der er ingen frygtelig gæst i huset, men kun en stakkels mild, barnlig mand, som jeg tror er kusine Hepzibahs broder. Jeg er bange, men De kender ham sagtens bedre end jeg, sir, at han ikke er helt ved sine fulde fem, men han synes at være så mild og rolig, at en moder godt kunne betro sit lille barn til ham. Og jeg tror, han ville lege med barnet, som om han kun var et par år ældre end det. Skulle han gøre mig bange! – O, nej!"

"Det glæder mig at høre så gunstig og åbenhjertig en beretning om fætter Clifford," sagde den velvillige dommer. "For mange år siden, da vi var drenge og unge mennesker sammen, følte jeg stor hengivenhed for ham og føler endnu dyb interesse for alt, hvad der angår ham. De siger, kusine Phoebe, at han lader til at være sindssvag. Himlen unde ham i det mindste forstand nok til at angre sine begåede synder."

"Ingen, bilder jeg mig ind, kan have færre at angre," bemærkede Phoebe.

"Er det muligt, min bedste," svarede dommeren med et medlidende blik, "at De aldrig har hørt tale om Clifford Pyncheon? – at De ikke kender hans historie? Nå, det er ganske rigtigt, og Deres moder har vist en sømmelig agtelse for den families gode navn, som hun trådte i forbindelse med. Tro det bedste, De kan, om denne ulykkelige person, og håb det bedste! Det er en regel, som kristne altid skulle følge i deres domme om hinanden, og navnlig er det rigtigt og vist imellem nære slægtninge, hvis rygter nødvendigvis har en vis genstridig afhængighed. Men er Clifford i stuen? Jeg vil gå derind og se ad."

"Det er måske bedst, jeg kalder på kusine Hepzibah," sagde Phoebe, som imidlertid næppe vidste, om hun burde spærre adgangen til husets private regioner for så venlig en slægtning. "Hendes broder så ud til at være faldet i søvn lige efter frokosten, og jeg er vis på, hun nødigt ser, at han bliver forstyrret. Lad mig kalde på hende, sir!"

Men dommeren viste en forunderlig lyst til at gå derind uanmeldt. Og da Phoebe med en livlighed, som man finder hos personer, hvis bevægelser ubevidst svarer til deres tanker, var gået hen imod døren, brugte han kun lidt eller intet ceremoniel, men puffede hende til side.

"Nej, nej, miss Phoebe," sagde dommer Pyncheon med en stemme så dyb som et tordenskrald og med en pande så mørk som skyen, hvorfra det udgår. "Bliv De kun her. Jeg kender huset og jeg kender kusine Hepzibah og jeg kender ligeledes hendes broder Clifford! – Og min lille landsbykusine behøver ikke at gøre sig den ulejlighed at melde mig!" – I disse sidste ord var der dog symptomer på en forandring fra hans pludselige barskhed til hans tidligere mildhed. – "Jeg er hjemme her, Phoebe, det må De erindre, og De er den fremmede. Jeg vil derfor gå ind og selv se, hvordan Clifford har det, og forsikre ham og Hepzibah om mine venlige følelser og bedste ønsker. Det er det rigtigste, at de under disse forhold begge to af mine egne læber hører, hvor meget jeg ønsker at være dem til tjeneste. Ah, der er Hepzibah selv!"

Det var hun virkelig. Dommerens stemme havde nået den gamle frøken i stuen, hvor hun sad med bortvendt ansigt og vågede over sin broders slummer. Hun kom nu frem, ligesom for at forsvare udgangen og lignede, må vi bekende,

forbavsende den drage, som i eventyr plejer at være vogter af en fortryllet skønhed. Hendes bryns sædvanlige sammentrækning var i dette øjeblik unægtelig for vild til at kunne skrives på den uskyldige nærsynetheds regning, og den var rettet mod dommer Pyncheon på en måde, som syntes at forvirre, om ikke forurolige ham, så ufuldkomment havde han beregnet en dybt rodfæstet antipatis magt. Hun gjorde en bortvisende bevægelse med hånden og stod i sin fulde højde i den mørke dørkarm, som et fuldendt billede på det strenge forbud. Men vi må forråde Hepzibahs hemmelighed og tilstå, at hendes karakters medfødte frygtsomhed selv nu viste sig i en rysten, som hun mærkede satte enhver af hendes lemmer i splid med dens kammerater.

Muligvis vidste dommeren, hvor lidt sandt mod, der lå bag Hepzibahs frygtelige pande. I alle tilfælde genvandt han, da han var en gentleman med stærke nerver, snart sin fatning og undlod ikke at nærme sig sin kusine med udstrakt hånd, idet han imidlertid brugte den fornuftige forsigtighed at dække sit fremskridt med et smil, så lummert, at et espalier af druer, hvis det kun havde været halvt så varmt som det så ud, straks kunne være blevet purpurrøde for dets sommerild. Det har måske været hans hensigt at smelte stakkels Hepzibah på stedet, som om hun var en figur af gult voks.

"Hepzibah, min dyrebare kusine, jeg er ret hjerteligt glad," udbrød dommeren med det stærkeste eftertryk. "Nu har De endelig noget at leve for. Ja, og vi alle, lad mig sige det, Deres venner og slægtninge har mere at leve for end vi havde i går. Jeg har ikke tøvet med at ile herhen og tilbyde al den bistand, der står i min magt, for at gøre Clifford det behageligt. Han tilhører

os alle. Jeg ved, hvor meget han fordrer – hvor meget han plejede at fordre – med sin fine smag og sin kærlighed til det skønne. Alt i mit hus – malerier, bøger, vin, taffelgenstande – alt kan han byde over! Det vil være mig en overordentlig stor glæde at se ham! Må jeg gå indenfor nu?"

"Nej," svarede Hepzibah, idet hendes stemme rystede for pinligt til at tillade hende mange ord. "Han kan ikke tage imod nogen fremmede!"

"Fremmede, min kære kusine! – kalder De mig sådan?" udbrød dommeren, hvis følsomhed, som det lod til, blev krænket ved dette kolde udtryk. "Lad mig være vært for Clifford og Dem også. Kom straks hjem i mit hus. Landluften og alle de behageligheder – jeg kan godt sige, al den luksus – som jeg har samlet om mig, vil virke vidundere på ham. Og De og jeg, kære Hepzibah, vil rådføre os med hinanden og våge sammen og arbejde sammen, for at gøre vor kære Clifford lykkelig. Kom! Hvorfor skulle vi tale mere om, hvad der er mig både en pligt og en glæde? Kom straks hjem til mig!"

Da Phoebe hørte disse gæstfrie tilbud og denne ædle anerkendelse af slægtskabskravet, følte hun den største lyst til at løbe hen til dommer Pyncheon og godvilligt give ham det kys, som hun for nylig var veget tilbage for. Det var helt anderledes med Hepzibah. Dommerens smil syntes at virke på hendes hjertes bitterhed som solskin på vineddike, idet den gør den ti gange surere end før.

"Clifford," sagde hun – endnu for bevæget til at udtale mere end en abrupt sætning – "Clifford har et hjem her!"

"Himlen forlade Dem, Hepzibah," sagde dommer Pyncheon og hævede med ærefrygt sin øjne mod den høje, retfærdige

domstol, som han appellerede til – "hvis De lader nogen gammel fordom eller uvilje råde Dem i denne sag! Jeg står her med åbent hjerte, villig og begærlig efter at modtage Dem og Clifford i det. Afslå ikke mit tilbud – mine velmente forslag til Deres bedste! De er i alle henseender sådanne, som det anstår Deres nærmeste slægtning at gøre. Det vil være et tungt ansvar, kusine, hvis De spærrer Deres broder inde i dette ulykkelige hus og denne kvalme luft, når mit landsædes behagelige frihed står til hans rådighed."

"Den vil aldrig behage Clifford," sagde Hepzibah lige så kort som før.

"Kvinde!" udbrød nu dommeren, og gav efter for sin harme, "hvad betyder alt dette? Har De andre hjælpekilder? Ja, jeg tænkte det nok. Vogt Dem, Hepzibah, vogt Dem. Clifford står på randen af så mørk en afgrund, som han nogensinde er styrtet i. Men hvorfor taler jeg med Dem, kvinde som De er? Gå til side! – Jeg må se Clifford!"

Hepzibah stillede sin magre skikkelse for døren og syntes virkelig at tiltage i størrelse, idet hun også så mere skrækkelig ud, fordi der var så meget skræk og bevægelse i hendes hjerte. Men dommer Pyncheons hensigt, at tiltvinge sig en vej, blev afbrudt af en stemme fra det indre værelse, en svag, skælvende, klagende stemme, som røbede en hjælpeløs uro og en mangel på kraft til selvforsvar sådan som den findes hos et forskrækket barn.

"Hepzibah! Hepzibah!" råbte stemmen. "Knæl ned for ham! Kys hans fødder! Bønfald ham om ikke at komme ind. O, lad ham have barmhjertighed med mig! Nåde! – Nåde!"

I et øjeblik syntes det tvivlsomt, om det ikke var dommerens bestemte hensigt at skyde Hepzibah til side og skride over dørtærsklen ind i den stue, hvorfra denne ynkelige, bedende mumlen kom fra. Det var ikke medlidenhed, som holdt ham tilbage, for ved den første lyd af den svage stemme flammede en heftig ild i hans øjne og han gjorde et hurtigt skridt fremad, mens noget ubeskriveligt vildt og mørkt ligesom fremgik af hele manden. At kende dommer Pyncheon, var at se ham i dette øjeblik. Lad ham efter en sådan opdagelse kun smile med sit venlige smil, han kunne meget snarere gøre druer røde eller pepogræskar gule, end smelte det dybt indprentede udtryk ud af tilskuerens erindring. Og det gjorde kun hans skue mere frygteligt, at det ikke syntes at udtrykke vrede eller harme, men en vis glødende grusomhed i øjemed, som tilintetgjorde alt uden sig selv.

Men når alt kommer til alt, bagvasker vi så ikke en fortræffelig og elskværdig mand? Se på dommeren nu? Han er sig åbenbart bevidst, at han har fejlet ved alt for heftigt at pånøde personer, der ikke formåede at skatte dem, sine gode gerninger. Han vil afvente deres bedre sindsstemning og vil da være rede til at stå dem bi lige så fuldt som i dette øjeblik. Idet han træder tilbage fra døren, lyser en altomfattende velvilje ud af hans ansigt, der betegner, at han samler Hepzibah, lille Phoebe og den usynlige Clifford, alle tre, foruden hele den øvrige verden, i sit uhyre hjerte og giver dem et varmt bad i dets strøm af kærlighed.

"De gør mig stor uret, kære kusine Hepzibah," sagde han, idet han først venligt rakte hende hånden og derefter trak sin handske på som forberedelse til bortgang. "Meget stor uret!

Men jeg tilgiver Dem og skal af al evne stræbe efter at indgyde Dem bedre tanker om mig. Naturligvis tør jeg ikke, da vor stakkels Clifford er i en så ulykkelig sindsstemning, tænke på at tiltvinge mig en samtale for øjeblikket. Men jeg skal våge over hans velfærd, som om han var min egen elskede broder, og jeg tvivler aldeles ikke om, at jeg vil tvinge både ham og Dem, min kære kusine, til at anerkende Deres uretfærdighed. Når det sker, fordrer jeg ingen anden hævn, end Deres modtagelse af de bedste tjenester, som det står i min magt at yde."

Med et buk for Hepzibah og en vis faderlig velvilje i sit afskedsbuk til Phoebe, forlod dommeren butikken og gik smilende ned ad gaden. Som det er skik hos de rige, når de sigter efter hædersposter i en republik, sådan undskyldte han sig ligesom overfor folket for sin rigdom, lykke og høje stilling ved en åben og hjertelig adfærd mod dem, som kendte ham, og han aflagde sin værdighed i forhold til den mands beskedne stilling, som han hilste, og viste derved lige så uigendriveligt en stolt bevidsthed om sine fordele, som om han var marcheret af sted med en trop lakajer til at rydde vejen foran sig. På denne formiddag var varmen ved dommer Pyncheons milde blik så overordentlig, at (sådan gik rygtet i det mindste i byen) en ekstra tur af vandvognene fandtes hensigtsmæssig for at dæmpe det støv, som var forårsaget ved så meget ekstra solskin!

Aldrig så snart var han forsvundet før Hepzibah blev så hvid som et lig, vaklede hen til Phoebe og lod sit hoved synke ned på den unge piges skulder.

"O, Phoebe!" mumlede hun, "denne mand har været mit livs rædsel! Vil jeg da aldrig få mod – vil min stemme aldrig ophøre at ryste, således at jeg kan fortælle ham, hvad han er?"

"Er han så meget ond?" spurgte Phoebe. "Hans tilbud var dog virkelig meget venlige!"

"Tal ikke om dem – han har et stenhjerte!" svarede Hepzibah. "Gå nu ind og tal med Clifford. Mor ham og hold ham rolig. Det vil forstyrre hans tilfredshed at se mig så bevæget, som jeg er. Gå, kære barn, så skal jeg forsøge at se efter butikken."

Phoebe gik, men pinte sig imidlertid med spørgsmål om, hvad den scene havde at betyde, som hun havde været vidne til, og ligeledes om dommere, præster og andre personer med sådant fremtrædende præg af respektabilitet virkelig i noget enkelt tilfælde kunne være andet end redelige og retfærdige mænd. En tvivl af denne natur øver en højst forstyrrende indflydelse og hvis den viser sig at være sand, kommer den med frygtelig og forfærdende virkning på gemytter af den jævne, ordentlige og lovelskende klasse, hvori vi finder vor lille landsbypige. Personer med en kækkere, spekulativ karakter kunne måske føle en mørk glæde i den opdagelse, siden der nu en gang skal være ondt i verden, at en højtstående mand lige så fuldt tager sin del som den simple. Et videre blik og en dybere indsigt kan måske se illusioner i rang, værdighed og høj stilling, for så vidt angår deres krav på menneskelig ærefrygt, og dog ikke have en følelse, som om universet derved tumlede på hovedet i kaos. Men Phoebe var, for at bevare universet på dets gamle plads, begærlig efter at kvæle sine anskuelser om dommer Pyncheons karakter. Og hvad angik hendes kusines vidnesbyrd til forklejnelse af den, sluttede hun, at Hepzibahs dom var forbitret ved et af disse familiefjendskaber, som gør hadet så meget mere dødeligt ved den døde og fordærvede kærlighed, som de blander med dets oprindelige gift.

9. Clifford og Phoebe

Der var ganske sikkert noget højt og ædelt i vor gamle stakkels gamle Hepzibahs medfødte natur eller – og det var ligeså sandsynligt, at det var tilfældet – hun var blevet beriget ved fattigdom, udviklet ved sorg, ophøjet ved sit livs stærke og eneste kærlighed, og således begavet med et heltemod, der aldrig ville have karakteriseret hende, i hvad man kalder lykkeligere omstændigheder. Gennem mørke år havde Hepzibah skuet fremad – for størstedelen tvivlende, aldrig med noget tillidsfuldt håb, men altid med den følelse, at det var hendes lyseste mulighed – til den stilling, hvori hun netop nu befandt sig. For sit eget vedkommende havde hun intet forlangt af Forsynet uden en lejlighed til at ofre sig for sin broder, som hun havde elsket så højt – beundret så meget, for hvad han var, eller kunne have været – og for hvem hun havde bevaret sin troskab, alene af hele verden, fuldstændigt, urokkeligt, hvert øjeblik og gennem hele livet. Og på sit livs aften var nu den tabte kommet tilbage fra sin lange og sælsomme ulykke og var, som det syntes, overladt til hendes medfølelse, ikke blot hvad angik hans fysiske tilværelses underhold, men også med hensyn til alt, der i moralsk henseende skulle holde ham i live. Hun havde besvaret faldet. Hun var kommet frem – vor stakkels, magre Hepzibah, i hendes gamle silkekjoler, med hendes stive lemmer og den bedrøvelige missen – rede til at gøre sit yderste og med kærlighed nok, hvis det var alt, hvad der behøvedes, til at gøre hundrede gange så meget. Der kunne være få bedrøveligere skuer – og Himlen forlade os, når et smil blander

sig med vor betragtning af det! – få skuer med sandere patos end Hepzibah frembød på denne første eftermiddag.

Hvor tålmodigt stræbte hun ikke at indhylle Clifford i sin fyldige, varme kærlighed og gøre den til hele verden for ham, så han ikke beholdt nogen martrende følelse af kulden og smerten udenfor. Hendes små anstrengelser for at more ham! hvor ynkelige, og dog højsindede var de ikke!

Da hun erindrede hans tidligere kærlighed til poesi, åbnede hun en bogkasse og tog flere bøger frem, som i sin tid havde været en fortræffelig læsning. Der var et bind af Pope, hvori fandtes *The Rape of the Lock*, og et andet med *The Tatler* og et morsomt bind af *Drydens Blandinger*, alle sammen med nedslidt forgyldning på bindet og forslidte tanker indvendig. De gjorde ingen lykke hos Clifford. Disse og alle sådanne selskabsskribenter, hvis nye værker stråler som den rige vævning i et nyvævet tæppe, må finde sig i at miste deres tryllekraft for enhver læser efter en menneskealder eller to og kunne næppe antages at beholde nogen del af den for et sind, som ganske havde mistet sin vurdering af moder og manerer. Hepzibah tog da *Rasselas* og begyndte at læse om den lykkelige dal, med en ubestemt anelse om, at deri var fremstillet en hemmelighed ved et tilfredst liv, som i det mindste kunne tjene Clifford og hende denne dag. Men der svævede en sky over den lykkelige dal. Hepzibah stødte ydermere sin tilhører ved utallige synder mod eftertrykket, som han syntes at opdage, uden at fatte meningen. Han lod overhovedet ikke til at lægge stort mærke til meningen af, hvad hun læste, men følte åbenbart læsningens kedsomhed, uden at høste dens fordel. Hans søsters stemme, som af naturen var hård, havde også i

løbet af hendes bedrøvelige levetid fået noget skrattende ved sig, som når det først kommer i den menneskelige strube, er lige så uudryddeligt som synden. Hos begge køn er en gang i mellem denne livsvarige skratten, som følger med hvert ord af glæde eller sorg, et af symptomerne på et fastgroet melankoli, og hvor som helst den fremtræder, meddeles hele ulykkeshistorien i dens ubetydeligste tone. Det er en virkning, som om stemmen var blevet sværtet sort, eller – om vi må bruge en mere moderat lignelse – denne uhyggelige skratten, som går gennem alle stemmens variationer, er ligesom en sort silketråd, hvorpå talens krystalperler er trukket og hvoraf de får deres farve. Sådanne stemmer har klædt sig i sorg for døde forhåbninger, og de burde dø og begraves sammen med dem.

Da Hepzibah mærkede, at Clifford ikke glædede sig over hendes bestræbelser, søgte hun rundt om i huset efter midler til et opmuntrende tidsfordriv. Med et faldt hendes øjne på Alice Pyncheons Klaver. Det var et meget farligt øjeblik, for – trods den traditionelle rædsel, der havde samlet sig over dette musikalske instrument og de sørgesange, som det blev fortalt at åndefingre spillede på det – havde den opofrende søster haft højtidelige tanker om at tromme på dets strenge for Cliffords skyld og ledsage musikken med sin stemme. Stakkels Clifford! Stakkels Hepzibah! Stakkels klaver! Alle tre ville have været ynkelige sammen. Ved en eller anden god indvirken – muligvis ved den umærkelige indblanding af den for længst begravede Alice selv – afvendtes den truende elendighed.

Men det værste af alt – det hårdeste slag af skæbnen for Hepzibah at bære, og måske for Clifford med – var hans uovervindelige modbydelighed for synet af hende. Hendes

ansigtstræk, som aldrig havde været de behageligste, og som nu var mørke af alder og sorg og had til verden for hans skyld; hendes dragt, og navnlig hendes turban, de forunderlige manerer, som hun, uden at vide det, havde fået i sin ensomhed – da den stakkels frøkens ydre karakteristik var sådan, er det ikke så forunderligt, om end overmåde sørgeligt, at den instinktmæssige elsker af det skønne gerne vendte sine øjne bort. Det kunne ikke være andet. Det var den sidste drift, som ville dø hos ham. I hans sidste øjeblik, når det hendøende åndedrag svagt stjal sig gennem Cliffords læber, ville han uden tvivl, i glødende anerkendelse af al hendes uendelige kærlighed, trykke Hepzibahs hånd og lukke sine øjne, men ikke så meget for at dø, som for at blive befriet for at se længere på hendes ansigt. Stakkels Hepzibah! Hun rådførte sig med sig selv om, hvad der var at gøre, og tænkte på at sætte bånd på sin turban, men ved en øjeblikkelig fremtrængen af forskellige skytsengle afholdtes hun fra et eksperiment, som næppe kunne have vist sig andet end ubehageligt for hendes bekymrings elskede genstand.

Kort sagt, foruden Hepzibahs personlige mangler, var der en forunderlighed i alle hendes handlinger – noget plumpt, der kun dårligt passede, når det angik noget nyttigt, og slet ikke, når det kom an på at smykke sig. Hun var en sorg for Clifford, og hun vidste det! I denne nød henvendte den gamle pebermø sig til Phoebe. Der fandtes ingen lav skinsyge i hendes hjerte. Havde det behaget Himlen at krone hendes livs heltemodige troskab ved at gøre hende personligt til et medium for Cliffords lykke, ville det have belønnet hende for hele fortiden med en glæde, som vel ingen lyse farver besad, men dyb og sand, og lige

så meget værd som tusind mere muntre udbrud. Dette kunne ikke ske. Hun henvendte sig derfor til Phoebe og overlod den unge pige arbejdet. Denne påtog sig det fornøjet, som hun påtog sig alt, men uden at bilde sig ind, at hun havde nogen mission at udføre, og netop på grund af denne naturlighed med så meget større held.

Ved et livligt temperaments uvilkårlige bestræbelse blev Phoebe snart absolut nødvendig for sine to fortabte slægtninges daglige velvære, om ikke daglige liv. Smudset syntes forsvundet fra Huset med de syv Gavle siden hendes ankomst til det. Forrådnelsens gnavende tand var ophørt mellem dets skeletskikkelses tømmer, støvet var holdt op at falde så tæt fra det gamle loft på gulvene og bohavet nedenunder, eller i hvert tilfælde var der en lille husfe, så letfodet som vinden, der fejer en havegang, som gled hid og did, for at børste det alt sammen af. De mørke aftenskygger, som besøgte de ellers ensomme og tomme værelser, den tunge dunst, som døden havde efterladt i mere end et af soveværelserne lige siden sit besøg der for længe siden; disse var mindre mægtige end den rensende indflydelse, som var spredt gennem hele husholdningens atmosfære ved nærværelsen af et ungdommeligt og friskt og aldeles karskt hjerte. Der var ingen sygelighed hos Phoebe; havde der været det, var det gamle Pyncheon-hus det rette sted til at modne den til en uhelbredelig sygdom, men nu lignede hendes ånd i indflydelse et ubetydeligt kvantum rosenolie i en af Hepzibahs store, jernbeslåede kister, der spredte sin duft ud gennem de forskellige linnedsager og kniplinger, tørklæder, kappe, strømper, kjoler, handsker og hvad andet, der var opbevaret deri. Ligesom enhver ting i den store kiste blev behageligere

ved rosenduften, således fik alle Hepzibahs og Cliffords bevægelser og tanker, hvor mørke de end kunne synes, et skær af lykke ved Phoebes omgang med dem. Hendes legemes, sjæls og hjertes virksomhed tilskyndede hende bestandigt til at udføre de sædvanlige små arbejder, som tilbød sig omkring hende, og til at tænke den for øjeblikket passende tanke og til at sympatisere snart med rødkælkenes kvidrende munterhed i pæretræet, og snart så dybt som hun kunne med Hepzibahs mørke ængstelse eller hendes broders ubestemte klage. Denne lette tillempen var på en gang symptomet på fuldstændig sundhed og det bedste præservativ derimod.

En natur som Phoebes har altid sin indflydelse, men betragtes sjældent med tilbørlig påskønnelse. Dens åndelige kraft kan imidlertid til dels bedømmes ved den kendsgerning, at hun havde fundet sig en plads mellem så ugunstige forhold som de, der omgav husets ejerinde, og ligeledes ved den virkning, som hun udøvede på en karakter af så meget større masse end hendes egen. for Hepzibahs magre, knoklede skikkelse og lemmer stod måske, sammenlignet med Phoebes figurs fine lethed, i et passende forhold til den gamle kvindes og piges respektive moralske vægt og substans.

For gæsten – for Hepzibahs broder – eller fætter Clifford, som Phoebe nu begyndte at kalde ham – var hun navnlig uundværlig. Ikke kun fordi han kunne siges nogen sinde at tale med hende eller på nogen anden bestemt måde tilkendegive sin henrykkelse i hendes selskab. Men når hun var længe borte, blev han gnaven og urolig, skred op og ned i værelset med den ubestemthed, der karakteriserede alle hans bevægelser, eller sad grublende i sin lænestol, hvilende sit hoved på sine hænder

og udviste liv ved en elektrisk gnist af slet lune, når Hepzibah forsøgte at drive ham ud af denne tilstand. Phoebes nærvær og hendes friske livs berøring med hans visnede, var sædvanligvis alt, hvad han forlangte. Sådan var hendes ånds medfødte strømning og liv, at hun sjældent var fuldkommen rolig og uvirksom, lige så lidt som et springvand nogen sinde ophører at opkaste sine krusende vande. Hun besad sangens gave og det tilmed så naturligt, at man lige så lidt ville tænke på at spørge, hvorfra hun havde fået den, eller hvem der havde lært hende det, som på at stille det samme spørgsmål om en fugl, i hvis lille melodi vi lige så vel erkender Skaberens røst, som i hans højeste tordenbrag. Så længe Phoebe sang, kunne hun strejfe om i huset efter eget ønske. Clifford var tilfreds, når hendes toners søde, muntre hjemlighed kom ned fra værelserne ovenpå, eller langs med gangen fra butikken, eller ind fra haven gennem pæretræets løv sammen med de blinkende solstråler. Han sad da rolig med en mild glæde over sit ansigt, snart lysere, og snart lidt mørkere, eftersom sangen var ham nær eller hørtes længere borte fra. Den behagede ham imidlertid bedst, når hun sad på en lav skammel ved hans fødder.

Det er måske mærkeligt, i betragtning af hende temperament, at Phoebe oftere valgte en højtidelig end en munter melodi. Men de unge og lykkelige har intet imod at temperere deres liv med en gennemsigtig skygge. Den dybeste patos i Phoebes stemme og sang blev ydermere ligesom siet igennem en munter ånds gyldne væv og var så blandet med de derfra erhvervede egenskaber, at ens hjerte følte sig lettere, når man havde grædt ved den. Støjende munterhed, i den hellige nærværelse af mørk ulykke, ville have stået stærkt i strid med

den højtidelige symfoni, hvis tone gik igennem Hepzibahs og hendes broders liv. Det var derfor godt, at Phoebe så tit valgte sørgelige emner, og det var ikke urimeligt, at de ophørte at være så bedrøvelige, mens hun sang dem.

Da Clifford blev vant til hendes selskab, viste han snart, hvor rede hans natur oprindeligt måtte have været til at indsuge stråler af muntert lys alle vegne fra. Han blev ungdommelig, mens hun sad hos ham. En skønhed – just ikke aldeles virkelig, selv i ens stærkeste fremtræden, og som en maler havde måttet betragte længe, for at gribe og fæste på sit lærred, og så dog forgæves – en skønhed ikke des mindre, som ikke var en blot drøm, spillede ind i mellem på og opklarede hans ansigt. Ja, den gjorde mere end opklare. Den forklarede ham med et udtryk, der kun kunne fortolkes som et glimt af en dannet og lykkelig ånd.

Dette grå hår og disse furer – med deres beretning om uendelige sorger så dybt indskrevet på hans pande og så sammentrængt ligesom ved en unyttig anstrengelse for at presse hele fortællingen ind, så den hele indskrift derved blev ulæselig – disse forsvandt for øjeblikket. Et på en gang kærligt og skarpt øje kunne i manden have set en skygge af, hvad han mentes at være. Da alderen som en sørgelig skumring stjal sig over hans skikkelse, ville man have følt sig fristet til at diskutere med skæbnen og påstå, at enten skulle dette væsen aldrig været gjort dødeligt, eller det dødelige liv skulle være lempet efter hans egenskaber. Der syntes ikke at være nogen nødvendighed for, at han overhovedet skulle have draget ånde. Verden behøvede ham ikke – men da han havde åndet, burde det altid være den mest balsamiske sommerluft. Den samme

forlegenhed vil altid hjemsøge os med hensyn til naturer, som udelukkende attrår at leve af det skønne, deres jordiske skæbne være så mild, den være vil.

Phoebe havde sandsynligvis kun et meget ufuldstændigt begreb om den karakter, over hvilken hun havde udbredt en så velgørende trolddom. Heller ikke var det nødvendigt. Ilden på arnen kan opklare en hel halvkreds af ansigter omkring den, uden at den behøver at kende en eneste personlighed iblandt dem alle. Der var noget alt for fint og sart i Cliffords træk til fuldkomment at skattes af en person, hvis sfære lå så meget i det virkelige som Phoebes gjorde. For Clifford var imidlertid virkeligheden og simpelheden og hemmeligheden i pigens natur så mægtig en tryllekraft som nogen af dem, hun besad. Skønhed, og en i sin slags næsten fuldendt skønhed, var vistnok uundværlig. Havde Phoebe været simpel af træk, plumpt skabt, med hård stemme og med klodsede manerer, kunne hun være begavet med alle gode gaver, værdig til et bedre ydre, og dog ville hun, så længe hun bar kvindedragt, have stødt Clifford og nedtrykt ham ved sin mangel på skønhed. Men aldrig var der skabt noget skønnere – eller i det mindste nettere – end Phoebe. Og derfor var for denne mand – hvis hele stakkede glæde over livet hidtil, og indtil både hans hjerte og fantasi døde med ham, har været en drøm – hvis billeder af kvinder mere og mere have mistet deres varme og kerne og var frosne, ligesom afspærrede kunstneres malerier til den koldeste idealitet – for ham var den lille skikkelse af det muntreste huslige liv netop, hvad han behøvede for at blive bragt tilbage i den åndende verden. Personer, der er vandret eller er blevet jaget ud af tingenes almindelige spor, selv om det er til et bedre

system, attrår intet så stærkt som at blive ført tilbage. De gyser i deres ensomhed, hvad enten det er på en fjeldtinde eller i et fængsel. Phoebes nærværelse skabte et hjem om hende – den sfære, som udskuddet, fangen, potentaten – den ulykkelige under menneskeslægten, den ulykkelige, som er afsondret fra den, eller den ulykkelige over den – instinktivt higer efter – et hjem! Hun var virkelig! Når man holdt hendes hånd, følte man noget; noget ømt; noget væsentligt og varmt; og så længe man kunne føle dens tryk, blødt som det var, kunne man være vis på, at ens plads var god i menneskenaturens hele sympatetiske kæde. Verden var ikke længere et blændværk. Ved at skue lidt længere frem i denne retning, kan vi give en forklaring af en ofte omtalt hemmelighed. Hvorfor vælger digtere så gerne deres hustruer ikke på grund af nogen lighed i poetisk begavelse, men på grund af egenskaber, som kunne gøre den simpleste håndværker lykkelig ligeså fuldt som åndens ideale arbejder? Sandsynligvis fordi digteren i sin høje flugt ikke behøver noget menneskeligt samkvem, men han finder det sørgeligt at stige ned og være en fremmed.

Der var noget meget skønt i det forhold, som opstod mellem dette par, der var så inderligt sammenknyttet, på trods af at der lå et så uhyre mellemrum af mørke og sørgelige år mellem hans og hendes fødselsdag. For Cliffords vedkommende var det en mands følelse, som af naturen var begavet med den mest levende modtagelighed for kvindelig indflydelse, men som aldrig havde drukket af den lidenskabelige kærligheds bæger, og som vidste, at det nu var for sent. Han vidste det, med den instinktmæssige takt, der havde overlevet hans åndelige affældighed. Sådan var hans følelse for Phoebe, uden at være

faderlig, ikke mindre kysk, end om hun havde været hans datter. Han var en mand, det er sandt, og han anerkendte hende som en kvinde. Hun var hans eneste repræsentant for kvindekønnet. Han lagde mærke til hver ynde, som tilhørte hendes køn, og så hendes læbers fylde og hendes barms jomfruelige udvikling. Alle hendes små kvindelige manerer, der spirede frem fra hende som blomster på et ungt frugttræ, havde deres virkning på ham og fik stundom hans hjerte til at banke af heftig glæde. I sådanne øjeblikke – for virkningen var sjældent mere end øjeblikkelig – var den halvsløve mand fuld af harmonisk liv, ligesom en længe tavs harpe bliver fuld af lyd, når musikerens fingre glider hen over den. Men i grunden syntes det snarere at være en uvilkårlig fornemmelse eller en sympati end en følelse, der tilhørte ham som individ. Han læste Phoebe, som han ville læse en ligefrem og hjertelig historie. Han lyttede til hende, som om hun var et vers af huslig poesi, som Gud til gengæld for hans mørke og ulykkelige lod havde tilladt en engel, der følte dyb medynk med ham, at lade klinge igennem huset. Hun var ikke en virkelig kendsgerning for ham, men fortolkningen af alt, hvad han havde manglet på jorden, fremstillet med varme for hans tanke, så dette blide symbol eller livlige billede næsten havde virkelighedens vederkvægelse.

Men vi stræber forgæves efter at sætte tanken i ord. Vi formår ikke at give noget passende udtryk for den skønhed og dybe patos, hvoraf den giver os et indtryk. Dette væsen, der ikke kun var skabt til lykke og hidtil så sørgeligt var gået glip af lykken, idet hans tendenser så frygteligt var modvirket, at hans karakters fine fjedre, der aldrig havde været moralsk eller intellektuelt stærke, havde givet sig, og han nu var åndssvag –

denne stakkels, fortabte rejsende fra de lyksaliges øer, i en skrøbelig båd, på et oprørsk hav, var ved sit skibbruds sidste bjerghøje bølge blevet slynget i en rolig havn. Mens han lå der, halvt livløs på stranden, var duften af en jordisk rosenknop kommet til hans næsebor og havde, som det ind i mellem er tilfældet med lugte, fremkaldt minder eller syner af al den levende og åndende skønhed, mellem hvilken han skulle have haft sit hjem. Med sin medfødte modtagelighed for lykkelige indflydelser indånder han den svage, æteriske henrykkelse i sin sjæl og dør!

Og hvordan betragtede Phoebe Clifford? Pigen var ikke en af disse naturer, der mest tiltrækkes ved, hvad der er sælsomt og sjældent i den menneskelige karakter. Den vej, som bedst ville have passet for hende, var hverdagslivets banede sti. De venner, som hun ville have glædet sig mest ved at omgås, var sådanne, som man møder på enhver vandring. Den hemmelighed, som indhyllede Clifford, var for hende, for så vidt den overhovedet rørte hende, snarere genstand for bedrøvelse end for den pikante henrykkelse, som mange kvinder måske ville have fundet deri. Alligevel kaldtes hendes medfødte hjertensgodhed stærkt til live, ikke ved det sørgelige og maleriske i hans stilling, heller ikke så meget ved hans persons fine ynde, som ved den simple appel fra et hjerte så fortabt som hans til et hjerte, så fuldt af ædelt medfølelse som hendes. Hun skænkede ham en kærlig omsorg, fordi han trængte så meget til kærlighed og syntes at have modtaget så lidt. Med en altid rede takt, frugten af en altid virksom og sund følsomhed, skelnede hun, hvad der var godt for ham, og gjorde det. Hvad der var sygeligt i hans sind og erfaring, overså hun, og derved holdt hun deres

omgang frisk, ved hele hendes opførsels uforsigtige, men ligesom af Himlen ledede frihed: De syge på sind, og måske også på legeme, bliver bestandigt mere håbløse ved den mangfoldige reflektion over deres sygdom, der genspejles fra alle kanter i deres omgivelses adfærd. De nødes til uendelig gentaget at indånde deres eget åndedræts gift. Men Phoebe forsynede sin patient med en renere luft. Hun fyldte den også, ikke med en lugt af vilde blomster, for vildhed var intet af hendes træk – men med duften af haveroser, nelliker og andre blomster af megen sødme, som naturen og mennesket har arbejdet sammen på at lade vokse fra sommer til sommer og fra århundrede til århundrede. En sådan blomst var Phoebe i sit forhold til Clifford og sådan var den fryd, som han indåndede af hende.

Dog, må vi sige, hang hendes kronblade ind i mellem lidt som følge af den tunge atmosfære omkring hende. Hun blev mere tankefuld end hidtil. Når hun afsides betragtede Cliffords ansigt og så den dunkle, ufyldestgørende skønhed og den næsten kvalte forstand, søgte hun at spørge, hvordan hans liv havde været. Havde han altid været sådan? Havde dette slør fra fødslen været over ham? – dette slør, under hvilket langt mere af hans ånd var skjult end åbenbaret, og gennem hvilket han så ufuldkomment skelnede den virkelige verden – eller var det grå væv vævet af en eller anden mørk elendighed? Phoebe holdt ikke af gåder og ville have været glad ved at undslippe denne enes forlegenhed. Ikke des mindre var det for så vidt et godt resultat af hendes betragtninger over Cliffords karakter, at da hendes uvilkårlige gisninger, sammen med enhver sælsom omstændigheds tilbøjelighed til at fortælle sin egen historie,

lidt efter lidt havde lært hende kendsgerningen at kende, havde den ingen skrækkelig virkning på hende. Lad verden kun have gjort ham hvilken som helst uhyre uret, så kendte hun dog – eller indbildte sig at kende – fætter Clifford for godt til at gyse ved berøringen af hans tynde, fine fingre.

Et par dage efter denne mærkelige beboers komme havde livet i vor fortællings gamle hus fået en stor ensformighed. Om morgenen, meget kort efter frokosten, var det Cliffords vane at falde i søvn i sin stol, og når han ikke tilfældigvis blev forstyrret, dukkede han ikke frem af en tæt søvnsky eller de tyndere tåger, der flagrede fra og til, før godt hen imod middag. Disse døsige timer var tiden for den gamle frøkens pleje af hendes broder, mens Phoebe varetog butikken, en ordning, som publikum snart opfattede, og ifølge hvilken de viste deres afgjorte forkærlighed for den yngre butiksdame ved mangfoldigheden af deres besøg under hendes styring af sagerne. Når middagsmaden var fortæret, tog Hepzibah sit strikketøj – en lang strømpe af gråt garn, til vinterbrug for hendes broder – og med et suk, en kærlig farvelmissen til Clifford og en håndbevægelse, som påbød Phoebe årvågenhed, gik hun ud og tog plads bag disken. Det var nu den unge piges tur til at være den gråhårede mands sygevogterske eller legekammerat, hvad man nu vil kalde det.

10. Pyncheon-haven

Hvis ikke Phoebes virksomme opmuntring havde været der, ville Clifford sædvanligvis have givet efter for den sløvhed, der sneg sig gennem hele hans væsen og som dorsk rådede ham til at sidde i sin stol fra morgen til aften, men pigen undlod sjældent at foreslå en udflugt til haven, hvor onkel Venner og daguerreotypisten havde foretaget en del reparationer på det forfaldne lysthus' tag, så at det nu ydede tilstrækkeligt ly mod solskin og tilfældige regnbyger. Humleranken var også begyndt at slynge sig rigt over den lille bygnings sider og danne et grønt aflukke med utallige kighuller til havens videre ensomhed.

Her, på denne grønne legeplads for flagrende lys, læste Phoebe ind imellem for Clifford. Hendes bekendte, kunstneren, der syntes at være i besiddelse af litterær dannelse, havde forsynet hende med fantasiarbejder i flyveskriftform og et par bind poesi i en hel anden stil og smag end de, som Hepzibah udvalgte til hans morskab. Der skyldtes imidlertid kun bøgerne lidt tak, når den unge piges forelæsninger på nogen måde var heldigere end hendes gamle kusines. Phoebes stemme havde altid en smuk musik i sig og kunne enten oplive Clifford ved sin ild og sin muntre tone eller kunne formilde ham ved en rislen af synkende fald. Men opdigtelserne – hvori landbypigen, uvant til arbejde af den natur, tit blev dybt hensunket – interesserede meget lidt eller slet ikke den forunderlige tilhører. Billeder af liv, scener af lidenskab eller følelse, vid, humor og patos var alle spildte, eller værre end spildte på Clifford; enten fordi han manglede erfaring til at vurdere deres sandhed, eller fordi hans

egne sorger var en virkelig anstødssten, som få opdigtede bevægelser kunne modstå. Når Phoebe brast i en lystig latter over, hvad hun læste, istemte han engang imellem for selskabs skyld, men besvarede den oftere med et forundret, spørgende blik. Når en tåre – en piges lyse tåre over opdigtet nød – faldt ned på en eller anden sørgelig side, antog Clifford det enten som et tegn på virkelig sorg eller blev gnaven og bad hende vredt om at lukke bogen. Og det var også sandt! Er verden ikke bedrøvelig nok i virkeligheden, uden at man har nødig at gøre sig en tidsfordriv af indbildte sorger?

Med poesi var det bedre. Han glædede sig ved rytmens stigen og falden og de smukt tilbagevendende rim. Heller ikke var Clifford ude af stand til at føle for poesien – måske ikke hvor den var højest eller dybest, men hvor den var flygtigst og mest æterisk. Det var umuligt at forudsige, i hvilket vers den vækkende trolddom lå, men når Phoebe hævede sine øjne fra bladet til Cliffords ansigt, så hun på det lys, der gennembrød det, at en finere ånd end hendes egen havde sået en flygtig flamme af det, hun læste. Et glimt af denne slags var imidlertid ofte forløber for sjælsmørke i mange timer efter, fordi han, når glimtet forlod ham, syntes sig bevidst, at han manglede en åndsevne, som han famlede efter, som om en blind mand ville gå og søge efter sit tabte syn.

Det behagede ham mere og var bedre for hans indre vel, at Phoebe talte og levendegjorde forbigående tildragelser for hans sind ved sin medfølgende beskrivelse og bemærkninger. Havens liv frembød emner nok for en sådan samtale, der passede bedst for Clifford. Han undlod aldrig at spørge, hvilke blomster der var sprunget ud siden dagen før. Hans følelse for

blomster var meget stærk og syntes ikke så meget at bero på smag som på instinkt. Han holdt meget af at sidde med en i sin hånd, betragte den stift og se fra dens kronblade op i Phoebes ansigt, som om haveblomsten var den huslige piges søster. Ikke blot var der en nydelse ved blomstens duft, en skønhed i dens smukke form, en finhed i dens farve, men Cliffords glæde var ledsaget af en fornemmelse af liv, karakter og individualitet, der bragte ham til at elske disse blomster i haven, som om de var begavet med følelse og forstand. Denne kærlighed for blomster er næsten udelukkende et kvindetræk. Mænd, som er begavet dermed af naturen, mister den snart, glemmer den og lærer at foragte den i deres berøring med simplere ting end blomster. Clifford havde også længe glemt den, men havde nu fundet den igen, da han langsomt levede op fra sit livs kolde sløvhed.

Det var forunderligt, hvor mange behagelige hændelser, der stadigt foregik på denne afspærrede haveplet, da Phoebe først var begyndt at se efter dem. Hun havde set eller hørt en bi der, den første dag hun havde gjort bekendtskab med stedet. Og tit – næsten altid – fortsatte bierne siden den tid at komme derhen, Himlen ved hvorfor eller ved hvilken hårdnakket attrå efter langt fra hentet sødme, da der dog uden tvivl var store kløvermarker og al slags havevækster meget nærmere ved deres hjem end her. Bierne kom derhen og dukkede ned i græskarblomsterne, som om der ingen andre græskar var indenfor grænserne af en lang dags flugt, eller som om jorden i Hepzibahs have netop gav sine produkter den egenskab, som disse arbejdsomme, små troldmænd behøvede, for at meddele deres hele kube af nyengelsk honning hymettusduften. Når

Clifford hørte deres muntre, travle summen i hjertet af de store gule blomster, så han sig om med en glad følelse af varme, blå himmel og grønt græs og af Guds frie luft i hele højden fra jorden til himlen. Der behøvede da i grunden ikke at være noget spørgsmål om, hvorfor bierne kom til denne ene grønne plet i den støvede by. Gud sendte dem derhen for at glæde vor stakkels Clifford. De medbragte den rige sommer til gengæld for en smule honning.

Da bønnerankerne begyndte at blomstre på stængerne, var der en art, som bar en stærkt skarlagenrød blomst. Daguerreotypisten havde fundet disse bønner på en kvist oven over en af de syv gavle, gemt i en gammel dragkiste af en eller anden havedyrkende Pyncheon fra gamle dage, som uden tvivl havde haft i sinde at så dem den næste sommer, men selv først var blevet sået i dødens have. For at prøve, om der endnu var nogen levende spire i sådan gammel sæd, havde Holgrave lagt nogle af dem, og resultatet af hans eksperiment var en lang række prægtige bønner, der tidligt snoede sig helt op til enden af stængerne og fra top til fod smykkede dem med en spiralformet rigdom af røde blomster. Og lige siden den første knops udfoldelse var en mængde kolibrier blevet draget der hen. Ind imellem så det ud, som om der for hver af de hundrede blomster var en af disse luftens mindste fugle, en tommelfingers tykkelse af skinnende fjer, der flagrede omkring bønnestagerne. Det var med ubeskrivelig interesse og mere end barnlig glæde, at Clifford betragtede kolibrierne. Han plejede sagte at stikke sit hoved ud af lysthuset for at se dem bedre, og altid vinkede han til Phoebe, at hun skulle være rolig, og fremtryllede glimt af smil fra hendes ansigt, ligesom for at

forhøje sin nydelse ved hendes medfølelse. Han var ikke blot blevet ung – han var et barn igen.

Når Hepzibah tilfældigvis var vidne til et af disse anfald af miniaturebegejstring, rystede hun på hovedet med en sælsom blanding af moderen og søsteren, af glæde og bedrøvelse, i sit udseende. Hun sagde, at det havde altid været sådan med Clifford, når kolibrierne kom – altid, lige fra hans spædeste barndom – og at hans glæde over dem havde været et af de tidligste tegn, hvorved han viste sin kærlighed til det skønne. Og det var et forunderligt træf, tænkte den gode frøken, at kunstneren havde plantet disse skarlagenrøde bønner – som kolibrierne søgte til vidt og bredt fra, og som ikke havde vokset i Pyncheon-haven i de sidste fyrretyve år – netop samme sommer, som Clifford var kommet tilbage.

Så stod tårerne stakkels Hepzibah i øjnene og overvældede dem med en alt for rigelig væde, så hun var glad over at trække sig tilbage til en krog, for ikke at Clifford skulle få hendes bevægelse at se. Alle glæderne i denne periode fremkaldte tårer. De kom så sent, at det var en slags indisk sommer med tåge i det dejligste solskin og død og fordærvelse i dens gladeste fryd. Jo mere Clifford syntes at føle et barns lykke, desto mere bedrøveligt fremtrådte forskellen også. Med en hemmelighedsfuld og skrækkelig fortid, der havde tilintetgjort hans hukommelse, og en tom fremtid foran sig, havde han kun dette indbildte og ufølelige nu, som, når man betragter det tæt på, intet er. Han selv lå, hvilket af mange symptomer var kendeligt, i mørke bag sin glæde og vidste, at det var en barneleg, som han skulle fjantes med, i stedet for helt at tro. Clifford så måske i sin dybere bevidstheds spejl, at han var et

eksempel på og en repræsentant for den store klasse mennesker, som et uudgrundeligt Forsyn altid bringer i splid med verden; ved at bryde, hvad der synes at være dets eget løfte, i deres natur; at tilbageholde deres rette føde og sætte gift for dem som en banket, og således – mens det, som man skulle tro, så let kunne være indrettet anderledes – gjorde deres liv til en forunderlighed, en ensomhed og en kval. Hele sit liv igennem havde han lært at være ulykkelig, som man lærer et fremmed tungemål, og med denne lærdom i hjertet kunne han nu vanskeligt fatte sin lille, luftige lykke. Tit var der en mørk skygge af tvivl i hans øjne. "Tag min hånd, Phoebe," sagde han, "og knib den hårdt med dine små fingre! Giv mig en rose så jeg kan trykke dens torne og blive overbevist om, at jeg er vågen, ved den skarpe smerte!" Han eftertragtede åbenbart denne lille stikken for at forvisse sig om, ved den egenskab, som han bedst vidste var virkelig, at haven og de syv, mørke gavle og Hepzibahs missen og Phoebes smil ligeledes var virkelige. Uden dette mærke i sit kød kunne han ikke tildele dem mere substantialitet end den tomme forvirring af indbildte scener, hvormed han havde næret sin ånd, indtil endog denne tarvelige underholdning var udtømt.

Forfatteren behøver stor tillid til sin læsers sympati, ellers må han betænke sig på at anføre så omstændelige enkeltheder og tilsyneladende så ubetydelige omstændigheder, som er væsentlige til at klare forestillingen om dette haveliv. Det var et Eden for en Adam ramt af tordenen, som var flygtet derhen fra det samme sørgelige og farlige vildnis, fra hvilket den oprindelige Adam var jaget ud.

Et af de midler til morskab, som Phoebe med fordel anvendte på Clifford, var dette fjerklædte selskab, hønsene, af hvilke et kuld, som vi jo har fortalt, fra umindelige tider havde været en arv i Pyncheon-familien. Efter et vink fra Clifford, som ikke holdt af at se dem indespærret, var de blevet sat i frihed og strejfede nu efter eget behag om i haven, lavede lidt ulykker, men udelukket fra at undslippe ved bygninger på tre sider og et stakits spidser på den fjerde. De tilbragte meget af deres overflødige frihed på randen af Maules kilde, som var hjemsøgt af en slags snegle, øjensynligt en lækkerbisken for deres ganer, og brakvandet selv, der var så afskyeligt for den øvrige verden, var så højt agtet af disse fjerkreaturer, at de kunne ses at smage, dreje deres hoveder i vejret og smaske med næbbene med selv samme mine, som vindrikkere om et prøvefad. Deres i almindelighed rolige, men også ofte livlige og altid forskelligartede passiar med hinanden, nogen gange også monolog – når de skrabede orme op af den rige, sorte jord eller pikkede i sådanne planter, som smagte dem – havde en så huslig tone, at det næsten var forunderligt, at man ikke kunne få indrettet en regelmæssig udveksling af menneske- og hønseideer om husholdningssager. Alle høns er vel værd at studere på grund af deres manerers pirrelighed og rige mangfoldighed, men det er umuligt, at der kan have været andre fjerkreaturer med så besynderligt udseende og væsen som disse arvelige høns. De legemliggjorde sandsynligvis deres hele række stamfædres traditionelle ejendommeligheder, nedarvet gennem en uafbrudt række af æg, eller denne hanemand og hans to hustruer var blevet humorister og tilmed

lidt forrykte på grund af deres ensomme levevis og af sympati med Hepzibah, deres beskytterinde.

De så rigtignok snurrige ud! Hanemanden selv var, skønt han spankede om på to styltelignende ben med en gammel herkomsts færdighed i alle sine manerer, næppe større end en almindelig agerhøne. Hans to hustruer var omtrent på samme størrelse som vagtler, og hvad den ene kylling angik, så den lille nok ud til at være i ægget endnu, og samtidig gammel, udtæret, vissen og erfaren nok til at have været den gamle slægts stamfader. I stedet for at være den yngste af familien, syntes den snarere i sig at have forenet aldrene, ikke blot af disse levende eksemplarer af slægten, men af alle dens forfædre og formødre, hvis forenede fortrinligheder og besynderligheder var samlet i dens lille legeme. Dens moder betragtede den åbenbart som den eneste kylling i verden og som aldeles nødvendig for verdens beståen eller i al fald for det nuværende systems ligevægt både i kirke og stat. Ingen mindre forestilling om hønsebarnets vigtighed kunne, selv i en moders øjne, have undskyldt den hårdnakkethed, hvormed hun vågede over dens sikkerhed, pustede sin lille person op til sin dobbelte størrelse og fløj enhver i ansigtet, der så meget som så på hendes håbefulde afkom. Ingen ringere vurdering kunne have retfærdiggjort den utrættelige iver, hvormed hun skrabede, og hendes ubetænksomhed ved at grave den prægtigste blomst eller plante op for at få fat på den fede regnorm ved dens fod. Hendes urolige kalden, når kyllingen var skjult i det lange græs eller under græskarbladene; hendes milde tilfredshedsklukken, når hun var sikker på, at den var under hendes vinger; hendes dårligt skjulte frygt og larmende trods, når hun så sin

arvefjende, en nabos kat, på spidsen af det høje stakit – en eller anden af disse lyde kunne høres næsten hvert øjeblik på dagen. Lidt efter lidt kom iagttageren til at føle næsten lige så stor interesse for denne kylling af berømt race, som hønemoderen følte.

Phoebe fik ind imellem, efter hun var blevet godt kendt med den gamle høne, lov til at tage kyllingen i hånden, som akkurat var i stand til at omslutte dens lille krop. Mens hun nysgerrigt undersøgte dens arvelige mærke – dens ejendommelige, plettede fjer, dens pudsige top på dens hoved og en kvast på hvert af dens ben – så det lille tobenede kreatur, som hun påstod, med en kløgtig blinken på hende. Daguerreotypisten hviskede engang til hende, at disse mærker betegnede Pyncheon-familiens ejendommeligheder, og at kyllingen selv var et symbol på det gamle hus' liv, legemliggørende sin fortolkning, skønt denne rigtig nok, som sådanne gådenøgler i almindelighed, var uforståelig. Det var en befjedret gåde – en hemmelighed udruget af et æg og lige så hemmelighedsfuld, som om ægget havde været tomt.

Den anden af hanefaders to hustruer havde lige siden Phoebes ankomst været i en nedtrykt stemning, der, som det siden viste sig, stammede fra hendes uduelighed til at lægge æg. En dag blev det imidlertid klart af hendes vigtige gang, hendes hoveds drejen til siden og hendes øjes gnistren, mens hun spejdede i en eller anden krog af haven – hele tiden kaglende for sig selv med ubeskrivelig veltilfredshed – det blev åbenbart, siger vi, at denne høne, hvor meget end mandkønnet undervurderede hende, bar noget på sin person, hvis værd ikke kunne vurderes hverken guld eller kostbare sten. Kort efter var

der en vidunderlig kaglen og lykønskning af hanefader og hele hans familie, ibefattet den gammelagtige kylling, der syntes at forstå tingene fuldt så godt som hans papa, hans moder eller hans tante. Samme eftermiddag fandt Phoebe et lille bitte æg – ikke i den rigtige rede – det var alt for kostbart til at betros til den – men snildeligt skjult under ribsbuskene på nogle tørre strå af forrige års græs. Da Hepzibah hørte dette, tog hun ægget i besiddelse og bestemte det til Cliffords frokost på grund af en velsmag, for hvilken, som hun påstod, disse æg altid havde været kendte. Således ofrede måske den gamle frøken uden betænkelighed en gammel races fortsatte beståen, uden anden hensigt end at skaffe sin broder en lækkerbisken, der næppe fyldte en teske. Det må have været på grund af denne fornærmelse, at hanefader næste dag, fulgt af den udplyndrede moder til ægget, tog opstilling foran Phoebe og Clifford og holdt en tale, der vistnok ville være blevet lige så lang som hans eget slægtsregister, hvis ikke Phoebe var brudt ud i et munterhedsanfald. Derpå spankede den fornærmede hane bort på sine lange stylter og vendte sin opmærksomhed fra Phoebe og resten af menneskenaturen, indtil han sluttede fred ved et stykke krydderkage, der, næst efter snegle, var den af hans aristokratiske smag mest yndede delikatesser.

Vi dvæler uden tvivl for længe ved denne ubetydelige livsbæk, der strømmede igennem Pyncheon-husets have, men vi anser det for undskyldeligt, at vi omtaler disse højst ubetydelige begivenheder og tarvelige glæder, fordi de virkede så meget til fordel for Clifford. De havde lugten af jord sig og bidrog til at give ham sundhed og kraft. Nogle af hans beskæftigelser påvirkede ham mindre ønskeligt. Han havde for eksempel en

ejendommelig tilbøjelighed til at hænge over Maules Kilde og betragte de altid skiftende fantasmagoriske figurer, som blev frembragt ved vandets bevægelse over mosaikarbejdet af farvede småsten på bunden. Han sagde, at ansigter så op til ham der – smukke ansigter, strålende af fortryllende smil – hvert øjeblikkeligt ansigt så smukt og rødmosset og hvert smil så lyst, at han følte sig ulykkelig ved dets bortgang, indtil den samme flygtige tryllekraft skabte et nyt. Men ind imellem udbrød han: "Det mørke ansigt stirrer på mig!" og da var han ulykkelig hele dagen efter. Phoebe kunne ikke se noget af alt dette, når hun hang over kilden ved Cliffords side – hverken det skønne eller det stygge – men kun de farvede småsten, der så ud som om vandets strømning rystede og rodede dem. Og det mørke ansigt, der forvirrede Clifford så meget, var ikke andet end skyggen, der blev kastet fra en gren på et af blommetræerne og brød det indre lys i Maules Kilde. Sandheden var imidlertid den, at hans fantasi – som vågnede hurtigere op end hans vilje og dom, og altid stærkere end de – skabte elskelige skikkelser, der var symboler på hans medfødte karakter, og nu og da en alvorlig og gruelig skikkelse, der var et billede på hans skæbne.

Om søndagen, når Phoebe havde været i kirke – for pigen viste en samvittighedsfuldhed for kirkegang og ville næppe have befundet sig vel, hvis hun nogen sinde var gået glip enten af bøn, sang, prædiken eller velsignelse – efter kirketid var der sædvanligvis en lille fest i haven. Foruden Clifford, Hepzibah og Phoebe var selskabet da forøget med to gæster. Den ene var kunstneren, Holgrave, der trods sin forbindelse med reformvenner og sin øvrige forunderlige og mistænkelige færd

fortsatte at indtage en høj plads i Hepzibahs gode omdømme. Den anden, ja, vi skammer os næsten ved at sige det, var den ærværdige onkel Venner, i ren skjorte og sin glædesfrakke, der for så vidt var pænere end hans sædvanlige dragt, som den var smukt lappet på begge albuer og kunne kaldes en hel klædning, hvis man så bort fra en ubetydelig ulighed i længden af den skøder. Clifford havde ved flere lejligheder syntes at glæde sig over den gamle mands samtale på grund af hans muntre, jævne taleform, der var ligesom den søde duft af et frossent æble, som man samler op under træet i december. En mand på det allerlaveste trin af den sociale stige var mere behagelig for den faldne gentleman at møde end en person på noget af mellemtrinene. Og ydermere var Clifford, da hans manddom var gået tabt, glad ved at føle sig sammenligningsvis ungdommelig imod onkel Venners patriarkalske alder. Det var virkelig ind imellem synligt, at Clifford halvt med vilje skjulte bevidstheden om at være gammel for sig selv og nærede drømme om en jordisk lykke, som han endnu havde at vente af fremtiden. Drømme, som imidlertid var alt for ubestemt tegnede til at følges af skuffelse – skønt uden tvivl af misstemning – når nogen tilfældig hændelse eller erindring gjorde ham det visnede løv bevidst.

Dette forunderligt sammensatte lille selskab plejede altså at samle sig i det forfaldne lysthus. Hepzibah – stolt som altid i sit hjerte og ikke vigende en tomme fra hendes adel, men hvilende så meget mere på den, som den retfærdiggjorde en fyrstelig nedladenhed – øvede en ikke uskøn gæstfrihed. Hun talte venligt med den flygtige kunstner og rådførte sig fornuftigt – frøken som hun var – med brændesaveren, overbringeren af

alles småærinder, den lappede filosof. Og onkel Venner, der havde studeret verden på gadehjørnerne og andre pladser, der var lige så velegnede til rigtig iagttagelse, var lige så rede til at give sin visdom fra sig, som en bypumpe er til at give vand.

"Miss Hepzibah," sagde han engang, efter at de alle havde været muntre sammen, "jeg føler virkelig glæde ved disse rolige, små sammenkomster på en søndag eftermiddag. De ligner meget, hvad jeg venter at få, når jeg kommer på min gård!"

"Onkel Venner," bemærkede Clifford i en døsig, halvt indvendig tone, "taler altid om sin gård. Men jeg har en bedre plan for ham. Vi får at se!"

"Ah, mr. Clifford Pyncheon," sagde manden med lapperne, "De kan lægge så mange planer for mig, som De vil, men jeg har ikke i sinde at opgive min egen plan, om jeg så aldrig bringer den i udførelse. Det forekommer mig, at mennesker gøre en forunderlig fejl ved at søge at dynge rigdom på rigdom. Havde jeg gjort det, ville det være mig, som om Forsynet ikke var forpligtet til at sørge for mig; og i al fald ville byen da ikke være det! Jeg er en af de folk, der tror, at uendeligheden er stor nok for os alle – og evigheden lang nok!"

"Det er de, onkel Venner," bemærkede Phoebe efter en pause, for hun havde stræbt efter at fatte dette slutningssprogs dybde og passelighed. "Men for vort korte liv holder man dog nok af at have sit eget hus og sin egen lille plet have."

"Det forekommer mig," sagde daguerreotypisten smilende, "at Fouriers principper ligger til grund for onkel Venners visdom. Kun har de ikke helt så stor bestemthed i hans sind, som hos den systematiske franskmand."

"Kom, Phoebe," sagde Hepzibah, "det er nu på tide at komme frem med ribsene."

Og mens den synkende sols gyldne skær faldt ned på havens åbne rum, kom Phoebe med et brød og en kurv fuld af ribs, lige plukket af buskene og bestrøet med sukker. Disse, med vand på – om end ikke fra den berygtede kilde, der var lige ved hånden – udgjorde hele traktementet. Imidlertid gjorde Holgrave sig nogen umage for at få en samtale i gang med Clifford, som det kunne synes, ledet af en godmodig bevæggrund for at den nærværende time kunne blive mere munter end de fleste, som den stakkels ensomme mand tilbragte eller var bestemt til at tilbringe. Ikke des mindre var der i kunstnerens dybe, tankefulde, alt iagttagende øje nu og da et, just ikke skummelt, men mistænkeligt udtryk, som om han følte en anden interesse for scenen, end en fremmed, en ung og ubeslægtet eventyrer kunne antages at føle. Med stor ydre livlighed hengav han sig imidlertid til det arbejde at oplive selskabet, og det med så stort held, at selv den mørke Hepzibah kastede en lille part af sin melankoli bort og gjorde den tiloversblevne del så lidt stødende som muligt. Phoebe sagde til sig selv: – "Hvor kan han være behagelig." Hvad onkel Venner angik, samtykkede han, som et tegn på venskab og bifald, i at skænke den unge mand sit ansigt til hans håndtering – ikke metaforisk, men bogstaveligt – ved at tillade, at et daguerreotypiportræt af hans for byen så vel kendte ansigt blev hængt op ved indgangen til Holgraves atelier.

Clifford blev, mens selskabet nød deres lille fest, den muntreste af dem alle. Enten var det et af disse opblussende glimt af ånd, som gemytter i en abnorm tilstand er tilbøjelige

til, eller kunstneren havde rørt en streng, som vibrerede. I den smukke sommeraften og påvirket af denne lille kreds, bestående af ikke uvenlige sjæles sympati, var det måske helt naturligt, at en så modtagelig karakter som Cliffords blev livlig og med redebonhed svarede til, hvad ser blev sagt omkring ham. Men han fremsatte ligeledes sine egne tanker med en flygtig og fantasirig ild, så de ligesom glimtede gennem lysthuset og flygtede bort mellem løvets åbninger. Han havde ganske vist været lige så munter, når han havde været alene med Phoebe, men aldrig med sådanne tegn på en skarp, om end ensidig forstand.

Men efterhånden som sollyset forlod spidserne af de syv gavle, forsvandt livet fra Cliffords øjne. Han stirrede ubestemt og bedrøvet om sig, som om han savnede noget kosteligt og følte savnet så meget dybere, fordi han ikke med bestemthed vidste, hvad det var.

"Jeg mangler min lykke!" mumlede han til sidst hæst og utydeligt, næppe i stand til at fremføre ordene. "Mange, mange år har jeg ventet på den! Det er sent! Det er sent! Jeg mangler min lykke!"

Ak, stakkels Clifford! Du er gammel og udmattet af sorger, som aldrig burde have ramt dig. Du er skrøbelig på sjæl og legeme. En ruin, en forfejlet verdensborger, som næsten alle er – skønt nogle i mindre grad, eller mindre synligt end deres medmennesker. Skæbnen har ingen lykke gemt for dig, med mindre dit rolige hjem i den gamle familiebolig med den trofaste Hepzibah, og dine lange sommereftermiddage med Phoebe, og disse sabbatfester med onkel Venner og daguerreotypisten fortjener at kaldes lykke! Hvorfor ikke!? Hvis

det ikke er lykken selv, ligner det den vidunderligt, og det så meget mere på grund af denne æteriske og urørlige egenskab, som gør, at den ved alt for nær betragtning forsvinder. Nyd den derfor, mens du kan! Knur ikke – tvivl ikke – men drag den størst mulige nytte af den!

11. Buevinduet

På grund af sin sædvanlige sindsstemnings sløvhed, eller som vi kan betegne den, vegetative karakter, ville Clifford måske have været tilfreds med at tilbringe den ene dag efter den anden – eller i det mindste hele sommertiden – netop med den levemåde, der er skildret på de foregående blade. Da Phoebe imidlertid indbildte sig, at det kunne være godt for ham, hvis scenen engang imellem blev forandret, ønskede hun ind imellem at lade ham se ud på livet på gaden. I dette øjemed plejede de at stige op på trappen sammen til anden etage i huset, hvor der for enden af en bred gang var et buevindue af ualmindeligt store dimensioner, dækket af et par gardiner. Det gik ud oven over portalen, hvor der tidligere havde været en balkon, hvis rækværk for længe siden var smuldret hen og var fjernet. Ved dette åbne buevindue havde Clifford, mens han dog forholdsvis holdt sig i mørke ved hjælp af gardinet, en lejlighed til at være vidne til en sådan del af den store verdens bevægelse, som man kan tænke sig rullede igennem en af de afsides liggende gader i en ikke særlig folkerig by. Men han og Phoebe afgav et skue, der nok var lige så værd at se som noget af dem, byen gav. Det grå, blege, barnagtige, gamle, melankolske og dog ofte jævnt muntre og ind imellem fint forstandige udseende af Clifford, der tittede frem bagved det falmede, karmoisinrøde gardin – betragtende hver dags ensformige begivenheder med en slags konsekvent interesse og iver, og ved hver ubetydelig følelse vendende sig for at søge den samme følelse i den smukke unge piges øjne!

Var Clifford først bænket ved vinduet, kunne selv Pyncheongaden næppe være så mørk og ensom, at han ikke et eller andet sted i den opdagede stof til at beskæftige hans øje og pirre – om ikke skærpe – hans iagttagelse. Ting, der var kendt for det mindste barn, som havde begyndt sit udkig i livet, syntes ham sælsomme. En drosche; en omnibus, med dens folkerige indre, der satte en passager af hist og her og modtog en anden, og således typisk fremstillede dette uhyre, rullende køretøj; en verden, hvis rejsemål er andetsteds og intetsteds. Disse genstande fulgte han begærligt med øjnene, men glemte dem, før støvet, rejst af hestene og hjulene, havde lagt sig langs deres spor. Med hensyn til nyheder (blandt hvilke droscher og omnibusser kunne regnes), syntes hans sind at have mistet sin tilbørlige fatteevne og hukommelse. To eller tre gange for eksempel i de hede dagtimer kørte en vandvogn forbi Pyncheon-huset, og efterlod en bred stribe af fugtig jord, i stedet for det hvide støv, der havde rejst sig selv ved en dames letteste fodtrin; det var ligesom en sommerbyge, som byens autoriteter havde fanget og tæmmet og tvunget til deres brug. Med vandvognen kunne Clifford aldrig blive fortrolig, den forbavsede ham altid lige så meget som første gang. Hans sind modtog et tilsyneladende skarpt indtryk af den, men mistede erindringen om denne omvandrende regnbyge, inden den næste gang kom, lige så fuldt som gaden selv, som varmen så hurtigt fyldte med støv igen. Det var lige sådan med jernbanen. Clifford kunne høre dampdjævelens larmende hyl og kunne, når han lænede sig ud af buevinduet, fange et glimt af vogntoget, der i hast fo'r over enden af gaden. Denne tanke, der således var ham påtvunget, om en skrækkelig kraft var ny ved hver ny

tilbagevenden og syntes at angribe ham lige så ubehageligt og med næsten lige så stor overraskelse den hundrede gang som den første.

Intet giver en mere bedrøvelig forestilling om affældighed end dette tab eller suspension af evnen til at opfatte uvante ting, og til at følge det flygtige moment i dets hurtighed. Det kan kun være et suspenderet liv, for skulle evnen virkelig gå til grunde, ville udødeligheden kun være til liden nytte. Vi er mindre end spøgelser for tiden, når denne elendighed rammer os.

Clifford var den mest forhærdede konservative. Alle gadens gamle skikke var ham kære. Selv sådanne, som var karakteriseret ved en simpelhed, der af naturen ville have mishaget hans kræsne smag. Han holdt af de gamle rumlende og stødende vogne, hvis første spor han endnu fandt i sin længe begravede hukommelse, ligesom den nuværende iagttager finder hjulsporene af gamle vogne i Herculaneum. Slagterens vogn med dens snehvide telt var en antagelig genstand; det var også fiskevognen, som meldte sin ankomst ved sit horn; det var ligeledes landmandens vogn med grøntsager, der møjsommeligt traskede fra dør til dør med lange pauser af den tålmodige hest, mens dens ejer slog en handel om roer, gulerødder, sommergræskar, bønner, grønærter og nye kartofler af med halvparten af nabolagets koner. Bagerens vogn, med dens skingrende bjældemusik, havde en behagelig virkning på Clifford, fordi den, som få ting ellers, gengav de gamle dissonanser. En eftermiddag kom en skærsliber tilfældigvis og satte sit hjul i gang under Pyncheon-elmen lige foran buevinduet. Børn kom løbende med deres mødres sakse

eller brødknive, eller faderens ragekniv eller alt andet, som manglede æg (undtagen stakkels Cliffords forstand), for at skærsliberen kunne sætte tingen til sit magiske hjul og give den så god som ny tilbage. Rundt gik den travlt, rullende maskine, holdt i bevægelse af skærsliberens fod, og sled det hårde stål mod den hårde sten, hvorfra udgik en skarp hvislen, så skarp som den, der udsendes af Satan og hans medbrødre i Pandæmonium, skønt sammentrykt i et ringere rum. Det var en så hæslig, lille, giftig slange af støj, som der nogen sinde har lydt for menneskelige øren. Men Clifford lyttede med henrykt glæde. Lyden havde, hvor ubehagelig den var, et kraftigt liv i sig og sammen med den kreds af nysgerrige børn, der betragtede hjulets drejning, syntes den at give ham en mere levende følelse af virksom, travl og munter tilværelse, end han næsten på nogen anden måde havde fået. Ikke des mindre lå dens tryllekraft hovedsagelig i fortiden, for skærsliberens hjul havde hvislet i hans øren som barn.

Han klagede ind imellem bittert over, at der nu til dags ingen diligencer var. Og han spurgte ærgerligt, hvad der var blevet af alle disse gamle firkantede vogne, med vinger struttende ud på alle sider, der plejede at blive trukket af en plovhest og kørt af en bondes kone og datter, som solgte tranebær og brombær rundt om i byen. Deres forsvinden, sagde han, indgød ham tvivl om, om ikke bærrene var holdt op at vokse på de vide græsgange og langs de skyggefulde veje.

Men alt, som tiltalte skønhedssansen, om end på nok så beskeden måde, behøvede ikke at blive anbefalet ham ved disse gamle tankeforbindelser. Dette blev synligt, da en af disse italienske drenge som er et temmelig almindeligt skue på vore

gader, kom gående med sin lirekasse og standsede under elmetræets brede og kølige skygger. Med sit hurtige blik bemærkede han de to ansigter, der betragtede ham fra buevinduet, åbnende sit instrument, og begyndte at sprede dets melodier. Han havde en abekat på sin skulder, klædt i en skotsk plaid, og for at fuldstændiggøre summen af de prægtige lokkende egenskaber, hvormed han fremstillede sig for publikum, var der et selskab af små skikkelser, hvis sfære og bolig var i hans mahognilirekasse, og hvis livsprincip var musikken, som italieneren gjorde det til sin forretning at dreje frem. I al deres forskelligartede beskæftigelse – skoflikkeren, smeden, soldaten, damen med sin vifte, svirebroderen med sin flaske, malkepigen siddende ved sin ko – kunne dette lykkelige selskab med sandhed siges at nyde en harmonisk eksistens og at danse gennem livet. Italieneren drejede på et håndtag, og se! Enhver af disse små personer i den morsomste aktivitet. Skoflikkeren arbejdede på en sko; smeden hamrede på sit jern; soldaten svingede sin blinkende sabel. Damen skabte en svag vind med sin vifte; den lystige dranker stak på flasken; en skoleelev åbnede sin bog med begærlig tørst efter lærdom, og drejede sit hoved frem og tilbage langs med bogens blad; malkepigen malkede ivrigt sin ko, og en gnier talte guld i sin stærke pengekiste – alt ved den samme omdrejning af et håndtag. Ja, og bevæget af selv samme kraft, trykkede en elsker et kys på sin tilbedtes læber. Muligvis havde en eller anden på en gang munter og bitter kyniker i denne pantomimiske scene ønsket at vise, at vi dødelige, hvad vor forretning eller morskab end er – hvad enten alvorlig eller en bagatel – alle danser efter en og samme melodi og trods al vor latterlige virksomhed dog

slet intet bringer til ende. For det mærkeligste ved hele skuet var, at ved musikkens ophør var alle med et forstenet – fra det mest bevægede liv til en død sløvhed. Og skoflikkerens sko var ikke færdige, smedens jern var ikke hamret ud; heller ikke var der en dråbe rom mindre i drankerens flaske eller en dråbe mælk mere i malkepigens spand, eller en skilling mere i gnierens pengekasse, ligeså lidt som skoleeleven var et blad længere inde i sin bog. Alle var i selv samme tilstand som før de gjorde sig så latterlige ved deres hast med at arbejde, at nyde, at opdynge guld og at blive kloge. Bedrøveligst af alt var det dog, at elskeren ikke var det mindste lykkeligere for det kys, der var skænket ham! Men hellere end sluge denne sidste, alt for bitre pille, bortkaster vi hele skuets moral. Abekatten, hvis tykke hale bugtede sig i vidtløftige krumninger frem nedenunder tartanen, tog imidlertid plads ved italienerens fødder. Den vendte et rynket og hæsligt lille ansigt imod hver forbigående, hen til den kreds af børn, som snart samlede sig om den, hen imod Hepzibahs butiksdør og op til buevinduet, hvorfra Phoebe og Clifford så ned. Hvert øjeblik tog den også sin skotske hue af og bukkede. Ind imellem henvendte den sig direkte til tilskuerne, strakte sin lille, sorte hånd ud og tilkendegav på anden måde sin overordentlige lyst til den smudsige overflødighed, der måske var i deres lommer. Dens vilde ansigts simple og lave, og dog sælsomt menneskelige udtryk; det spejdende og listige blik, der viste den rede til at gribe enhver ussel fordel; Dens uhyre hale (alt for mægtig til at skjules under dens plaid) og dens djævelske natur, som derved betegnedes – kort sagt, tag denne abekat ligesom den var, og du kunne ikke ønske noget bedre billede på kobber-mammonen,

symboliserende den plumpeste form af pengekærlighed. Der var heller ikke nogen mulighed for at tilfredsstille den lille griske djævel. Phoebe kastede en hel håndfuld cents ned, som den samlede op med glad iver og overrakte til italieneren for at gemme, hvorpå den straks igen begyndte en række pantomimiske begæringer om flere.

Uden tvivl gik mere end en nyenglænder forbi – eller lad ham være af hvad land han vil, så kan det dog lige så godt være tilfældet – kastede et blik på abekatten og gik videre, uden at tænke på, hvor nær hans egen moralske tilstand her var fremstillet. Clifford var imidlertid et væsen af en anden art. Han havde følt barnlig glæde ved musikken og smilede også ad de figurer, som den satte i bevægelse. Men efter han en lang tid havde set på den langhalede djævleunge, var han så rystet ved dens skrækkelige hæslighed, åndeligt såvel som fysisk, at han begyndte at fælde tårer. En svaghed, som mænd med rent sarte begavelser og berøvede den vildere, dybere og mere tragiske evne til latter, næppe kunne undgå, når livets værste og laveste skue fremstilles for dem.

Pyncheongade blev en gang imellem oplivet ved større skue end det før omtalte, som førte mængden med sig. Med en gysen ved tanken om personlig berøring med verden, blev Clifford ikke desto mindre grebet af en mægtig bevægelse, når den menneskelige strøms brusen og brølen blev stærkt hørlige for ham. Dette sås en dag, da en politisk procession, med hundreder af vajende faner og trommer, piber, trompeter og bækkener, som genlød mellem husenes rader, marcherede gennem byen og førte sin række af trampende fodtrin og højst usædvanlig forvirring forbi det i ellers så stille Hus med de syv

Gavle. Som en blot synsgenstand, er intet mere mangelfuldt i moralsk henseende end en procession, set på dens vej gennem små gader. Tilskueren føler, at det er narreværk, når han kan skelne det kedsommelige hverdagsudtryk på hver mands ansigt, samtidig med sveden og den trætte selvindbildning, snittet på hans benklæder, stivheden eller slapheden af hans skjortekrave og støvet på hans frakke. For at blive majestætisk, skal den ses fra et fordelagtigt punkt, mens den ruller sin langsomme og store række midt igennem den vidtstrakte slette eller en bys stadseligste offentlige plads, for ved sin afstand opløser den da alle de små personligheder, hvoraf den består til en stor masse af tilværelse – et stort liv – en samlet menneske hob, oplivet af en uhyre, ensartet ånd. Men på den anden side, når en modtagelig person, der står alene oven over en af disse processioner, så den, ikke i dens atomer, men i dens sammenhæng – som en mægtig livsflod, massiv i dens strøm og sort af hemmelighed og fra sit dyb tiltalende det beslægtede dyb i ham – da ville nærheden forhøje virkningen. Den kunne måske fortrylle ham sådan, at han næppe kunne nære sig for at styrte sig ned i den bølgende strøm af menneskelige sympatier.

Sådan var det med Clifford. Han gyste. Han blev bleg. Han kastede et bønfaldende blik til Hepzibah og Phoebe, som var med ham ved vinduet. De forstod ikke hans bevægelse og mente, at han blot var forstyrret ved den uvante larm. Til sidst fo'r han op med skælvende lemmer, satte sin fod på vindueskarmen og ville et øjeblik efter have været ude på den ubeskyttede balkon. Hele processionen kunne da have set ham – en vild skikkelse, hvis grå lokker bølgede i vinden, som bevægede deres bannere, et ensomt væsen, afskåret fra sin

slægt, men som nu ved det uudryddelige instinkts magt, som bevægede sig hos ham, igen følte sig som menneske. Havde Clifford nået balkonen, ville han sandsynligvis være sprunget ned på gaden; om han blev drevet af en slags svimmelhed, der ind imellem bemægtiger sig sit offer lige over den afgrund, som han gyser for, eller ved en naturlig magnetisme, der drog ham imod menneskehedens store centrum, var ikke let at afgøre. Begge drifter havde måske på engang været virksomme hos ham.

Men hans ledsagerinder, som blev forfærdet ved hans gestus – der var en mands, som mod sin vilje blev revet bort – greb fat i Cliffords tøj og holdt ham tilbage. Hepzibah skreg. Phoebe, for hvem al overdrivelse var en rædsel, begyndte at hulke.

"Clifford! Clifford! Er du gal?" råbte søsteren.

"Jeg ved det knap, Hepzibah," sagde Clifford og drog et langt åndedrag. "Frygt intet – nu er det forbi, men hvis jeg havde gjort det spring og overlevet det, ville det måske have gjort mig til et andet menneske!"

Clifford kan måske i en forstand havde haft ret. Han behøvede en rystelse, eller måske trængte han til at gøre et dybt, dybt spring ned i menneskelivets ocean og at synke ned og blive dækket af dets dybder, og da at dukke frem, styrket, gjort ædru, gengivet verden og sig selv. Og måske trængte han til intet mindre end det store sidste lægemiddel – døden!

En lignende higen efter at forny det brudte broderskabsbånd med sin slægt, viste sig ind imellem i en mildere form, og engang forskønnedes den ved religionen, som lå endnu dybere end den. I den hændelse, vi nu skal give et kort omrids af, var der hos Clifford en rørende anerkendelse af Guds omsorg og

kærlighed for ham – for denne stakkels, forladte mand, som hvis nogen dødelig kunne, måtte kunne tilgives, fordi han betragtede sig som tilsidesat, glemt og overladt til at være til forlystelse for en eller anden djævel, hvis spøg var et overmål af ondskab.

Det var søndag morgen. En af disse lyse, rolige sabbatter, med dens ejendommelige, hellige atmosfære, da himlen synes at brede sig over jordens åsyn i et højtideligt smil, ikke mindre blidt end højtideligt. En sådan sabbatmorgen vil vi, hvis vi er rene nok til at være dens medium, være os bevidste, at jordens naturlige andagt steg op gennem vore skikkelser, på hvad plet vi så stod. Kirkeklokkerne med forskellige toner, men alle i harmoni, udråbte og svarede hinanden: "Det er sabbat! – Sabbat! – Ja, sabbat!" – og over hele byen spredte klokkeren den velsignede klang, snart langsomt, snart med livligere fryd, snart en klokke alene, snart alle klokkerne sammen, ivrigt råbende: "Det er sabbat!" – og slyngede deres toner langt bort, for at smelte hen i luften og gennembæve den med det hellig ord. Luften, med Guds mildeste og kærligste solskin, passede for menneskeslægten til at indånde i deres hjerter og udsende den igen som opsendelsen af deres bøn.

Clifford sad ved vinduet med Hepzibah og så på naboerne, som gik ned ad gaden. Alle var de, hvor u-åndelige de end var på andre dag, omdannet ved sabbattens indflydelse, så at endog deres klæder – hvad enten det var en gammel mands ærbare frakke, børstet for tusinde gang, eller en lille drengs første bluse og bukser, som først i går var blevet færdige ved moderens nål – havde noget himmelfartsmæssigt ved sig. Ud fra det gamle hus' portal gik ligeledes Phoebe, idet hun slog sin lille grønne

parasol op og kastede et venligt blik og et venligt afskedssmil op til ansigterne ved buevinduet. I hendes ydre var der en lignende glæde og en hellighed, som man kunne lege med og dog ære lige så dybt som før. Hun var ligesom en bøn opsendt i ens modersmåls tarveligste skønhed. Frisk var Phoebe desuden, og luftig og mild i sin dragt, som om intet af det, hun bar – hverken hendes kjole, eller hendes lille stråhat, eller hendes lille tørklæde eller hendes snehvide strømper – nogen sinde havde været på før. Eller, hvis de havde været på, kun derved var blevet så meget friskere og havde en duft, som om de havde ligget mellem rosenknopper.

Pigen vinkede med hånden til Hepzibah og Clifford og gik op ad gaden: Selv en religion, varm, simpel, sand, med et legeme, der kunne vandre på jorden, og en ånd, der var i stand til at stige op til himlen.

"Hepzibah," Spurgte Clifford, efter at hans blik havde fulgt Phoebe til hjørnet, "går du aldrig i kirke?"

"Nej, Clifford," svarede hun, "jeg har ikke været der i mange, mange år."

"Hvis jeg kom derhen," sagde han, "forekom det mig, at jeg igen kunne bede, når så mange menneskelige sjæle bad om mig!"

Hun så Clifford ind i ansigtet og så der en mild, naturlig henrykkelse. For hans hjerte strømmede ligesom ud og løb op gennem hans øjne i frydefuld frygt for Gud og kærlighed til sine menneskelige brødre.

Bevægelsen meddelte sig til Hepzibah. Hun længtes efter at tage ham ved hånden og gå hen og knæle sammen med ham – de, der begge så længe havde været skilt fra verden og, som hun

nu anerkendte, næppe venner med ham der oppe – knæle ned blandt folket og på en gang forsones med Gud og mennesker.

"Kære broder," sagde hun med inderligt alvor, "lad os gå. Vi hører intetsteds hjemme. Vi har ingen plads i nogen kirke til at knæle på, men lad os dog gå hen på et sted, hvor vi kan holde vor andagt, selv om vi står i den brede gang. Fattige og forladte som vi er, vil dog nok en stoledør åbne sig for os!"

Hepzibah og hendes broder gjorde sig altså i stand – så godt, som de kunne i de bedste af deres gammeldags glæder, der havde hængt på knager eller ligget i kister så længe, at fortidens fugtighed og mugne luft klæbede ved dem – gjorde sig færdige i deres falmede stadsdragt til at gå i kirke. De gik ned ad trappen sammen – den magre, gustne Hepzibah, og den blege, udtærede, gamle Clifford! De lukkede gadedøren op og skred over tærsklen, og det var dem begge, som om de stod i hele verdens nærværelse, med menneskeslægtens store og skrækkelige øje hvilende på dem alene. Deres faders øje syntes bortvendt fra dem og gav dem ingen opmuntring. Gadens varme solskinsluft fremkaldte en gysen hos dem. Deres hjerter bævede i dem ved tanken om at gøre et skridt til.

"Det går ikke, Hepzibah! – det er for sent," sagde Clifford med dyb bedrøvelse. – "Vi har ingen ret til at færdes mellem menneskelige væsner – ingen ret til at være andre steder end i dette gamle hus, over hvilket der hviler en forbandelse, og som vi derfor er dømt til at hjemsøge! – Og desuden," vedblev han med en stolt pirrelighed, der var ganske karakteristisk for ham, "desuden vil det ikke være rigtigt og smukt at gå. Det er en hæslig tanke, at jeg skulle være en skræk for mine

medskabninger, og at børn ved synet af mig skulle klynge sig til deres mødres kjoler!"

De gyste tilbage på den mørke gang og lukkede døren. Men da de igen gik op ad trappen, fandt de hele husets indre tifold mere uhyggeligt og luften mere trykkende og tung på grund af det glimt og det åndedrag af frihed, som de havde opsnappet. De kunne ikke flygte. Deres fangevogter havde kun for spøg ladet døren stå på klem og stod bagved den for at passe på dem, når de listede sig ud. På dørtærsklen følte de hans ubarmhjertige tag i dem, for hvilket andet fængsel er så mørkt som ens eget hjerte? Hvilken fangevogter så ubønhørlig som ens jeg!

Men det ville ikke være noget smukt billede af Cliffords sindsstemning, om vi vil fremstille ham som altid eller hovedsageligt ulykkelig. Tvært imod, vi tør dristigt påstå, at der ingen anden mand var i byen, halvt så gammel som han, der havde så mange lette og sorgløse øjeblikke som han. Der hvilede ingen byrde af omsorg på ham; der var ingen af disse stridigheder med fremtiden at bilægge, som gør alle andres liv møjsommeligt og ikke værd at have på grund af selve nødvendigheden af at sørge for dets ophold. I denne henseende var han et barn – et barn for hele hans levetid, hvad enten den ville være lang eller kort. Hans liv syntes at stå stille ved en periode, som var lidt forud for barndommen, og at samle alle hans erindringer ved dette tidsrum, ligesom efter den bedøvelse, der følger med et tungt slag, den lidendes genoplevende bevidsthed går tilbage til et øjeblik, som ligger langt bagud for den ulykkelige hændelse, der bedøvede ham. Han fortalte nogen gange Hepzibah og Phoebe sine drømme,

hvori han altid var et barn eller et meget ungt menneske. Så levende var de efter hans fremstilling af dem, at han engang diskuterede med sin søster om mønsteret af en morgenkjole, som han i den foregående nats drøm havde set deres moder gå med. Hepzibah, som holdt på en kvindes nøjagtighed i sådanne sager, påstod, at den var ubetydeligt forskellig fra den måde, hvorpå Clifford beskrev den, men da de tog selve kjolen frem af en gammel kiste, viste det sig, at den ganske svarede til hans erindring af den. Havde Clifford, hver gang han dukkede frem af så livlige drømme, måttet udholde forvandlingen fra en dreng til en gammel, hjerteknust mand, ville den daglige tilbagevenden af dette stød have været for meget at udholde. Det ville have forårsaget en bitter smerte lige fra morgendæmringen hele dagen igennem til sovetid; og selv da ville det have blandet en mørk, uudgrundelig smerte og et blegt ulykkesskær med hans søvns blomstrende og ungdommelige syner. Men det natlige måneskin indvævede sig i morgentågen og indhyllede ham ligesom i en kåbe, som han svøbte om sin person, og gennem hvilken han sjældent lod virkeligheden trænge igennem. Han var ikke ofte helt vågen, men sov med åbne øjne og indbildte sig måske da mest at drømme.

Sådan havde han, da han altid i tankerne dvælede så nær ved sin barndom, en levende følelse for børn og holdt derved sit hjerte friskere, ligesom et bassin, hvori bække løber ud ikke langt fra kilden. Skønt han ved en fin sans for det sømmelige afholdt sig fra ønsket om at give sig i leg med dem, var der få ting, han holdt mere af, end at se ud af buevinduet og se en lille pige trille sit tøndebånd henad fortovet eller se skoledrenge ved deres boldspil. Deres stemmer var ham også meget behagelige,

hørt på afstand og blandende sig med hinanden, ligesom fluernes summen i et solbeskinnet værelse.

Clifford ville uden tvivl have været glad ved at tage del i deres lege. En eftermiddag blev han grebet af en uimodståelig lyst til at blæse sæbebobler, en fornøjelse, der som Hepzibah afsides fortalte Phoebe, havde været hendes broders yndlingsmorskab, da de begge var børn. Se, nu står han i buevinduet med en kridtpibe i munden. Se ham, med hans grå hår og et mat, uvirkeligt smil over hans ansigt, der endnu stråler i en smuk ynde, som hans værste fjende måtte have erkendt var åndelig og udødelig, siden den havde levet så længe. Se ham, mens han udsender luftige verdener fra vinduet ud på gaden. Små, urørlige verdner var disse sæbebobler, med den store verden malet i farver så lyse som fantasien på deres overflades intet. Det var morsomt at se, hvordan de forbipasserende betragtede disse glimrende fantasier, idet de kom svævende og gjorde den mørke atmosfære fantasifuld omkring sig. Nogle standsede, for at betragte, og gemte måske en behagelig erindring om boblerne med sig så langt som til gadehjørnet. Nogle så vredt op, som om stakkels Clifford gjorde dem uret ved at sætte et skønhedsbillede i bevægelse så nær ved deres støvede vej. En mængde holdt deres fingre eller spadserestokke ud for at røre ved dem, og følte uden tvivl en vis ondskabsfuld tilfredsstillelse, når boblen, med hele dens malede jordiske og himmelske scene, forsvandt som om den aldrig havde været til.

Til sidst, ligesom en aldrende herre af meget værdigt udseende kom forbi, sejlede en stor boble majestætisk ned og brast lige imod hans næse. Han så op, først med et vredt, skarpt blik, der straks trængte ind i mørket bag buevinduet – derpå

med et smil, der kunne antages at udbrede en hundedags lummerhede i en afstand af flere alen fra ham.

"Ah, fætter Clifford," udbrød dommer Pyncheon. "hvad for noget? blæser sæbebobler endnu!"

Tonen syntes bestemt til at være venlig og vindende, men havde dog en bitter spot i sig. Hvad Clifford angår, blev han overvældet af en fuldstændig lamhed af frygt. Foruden en bestemt grund dertil, som hans tidligere erfaring kunne have givet ham, følte han denne medfødte rædsel for den fortræffelige dommer, som er ejendommelig for en svagelig og frygtsom karakter i nærværelse af massiv styrke. Styrke er ubegribelig for svaghed og derfor så meget mere skrækkelig. Der er ingen større bussemand end en viljefast frænde i sine egne pårørendes kreds.

12. Daguerreotypisten

Det må ikke antages, at en persons liv, der af naturen var så virksom som Phoebe, helt kunne indskrænkes til det gamle Pyncheon-hus' enemærker. Cliffords krav på hendes tid var i disse lange dage sædvanligvis tilfredsstillet længe før solnedgang. Hvor roligt hans daglige liv end syntes, udtømte det ikke des mindre alle de hjælpekilder, hvoraf han levede. Det var ikke fysisk anstrengelse, som udmattede ham. For – med undtagelse af at han ind imellem arbejdede lidt med en hakke eller spadserede i havegangen eller i regnvejr gik op og ned i et stort, umøbleret værelse – var det hans tendens, at forholde sig alt for rolig, hvad arbejde med lemmer og muskler angik. Men enten var der en ulmende ild inden i ham, der fortærede hans livskraft, eller ensformigheden, som med stivnende virkning ville have grebet et anderledes værende sind, var ingen ensformighed for Clifford. Muligvis var han i en ny vækst og helbredelsestilstand og samlede uafladeligt føde for sin ånd og forstand ved syn, lyde og hændelser, der for personer, som havde større fjendskab til verden, var aldeles intetsigende. Ligesom alt er virksomhed og afveksling for et barns nye sind, sådan kunne det også være for et sind, der efter dets længe suspenderede liv havde undergået en slags nyskabelse.

Grunden være nu, hvad den vil, så begav Clifford sig almindeligvis aldeles udmattet til ro, mens solstrålerne endnu sneg sig ind gennem hans gardiner eller med sen glans blev kastet på værelsets mur. Og mens han således sov tidligt

ligesom andre børn og drømte om barndommen, så kunne Phoebe resten af dagen og aftenen følge sin egen smag.

Det var en frihed, der var væsentlig for sundheden, selv for en natur, der var så lidt modtagelig for sygelig indflydelse som Phoebes. Det gamle hus havde, som vi allerede har sagt, både svamp og forrådnelse i sine vægge; det var ikke godt, ingen anden atmosfære at indånde end den. Hepzibah var, skønt hun havde sine gode og værdifulde træk, blevet noget egen ved så længe at holde sig fængslet på ét sted, uden andet selskab end en eneste række forestillinger, med kun én kærlighed og én bitter følelse af uret. Clifford var, tror læseren måske, for sløv til at øve nogen moralsk virkning på sine medmennesker, hvor fortroligt og eksklusivt deres forhold til ham end var. Men sympatien eller den magnetiske kraft blandt menneskelige væsner er finere og mere almindelig end vi tror: Den findes mellem forskellige klasser af organisk liv og svinger fra den ene til den anden. En blomst for eksempel begyndte altid, som Phoebe selv bemærkede, før at hænge i Cliffords eller Hepzibahs hånd end i hendes egen: Og efter den samme lov måtte den blomstrende unge pige, som gjorde hele sit daglige liv til en blomsterduft for disse to sygelige ånder, uundgåeligt visne meget før end om den blev båret på et yngre og lykkeligere bryst. Hvis hun ikke nu og da havde givet efter for sine drifter og havde indåndet landluft på en spadseretur udenfor byen eller strandluft langs med kysten – havde hun ikke en gang imellem adlydt naturens drift hos nyengelske piger ved at høre en metafysisk eller filosofisk forelæsning eller se et panorama eller høre en koncert – var hun ikke gået ud i butikkerne i byen og havde ransaget hele depoter af glimrende

handelsvarer for at hjembringe et bånd – havde hun ikke ligeledes anvendt lidt tid til at læse Bibelen på sit værelse og havde stjålet sig lidt mere til at tænke på sin moder og sit fødested – havde hun ikke haft disse moralske lægemidler, så ville vi snart have set vor stakkels Phoebe blive mager og bleg og sygelig, og få løjerlige manerer, et varsel om et liv som pebermø og en glædesløs fremtid.

Selv som det var, blev en forandring synlig. En til dels beklagelig forandring, skønt al den ynde, som den tog bort, blev erstattet af en anden, måske kosteligere. Hun var ikke så munter altid, men havde sine tankefulde øjeblikke, hvilket Clifford i det hele syntes bedre om end om hendes tidligere ublandede lystighed, fordi hun nu forstod ham bedre og ind i mellem endog fortolkede ham for ham selv. Hendes øjne så større, mørkere og dybere ud – i nogle tavse øjeblikke så dybt, at det lignede artesiske brønde, nedad, nedad i det endelige. Hun var mindre barnlig end den første gang vi så hende stige ned fra omnibussen – mindre barnlig, men mere kvindelig.

Det eneste ungdommelige sind, som Phoebe hyppigt havde lejlighed til at tale med, var daguerreotypistens. Uvilkårligt var de ved det ensomhedstryk, der omgav dem, blevet bragt i et fortroligt forhold. Havde de mødt hinanden under andre forhold, ville deres overordentlige forskellighed have vist sig som en grund til gensidig tiltrækning. Begge var ganske vist karakterer, som passede for det nyengelske liv, og som derfor i deres mere ydre udviklinger havde en fælles grund, men i deres respektive indre så ulig, som om deres fødesteder havde ligget i himmelvid afstand. I den tidligere del af deres bekendtskab havde Phoebe været mere tilbageholden, end hun med sit åbne

og ligefremme væsen plejede, imod Holgraves ikke just stærkt fremtrædende påtrængenhed. Og endnu var hun ikke enig med sig selv om, at hun kendte ham godt, skønt de næsten daglig mødtes og talte sammen på en venskabelig og, som det syntes, fortrolig måde.

Kunstneren havde på en overfladisk måde fortalt Phoebe noget af sin historie. Ung som han var, og på trods af at hans løbebane var til ende ved det allerede nåede punkt, havde den dog været rig nok på begivenheder til rundeligt at fylde et bind med hans levnedsbeskrivelse! En roman af samme plan som "*Gil Blas*", lempet efter det amerikanske samfund og amerikansk skik, ville ophøre at være en roman. Mange personers erfaringer blandt os, som de knap regner værd at fortælle, vil ligne omskiftelserne i spanierens tidligere liv, mens deres held til slutningen eller det punkt, hvor imod de stræber, måske uden sammenligning er højere end noget, som en romanforfatter vil tildele sin helt. Holgrave kunne, som han noget stolt fortalte Phoebe, ikke prale af sin herkomst, undtagen for så vidt den var overordentlig lav, eller af sin opdragelse, undtagen at den havde været så tarvelig som muligt og indskrænket til et par vintermåneders besøg i en distriktsskole. Da han tidligt var blevet overladt til sin egen vejledning, var han allerede som dreng begyndt at være uafhængig, og det var en stilling, som passede godt med hans naturlige viljekraft. Skønt han nu kun var toogtyve år gammel (hvori han endda manglede nogle måneder, der er år i et sådant liv), havde han allerede været, først landsbyskolelærer, så købmand på landet og enten samtidigt eller efter den tid udgiver af et provinsblad. Han havde derpå gennemrejst New

England og de mellemste stater som bissekræmmer for en fabrik af Eau-de-Cologne og andre essenser i Connecticut. På en episodisk måde havde han studeret og udøvet tandlægekunsten, og det med meget smigrende resultater, navnlig i mange af fabriksbyerne langs med vore floder inde i landet. Som reserveofficer af en eller anden slags ombord på et paketskib havde han besøgt Europa og havde inden sin tilbagekomst fået set Italien, en del af Frankrig, og Tyskland. I en senere periode havde han tilbragt nogle måneder i et samfund af Fourierister. Endnu senere havde han holdt offentlige forelæsninger over mesmerisme, for hvilken videnskab han (som han forsikrede Phoebe og til visse også fyldestgørende beviste ved at bringe hanen, der netop skrabede i nærheden, i søvn) havde en mærkelig begavelse. Hans nærværende stilling som daguerreotypist var i hans egne øjne ikke af større vigtighed og kunne ikke ventes at blive mere varig end nogen af de foregående. Den var påbegyndt med den sorgløse raskhed, som karakteriserer en eventyrer, der skal tjene sit brød. Den ville lige så ligegyldigt blive kastet bort, når som helst han fik lyst at tjene sit brød på en anden lige så forskelligartet måde. Men hvad der var det mærkeligste og måske viste en mere end almindelig sindsligevægt hos den unge mand, var den kendsgerning, at han under alle disse omskiftelser aldrig havde mistet sin identitet. Hjemløs som han havde været – altid med skiftende opholdssted og derfor hverken ansvarlig for offentlig mening eller for personer – aflæggende et ydre og optagende et andet, for snart igen at optage et tredje – havde han dog aldrig krænket det indre menneske, men havde altid levet efter den samme

overbevisning. Det var umuligt at kende Holgrave uden at opdage dette faktum. Hepzibah havde set det. Phoebe så det ligeledes snart og skænkede ham den tillid, som en sådan vished indgyder. Hun blev imidlertid forvirret en gang imellem og følte sig nogen gange også frastødt fra ham – ikke ved nogen tvivl om hans vedholdenhed ved den lov, han anerkendte – men ved en følelse af, at hans lov var en anden end hendes. Han gjorde hende urolig og syntes at bringe uorden ind i alle sine omgivelser ved sin mangel på ærbødighed for det bestående, med mindre det med et øjebliks varsel kunne hævde sin ret til at beholde sin plads.

Så troede hun ham ydermere næppe kærlig af natur. Han var for rolig og kold en iagttager. Phoebe følte ofte hans øjne, sjældent eller aldrig hans hjerte. Han følte en vis interesse for Hepzibah, hende broder og Phoebe selv. Han studerede dem opmærksomt og lod ikke den ringeste forhold i deres personligheder undgå sig. Han var rede til at gøre dem det gode, han kunne, men når alt kom til alt, gjorde han aldrig fælles sag med dem og gav aldrig noget fyldestgørende bevis for, at han holdt mere af dem, jo mere han lærte dem at kende. I sit forhold til dem syntes han at søge åndelig føde, ikke hjertelighed. Phoebe kunne ikke begribe, hvad der interesserede ham så meget hos hendes slægtning og hende selv i åndelig henseende, siden han brød sig intet eller forholdsvis kun meget lidt om dem som genstande for menneskelig kærlighed.

I sine samtaler med Phoebe spurgte kunstneren altid specielt til Clifford, som han sjældent så – undtagen ved festen om søndagen.

"Synes han stadig lykkelig?" spurgte han en dag.

"Så lykkelig som et barn," svarede Phoebe, "men ligesom et barn bringes han også let ud af det."

"Hvordan?" spurgte Holgrave. "Ved ydre ting eller ved indre tanker?"

"Jeg kan ikke se hans tanker! Hvordan skulle jeg kunne det?" svarede Phoebe lidt stødt. "Meget tit veksler hans humør uden nogen synlig grund, ligesom en sky kommer over solen. I den senere tid, siden jeg har begyndt at kende ham bedre, føler jeg, at det ikke er så helt rigtigt at betragte hans stemninger nøje. Han har haft en så stor sorg, at hans hjerte ved den er blevet helligt og højtideligt. Når han er munter – når solen skinner ind i hans sind – da vover jeg at se ind, så langt som lyset når, men ikke længere. Det er en hellig grund, hvor skyggen falder."

"Hvor De udtrykker denne følelse smukt," sagde kunstneren. "Jeg kan forstå følelsen uden at besidde den. Havde jeg Deres lejlighed, ville ingen betænkeligheder afholde mig fra at måle Clifford til den fulde dybde af min lodline."

"Det var da et besynderligt ønske af Dem," bemærkede Phoebe uvilkårligt. "Hvad er fætter Clifford for Dem?"

"Å, intet – naturligvis intet," svarede Holgrave med et smil. "Det er kun sådan en besynderlig og ufattelig verden. Jo mere jeg betragter den, desto mere forvirrer den mig; og jeg begynder at tro, at en mands forvildelse er målet for hans visdom. Mænd, kvinder og børn er sådanne besynderlige skabninger, at man aldrig kan være sikker på, at man virkelig kender dem eller nogen sinde kan gætte, hvad de har været, af det man ser, de er. Dommer Pyncheon! Clifford! Hvilken indviklet gåde – en forvikling af forviklinger – frembyder de

ikke! Det fordrer en umiddelbart erkendende sympati, som en ung piges, at løse den. En blot iagttager som jeg, der aldrig har nogen umiddelbare opfattelser og i bedste tilfælde kun er skarpsindig, er ganske vis på at fare vild."

Kunstneren drejede nu samtalen over på mindre mørke emner end de, han havde berørt. Phoebe og han var unge sammen, for Holgrave havde ikke i sin tidligt modne livserfaring helt mistet den skønne ungdoms ånd, som udstrømmende fra et lille hjerte og en lille fantasi, udvider sig over universet og gør alt så lyst som på den første skabelses dag. Menneskets egen ungdom er verdens ungdom, i det mindste føles det, som om det er sådan, og indbilder sig, at jordens granitsubstans er noget endnu ikke hærdet, som han kan danne til, hvad form han vil. Således var det med Holgrave. Han kunne tale forstandigt om verdens gamle alder, men troede aldrig, hvad han sagde. Han var endnu en ung mand og betragtede derfor verden – dette gråhårede og rynkede afskum, som var skrøbelig, uden at være ærværdig – som en bøjelig knøs, der var i stand til at forbedres til, hvad det skulle være, men som dog næppe havde givet det fjerneste løfte om at blive det. Han havde denne anskuelse, eller denne indre profeti – som er af den art, at et ungt menneske hellere måtte ønske ikke at være født, end ikke at hade den, mens en moden mand hellere straks måtte dø, end lade den fare – at vi ikke er dømte til evindeligt at krybe frem på den gamle, dårlige vej, men at der i dette nu er forbud på en gylden æra, som vil komme i hans egen levetid. Det forekom Holgrave – som det uden tvivl er forekommet den håbefulde yngling i hvert århundrede lige siden Adams børnebørn – at i denne tidsalder, mere end nogen sinde før, skal

den mosgroede og rådne fortid omstyrtes, de livløse institutioner nedbrydes, deres døde kroppe begraves og alt begynde forfra.

Hvad hovedpunktet angik – gid vi aldrig i vort liv må tvivle på det! – at der er bedre århundreder i vente, havde kunstneren visselig ret. Hans vildfarelse lå i hans antagelse af, at denne tidsalder, mere end nogen tidligere eller kommende, er bestemt til at se oldtidens lasede klæder ombyttet med et nyt sæt – i stedet for lidt efter lidt at blive fornyet ved lapning; i det, at han brugte sit eget lille livsspand som mål for en uendelig fuldendelse, og mere end alt andet deri, at han bildte sig ind, at det virkede noget til det mål, som han havde for øje, enten han stred for eller imod det. Det var dog godt for ham, at han tænkte sådan. Denne begejstring, som brød igennem hans rolige karakter og således antog et udseende af afgjort eftertanke og visdom, ville tjene til at holde hans ungdom ren og gøre hans stræben høj. Og når hans tidlige tro, efter at årene med større vægt havde lagt sig på ham, ville blive modificeret ved en uundgåelig erfaring, ville det ikke ske med nogen skarp og pludselig revolution i hans følelser. Han ville endnu have tiltro til menneskets lysende bestemmelse og måske elske det så meget højere, fordi han anerkendte det som sin egen hjælpeløshed, og den stolte tro, hvormed han begyndte livet, ville blive godt ombyttet med en mere ydmyg som dets slutning, idet han ville mærke, at menneskets bedste bestræbelser kun have en slags drøm som resultat, mens Gud er den eneste fuldbyrder af virkeligheder.

Holgrave havde læst meget lidt, og dette lidt på sin vandring ad livets alfarvej, hvor hans bøgers mystiske sprog nødvendigvis

blev blandet med mængdens sladder, så at både det ene og det andet meget let tabte enhver betydning, der kunne have været deres egen. Han betragtede sig som en tænker og var vist nok af en tankefuld natur, men havde måske ad sin egen vej næppe endnu nået det punkt til at opdage, hvor en dannet mand begynder at tænke. Hans karakters sande værd lå i denne dybe bevidsthed om indre styrke, som gjorde, at alle hans tidligere omskiftelser kun syntes som en omskiftning af klæder. I denne personlige ærgerrighed, skjult – for hans egne så vel som for andres øjne – blandt hans ædlere drifter, men hvori der lurede en vis virkekraft, som måske kunne gøre ham fra en teoretiker til ridder for en eller anden praktisk sandhed. I det hele, i hans kultur og mangel på kultur – i hans rå, vilde og tågede filosofi og den praktiske erfaring, som modvirkede nogle af dens tendenser, i hans højhjertede iver for menneskets vel og hans ligegyldighed for, hvad tiderne havde fastsat for menneskets vedkommende, i hans tro og hans vantro, i hvad han havde og i hvad han manglede, kunne kunstneren passende stå som en repræsentant for mange ligemænd i sit fødeland.

Hans løbebane ville det være vanskeligt at forudsige. Der syntes at være egenskaber hos Holgrave, som næppe, i et land, hvor alt er frit for den hånd, som kan gribe det, næppe kunne undlade at give ham nogen af verdens goder i eje. Men disse ting er heldigvis uvisse. Med næsten hvert trin i livet møder vi unge mennesker på Holgraves alder, som vi forudsiger vidunderlige ting, men om hvem vi aldrig siden – selv efter megen og omhyggelig forespørgsel – hører noget. Ungdommens og lidenskabens opbrusning og forstandens og fantasiens friske glans begaver dem med et falskt skær, som gør

dem selv og andre til tosser. Ligesom visse sirtser, calicoer og bomuldsstoffer viser de sig smukke i deres første nyhed, men kan ikke tåle sol og regn og antager et meget ynkeligt udseende efter vaskedagen.

Men vi har kun med Holgrave at bestille, som vi finder ham denne specielle eftermiddag i Pyncheon-havens lysthus. Det var under dette synspunkt et behageligt skue at se denne unge mand, med så meget tillid til sig selv og et så smukt ydre af beundringsværdige evner – så lidt beskadiget ved de mange prøvelser, han havde været underkastet – det var behageligt at se ham i hans venlige samtale med Phoebe. Hendes tanke havde næppe ladet ham få retfærdighed, når den erklærede ham for kold, eller i så tilfælde var han nu blevet varmere. Uden nogen sådan hensigt fra hendes side og ubevidst for ham, gjorde hun Huset med de syv Gavle til et hjem for ham og haven til en fortrolig plet. Med det skarpe blik, som han pralede af, indbildte han sig, at han kunne gennemskue Phoebe og alt omkring hende, og kunne læse hende ligesom en side i et barns historiebog. Men disse gennemsigtige naturer er ofte skuffende i deres dyb. Disse småsten på bunden af kilden er længere fra os end vi tror. Sådan blev kunstneren, hvad han nu end dømte om Phoebes evner, ved en tavs ynde hos hende narret til at tale åbent om, hvad han drømte om at udrette i verden. Han udøste sit hjerte som for et andet jeg. Muligvis glemte han Phoebe, mens han talte med hende, og bevægedes kun ved den uundgåelige tendens af tanken, når den blev gjort sympatetisk ved begejstring og rørelse, til at strømme ud i det første bassin, den finder. Men havde man set på dem gennem stakittets

sprækker, kunne den unge mands iver og livligere farve have ledet en til at formode, at han gjorde kur til den unge pige!

Til sidst sagde Holgrave noget, som bragte Phoebe til at spørge, hvordan han først havde stiftet bekendtskab med hendes kusine Hepzibah, og hvorfor han nu havde lyst at bo i det øde, gamle Pyncheon-hus. Uden ligefrem at svare hende, vendte han sig fra fremtiden, som hidtil havde været genstand for hans tale, og begyndte at tale om fortidens indflydelse. Den ene genstand er kun genklangen af den anden.

"Skal vi aldrig, aldrig blive denne fortid kvit?" udbrød han, og bevarede sin foregående samtales alvorlige tone. – "Den ligger på nutiden som en kæmpes døde legeme. Sagen er ganske den samme, som om en ung kæmpe var nødt til at bortøde al sin styrke på at bære den gamle kæmpes, sin bedstefaders, legeme rundt, der er død for længe siden og kun behøver at blive sømmeligt begravet. Tænk Dem blot om et øjeblik, og det vil forbavse Dem at se, hvilke slaver vi er af de tidligere tider – af døden, når vi vil give tingen sit rette navn!"

"Det forstår jeg ikke," bemærkede Phoebe.

"For eksempel da," fortsatte Holgrave, "en død mand disponerer over rigdom, der ikke længere er hans egen, hvis han har gjort testamente. Eller hvis han dør, uden at have gjort testamente, fordeles den i overensstemmelse med ønsker af mænd, der er døde længe før ham. En død mand sidder på alle vore dommersæder og levende dommere opsøger blot og gentager hans bestemmelser. Vi læser i døde mænds bøger. Vi ler ad døde mænds vittigheder og græder over døde mænds patos! Vi er syge af døde mænds sygdomme, fysiske og moralske, og dør af de samme lægemidler, hvormed afdøde

doktorer slog deres patienter ihjel. Vi tilbeder den levende Gud efter døde mænds forskrifter og trosbekendelser! Hvad vi så end søger at gøre af egen drift, så hindres vi i det af en død mands iskolde hånd. Til hvad side vi end vender vore øjne, så møder en død mands hvide, uforsonlige ansigt dem og stivner vort hjerte. Og vi må selv være døde, før vi kan begynde at få den indflydelse, der tilkommer os i vor egen verden, som da ikke længere vil være vor verden, men en anden slags verden, som vi ikke har skygge af ret til at røre ved. Jeg burde også have sagt, at vi bor i døde mænds huse, som for eksempel i dette med de syv gavle!"

"Og hvorfor ikke," sagde Phoebe, "så længe vi kan have det hyggeligt i dem?"

"Men vi skal leve og se den dag, håber jeg," fortsatte kunstneren, "da ingen mand skal bygge sit hus for efterverdenen. Hvorfor skal han det? Han kan lige så godt bestille et varigt sæt klæder – skind, eller guttaperka, eller hvad andet der varer længst, for at hans børnebørns børn kan drage nytte af dem og give akkurat samme figur i verden som han gør. Når hver generation får lov til og venter at bygge sine egne huse, vil denne ene forandring, hvor urigtig den end i sig selv synes, medføre næsten enhver reform, som samfundet nu sukker efter. Jeg tvivler endog på, at vore offentlige bygninger – vore kapitolier, vore stænderhuse, vore rådhuse og kirker – burde bygges af så varige materialer som sten eller mursten. Det var bedre, at de engang hvert tyvende år eller så omtrent styrtede sammen, som et vink til folket om at anstille undersøgelser og reformere de institutioner, på hvilke de er et symbol."

"Hvor De hader alt gammelt," sagde Phoebe bedrøvet. "Jeg kan blive helt svimmel af at tænke på en sådan omskiftende verden!"

"Jeg holder visselig ikke af noget skimlet," svarede Holgrave. "nu dette gamle Pyncheon-hus! Er det et sundt sted at bo i, med dets sorte tagskifer og det grønne mos, som viser, hvor fugtige de er? – dets mørke, skumle værelser? – dets smuds, som er krystallisationen på dets vægge af det menneskelige åndedrag, der er trukket og udåndet der i sorg og angst? Huset burde renses med ild – lutres, til kun dets aske blev tilbage."

"Hvorfor bor De i det?" spurgte Phoebe lidt stødt.

"Å, jeg studerer her, men ikke i bøger," svarede Holgrave. "Huset er i mine øjne et udtryk for denne afskyelige fortid med alle dens slette indflydelser, mod hvilken jeg lige har ivret. Jeg bor i det en stund for at jeg bedre kan lære at hade den. Apropos, har De nogen sinde hørt historien om Maule, troldmanden, og hvad der skete mellem ham og Deres oldefader i uendelige led tilbage?"

"Ja," sagde Phoebe, "jeg har hørt den for længe siden af min fader og to eller tre gange af kusine Hepzibah i den måned, jeg har været her. Hun synes at tro, at alle Pyncheon-husets elendigheder har deres udspring fra denne strid med troldmanden, som De kalder ham. Og det ser næsten ud, som om De også tror det, mr. Holgrave? Det er forunderligt, at De kan tro noget så urimeligt, når De forkaster langt troværdigere ting!"

"Jeg tror det," sagde kunstneren alvorligt, "ikke som en overtro imidlertid, men som bevist ved uomstødelige kendsgerninger og som en begrundet teori. Ser De nu – under

disse syv gavle, som vi nu betragter – og som gamle oberst Pyncheon mente skulle være hans efterkommeres hus i held og lykke til en langt fjernere periode end nutiden – under dette tag har der gennem en tid af tre århundreder været bestandigt samvittighedsnag, et bestandigt glippet håb, strid mellem slægtninge, forskellig elendighed, en forunderlig skikkelse af død, mørk mistanke, uudsigelig skændsel – og al denne, eller størstedelen af denne elendighed kan jeg tilbageføre til den gamle puritaners urigtige beslutning om at grunde og begave en familie. Grunde en familie! Denne ide ligger på bunden af størstedelen af den uret og ondskab, som mennesker gør. Sagen er den, at i det mindste en gang hvert halve århundrede skal en familie nedsænkes i menneskehedens store, dunkle masse og glemme alt om sine forfædre. Det menneskelige blod skal, for at bevare friskhed, løbe i skjulte strømme, ligesom vandet i en vandledning ledes gennem underjordiske render. I disse Pyncheoners familieeksistens for eksempel – tilgiv mig, Phoebe, men jeg kan ikke tænke på Dem som en af Dem, i Deres korte, nyengelske slægtsregister har der været tid nok til at smitte dem alle med en eller anden galskab."

"De taler meget ligefrem om mine pårørende," sagde Phoebe, som ikke helt kunne blive enig med sig selv, om hun skulle blive fornærmet.

"Jeg taler sande tanker til et sandt gemyt!" svarede Holgrave med en heftighed, som Phoebe ikke før havde set hos ham. "Sandheden er, som jeg siger! Og ydermere synes denne lykkes fader og ophav at have udødelighed og går endnu på gaden – i det mindste hans udtrykte billede, både på sjæl og legeme – med den skønneste udsigt til at overlevere efterkommerne lige

så rig og lige så ulykkelig en arv, som han har modtaget! Husker De daguerreotypiet og dets lighed med det gamle portræt?"

"Hvor De er forunderligt alvorlig!" udbrød Phoebe og så på ham med forbavselse og forvirring, halvt ængstelig og halvt tilbøjelig til at le. "De taler om Pyncheonernes forrykthed – er den smitsom?"

"Jeg forstår Dem," sagde kunstneren rødmende og leende. "Jeg tror, jeg er lidt forrykt. Denne genstand har grebet mit sind med den forunderligste hårdnakkethed, i den tid jeg har boet i denne gamle gavl. Som en metode til at blive den kvit, har jeg nedskrevet en begivenhed af Pyncheon-familiens historie, som jeg hændelsesvis kender, i form af en legende og agter at offentIiggøre den i et magasin."

"Skriver De til magasinerne?" spurgt Phoebe.

"Er det muligt, at De ikke ved det?" udbrød Holgrave. "Sådan er et navn i litteraturen! Ja, miss Phoebe Pyncheon, blandt mine mange, vidunderlige gaver har jeg også den, at skrive fortællinger; og mit navn, kan jeg forsikre Dem, har figureret på Grahams og Godeys omslag, så respektabelt at se til, så vidt jeg kan skønne, som nogen af de kanoniserede helgener, med hvilke jeg havde den ære at paradere. Som humorist er jeg ganske godt anskrevet, og hvad min patos angår, formår jeg lige så godt at uddrage tårer som et løg. Men skal jeg læse min fortælling for Dem?"

"Ja hvis den ikke er alt for lang," sagde Phoebe og leende tilføjede hun, "og ikke alt for kedelig."

Da dette sidste spørgsmål ikke kunne afgøres af daguerreotypisten selv, fremtog han sin rulle manuskript og

mens de sidste solstråler forgyldte de syv gavle begyndte han at læse.

13. Alice Pyncheon

Der blev en dag bragt et budskab fra den højtagtede Gervayse Pyncheon til den unge Matthew Maule, tømmermanden, og forlangte hans øjeblikkelige nærværelse i Huset med de syv Gavle.

"Hvad vil din herre mig?" sagde tømmermanden til mr. Pyncheons sorte tjener. "Trænger huset til nogen reparation? Det kan måske nok behøves, uden at min fader, som byggede det, derfor behøver at blive dadlet derfor. Jeg læste den gamle obersts gravsten for ikke længere siden end sidste søndag, og når jeg regner fra den dato, har huset stået syvogtredive år. Det er da intet under, om der kunne være en smule arbejde at gøre ved taget."

"Ved ikke, hvad massa vil," svarede Scipio. "Huset er meget godt hus og gamle oberst Pyncheon tror det med, formoder jeg. – Hvorfor ellers den gamle mand besøge det sådan og skræmme en stakkels neger, som han gør?"

"Nå, nå, ven Scipio. Lad din herre vide, at jeg nok skal komme," sagde tømmermanden leende. "Til et godt, solidt stykke arbejde skal han i mig finde den rette mand. Så der er spøgeri i huset? Der hører en flinkere arbejder end jeg til at holde ånderne ude af de syv gavle. – Selv om obersten vil liste bort," tilføjede han mumlende for sig selv, "vil min gamle bedstefader, troldmanden, sikkert holde fast ved Pyncheonerne så længe som deres vægge holder sammen."

"Hvad er det, I mumler for jer selv, Matthew Maule?" spurgte Scipio, "og hvorfor glor I så galt på mig?"

"Lige meget, morian!" sagde Maule. "Gå hen og sig til din herre, at jeg skal komme. Og hvis du skulle se hans datter, mistress Alice, så bring hende Matthew Maules ydmyge hilsen. Hun har bragt et smukt ansigt med fra Italien – smukt og fint og stolt – det har hun, den smukke Alice Pyncheon."

"Han taler om mistress Alice," udbrød Scipio, da han vendte tilbage fra sit ærinde. "Den simple tømmermand har ikke lov til så meget som at betragte hende langt borte fra."

Denne unge Matthew Maule, må man vide, var en dårligt forstået og ikke særlig agtet person i byen, hvor han boede, netop ikke fordi der kunne anføres noget imod hans moralitet eller hans duelighed og flid i den profession, han drev. Den modbydelighed (som den med rette kunne kaldes), hvormed mange personer betragtede ham, var dels en følge af hans egen karakter og opførsel, dels en arv.

Han var sønnesøn af en tidligere Matthew Maule, en af de tidligste kolonister i byen, der i sin tid havde været en berygtet og skrækkelig troldmand. Denne gamle, ryggesløse mand var en af dem, der led en fortjent straf, dengang Cotton Mather og hans medpræster, og de lærde dommere og andre vise mænd, og sir William Phipps, den dygtige guvernør, gjorde så rosværdige anstrengelser for at svække den store sjælefjende ved at sende en mængde af hans tilhængere op ad den stejle vej til galgebakken. Siden den tid havde man rigtig nok fået en slags anelse om, at fremfærden mod troldmanden, som følge af en overdrivelse af et i sig selv prisværdigt værk, havde vist sig langt mindre gavnlig for den algode fader end for denne ærkefjende, som det var deres agt at bekæmpe og ganske at overvinde. Det er imidlertid lige så sikkert, at rædsel bredte sig

over erindringen om dem, der døde for den skrækkelige brøde, trolddom. Deres grave i klipperevnerne blev regnet for ude af stand til at beholde de beboere, der i så stor hast var blevet kastet ind i dem. Navnlig hed det sig, at gamle Matthew Maule havde ligeså lidt betænkelighed ved at rejse sig af sin grav, som en almindelig mand har ved at stå op af sengen, og han blev ofte set ved midnat ligesom levende folk ved middag. Denne forpestede troldmand (som ikke syntes at være på mindste måde forbedret ved hans retfærdige straf) havde en gammel vane med at besøge et vist hus, kaldet Huset med de syv Gavle, på hvis ejer han foregav at have et uafgjort krav på forpagtningsafgift. Spøgelset påstod, synes det – med den hårdnakkethed, der i hans levende live var en af hans mest fremtrædende egenskaber – at han var den retmæssige ejer til den grund, hvorpå huset stod. Hans betingelser var, at enten skulle den føromtalte forpagtningsafgift betales fra den dag af, da man begyndte af udgrave kælderen, eller selve boligen skulle opgives. Ellers ville han, spøgelseskreditoren, have sin finger med i alle Pyncheonernes sager og lade dem gå galt, om det så skulle være tusind år efter hans død. Det var måske en vild historie, men syntes slet ikke så utrolig for dem, der kunne erindre, hvad for en ubøjelig, hårdnakket gammel karl denne troldmand Maule havde været.

Troldmandens sønnesøn, den unge Matthew Maule i vor fortælling, blev nu antaget for i almindelighed at have arvet nogle af sin stamfaders mistænkelige egenskaber. Det er vidunderligt, hvor mange urimeligheder, der blev fortalt om den unge mand. Man fortalte for eksempel, at han havde en sælsom magt over folks drømme og kunne ordne tingene der

efter sit eget lune omtrent som maskinmester ved et teater. Der blev sladret meget mellem naboerne, navnlig de skørteklædte, om hvad de kaldte trolddomskraften i Maules øje. Nogle sagde, at han kunne se ind i folks sind, andre, at han ved sit øjes vidunderlige magt kunne drage folk til sig eller, hvis han lystede, sende dem i ærinde for sin bedstefader i den åndelige verden. Atter andre, at det var hvad man kalder et ondt øje og besad den værdifulde egenskab at kunne afsvide korn og tørre børn til mumier ved hjertebranden. Men hvad der virkede mest til den unge tømmermands skade, var for det første hans naturlige tilbageholdenhed og alvor og dernæst den kendsgerning, at han ikke besøgte kirken, og mistanken om, at han havde kætterske anskuelser i religiøse og politiske anliggender.

Efter at have modtaget mr. Pyncheons budskab, dvælede tømmermanden blot for at gøre et stykke arbejde færdigt, som han lige var i færd med og tog da vejen til Huset med de syv Gavle. Denne kendte bygning var, selv om dens stil måske var noget gammeldags, endnu så respektabel en familieresidens som nogen gentlemans i byen. Om den daværende ejer Gervayse Pyncheon blev det fortalt, at han have fået afsky for huset som følge af et slag, hans følelse havde lidt i hans tidlige barndom ved hans bedstefaders pludselige død.

Ligesom han løb hen for at klatre op ad oberst Pyncheons knæ, havde drengen opdaget, at den gamle puritaner var et lig. Da mr. Pyncheon var blevet mand, havde han besøgt England, hvor han ægtede en velhavende dame, og havde siden tilbragt mange år, dels i moderlandet, dels i forskellige byer på Europas fastland. I denne tid havde familiehuset været overladt en

slægtning, der fik tilladelse til at gøre det til sit hjem mod at vedligeholde bygningerne. Så troligt havde han opfyldt denne kontrakt, at nu da tømmermanden nærmede sig huset, kunne hans øvede øje intet opdage at kritisere i dets tilstand. Spidserne af de syv gavle hævede sig skarpt op. Det skiferdækkede tag så helt vandtæt ud, og det skinnende kalk dækkede helt ydervæggene og tilbagekastede oktobersolens stråler som om det kun var en uge gammelt.

Huset havde dette behagelige livlige udseende, der ligner det fornøjelige udtryk af virksomhed i det menneskelige ansigt. Man kunne straks se, at en stor familie færdedes derinde. Et højt læs egebrænde kørte gennem porten hen til udbygningerne i baggrunden. Den fede kok – muligvis var det hushovmesteren – stod i sidedøren og købslog om nogle kalkuner og fjerkræ, som en landmand havde indbragt til salg. Nu og da så man en tjenestepige, net klædt, eller en slaves skinnende sorte ansigt vimse forbi vinduerne i den lavere del af huset. I et åbent vindue i et værelse på anden etage, bøjet over nogle potter med fine, smukke blomster – eksotiske planter, som dog aldrig havde kendt et mildere himmelstrøg end det nyengelske solskin – stod en ung dame, en eksotisk plante ligesom blomsterne og smuk og fin ligesom de. Hendes nærværelse tildelte hele bygningen en ubeskrivelig ynde og en ubestemt tryllekraft. I andre henseender var det et solidt, muntert udseende hus og syntes egnet til at være residens for en patriark, som kunne opslå sit eget hovedkvarter i den forreste gavl og overlade hver af sine seks børn en af de tilbageblevne, mens den store skorsten i centrum skulle symbolisere den gamle herres gæstfri

hjerte, som holdt dem alle varme og gjorde et hele af de syv mindre.

Der var en vertikal solskive på den forreste gavl, og da tømmermanden kom forbi nedenunder den, så han op og bemærkede tiden.

"Klokken tre!" sagde han til sig selv. "Min fader har fortalt mig, at denne solskive blev sat op kun en time før den gamle obersts død. Hvor har den holdt trolig ud i disse henrundne syv og tredive år. Skyggen kryber og ser altid solskinnet over skulderen!"

Det havde passet sig for en håndværker som Matthew Maule, når han var hentet til en gentlemans hus, at gå til bagdøren, hvor tyende og arbejdsfolk sædvanlig gik ind af, eller i det mindste til sideindgangen, hvor den bedre klasse af handlende henvendte sig. Men tømmermanden havde megen stolthed og stivhed i sin natur, og ydermere i dette øjeblik var hans hjerte bittert ved følelsen af arvelig uret, fordi han betragtede det store Pyncheon-hus som stående på en jordbund, der skulle have været hans egen. På denne samme plet, ved siden af en kilde med dejligt vand, havde hans bedstefader fældet grantræerne og bygget en hytte, hvori hans børn var blevet født. Og det var kun fra en død mands stivnede fingre, at oberst Pyncheon havde vristet adkomstdokumenterne. Den unge Maule gik lige hen til hovedindgangen, neden under en portal af udskåret eg, og bankede sådan på med dørhammeren, at man skulle have troet, at den alvorlige gamle troldmand selv stod ved dørtærsklen.

Den sorte Scipio adlød kaldet med vidunderlig hast, men fremviste det hvide af sine øjne af forbavselse, da han kun så

tømmermanden.

"Ih, min Gud! Hvad for en stor mand han være, denne tømmermand!" mumlede Scipio nede i svælget. "Alle tro, han banke på døren med sin sværeste hammer!"

"Her er jeg!" sagde Maule alvorligt. "Vis mig vej til din herres stue."

Da han trådte ind i huset, lød en blid og melankolsk melodi langs med gangen. Den kom fra et af værelserne ovenpå. Det var klaveret, som Alice Pyncheon havde medbragt fra den anden side af havet. Den smukke Alice tilbragte størstedelen af sin tid mellem blomster og musik, skønt de første var tilbøjelige til at visne og melodierne ofte var sørgelige. Hun var opdraget i udlandet og kunne ikke finde sig i de nyengelske moder, hvori intet smukt nogen sinde havde udfoldet sig.

Da mr. Pyncheon utålmodigt havde ventet på Maules ankomst, spildte sorte Scipio naturligvis ingen tid med at føre ham ind til sin herre. Værelset, hvori denne herre sad, var af middelstørrelse, vendte ud til husets have, og dets vinduer overskyggedes til dels af frugttræers løv. Det var mr. Pyncheons eget værelse og var møbleret i en elegant og kostbar stil, hovedsagelig fra Paris. Gulvet var dækket med et tæppe, så yndigt og rigt broderet, at det syntes at skinne som med levende blomster. I det ene hjørne stod en marmorkvinde, for hvem hendes egen skønhed var det eneste og tilstrækkelige klædebon. Nogle malerier – der så gamle ud og havde et blødt anstrøg bredt ud over al deres kunstneriske glans – hang på væggen. Nærved kaminen var et stort og meget smukt skab af ibenholt, indlagt med elfenben, et gammelt stykke møbel, som mr. Pyncheon havde købt i Venedig, og som han brugte som

skatkammer for medaljer, gamle mønter og hvad andre små og værdifulde kuriositeter han havde samlet sammen på sine rejser. På trods af al denne forskelligartede dekoration, viste værelset dog sin oprindelige skikkelse; dens lave loft, dens tværbjælker og dens kamin med de gammeldags hollandske sten, var symbolet på et sind, der var opfyldt med fremmede ideer og kunstfærdigt udarbejdet, men hverken større eller i sit egentlige jeg mere elegant end før.

Der var to genstande, som var temmelig dårlige på deres plads i dette smukt, møblerede værelse. Den ene var et stort kort eller en grundplan over et stykke land, der så ud, som om det var tegnet for mange år siden og nu var smudsig af røg, og her og der tilsmudset af fingre. Den anden var et portræt af en gammel, streng mand i puritansk dragt, simpelt malet, men med dristig effekt og et mærkeligt, stærkt karakterudtryk.

Ved et lille bord, foran en ild af engelske stenkul, sad mr. Pyncheon og nippede til sin kaffe, der var blevet hans en yndlingsdrik i Frankrig. Han var en midaldrende og virkelig smuk mand med en paryk bølgende ned over sine skuldre. Hans kjole var af blåt fløjl, med snore på kanterne og ved knaphullerne, og kaminilden gnistrede på hans brede vest, der var helt overbroderet med guld. Da Scipio trådte ind med tømmermanden, drejede mr. Pyncheon sig halvt om, men indtog igen sin tidligere stilling og tømte i ro og mag sin kaffe, uden straks at tage notits af gæsten, som han havde ladet tilkalde. Det var ikke fordi han havde nogen hårdhed eller upassende tilsidesættelse til hensigt – hvilket han med sikkerhed ville have rødmet over at have gjort sig skyldig i – men det faldt ham aldrig ind, at en person i Maules stilling

havde krav på hans høflighed, eller på nogen måde ville bryde sig om den.

Tømmermanden gik imidlertid lige hen til kaminen og vendte sig om, så han så mr. Pyncheon ind i ansigtet.

"De har sendt bud efter mig," sagde han. "Vær så artig at fortælle mig, hvad De vil, så jeg kan vende tilbage til mine forretninger."

"Åh, undskyld," sagde mr. Pyncheon ganske roligt. "Jeg havde ikke til hensigt at spilde Deres tid uden løn. Deres navn, antager jeg, er Maule, Thomas eller Matthew Maule – en søn eller sønnesøn af dette hus' bygmester?"

"Matthew Maule," svarede tømmermanden, "en søn af ham, der byggede huset – sønnesøn af jordens retmæssige ejer."

"Jeg kender den strid, som De sigter til," bemærkede mr. Pyncheon med uforstyrret sindsro. "Jeg ved godt, at min bedstefader var nødt til at søge rettens hjælp for at hævde sit krav på denne bygnings grund. Vi vil, hvis De tillader, ikke rippe op i striden på ny. Sagen blev afgjort den gang af kompetente autoriteter – retfærdigt, må man antage, og i alle tilfælde uigenkaldeligt. Dog sigter De besynderligt nok netop til et emne, som jeg ønsker at tale med Dem om. Og dette samme forhærdede nag – undskyld mig, jeg har ikke i sinde at fornærme Dem – denne pirrelighed, som De lige har vist, er ikke sagen aldeles uvedkommende."

"Hvis De kan finde noget for Deres øjemed, mr. Pyncheon," sagde tømmermanden, "i en mands naturlige harme over den uret, der er tilføjet hans blod, vær da så god!"

"Jeg tager Dem på ordet, Maule," sagde ejeren af de syv gavle med et smil, "og vil gå over til at anføre en måde, hvorpå Deres

arvelige nag, hvad enten det er retfærdigt eller ikke, kan have haft en indflydelse på mine affærer. De har sagtens hørt, at Pyncheon-familien lige siden min bedstefaders dage har forfulgt et uafgjort krav på en meget stor landstrækning i østen?"

"Tit," svarede Maule – og det fortælles, at et smil kom over hans ansigt – "meget tit – af min fader."

"Dette krav," fortsatte mr. Pyncheon, efter at have holdt inde et øjeblik, ligesom for at overveje, hvad tømmermandens smil kunne betyde, "syntes at være lige på nippet til en afgørelse og fuldstændig anerkendelse, dengang min bedstefader døde. Det var velbekendt for dem, der havde hans fortrolighed, at han hverken ventede vanskeligheder eller opsættelse. Oberst Pyncheon var, som jeg næppe behøver at sige, en praktisk mand, godt kendt med offentlige og private forretninger, og på ingen måde den mand, der ville nære ringe begrundede forhåbninger eller forsøge på at forfølge en upraktisk plan. Det er derfor tilladeligt at slutte, at han havde grunde, der ikke var kendt af hans arvinger, for hans tiltro til et heldigt udfald af sagen om dette østlige krav. Med et ord, jeg tror – og mine juridiske konsulenter er enige med mig i denne tro, der ydermere til en vis grad bliver bekræftet ved familiesagnene – at min bedstefader var i besiddelse af et eller andet væsentligt dokument for dette krav, som siden er forsvundet."

"Det er meget muligt," sagde Matthew Maule og igen – siger man – viste der sig et uhyggeligt smil på hans ansigt, "men hvad kan en fattig tømmermand have at bestille med Pyncheon-familiens store forretninger?"

"Måske intet," svarede mr. Pyncheon, "- muligvis meget."

Der fulgte nu derpå en mængde ord mellem Matthew Maule og ejeren af De syv Gavle om den sag, den sidste således havde bragt på bane. Det synes (skønt mr. Pyncheon nærede nogen betænkelighed ved at sigte til historier, der så så overvældende urimelige ud), at folketroen angav en vis hemmelighedsfuld forbindelse og afhængighed, der bestod mellem Maules familie og disse Pyncheonernes uhyre, urealiserede besiddelser. Det var et almindeligt rygte, at den gamle troldmand, skønt han var blevet hængt, var gået af med sejren i sin strid med oberst Pyncheon, for så vidt som han til bytte for et par acres havejord var kommet i besiddelse af den store, østlige fordring. En meget gammel kone, som for nylig var død, havde tit i sine fortællinger i kakkelovnskrogen brugt det metaforiske udtryk, at mange mile af Pyncheonernes land var blevet kastet i Maules grav, der kun bestod i et lavt hul mellem to stene tæt ved toppen af galgebakken. Og når juristerne søgte efter det savnede dokument, var det et ordsprog, at det aldrig ville findes – undtagen i troldmandens skelethånd. Så stor magt havde de snilde prokuratorer lagt på disse fabler, at de – men denne kendsgerning fandt mr. Pyncheon det ikke passende at underrette tømmermanden om – i hemmelighed havde ladet troldmandens grav undersøge. Der blev imidlertid intet fundet, bortset fra at skelettets højre hånd uforklarligt var borte.

Nu kunne disse folkerygter, hvad der ubestrideligt var af vigtighed, spores, om end noget tvivlsomt og ubestemt, ned til tilfældige ord og dunkle vink af den henrettede troldmands søn, faderen til den nærværende Matthew Maule. Og i denne henseende kunne mr. Pyncheon selv fremføre et vidnesbyrd. Skønt han dengang kun var et barn, erindrede han eller

indbildte sig at huske, at Matthews fader dagen før eller muligvis samme morgen, som obersten døde, havde haft noget arbejde at udføre i det værelse, hvor han og tømmermanden i dette øjeblik talte sammen. Visse papirer, tilhørende oberst Pyncheon, havde som hans sønnesøn nøje erindrede, været spredt ud på bordet.

Matthew Maule forstod nok den mistænkelige hentydning.

"Min fader," sagde han – men endnu havde han dette mørke smil, der gjorde hans ansigt til en gåde – "min fader var en ærligere mand end den blodige, gamle oberst. Han skulle have skjult et af disse papirer, mener De?"

"Jeg vil ikke diskutere med Dem," bemærkede den i udlandet opdragne mr. Pyncheon med stolt ro. "Det anstår mig heller at harmes over nogen uartighed, enten mod min bedstefader eller mod mig selv! Før en gentleman søger en samtale med en person af Deres rang og levevis, må han først betænke, om formålets nødvendighed opvejer midlernes behagelighed. I dette tilfælde gør den det."

Han fornyede derpå samtalen og gav tømmermanden store pengetilbud, hvis han ville give ham oplysninger, der kunne lede til opdagelsen af det tabte dokument og den efterfølgende opfyldelse af de østlige krav. I lang tid skal Matthew Maule ikke have lånt øre til disse forslag. Til sidst spurgte han imidlertid med en besynderlig latter, om mr. Pyncheon ville overlade ham den gamle troldmands grund sammen med Huset med de syv Gavle, der nu stod på grunden til gengæld for det så højligt nødvendige dokument.

Denne vilde ammestuehistorie, (som min fortælling, uden just at optage alle dens urimeligheder, i det væsentlige følger)

giver her en beretning om en meget sælsom opførsel af oberst Pyncheons portræt. Dette portræt, må man vide, blev antaget for så inderligt forbundet med husets skæbne og så magisk knyttet til dets vægge, at hele bygningen, i det øjeblik det blev taget bort, ville falde bragende sammen i en dynge støvende ruiner. Under hele den foregående samtale mellem mr. Pyncheon og tømmermanden havde portrættet rynket panden, knyttet næven og vist mange sådanne tegn på overordentlig uro, men uden at tiltrække sig nogen af de to samtalendes opmærksomhed. Og til sidst, ved Matthew Maules dristige påstand om en overdragelse af den syvgavlede bygning, blev det påstået, at spøgelsesportrættet tabte al tålmodighed og viste sig lige på nippet til at stige legemligt ud af sin ramme. Men sådanne utrolige tilfælde bør kun omtales i hemmelighed.

"Opgive dette hus?" udbrød mr. Pyncheon, aldeles forbavset over forslaget. "Gjorde jeg det, ville min bedstefader ikke hvile roligt i sin grav!"

"Det har han aldrig gjort, hvis ellers alle historier er sande," bemærkede tømmermanden koldblodigt. "Men det er en ting, der mere vedkommer hans sønnesøn end Matthew Maule. Jeg har ingen andre betingelser at foreslå."

Så umuligt som mr. Pyncheon i begyndelsen anså det for at gå ind på Maules vilkår, var han dog et øjeblik efter af den mening, at det i det mindste kunne gøres til genstand for diskussion. Han havde selv ingen personlig hengivenhed for huset eller nogen behagelige tanker knyttet til sit ophold i det som barn. Tværtimod syntes hans døde bedstefaders nærværelse endnu efter syv og tredive års forløb at gennemtrænge det, som den morgen, da den forskrækkede

dreng havde set ham med et så spøgelsesagtigt udseende sidde stiv i sin stol. Hans lange ophold i udlandet og hans fortrolighed med mange af Englands borge og stamsæder og Italiens marmorpaladser havde ladet ham se hånligt på Huset med de syv Gavle, både i henseende til pragt og hygge. Det var en bolig, som kun meget dårligt svarede til den levevis, som det var være mr. Pyncheon magtpåliggende at udfolde, når han havde realiseret sine territoriale rettigheder. Hans forvalter kunne måske bo i det, men aldrig den store landejendomsbesidder selv. Var han heldig, da var det hans hensigt at vende tilbage til England, eller rettere for at sige sandheden, han ville ikke have forladt dette mere åndsbeslægtede hjem, hvis ikke hans egen – så vel som hans afdøde kones – formue var begyndt at vise symptomer på udtømmelse. Når først de østlige fordringer var afgjort og stillet på en virkelig besiddelses faste basis, da ville mr. Pyncheons gods – målt efter mile, ikke efter acres – være et jarldømme værd og ville berettige ham til at ansøge om, eller sætte ham i stand til at købe denne ophøjede værdighed af den britiske monark. Lord Pyncheon – eller jarlen af Waldo! – hvordan kunne en sådan magnat forventes at indskrænke sine omgivelser til syv skifertækkede gavle.

Kort sagt, ved en videre betragtning af sagen, syntes tømmermandens betingelser så latterligt billige, at mr. Pyncheon næppe kunne bare sig for at le ham lige i øjnene. Han skammede sig efter de foregående betragtninger ved at foreslå nogen nedsættelse i så moderat en betaling for den uhyre tjeneste, der skulle ydes.

"Jeg samtykker i Deres forslag, Maule," udbrød han. "Sæt mig i besiddelse af det dokument, som giver mig mine rettigheder, og Huset med de syv Gavle er Deres!"

Efter nogle beretninger blev en formelig kontrakt sat op angående aftalen af en prokurator, som blev undertegnet og forseglet i vidners nærværelse. Andre siger, at Matthew Maule lod sig nøje med en privat tilståelse, hvorved mr. Pyncheon satte sin ære i pant på opfyldelsen af de aftalte betingelser. Gentlemanen forlangte derpå vin, som han og tømmermanden drak sammen til bekræftelse på deres handel. Under hele den foregående diskussion og de efterfølgende formaliteter, synes den gamle puritaners portræt at være fortsat med dets misbilligende fagter, men uden virkning, undtagen at, da mr. Pyncheon satte det tømte glas fra sig, syntes han, at han så sin bedstefader rynke panden.

"Denne sherry er for stærk for mig. Den har allerede angrebet min hjerne," bemærkede han efter et noget forvirret blik på maleriet. "Når jeg vender tilbage til Europa, vil jeg indskrænke mig til Italiens og Frankrigs lettere vine, af hvilke de bedste ikke tåler at blive ført over havet."

"Mylord Pyncheon kan drikke, hvad vin han vil og hvor han lyster," svarede tømmermanden, som om han havde været medvider i mr. Pyncheons ærgerrige planer. "Men først må jeg, sir, hvis De ønsker efterretning om dette tabte dokument, udvise mig den gunst at tale et par ord med Deres smukke datter Alice."

"De er gal, Maule!" udbrød mr. Pyncheon stolt og nu var der endelig vrede blandet med hans stolthed. "Hvad kan min datter have at bestille med en forretning som denne?"

Ved denne nye fordring af tømmermanden var ejeren af de syv gavle endnu mere lynslået end ved det kolde forslag om at overdrage ham huset. Der var i det mindste en bestemt bevæggrund for den første fordring; der syntes slet ingen at være for den sidste. Ikke des mindre fordrede Matthew Maule hårdnakket, at den unge dame skulle tilkaldes, og lod endog hendes fader forstå på en hemmelighedsfuld måde – som gjorde sagen betydeligt mørkere, af udseende end før – at den eneste udsigt til at erhverve den attråede kundskab var igennem en ren og jomfruelig forstands krystalklare medium sådan som den smukke Alices. For ikke at bebyrde vor historie med mr. Pyncheons skrupler, dels udsprunget af samvittighed, dels af stolthed og faderlig kærlighed, vil vi kort berette, at han til sidst lod sin datter tilkalde. Han vidste nok, at hun var på sit værelse og ikke beskæftiget med noget, som ikke let kunne lægges til side, for ligesom ved en hændelse havde både hendes fader og tømmermanden, lige siden Alices navn var blevet nævnt, hørt hendes klavers sørgelige og blide musik og hendes stemmes luftigere melankoli.

Alice Pyncheon blev altså tilkaldt og kom. Et portræt af denne unge dame, malet af en venetiansk kunstner og efterladt af hendes fader i England, siges at være faldet i hænderne på den nuværende hertug af Devonshire, og nu at opbevares i Chatswoot, ikke på grund af nogen forbindelse med originalen, men formedelst dets værd som maleri og ansigtets høje skønhed. Hvis der nogensinde har været en født adelsdame, adskilt fra verdens simple masse ved en vis fornem og kold stadselighed, var det denne Alice Pyncheon. Dog var der hos hende også noget kvindeligt, en vis finhed, eller i det mindste

finere egenskaber. På baggrund af denne forsonende egenskab, ville en mand af ædel natur have tilgivet hendes stolthed og næsten have været tilfreds med at lægge sig ned på hendes vej og lade Alice sætte sin spæde fod på sit hjerte. Alt, hvad han ville have fordret, var den simple anerkendelse af, at han var et menneske og en medskabning, dannet af de samme stoffer som hun.

Da Alice kom ind i stuen, faldt hendes øjne på tømmermanden, der stod nær ved dets midte, klædt i grøn, ulden jakke, et par vide benklæder, åbne ved knæene og med en lang lomme til sin tommestok, af hvilken enden stak frem. Det var et lige så passende tegn på håndværkerens stilling, som mr. Pyncheons kårde på denne adelsmands aristokratiske fordringer. Et glimt af kunstnerisk bifald fo'r over Alice Pyncheons ansigt. Hun var slået af beundring – som hun ikke forsøgte at skjule – over den mærkelige ynde, styrke og energi i Maules figur. Men dette beundrende blik (som de fleste andre mænd måske ville have bevaret hele deres liv igennem som behageligt minde) tilgav tømmermanden aldrig. Det må have været Djævelen selv, som gjorde Maule så skarp i sin opfattelse.

"Ser pigen på mig, som om jeg var et vildt dyr?" tænkte han harmfuld. "Hun skal erfare, om jeg har en menneskelig ånd, og så meget værre for hende, hvis den viser sig stærkere end hendes!"

"De har ladet mig kalde, fader," sagde Alice med sin blide, harpelignende stemme. "Men hvis De har forretninger med denne unge mand, så lad mig gå igen. De ved, jeg ikke holder af dette værelse, på trods af dette maleri af Claude, hvormed De søger at bringe lyse erindringer tilbage."

"Bliv et øjeblik, min unge dame, hvis De behager," sagde Matthew Maule. "Min forretning med Deres fader er forbi, med Dem skal den nu begynde."

Alice så forbavset og spørgende på sin fader.

"Å, Alice," sagde mr. Pyncheon noget forvirret. "Denne unge mand – hans navn er Matthew Maule – erklærer sig, så vidt jeg kan forstå ham, i stand til ved din hjælp, at opdage et vist papir eller pergament, der er gået tabt længe før din fødsel. Vigtigheden af omtalte dokument gør det tilrådeligt ikke at forsømme noget som helst muligt, end ikke et usandsynligt, middel til at generhverve det. Du vil derfor gøre mig en tjeneste, min kære Alice, ved at besvare denne persons spørgsmål og opfylde hans rimelige begæringer, for så vidt de synes at have ovennævnte genstand for øje. Da jeg bliver i værelset, behøver du ikke at frygte nogen simpel eller usømmelig adfærd af den unge mand, og ved det ringeste ønske fra dig vil udforskningen, eller hvad vi vil kalde det, naturligvis øjeblikkelig blive afbrudt."

"Mistress Alice Pyncheon," bemærkede Matthew Maule med den dybeste ærbødighed, men dog med en halvt skjult sarkasme i blik og tone, "vil uden tvivl føle sig ganske sikker i sin faders nærværelse og under hans tilstrækkelige beskyttelse."

"Jeg vil aldrig nære nogen frygt, når min fader er til stede," sagde Alice med kvindelig værdighed. "Jeg indser heller ikke, at en dame, når hun har tillid til sig selv, under nogen omstændigheder behøver at frygte for noget som helst."

Stakkels Alice! Hvilken ulykkelig drift bragte hende til sådan straks at stille sig på et trodsigt standpunkt mod en kraft, som hun ikke kunne vurdere?

"Vær da så artig, mistress Alice," sagde Matthew Maule og rakte hende en stol, med temmelig stor ynde af en håndværksmand at være, "ar sætte Dem ned på denne og vise mig den artighed – skønt det rigtignok langt overgår en stakkels tømmermands fortjeneste – at fæste Deres øjne på mine."

Alice gjorde som han forlangte. Hun var meget stolt. Ved at tilsidesætte alle rangfordele, mente denne smukke pige at være sig en magt bevidst – forbundet med skønhed, høj, ubesmittet renhed og kvindelighedens skærmende kraft – som kunne gøre hendes sfære uigennemtrængelig, hvis den ikke blev forrådt af forræderi indefra. Hun vidste måske af instinkt, at en eller anden ond magt nu stræbte efter at overskride hendes skranker, og hun ville ikke afslå kampen. Alice satte således kvindelig magt mod mandlig magt. Et parti, der ikke ofte er lige for kvindens vedkommende.

Hendes fader havde imidlertid vendt sig bort og syntes sunket hen i betragtninger over et landskab af Claude, hvor en skyggefuld allé strakte sig så langt ind i en gammel skov, at det ikke ville have været noget under, om hans fantasi havde fortabt sig i maleriets forvirrende dybder. Men sandt at sige, var maleriet ikke mere for ham i dette øjeblik, end den nøgne væg, på hvilken det hang. Hans sind ængstedes af de mange og sælsomme sagn, han havde hørt, der tilskrev disse Maules hemmelighedsfulde, om ikke overnaturlige gaver, såvel den her nærværende sønnesøn, som hans to umiddelbare forfædre. Mr. Pyncheons lange ophold i udlandet og samkvem med forstandige og elegante mænd – hofmænd, verdensbørn og fritænkere – havde gjort meget til at tilintetgøre den mørke,

puritanske overtro, som ingen mand af nyengelsk fødsel i denne tidlige periode helt kunne undgå. Men på den anden side, havde ikke en hel kommune troet, at Maules bedstefader var en troldmand? Var brøden ikke blevet bevist? Var troldmanden ikke død for den? Havde han ikke testamenteret en arv af had mod Pyncheonerne til denne eneste sønnesøn, der, som det syntes, nu var i begreb med at udøve en fin indflydelse over datteren af sin fjendes hus? Kunne ikke denne indflydelse være den samme, der kaldtes trolddom?

Idet han drejede sig halvt om, opfattede han et glimt af Maules ansigt i spejlet. Nogle skridt fra Alice, med armene løftet op i luften, gjorde tømmermanden en gestus, som om han lagde en langsom, tung og usynlig vægt på pigen.

"Holdt, Maule!" udbrød mr. Pyncheon, idet han trådte frem. "Jeg forbyder Dem at gå videre."

"Jeg beder Dem, kære fader, afbryd ikke denne unge mand," sagde Alice, uden at forandre sin stilling. "Hans anstrengelser vil vise sig ganske uskadelige, forsikrer jeg Dem."

Atter vendte mr. Pyncheon sine øjne imod Claudes maleri. Det var da hans datters vilje, modsat hans egen, at eksperimentet skulle prøves til ende. For fremtiden samtykkede han altså kun – tvang ikke. Og var det ikke for hendes skyld langt mere end for hans egen, at han ønskede dets heldige udfald? Var dette tabte dokument først kommet til veje, da kunne Alice Pyncheon, med den rige medgift, han da kunne give hende, ægte en engelsk hertug eller en tysk fyrste i stedet for en eller anden nyengelsk gejstlig eller advokat. Ved denne tanke samtykkede den ærgerrige fader næsten i sit hjerte deri, at Maule, hvis Djævelens magt var nødvendig til at opnå dette

store formål, kunne påkalde ham. Alices egen renhed ville være hendes skytsengel.

Med sit sind opfyldt af indbildt storhed, hørte mr. Pyncheon et halvhøjt udråb fra sin datter. Det var meget spagt og dæmpet, så ubestemt, at der kun syntes at fremgå en halv vilje af ordene og en alt for dunkel hensigt for at blive forstået. Dog var det et råb om hjælp! – hans samvittighed tvivlede aldrig om det, og skønt det var lidt mere end en hvisken for hans øre, var det et uhyggeligt skrig og gav længe ekko som sådant i egnen om hans hjerte! Men denne gang vendte faderen sig ikke.

Efter en ny pause talte Maule.

"Se Deres datter," sagde han.

Mr. Pyncheon kom hurtigt til. Tømmermanden stod oprejst foran Alices stol og pegede med sin finger på pigen med et udtryk af triumferende magt, hvis grænser ikke kunne bestemmes, da dens omfang strakte sig dunkelt henimod det usete og ubestemte. Alice stod i en dyb hvilestilling, med de lange, brune øjenhår sænket over hendes øjne.

"Der er hun!" sagde tømmermanden. "Tal til hende!"

"Alice, min datter!" udbrød mr. Pyncheon. "Min egen Alice."

Hun rørte sig ikke.

"Højere!" sagde Maule smilende.

"Alice! Vågn op!" råbte faderen. "Det ængster mig at se dig sådan. Vågn op!"

Han talte højt, med rædsel i sin stemme, og tæt ved dette fine øre, der altid havde været så følsomt for enhver disharmoni. Men lyden nåede hende åbenbart ikke. Det er ubeskriveligt, hvilken følelse af fjern, dunkel, uopnåelig afstand mellem ham

og Alice, der greb faderen ved denne umulighed af at nå hende med sin stemme.

"De gør bedst i at røre ved hende!" sagde Matthew Maule. "Rusk i pigen, og det ikke med lempe! Mine hænder er hærdet ved for meget brug af økse, sav og høvl – ellers ville jeg hjælpe Dem!"

Mr. Pyncheon tog hendes hånd og trykkede den med stærk bevægelse. Han kyssede hende med en sådan hjerteangst i kysset, at han troede, hun nødvendigvis måtte føle det. I et anfald af vrede over hendes følsomhed, rystede han derpå hendes jomfruelige skikkelse med en voldsomhed, så det i næste øjeblik forfærdede ham at mindes det. Han trak sine omslyngende arme tilbage og Alice – hvis skikkelse, skønt bøjelig, havde været aldeles passiv, faldt tilbage i den samme stilling som før disse forsøg på at vække hende. Efter at Maule havde forandret sin stilling, vendte hendes ansigt sig imod ham, langsomt, men med hvad der syntes at være en dragning af hendes søvn til hans styring.

Det var da et sælsomt syn at se, hvordan denne mand, denne støtte for de vedtagne normer, rystede pudderet af sin paryk; hvordan den tilbageholdne og statelige adelsmand glemte sin færdighed; hvordan den guldbroderet vest flagrede og glinsede i kaminskæret på grund af den krampagtige harme, skræk og sorg i menneskehjertet, der slog under den.

"Nidding!" råbte mr. Pyncheon og rystede sin knyttede næve mod Maule. "Du og Satan har berøvet mig min datter! Giv hende tilbage, du afkom af den gamle troldmand, eller du skal klatre op ad galgebakken i din bedstefaders spor!"

"Så sagte, mr. Pyncheon!" sagde tømmermanden med hånlig ro. "Så sagte, Deres Velbårenhed, ellers spolerer De disse rige kniplingsmanchetter ved Deres håndled. Er det min skyld, hvis De har solgt Deres datter, blot for at få et ark gult pergament i Deres hånd? Der sidder mistress Alice i en rolig søvn. Lad nu Matthew Maule prøve, om hun er så stolt, som tømmermanden fandt hende for lidt siden."

Han talte, og Alice svarede med en blid, underdanig, indre underkastelse og bøjede sin skikkelse hen imod ham, ligesom flammen af en brand, når den viser et svagt lufttræk. Han vinkede med sin hånd og hun rejste sig fra stolen – blindt, men uden vaklen, ligesom stræbende henimod hendes sikre og uundgåelige centrum, nærmede den stolte Alice sig ham. Han vinkede hende tilbage og trædende tilbage, sank Alice igen ned i sin stol.

"Hun er min!" sagde Matthew Maule. "Min ved den stærkeste mands ret!"

Sagnet giver derpå en lang, plump og til tider rædselsfuld beretning om tømmermandens besværgelser (hvis de kan kaldes sådan), for at opdage det tabte dokument. Det synes at have været hans hensigt, at forandre Alices sind til en slags teleskopisk medium, hvorigennem mr. Pyncheon og han selv kunne få et lille blik ind i åndeverdenen. Han gik derpå over til at føre en slags samtale på afstand med de hedengangne personer, i hvis varetægt den så højt skattede hemmelighed var blevet båret hinsides jorden. I sin henrykkelsestilstand beskrev Alice tre personer som nærværende for hendes åndelige opfattelse. Den ene var en gammel, værdig, barsk udseende herre, klædt som til en højtidelig fest i en kostbar dragt, men

med en stor blodplet på hans rigt forarbejdede pibekrave. Den anden, en aldrende, simpelt klædt mand, med et mørkt ondskabsfuldt ansigt og en sønderrevet strikke om sin hals. Den tredje, en ikke så gammel person som de første to, dog over middel alder, iført en simpel, ulden jakke og skindbenklæder og med en tommestok stikkende frem af sin sidelomme. Disse tre drømmepersoner besad en gensidig kundskab om det tabte dokument. Den ene af dem – det var ham med blodpletten på pibekraven – syntes, hvis ikke hans fagter blev misforstået, at have pergamentet i sin umiddelbare magt, men blev forhindret af sine to medvidere i hemmeligheden fra at skille sig af med byrden. Til sidst, da han viste en umiddelbar lyst til at udråbe hemmeligheden højt nok til at det kunne høres i de dødeliges sfære, kæmpede hans ledsagere med ham og trykkede deres hænder over hans mund. Og derved – hvad enten han nu blev kvalt af det, eller hemmeligheden selv havde et karmoisinrødt anstrøg – fremkom en ny blodstrøm på hans pibekrave. Derpå spottede de to simpelt klædte personer den ydmygede herre og pegede fingre ad pletten.

I dette øjeblik vendte Maule sig til mr. Pyncheon. "Det vil aldrig blive tilstedt," sagde han. "Bevogtningen af denne hemmelighed, der vil berige hans arvinger så meget, udgør en del af Deres bedstefaders straf. Han må holde den skjult, indtil den ikke længere er af noget værd. Og behold De Huset med de syv Gavle. Det er for dyrekøbt en arv og for tung af den forbandelse, der hviler på det til endnu en gang at blive berøvet oberstens æt!"

Mr. Pyncheon forsøgt at tale, men kunne på grund af frygt og lidenskab kun fremkomme med en rallende mumlen i sit svælg.

Tømmermanden smilede.

"Ah, velbårne sir! – De har altså gamle Maules blod at drikke!" sagde han spottende.

"Djævel i menneskeskikkelse! Hvorfor har du herredømme over mit barn?" udbrød mr. Pyncheon, da hans kvalte tale banede sig vej. "Giv mig min datter tilbage. Gå så din vej, og gid vi aldrig mere må mødes!"

"Deres datter!" sagde Matthew Maule. "Hun er min! Ikke des mindre vil jeg, for ikke at være for hård mod den smukke mistress Alice, overlade hende i Deres værge, men jeg indestår Dem ikke for, at hun aldrig vil få lejlighed til at mindes Maule, tømmermanden."

Han vinkede opad med hænderne og efter et par gentagelser af lignende fagter, vågnede den smukke Alice Pyncheon af sin sælsomme fortryllede tilstand. Hun vågnede uden ringeste erindring om, hvad hun havde set i sine drømmesyner. Men ligesom en, der har tabt sig i en øjeblikkelig drømmetilstand og vender tilbage til bevidstheden om det virkelige liv på næsten lige så kort tid, som den synkende flamme på skorstenen behøver for igen at blusse op. Da hun genkendte Matthew Maule, påtog hun sig en noget kold og værdig mine, så meget mere som der på tømmermandens ansigt var et vist ejendommeligt smil, der krænkede den smukke Alices medfødte stolthed. Sådan endte for denne gang undersøgelsen efter det tabte kravbrev på Pyncheonernes territorium i østpå. Heller ikke er det senere – skønt forsøget tit er blevet fornyet – faldet i nogen Pyncheons lod at kaste sit blik på dette dokument.

Men ak, hvordan gik det den smukke, den elegante, men alt for stolte Alice? En magt, som hun slet ikke drømte om, havde grebet hendes jomfruelige sjæl. En vilje, der var hendes egen meget ulig, tvang hende til at udføre dens fantastiske bud. Hendes fader havde, som det viste sig, gjort sit stakkels barn til martyr for sin utæmmelige attrå efter at måle sit land efter mile, i stedet for efter acre. Og derfor, så længe Alice levede, var hun Maules slave, sukkende under en tusind gange mere ydmygende trældom end den, der binder sin lænke om legemet. Siddende ved sin beskedne arne, behøvede Maule kun at vinke med hånden, og hvor som helst den stolte dame var – hvad enten hun var på sit værelse eller underholdt sin faders stadselige gæster eller holdt sin andagt i kirken – hvilket hendes opholdssted eller hendes beskæftigelse end var, løsrev hendes ånd sig fra hendes eget herredømme og bøjede sig for Maule. "Alice, le!" sagde tømmermanden ved sin arne, eller tænkte det måske blot, uden at mæle et ord. Og om det så var i bedestunden eller ved en begravelse måtte Alice briste i en vild latter. "Alice, vær bedrøvet!" – og øjeblikkelig trillede hendes tårer og kvalte alle hendes omgivendes munterhed, ligesom en pludselig regn på en glædesild. "Alice, dans!" – og danse gjorde hun, ikke på sådan hofmaner, som hun havde lært i udlandet, men en høj springdans eller en støjende rigaudon, der bruges af lystige bondepiger ved et landsbygilde. Det syntes ikke at være Maules hensigt at ødelægge Alice eller at hjemsøge hende med nogen kæmpemæssig ulykke, der ville have givet hendes sorger en tragisk ynde, men at overvælde hende med en uædel hån. Sådan var al livets værdighed tabt. Hun følte sig dybt fornedret og længtes efter at bytte natur med en orm!

En aften ved et bryllupsgilde – men ikke hendes eget, for sådan berøvet selvbeherskelse som hun var, ville hun have anset det for en synd at gifte sig – blev stakkels Alice kaldet af sin usete despot og tvunget til – i sin lette hvide kjole og sine silkesko – at ile langs ned af gaden til en arbejders simple bolig. Der var latter og skæmt derinde, for Matthew Maule skulle den aften ægte en arbejders datter og havde tilkaldt den stakkels Alice Pyncheon til at opvarte sin brud. Og det gjorde hun; og da de to var et, vågnede Alice af sin fortryllede søvn. Dog, ikke længere stolt – ydmygt og med et sørgmodigt smil – kyssede hun Maules kone og gik sin vej. Det var en barsk aften. Sydøsten vinden jog sneen og regnen ind på hendes tyndt dækkede barm. Hendes silkesko blev helt gennemvåde, da hun vandrede hen ad det sjaskede fortov. Den næste dag havde hun en forkølelse, snart en slem hoste, derefter en hektisk kind, en sygelig skikkelse, der sad ved klaveret og fyldte huset med musik! Musik, i hvilken en klang af det himmelske kor gav ekko! O glæde! for Alice havde lidt sin sidste ydmygelse! O, større fryd! for Alice angrede sin eneste jordiske synd og var ikke mere stolt!

Pyncheonerne holdt en stor begravelse for Alice. Frænder og venner var med der og hele byens noblesse oven i købet. Men sidst i optoget kom Matthew Maule, med sammenpressende tænder, som om han ville have bidt sit eget hjerte itu – den mørkeste og ulykkeligste mand, der nogen sinde er gået bag et lig! Han havde haft i sinde at ydmyge Alice – ikke at dræbe hende, men han havde taget en kvindes fine sjæl i sin hårde hånd for at lege med den – og hun var død!

14. Phoebes farvel

Holgrave, der læste sin fortælling med den kraft og betagelse, der var naturlig for en ung forfatter, havde spillet de roller, der således kunne udvikles og tydeliggøres. Han bemærkede nu, at en vis mærkelig døsighed helt ulig den, hvormed læseren muligvis selv føler sig tynget af, havde bredt sig over hans tilhørerindes sanser. Det var utvivlsomt virkningen af de mystiske gestikulationer, hvormed han havde forsøgt at fremstille så levende den mesmeriserende tømmermands figur for Phoebes opfattelsesevne. Med øjenlågene sænket over hendes øjne – nu løftet et øjeblik og så igen nedslået som med blyvægt, bøjede hun sig ubetydeligt hen imod ham og syntes næsten at rette sit åndedræt efter hans. Holgrave betragtede hende, idet han rullede sit manuskript sammen, og erkendte en begyndende fase af denne forunderlige psykologiske tilstand, hvilken han, som han selv havde fortalt Phoebe, besad mere end almindelig evne til at frembringe. Hun begyndte at blive indhyllet af et slør, i hvilket hun kun kunne se ham og kun kunne leve i hans tanker og bevægelser. Hans blik blev, da han fæstede det på den unge pige, uvilkårligt mere koncentreret. I hans stilling var der en bevidsthed om magt, som begavede hans næppe modne skikkelse med en værdighed, som ikke tilhørte den i fysisk henseende. Det var åbenbart, at han kun med et vink med hånden og en tilsvarende anstrengelse af sin vilje kunne fuldende sit herredømme over Phoebes frie og jomfruelige ånd. Han kunne vinde en indflydelse over dette gode, rene og ligefremme barn, lige så farlig og måske lige så

skæbnesvanger som den, tømmermanden i hans fortælling havde vundet og udøvet over den ulykkelige Alice.

For en natur som Holgraves, på engang spekulativ og virksom, er ingen fristelse så stor som lejligheden til at erhverve et herredømme over den menneskelige ånd, og ingen idé er mere lokkende for en ung mand, end at blive voldgiftsmand for en ung piges skæbne. Lad os derfor – hvilke mangler han end led af i henseende til karakter og opdragelse, og trods hans foragt for trosbekendelser og institutioner – indrømme daguerreotypisten den sjældne og høje egenskab, ærbødighed for en andens individualitet. Lad os også indrømme ham redelighed, som for fremtiden altid er til at stole på, siden han afholdt sig fra at tilknytte det ene led, der kunne have gjort hans tryllekraft over Phoebe uopløselig.

Han gjorde en ubetydelig gestus opad med sin hånd.

"De ydmyger mig virkelig, min kære miss Phoebe!" udbrød han og smilede halvt sarkastisk til hende. "Min stakkels historie kan aldrig bruges af *Godey* eller *Graham*, det er klart! De falder i søvn ved det, jeg håbede, aviskritikerne ville erklære for en højst glimrende, mægtig, fantasirig, patetisk og original slutning. Nå, manuskriptet må tjene til at tænde lamper ved, hvis det, når det er sådan gennemtrængt af min kedsommelighed, længere er i stand til at afgive nogen flamme."

"Jeg faldet i søvn! Hvor kan De sige det?" svarede Phoebe, så uvidende om den krise, som hun havde gennemgået, som et barn om den afgrund, til hvis rand det er trillet. "Nej, nej, jeg mener, at jeg har været meget opmærksom; og skønt jeg ikke mindes begivenhederne tydeligt, har jeg dog et indtryk af en

uhyre elendighed – så fortællingen vil uden tvivl vise sig meget tiltrækkende."

Solen var da gået ned og farvede skyerne hen imod zenith med dette lyse farveskær, som først ses der nogen tid efter solnedgang, når horisonten helt har tabt sin rigere glans. Månen, som længe havde bevæget sig opad og uden påtrængenhed havde ladet sin skive flyde hen i azuret – ligesom en ærgerrig demagog, der skjuler sine hensigter ved at antage den fremherskende folkestemnings farve – begyndte nu at skinne lys og fuld midt på dens bane. Disse sølvstråler var allerede mægtige nok til at forandre det svindende dagslys karakter. De formildede og forskønnede skuet af det gamle hus, skønt skyggerne faldt dybere ind i krogene ved dets mange gavle og lå rugende under den fremspringende etage og inden for den halvt åbne dør. Hvert øjeblik blev haven mere malerisk, imellem frugttræerne, buskene og blomsterne hvilede mørket. De deri værende hverdagsgenstande – som ved middagstid syntes at måtte have behøvet et århundrede af smudsigt liv til at opdynges – var nu indhyllet af en romantisk ynde. Hundrede hemmelighedsfulde år hviskede mellem løvet, når den lette søbrise fandt vej derhen og bevægede det. Gennem løvværket, som dannede taget på det lille lysthus, blinkede månelyset og faldt snehvidt på det mørke gulv, bordet og den runde bænk, med idelig vekslende leg, eftersom åbningerne mellem kvistene lukkede det ind eller udelukkede det.

Så herligt kold var atmosfæren efter den feberhede dag, at sommeraftenen kunne være en dugstænk og et flydende månelys, udstrømmende af en sølvvase med kølende kraft. Hist og her faldt et par dråber af denne friskhed på et menneskeligt

hjerte og gav det ungdom igen og sympati med naturens evige ungdom. Kunstneren var en af dem, på hvem den oplivende indflydelse faldt. Den lod ham føle, hvad han sjældent næppe vidste, efter han så tidligt var blevet stødt ind i kampen mellem menneske og menneske – hvor ungdommelig han endnu var.

"Det forekommer mig," bemærkede han, "at jeg aldrig har set en så smuk aften og aldrig har følt noget så lig lykken som i dette øjeblik. Hvad er det dog i grunden ikke for en god verden vi lever i! Hvor den er god og smuk! Og hvor den er ung, uden noget virkeligt råddent og forældet. Dette gamle hus for eksempel, der ind imellem ligefrem har besværet mit åndedræt med dets lugt af smuldrende tømmer og denne have, hvor det sorte muld altid klæber til min spade, som om jeg var en graver, der gravede på en kirkegård! Kunne jeg bevare den følelse, som nu behersker mig, ville haven hver dag være jomfruelig jordbund med jordens første friskhed i sine bønners og græskars gule glans, og huset! – det ville være som et bur i Eden, blomstrende med de tidligste roser, som Gud har skabt. Måneskin, og den følelse i menneskets hjerte, som svarer dertil, er den største fornyer og reformator. Og al anden reform og fornyelse, antager jeg, vil ikke vise sig bedre end måneskin!"

"Jeg har været lykkeligere end jeg er nu, i det mindst meget muntrere," sagde Phoebe tankefuld. "Dog føler jeg den store ynde i dette lysende måneskin, og jeg holder meget af at se på, hvordan dagen, træt som den er, tøver med at gå bort og hader, så snart at kaldes i går. Jeg har aldrig før brudt mig meget om måneskin. Gud ved, hvad der er ved det i aften, der er så smukt?"

"Har De aldrig følt det før?" spurgte kunstneren og betragtede pigen alvorligt gennem det dæmrende lys.

"Aldrig," svarede Phoebe, "og livet synes mig ikke at være det samme, nu da jeg har følt dette. Det ser ud, som om jeg hidtil har betragtet alt ved dagslyset eller ved det rødlige skær af en lystigt blussende ild, der glimter og danser gennem en stue. – Ak Gud, ja," tilføjede hun med en halvt melankolsk latter. "Jeg vil aldrig blive så lystig som før jeg lærte kusine Hepzibah og stakkels fætter Clifford at kende. Jeg er blevet en del ældre i denne korte tid. Ældre, og jeg håber visere, og – ikke just mere bedrøvet – men dog ikke halvt så let i sind. Jeg har givet Dem mit solskin og har været glad ved at give Dem det, men naturligvis kan jeg ikke både give og beholde det. Ikke des mindre er det Dem vel undt!"

"De har intet mistet, Phoebe, som var værd at beholde, eller som det var muligt at beholde," sagde Holgrave efter en pause. "Vor første ungdom er ikke af nogen værdi, for vi er os den ikke bevidste, før den er borte. Men en gang imellem – altid, antager jeg, når man ikke er overvældende uheldig – kommer der en følelse af en ny ungdom, som udstrømmer af hjertets glæde over at være forelsket; eller måske kroner den også en anden stor fest i livet, hvis nogen sådan findes. Denne beklagelse af en selv (sådan som De nu gør), over at ungdommens første sorgløse, overfladiske glæde er forsvundet, og denne dybe lykke over genvundet ungdom – så meget dybere og rigere end den, vi har tabt – er væsentlige for sjælens udvikling. I nogle tilfælde kommer de to tilstande næsten samtidig og sammenblander bedrøvelsen og henrykkelsen til én hemmelighedsfuld bevægelse."

"Jeg tror næppe, jeg forstår Dem," sagde Phoebe.

"Det er intet under," svarede Holgrave smilende, "for jeg har fortalt Dem en hemmelighed, som jeg næppe selv kendte, før jeg greb mig i at omtale den. Husk imidlertid på den, og når sandheden bliver Dem klar, så tænk på denne måneskinsscene!"

"Det er nu helt månelyst, når udtages en lille karmoisinrød stribe fra vesten mellem disse bygninger," bemærkede Phoebe. "Jeg må ind nu. Kusine Hepzibah er ikke stærk i regning og vil få hovedpine ved opgørelsen af dagens regnskab, hvis jeg ikke hjælper hende."

Men Holgrave holdt hende lidt længere tilbage.

"Miss Hepzibah siger mig," bemærkede han, "at De om et par dage vender tilbage på landet."

"Å, men kun for en kort tid," svarede Phoebe, "for jeg betragter dette som mit nuværende hjem. Jeg tager bort for at træffe nogle få foranstaltninger og tage en ordentlig afsked med min moder og mine venner. Det er behageligt at leve, hvor man er meget ønsket og meget nyttig. Og jeg tror, jeg kan have den tilfredsstillelse at føle mig således her."

"Det kan De, og det mere end De bilder Dem ind," sagde kunstneren. "Al den sundhed, hygge og naturlige liv, der findes i huset, er legemliggjort i Deres person. Disse velsignelser kom med Dem og vil forsvinde, hvis De forlader dørtærsklen. Miss Hepzibah har, ved at afsondre sig fra samfundet, mistet alt sandt samkvem med det og er i virkeligheden død, endskønt hun galvaniserer sig til et skin af liv og står bag disken, og plager verden med en bedrøvelig missen med øjnene. Deres stakkels fætter Clifford er en anden død og længe begravet person, på hvem guvernøren og rådet har gjort et nekromantisk

mirakel. Det skulle ikke undre mig, om han smuldrede hen en morgen, efter at De er taget bort, og ikke efterlod andet end en støvdunke. Miss Hepzibah vil i al fald miste den smule bøjelighed, hun har. De eksisterer begge ved Dem."

"Det skulle gøre mig meget ondt at tænke det," svarede Phoebe alvorligt. "Men det er sandt, at mine ringe evner netop var, hvad de behøvede, og jeg føler en virkelig interesse for deres vel – en slags forunderlig, moderlig følelse – som jeg ville ønske, at De ikke vil le ad. Og lad mig sige Dem oprigtigt, mr. Holgrave, jeg ved ikke helt, om De ønsker dem godt eller ondt."

"Uden tvivl," sagde daguerreotypisten, "føler jeg interesse for denne forældede og forarmede gamle pebermø og denne fornedrede og hjerteknuste gentleman – dette misfoster af en elsker af det skønne. En velvillig interesse, hjælpeløse gamle børn som de er! Men De har ingen ide om, hvilken forskellig slags hjerte mit er i sammenligning med Deres. Det er ikke min hensigt, hvad disse to personer angår, enten at hjælpe eller at hindre, men at betragte, at analysere, at forklare tingene for mig selv, og at forstå det drama, som i næsten to hundrede år har slæbt sig over den jordbund, hvorpå De og jeg nu træder. Hvis det forundes mig at være vidne til slutningen, tvivler jeg ikke om, at jeg vil få en moralsk tilfredsstillelse deraf, hvordan sagerne så end går. Jeg nærer den overbevisning, at enden nærmer sig. Men skønt forsynet har sendt Dem hid for at hjælpe, og kun sender mig som en privilegeret og forstandig tilskuer, forpligter jeg mig dog til at yde disse ulykkelige væsner, hvad hjælp jeg formår."

"Jeg ville ønske, at De ville tale tydeligere," udbrød Phoebe forvirret og misfornøjet. "Og frem for alt, at De ville føle mere

som en kristen og et menneskeligt væsen. Hvordan er det muligt at se folk i nød, uden at ønske mere end noget andet, at hjælpe og trøste dem. De taler som om dette hus var et teater, og De synes at betragte Hepzibahs og Cliffords, som også deres forfædres ulykke som en tragedie, sådan som jeg har set dem opført i forstuen på en landsbygæstgivergård, kun at nærværende skuespil synes at opføres til Deres morskab alene. Det synes jeg ikke om! Stykket koster de medspillende for meget og tilskuerne er for koldhjertede."

"De er streng," sagde Holgrave, som nødtes til at anerkende en vis sandhed i denne skildring af hans egen sindsstemning.

"Og hvad kan De," fortsatte Phoebe, "mene med Deres overbevisning, som De taler om, at enden nærmer sig? Ved De noget om, at nogen ny sorg hænger over mine stakkels slægtninge? Fortæl mig det da straks, og jeg vil ikke forlade dem!"

"Tilgiv mig, Phoebe," sagde daguerreotypisten, idet han rakte sin hånd frem, som pigen følte sig draget til at lægge sin i. "Jeg er noget mystisk, det må jeg tilstå. Det er en tendens, der ligger i mit blod, sammen med den evne til mesmerisme, som i de gode gamle dage ville have bragt mig til galgebakken. Tro mig, hvis jeg virkelig kendte nogen hemmelighed, hvis afsløring ville gavne Deres venner – der ligeledes er mine venner – skulle De nok høre den, før vi skilles. Men jeg har ingen sådan viden."

"De tilbageholder noget!" sagde Phoebe.

"Intet – ingen hemmeligheder undtagen mine egne," svarede Holgrave. "Jeg kan se, at dommer Pyncheon endnu holder sine øjne fæstet på Clifford, i hvis ødelæggelse han havde så stor en del. Hans bevæggrunde og hensigter er mig imidlertid en gåde.

Han er en bestemt og ubarmhjertig mand med en inkvisitors medfødte karakter, og havde han noget at vinde ved at bringe Clifford på pinebænken, tror jeg virkelig, at han ville vride hans lemmer ud af deres led for at opnå sit ønske. Men så rig og stor som han er – så mægtig i sin egen styrke og i samfundets understøttelse på alle sider – hvad kan dommer Pyncheon da have at håbe eller frygte af den svage, brændemærkede, halvt sløve Clifford?"

"Og dog," påstod Phoebe, "talte De, som om en ulykke truede!"

"Å, det er fordi jeg er syg," svarede kunstneren. "Mit sind har en sidegren som næsten alles sind, undtagen Deres eget. Det er desuden så forunderligt, at jeg er en beboer af dette gamle Pyncheon-hus og sidder i denne gamle have – hør, hvor Maules kilde suser! – at jeg, om så blot af denne ene grund, ikke kan lade være at indbilde mig, at skæbnen er i færd med at anrette femte akt for en katastrofe."

"Hør!" udbrød Phoebe med fornyet ærgrelse, for hun var af naturen lige så fjendtlig mod hemmelighedsfuldhed som solskinnet mod en mørk krog. "De forvirrer mig endnu mere end før!"

"Lad os skilles som venner!" sagde Holgrave og trykkede hendes hånd. "Eller om ikke som venner, så lad os dog skilles, inden De helt hader mig. De, som elsker alle andre i verden!"

"Farvel da," sagde Phoebe oprigtigt. "Jeg har ikke i sinde at være vred længe, og det ville gøre mig ondt, hvis De troede det. Der har kusine Hepzibah stået et helt kvarter i skyggen af gangen. Hun mener, jeg bliver for længe i den fugtige have. God nat da og lev vel!"

Morgenen efter kunne man have set Phoebe i sin stråhat, med et sjal på den ene arm og en lille rejsetaske på den anden, sige farvel til Hepzibah og fætter Clifford. Hun skulle tage plads i det næste vogntog, der ville transportere hende til et halvt dusin mil fra hendes landsby.

Tårerne stod Phoebe i øjnene. Et smil, der som en dug var broderet med kærlig sorg, strålede om hendes nydelige mund. Det undrede hende, at hendes liv et par uger her i dette gamle hus således havde bemægtiget sig hende og således havde sammensmeltet sig med hendes tanker, at det forekom hende som et vigtigere centrum for erindring end alt, hvad der før var foregået. Hvordan var det lykkedes Hepzibah – styg, tavs og uden at besvare hendes overstrømmende hjertelige følelser – at vinde så megen kærlighed? Og Clifford – i hans misfosteragtige usselhed, med en frygtelig brødes hemmelighed hvilende på ham og den tætte fængselsatmosfære endnu skjult i hans åndedræt, hvordan havde han forandret sig til det enfoldigste barn, som Phoebe følte sig forpligtet til at våge over, og for hvem hun ligesom syntes at burde være et forsyn i ubevogtede timer! Alt fremstillede sig skarpt for hendes blik i dette afskedsøjeblik. Hun kunne se, hvorhen hun ville. Hun kunne lægge sin hånd på, hvad hun ville, så tiltalte genstanden hendes bevidsthed, som om der i den var et blødende menneskehjerte.

Hun så fra vinduet ned i haven og følte sig mere sorgfuld ved at forlade denne plet sorte jord, fordærvet ved en så lang vækst af ukrudt, end glad ved tanken om igen at lugte sine granskove og sine friske kløvermarker. Hun kaldte på hanen, dens koner og den ærværdige kylling og kastede nogle brødkrummer til dem fra frokostbordet. Efter at disse i hast var ædt op, bredte

kyllingen sine vinger ud og fløj tæt op til Phoebe på vindueskarmen, hvor den så hende alvorligt ind i ansigtet og gav sin bevægelse luft i en galen. Phoebe bad den at være en god, gammel kylling i hendes fravær og lovede at medbringe en lille pose boghvede til den.

"Ak, Phoebe," bemærkede Hepzibah, "du smiler ikke så naturligt som dengang du kom til os! Da var det smilet, der ville frem, nu er det dig, der vil have det ud. Det er godt, at du for en lille stund vender tilbage til din fødeluft. Der har hvilet for tung en byrde på din ånd. Huset er for mørkt og ensomt; butikken er fuld af ærgrelser, og jeg for mit vedkommende har ingen evne til at give tingene et lysere udseende end de har. Den kære Clifford har været din eneste trøst."

"Kom her, Phoebe!" råbte pludseligt hendes fætter Clifford, der kun havde sagt meget lidt hele morgenen. "Tæt! – tættere – og se mig lige ind i ansigtet!"

Phoebe lagde en af sine små hænder på hver arm af hans stol og bøjede sit ansigt hen imod ham, så han kunne studere det så omhyggeligt, som han ville. Det er sandsynligt, at denne afskedstimes bevægelser til en vis grad havde oplivet hans omtågede og svækkede evner. I hvert tilfælde følte Phoebe snart, at – om just ikke en seers dybe blik, så dog en mere end kvindelig finhed i bedømmelse, gjorde hendes hjerte til en genstand for sin betragtning. Et øjeblik i forvejen havde hun intet vidst, som hun ville have søgt at skjule. Nu sænkede hun sine øjenlåg for Cliffords blik, som om en eller anden hemmelighed ved en andens betragtning antydedes for hendes egen bevidsthed. En rødme – så meget rødere, fordi hun kæmpede hårdt for at holde den nede – steg højere og højere op

i en strøm med vekslende hurtighed, indtil selv hendes pande var aldeles overfyldt med den.

"Det er nok, Phoebe," sagde Clifford med et sørgmodigt smil. "Den første gang jeg så dig, var du den smukkeste, lille pige i verden, og nu er din skønhed blevet dybere. Den unge pige er blevet til kvinde; knoppen er en blomst: Gå nu! – jeg føler mig mere ensom end jeg gjorde før!"

Phoebe tog afsked med det trøstesløse par og gik ud gennem butikken, idet hun blinkede med øjnene for at ryste en dugdråbe af; for – idet hun betænkte, hvor kort hendes fravær skulle være, og hvor tåbeligt det derfor var, at være nedslået af den grund – hun ville ikke anerkende sine tårer så vidt, at hun tørrede dem med sit lommetørklæde. På dørtrinet mødte hun den lille krabat, hvis vidunderlige gastronomiske bedrifter er blevet berettet på tidligere sider i vor fortælling. Hun tog et eller andet eksemplar af naturhistorien ned fra vinduet – hendes øjne var for dunkle af en vis fugtighed til at hun med bestemthed kunne sige, om det var en kanin eller en flodhest – lagde den sammen med en afskedsgave i barnets hånd og gik så sin vej. Gamle onkel Venner kom just ud af sin dør med en sav og en savbuk på skulderen; og idet han travede henad gaden, gjorde han sig ingen betænkeligheder ved at holde selskab med Phoebe, for så vidt deres veje faldt sammen. Og på trods af hans lappede frakke og hans røde hat og den løjerlige facon på hans blårlærredsbukser, kunne hun ikke bære det over sit hjerte at gå fra ham.

"Vi vil savne Dem næste søndag eftermiddag," bemærkede gadefilosoffen. "Det er ubegribeligt, hvor kort tid det tager for visse folk at blive lige så naturlige for en mand som hans egen

ånde; og De må undskylde, miss Phoebe (skønt der jo rigtig nok ikke kan være noget fornærmeligt i, at en gammel mand siger det), det er netop, hvad De er blevet for mig. Mine år har været mange og Deres liv er kun lige i sin begyndelse og dog er De lige så fortrolig for mig, som om jeg havde fundet Dem ved min moders dør og De ligesom en vinranke havde blomstret langs hele min vej siden. Kom snart tilbage, ellers er jeg taget hen på min gård, for jeg begynder at finde dette brændesaverarbejde lidt for strengt for mit rygværk."

"Ja, jeg skal meget snart komme igen, onkel Venner," svarede Phoebe.

"Og fremskynd Deres komme, for de stakkels sjæles skyld der henne!" fortsatte hendes ledsager. "De kan nu aldrig leve uden Dem! – aldrig, Phoebe! aldrig – lige så lidt, som hvis en af Guds engle havde levet med dem og gjort deres ulykkelige hus behageligt og hyggeligt. Synes De ikke, at de ville være i en bedrøvelig tilstand, hvis englen en skønne sommermorgen som denne, ville sprede sine vinger og flyve der hen, hvorfra den kom? Nå, sådan føler de sig akkurat til mode, nu da De tager hjem med jernbanen. De kan ikke udholde det, miss Phoebe. Lad det derfor være sikkert, at De kommer tilbage!"

"Jeg er ingen engel, onkel Venner," sagde Phoebe smilende, idet hun rakte ham sin hånd på gadehjørnet. "Men folk føler sig vist aldrig så lig engle, som når de gør den smule godt, de kan. Jeg skal derfor helt bestemt komme tilbage!"

Sådan skiltes den gamle mand og den rosenfriske pige; og Phoebe tog morgenens vinger og flagrede snart lige så hurtigt bort, som om hun var begavet med den engels luftige

bevægelse, som onkel Venner havde været så artig at sammenligne hende med.

15. Det missende blik og smilet

Flere dage gik hen over de syv gavle, tungt og sørgeligt nok. Der var indtruffet en østlig storm (vi vil dog ikke tilskrive den ene ugunstige omstændighed, Phoebes afrejse, den hele uhyggelige tilstand af himmel og jord), og den gav sig ufortrødent af med det arbejde at give det sorte tag og de mørke vægge på det gamle hus et mere glædesløst udseende end før. Dog var det ydre ikke halvt så sørgeligt som det indre.

Stakkels Clifford var på engang afskåret fra alle sine tarvelige kilder til glæde. Phoebe var der ikke, og solskinnet faldt heller ikke på gulvet. Haven, med dens skimlede vægge, og det kolde, dryppende løv på lysthuset var et billede, som var til at gyse over. Intet blomstrede i den kolde, klamme, rå atmosfære, der drev med søbrisens jagende skyer, undtagen mosset langs med sammenføjningerne mellem tagspånene og den store samling ukrudt, som i den senere tid havde lidt af tørke i krogen mellem de to forreste gavle.

Hvad Hepzibah angik, syntes hun ikke blot betaget af østenvinden, men i sin egen person kun at være en ny fase af denne grå og vrantne vejrform. Østenvinden selv, barsk og sørgelig, i en forslidt sort silkekjole og med en turban af skyformationer på sit hoved. Kunderne gik fra butikken, fordi rygtet blev spredt, at hun gjorde sit øl og andre husholdningssager, der kunne fordærves, sure ved at se surt til dem. Det er måske sandt, at publikum havde noget, de med rimelighed kunne beklage sig over i hendes opførsel, men mod Clifford var hun hverken hidsig eller uvenlig og følte heller ikke

mindre hjertensvarme end altid, hvis det blot havde været muligt at lade den nå ham. Hendes bedste bestræbelsers unyttighed lammede imidlertid den stakkels gamle frøken. Hun kunne ikke gøre stort andet end sidde tavs i krogen af stuen, mens de våde pæregrene, der svajede over de små vinduer, bevirkede en middagsskumring, som Hepzibah uden at vide det formørkede med sit eget sørgmodige udseende. Det var ikke Hepzibahs skyld. Alt – selv de gamle borde og stole, der for tre eller fire sådanne levealdre siden havde vidst, hvad vejr var – så klamme og kolde ud, som om det nuværende var deres værste erfaring. Billedet af den puritanske oberst rystede på væggen. Huset selv rystede, lige fra spidserne af dets syv gavle til den store køkkenskorsten, der så meget bedre kunne tjene som symbol på husets hjerte, fordi den, skønt bygget til varme, nu var så uhyggelig og tom.

Hepzibah forsøgte at oplive tingene ved en ild i stuen. Men stormdæmonen holdt vagt oven over og når en flamme var tændt, drev den røgen tilbage igen og fyldte skorstenens sodede svælg med sin egen ånde. Ikke des mindre indhyllede Clifford sig i fire dage af denne uhyggelige storm i en gammel kappe og indtog sin vante plads i lænestolen. Den femte dags morgen, da han blev kaldt til frokost, svarede han kun med en svag mumlen, som udtrykte en beslutning om ikke at forlade sin seng. Hans søster gjorde ingen forsøg på at forandre hans hensigt. Hvor meget hun end elskede ham, kunne Hepzibah næppe længere udholde den sørgelige pligt – så uudførlig med hendes få evner – at søge tidsfordriv for et endnu følsomt, men ødelagt sind, kritisk og kræsen, uden styrke eller vilje. Det var i det mindste noget, der røbede mangel på positiv fortvivlelse, at

hun i dag kunne sidde gysende alene og ikke stadig lide en ny sorg og en ufornuftig smerte ved hvert suk fra hendes lidelsesfælle.

Men skønt Clifford ikke kom nedenunder, havde han dog anstrengt sig for at finde nogen morskab. I løbet af formiddagen hørte Hepzibah noget musik, som (da der intet andet musikinstrument var i Huset med de syv Gavle) nødvendigvis måtte stamme fra Alice Pyncheons klaver. Hun vidste, at Clifford i sin ungdom havde besiddet en uddannet smag for musik og en betydelig dygtighed i dens udøvelse. Det var imidlertid vanskeligt at tro, at han havde beholdt en færdighed, til hvilken daglig øvelse er så nødvendig, efter den målestok, som blev angivet af den blide, luftige og fine, skønt særdeles melankolske melodi, der nu stjal sig til hendes øre. Og ikke mindre forunderligt var det, at det længe tavse instrument skulle være i stand til så meget melodi. Hepzibah tænkte uvilkårligt på spøgelsesharmonierne, der som varsel om død i familien blev tilskrevet den af sagnet omtalte Alice. Men det var måske bevis på en virksomhed af andre end åndefingre, at strengene efter et par akkorder syntes at springe ved deres egen vibreren, og musikken ophørte.

Men en grovere lyd fulgte på de hemmelighedsfulde toner. Og det var ikke skæbnens vilje, at denne østenvindsdag skulle gå uden en begivenhed, der i og for sig var tilstrækkelig til, for Hepzibah og Clifford at forgifte den mest balsamiske luft, der nogen sinde har bragt kolibrierne med sig. De sidste ekkoer af Alice Pyncheons musik (eller Cliffords, hvis vi må betragte den som hans), blev bortjaget af en ikke mindre simpel dissonans end butiksklokkens ringen. Man hørte en fod skrabe på

dørtrinet og derfra noget vægtigt skride hen over gulvet. Hepzibah tøvede et øjeblik, mens hun indhyllede sig i et falmet sjal, som havde været hendes værge i fyrretyve års krig mod østenvinden. En karakteristisk lyd – hverken hoste eller rømmen, men en slags krampagtig rallen i ens rummelige bryst – bevægede hende imidlertid til at ile frem med denne heftige forsagthed, der er så almindelig hos fruentimmere i pludselige, farlige tilfælde. Få af hendes køn har ved sådanne lejligheder set så skrækkelige ud som vor stakkels, missende Hepzibah. Men kunden lukkede roligt butiksdøren efter sig, stillede sin paraply op mod disken og vendte et ansigt, fuldt af rolig velvilje, om for at møde den uro og vrede, som hans komme havde forårsaget.

Hepzibahs anelse havde ikke skuffet hende. Det var ingen anden end dommer Pyncheon, som, efter forgæves at have prøvet hoveddøren, nu var gået ind i butikken.

"Hvordan har De det, kusine Hepzibah? – og hvordan påvirker dette vejr på vor stakkels Clifford?" begyndte dommeren, og underligt syntes det, at østenvinden ikke blev gjort til skamme, eller i al fald blev formildet lidt ved hans smils naturlige velvilje. "Jeg kunne ikke hvile, uden endnu en gang at komme her for at spørge, om jeg på nogen måde kan fremme hans eller Deres velvære."

"De kan intet gøre," sagde Hepzibah, idet hun betvang sin bevægelse så godt hun kunne. "Jeg ofrer mig for Clifford! Han har alle de behageligheder, som hans tilstand behøver."

"Men tillad mig at mene, kære kusine," svarede dommeren, "at De tager fejl – uden tvivl i al kærlighed og godhed, og i de bedste hensigter – men De tager ikke des mindre fejl i at holde Deres broder så afsondret. Hvorfor vil De således udelukke ham

fra al deltagelse og velvilje? Clifford har desværre haft alt for megen ensomhed. Lad ham nu prøve selskab – det vil sige slægtninges og gamle venners selskab. Lad mig for eksempel kun se Clifford, og jeg vil svare for den gode virkning af samtalen."

"De kan ikke få ham at se," svarede Hepzibah. "Clifford har siden i går holdt sengen!"

"Hvad? Hvorledes? Er han syg?" udbrød dommer Pyncheon, idet han syntes at blive vred og urolig, for den gamle puritaners rynkede bryn formørkede værelset, mens han talte. "Da må og vil jeg se ham! Hvad nu hvis han skulle dø?"

"Han er ikke i nogen dødsfare," sagde Hepzibah, og med en bitterhed, som hun ikke længere kunne undertrykke tilføjede hun: "Ikke i nogen – med mindre han nu vil blive forfulgt til døden af den samme mand, der for længe siden forsøgte det!"

"Kusine Hepzibah," sagde dommeren med en alvor i sit væsen, der endog blev til grædende patos, da han fortsatte, "er det muligt at De ikke indser, hvor ubillig, hvor uvenlig, hvor ukristelig denne bestandige, denne længe fortsatte bitterhed imod mig er på grund af en rolle, som jeg var nødt til at spille på grund af pligt og samvittighed, på grund af lovens magt og med egen fare? Hvad gjorde jeg til skade for Clifford, som det var muligt at lade ugjort? Hvorledes kunne De, hans søster – hvis De for Deres aldrig stoppende sorg havde vidst, hvad jeg gjorde – have vist en større kærlighed? Og tror De, kusine, at det ikke har voldt mig nogen smerte? – at det ingen sorg har efterladt i mit bryst lige fra den dag af og til nu, midt i al den lykke, hvormed himlen har velsignet mig? – eller at jeg ikke skulle glæde mig nu, da det er anset for bestående med den offentlige

retfærdigheds pligter og samfundets vel, at denne kære frænde, denne tidlige ven, denne fine og smukt dannede natur – så ulykkelig, lad os kalde ham det og undlade at sige så skyldig – kort sagt, at vor egen Clifford er givet tilbage til livet og dets muligheder til glæde? Ak, De kender mig kun lidt, kusine Hepzibah! De kender kun lidt dette hjerte! Det banker nu ved tanken om at møde ham. Der lever intet menneskeligt Væsen (med undtagelse af Dem – og selv De ikke mere end jeg), der har udgydt så mange tårer over Cliffords elendighed. De ser nogle af dem nu. Der er ingen, som vil glæde sig så meget over at fremme hans lykke. Prøv mig, Hepzibah! – Prøv mig, kusine – prøv den mand, som De har behandlet som Deres og Cliffords fjende! – prøv Jaffrey Pyncheon, og De skal finde ham oprigtig af hjertet."

"I Himlens navn," udbrød Hepzibah, kun udæsket til inderligere harme ved denne udstrømning af en grusom naturs falske kærlighed – "i Guds navn, som De forhåner, og hvis magt jeg næsten drager i tvivl, siden han hører Dem udtale så mange, falske ord, uden at lamme Deres tunge – besværger jeg Dem, lad denne modbydelige, forstilte kærlighed for Deres offer fare. De hader ham! Sig det kun som en mand! De nærer i dette øjeblik en eller anden mørk plan imod ham i Deres hjerte. Sig det lige så godt straks! – eller hvis De håber, således at fremme den bedre, så skjul den, til De kan triumfere over dens lykkelige udfald, men tal aldrig oftere om Deres kærlighed til min stakkels broder. Jeg kan ikke udholde det! Det bringer mig til at overskride grænserne for en kvindes anstand. Det gør mig gal! Lad det være! Ikke et ord mere! Det vil bringe mig til at foragte Dem!"

Endelig havde Hepzibahs harme engang givet hende mod. Hun havde talt. Men var i grunden denne ubetvingelige mistillid til dommer Pyncheons redelighed og denne nægtelse af hans berettigelse til at stå i menneskelige sympatiers kreds – var de begrundet i nogen retfærdig opfattelse af hans karakter, eller blot begrundet i en kvindes ufornuftige fordom, som havde sit udspring i intet?

Dommeren var uomtvisteligt en mand af fremragende respektabilitet. Kirken anerkendte det; staten anerkendte det Det nægtedes ikke af nogen. I hele den udstrakte kreds af dem, der kendte ham, både som offentlig person og privatmand, var der ikke en person – undtagen Hepzibah og en eller anden lovløs mystiker som daguerreotypisten og muligvis et par politiske modstandere – der ville have drømt om for alvor at benægte hans krav på en høj og hæderlig plads i verdens omdømme. Heller ikke – det må vi lade ham – nærede dommer Pyncheon sandsynligvis selv mange eller hyppige tvivl om, at hans misundelsesværdige rygte stemte overens med hans fortjeneste. Hans samvittighed, der i reglen betragtes som det sikreste vidnesbyrd om en mands retskaffenhed – med mindre det skulle være i et lille tidsrum af fem minutter i de fire og tyve timer, eller nu og da en sort dag i hele årets kreds – hans samvittighed vidnede overensstemmende med verdens rosende stemme. Og dog, hvor stærkt dette vidnesbyrd end kan synes at være, vil vi betænke os på at vove vor egen samvittighed til den påstand, at dommeren og den enige verden havde ret, og at stakkels Hepzibah med hendes enestående fordom havde uret. Skjult fra menneskeslægten, glemt af ham selv eller begravet så dybt under en udsmykket stabel af prunkende bedrifter, at hans

daglige liv ingen notits kunne tage deraf – har der måske luret en eller anden ond og usynlig ting. Ja, vi kan næsten vove at sige, at en daglig brøde kunne være begået af ham, stadigt fornyet og på ny fremtrædende, ligesom den vidunderlige blodplet af et mord, uden at han nødvendigvis og hvert øjeblik vidste det.

Mænd med stærkt sind og stor karakterstyrke er let udsat for at falde i den slags vildfarelse. De er sædvanligvis mænd, for hvem formerne er af største vigtighed. Deres virkekreds ligger imellem livets ydre fænomener. De besidder uhyre dygtighed i at gribe og tilegne sig de store og vægtige, solide uvirkeligheder, såsom guld, landgods, vigtige embeder og offentlige hædersbevisninger. Af disse materialier og med gerninger af et skønt udseende, udført for verdens øjne, opbygger en person af denne klasse ligesom en høj og stadselig bygning, som i andre folks og til sidst også i hans egne øjne ikke er andet end mandens karakter eller manden selv. Sku derfor et palads! Dets prægtige haller og rækker af rummelige værelser er forsynet med mosaikgulve af kostbart marmor. Dets vinduer, der strækker sig fra loftet til gulvet, lader solskinnet ind gennem det gennemsigtigste spejlglas. Dets høje karnisser er forgyldte og dets lofter prægtigt malet, og over det hele hvælver sig en høj kuppel, gennem hvilken man fra midten kan skue op til himlen, som om intet forhindrede medium var imellem. Med hvilket smukkere og ædlere sindbillede kunne nogen mand ønske sin karakter betegnet? Ak, men i en eller anden lav og mørk krog – et eller andet snævert aflukke i stueetagen, lukket, låst, stængt og med bortkastet nøgle – eller neden under marmorfliserne i stagnerende vandpøl, med det rigeste mosaikarbejde over –

ligger måske et lig, halvt forrådnet, endnu forrådnende og udbredende sin dødsstank over hele paladset. Beboeren mærker den ikke, for den har længe været hans daglige ånde! Heller ikke mærker gæsterne den, for de lugter kun den rige duft, som herren spreder ud gennem paladset, og den virak, som de medbringer og er glade ved at brænde for ham. Nu og da kommer måske en seer ind, for hvis særligt begavede øjne den hele bygning smelter hen til tynd luft, kun efterladende den skjulte krog, det aflåste aflukke, med spindelvævsguirlander over dets glemte dør, eller dødshullet under fliserne og det forrådnede lig deri. Her skal vi søge det sande sindbillede på mandens karakter, det, der giver hans liv den virkelighed, som det besidder. Og nedenunder det pralende marmorpalads findes denne pøl af stillestående vand, rådden ved mange urenligheder og måske farvet med blod – denne hemmelige vederstyggelighed, over hvilken han måske fremsiger sine bønner, uden at erindre den – og det er denne mands elendige sjæl!

Men vi vil henføre denne række af bemærkninger noget nøjere på dommer Pyncheon. – Vi kan sige (uden på mindste måde at pånøde en person med hans anerkendte respektabilitet nogen forbrydelse), at der var nok af glimrende fyldgrus i hans liv til at skjule og lamme en mere virksom og fin samvittighed end dommeren nogen sinde havde været besværet med. Hans redelighed som dommer, mens han sad på sit sæde; hans trofasthed i offentlig tjeneste; hans hengivenhed for sit parti og den strenge konsekvens, hvormed han havde fulgt dets principper eller i al fald holdt trit med dets organiserede bevægelser; hans bemærkelsesværdige iver som præsident for et

bibelselskab; hans ulastelige redelighed som bestyrer af et fond for enker og faderløse; hans virksomhed for havevæsenet ved at frembringe to meget udsøgte pærearter, og for agerdyrkningen ved den berømte Pyncheon-okse; hans moralske renhed i en lang årrække; den strenghed, hvormed han havde dadlet og til sidst forskudt en ødsel og udsvævende søn, hvis tilgivelse han havde opsat til det sidste kvarter af den unge mands liv; hans bønner morgen og aften og velsignelser om middagen; hans bestræbelser for mådeholdssagens fremme; hans indskrænkning siden det sidste gigtanfald til fem glas gammel sherry om dagen; hans linneds hvidhed, hans støvlers glans, hans guldknappede stoks skønhed, hans kjoles rummelige facon og dens stofs finhed og i almindelighed hans klædnings nøjagtige passelighed; den omhyggelighed, hvormed han tog notits på gaden ved et buk, en løften på hatten, et nik eller en håndbevægelse af alle sine bekendte, både rige og fattige; det uhyre velvillige smil, hvormed han altid glædede den hele verden: – Hvad plads kunne der findes for mørkere træk i et portræt, bestående af sådanne lineamenter? Dette ansigt var, hvad han så i spejlet. Dette beundringsværdigt ordnede liv var, hvad han i hver dags virken var sig bevidst. Kunne han da ikke gøre påstand på at være dets resultat og sum og sige til sig selv og samfundet: – "Se, det er dommer Pyncheon?"

Og sæt, at han også for mange, mange år siden, i sin tidlige og sorgløse ungdom havde begået en uvigtig handling – eller at selv nu omstændighedernes uundgåelige magt ind imellem bragte ham til at gøre en eller anden tvivlsom gerning mellem tusind prisværdige, eller i det mindste ulastelige – ville du karakterisere dommeren efter denne ene nødvendige handling

og denne halvglemte gerning, og lade den overskygge det smukke skue af et helt liv? Hvad er der af så stor vægt i det onde, at en tommelfingers tykkelse af det skal kunne opveje massen af de ikke onde ting, som er opdynget i den anden vægtskål! Dette vægt- og balancesystem er meget yndet hos folk af dommer Pyncheons art. En hård, kold mand, der er så uheldig stillet, der sjældent eller aldrig skuer indad og med bestemthed tager sin forestilling om sig selv af, hvad der kun er hans billede, genspejlet i den offentlige menings spejl, kan næppe komme til sand selverkendelse, undtagen ved tab af ejendom og rygte. Sygdom vil ikke altid hjælpe ham dertil; dødstimen heller ikke!

Men vi har nu med dommer Pyncheon at bestille, som han stod og trodsede det vilde udbrud af Hepzibahs vrede. Uden overlæg, til sin egen overraskelse og skræk, havde hun for en gang skyld givet sit gamle nag luft, som hun i tredive år havde næret til denne slægtning.

Hidtil havde dommerens ansigt udtrykt mild overbærenhed – alvorlig protest imod hans kusines upassende spørgsmål – åben og kristelig tilgivelse af den uret, som blev gjort ham ved hendes ord. Men da disse ord var uigenkaldelige, antog hans blik strenghed, følelsen af magt og ubarmhjertig bestemthed; og det med en så naturlig og umærkelig forandring, at det så ud, som om jernmanden havde stået der fra først af og den bløde mand slet ikke. Virkningen var, som når de lette dampskyer med deres bløde kolorit pludseligt forsvinder fra et stejlt fjelds stenås og lader en skue hårdheden, som man straks føler er evig. Hepzibah antog næsten den vanvittige tro, at det var hendes gamle puritanske stamfader og ikke den nulevende

dommer, på hvem hun havde udøst sit hjertes bitterhed. Aldrig har en mand vist stærkere bevis på den herkomst, men tilskrev ham end dommer Pyncheon i denne krise ved sin umiskendelige lighed med billedet i værelset indenfor.

"Kusine Hepzibah," sagde han meget roligt, "det er på tide, at vi bliver færdige med dette!"

"Hjertens gerne!" svarede hun. "Hvorfor forfølger De os da længere? Lad stakkels Clifford og mig være i fred! Ingen af os ønsker noget mere!"

"Det er min hensigt at se Clifford, før jeg forlader dette hus," fortsatte dommeren. "Bær Dem ikke ad som en gal kvinde, Hepzibah! Jeg er hans eneste ven og almægtig. Er det aldrig faldet Dem ind – er De så blind, at De ikke har set – at uden ikke blot mit samtykke, men mine bestræbelser, mine forestillinger, udøvelsen af hele min politiske, officielle og personlige indflydelse, ville Clifford aldrig være blevet, hvad De kalder fri? Troede De, at hans løsladelse var en triumf over mig? Nej, min gode kusine, på ingen måde! Det er langtfra! Nej, men det var opfyldelsen af et ønske, jeg længe har næret! Jeg har skaffet ham fri!"

"De!" svarede Hepzibah, "det vil jeg aldrig tro! Sit fængsel skyldte han Dem! – sin frihed skylder han Guds forsyn!"

"Jeg har skaffet ham fri!" påstod dommer Pyncheon igen med den koldeste ro. "Og jeg kommer nu her for at afgøre, om han skal beholde sin frihed! Det beror på ham selv. I dette øjemed må jeg se ham!"

"Aldrig! – det ville gøre ham gal!" udbrød Hepzibah, men med en ubestemthed, som var tilstrækkeligt synlig for dommerens skarpe øje, for uden den ringeste tiltro til hans gode hensigter

vidste hun ikke, om der var mest at frygte ved at give efter eller ved at gøre modstand. "Og hvorfor ønsker De at se denne ulykkelige, hjerteknuste mand, som næppe endnu har et brudstykke af sin fornuft, og som endog vil skjule dette for et øje, i hvilket er ingen kærlighed er?"

"Han skal se kærlighed nok i mit, hvis det er alt!" sagde dommeren med velgrundet tillid til sit ydres velvilje. "Men, kusine Hepzibah, De tilstår meget, og det stemmende med mine hensigter. Hør nu efter, og jeg skal oprigtigt forklare mine grunde til at holde fast på denne samtale. Ved vor onkel Jaffreys død for tredive år siden befandtes det – jeg ved ikke, om denne omstændighed nogen sinde tiltrak sig Deres opmærksomhed mellem de sørgeligere interesser, der samlede sig om denne begivenhed, men det befandtes – at hans synlige ejendele af enhver art var langt ringere, end man havde anslået dem til. Han blev antaget for at være umådeligt rig. Ingen tvivlede om, at han stod mellem sin tids vægtigste mænd. Det var imidlertid en af hans excentriciteter – og vel ikke så helt tåbelig – at skjule sin formues størrelse ved at anbringe den langt borte og i udlandet, måske under andre navne end sit eget, og ved forskellige midler, som er bekendte nok for kapitalister, men som jeg her ikke behøver at specificere. Ved onkel Jaffreys sidste vilje og testamente blev, som De ved, hele han ejendom testamenteret til mig, kun med undtagelse af en livrente for Dem i dette gamle familiehus og den strimmel jord, som hører dertil."

"Og søger De at berøve os det?" spurgte Hepzibah, ikke i stand til at betvinge sin bitre foragt. "Er det Deres pris for at ophøre med forfølgelsen af Clifford?"

"Nej, visselig ikke, min kære kusine," svarede dommeren med et velvilligt smil. "Tvært imod, som De må lade mig vederfares den retfærdighed at indrømme, har jeg altid erklæret mig rede til at fordoble eller forøge endnu mere Deres hjælpekilder, når som helst De må føle Dem beføjet til at modtage nogle artigheder af den natur af Deres slægtnings hænder. Nej! nej! men deri ligger hovedspørgsmålet. Af min onkels ubestrideligt store ejendom var, som jeg har sagt, ikke halvdelen – nej, ikke tredjedelen, som jeg er fuldkommen overbevist om – synlig efter hans død. Jeg har nu de bedst mulige grunde til at tro, at Deres broder Clifford kan give mig en nøgle til opdagelsen af resten."

"Clifford! – Clifford skulle vide noget om en skjult rigdom? – Clifford skulle have det i sin magt at gøre Dem rig?" udbrød den gamle frøken, betaget af en følelse som af noget latterligt ved denne tanke. "Det er umuligt! De tager fejl! det er virkelig til at le af!"

"Det er så vist, som at jeg står her!" sagde dommer Pyncheon, idet han slog sin guldknappede stok i gulvet og samtidig stampede med foden, ligesom for så meget stærkere at udtrykke sin overbevisning ved sin vægtige persons hele eftertryk. "Clifford har selv sagt mig det!"

"Nej, nej!" udbrød Hepzibah vantro. "De drømmer, fætter Jaffrey."

"Jeg hører ikke til den drømmende menneskeklasse," sagde dommeren roligt. "Nogle måneder før min onkels død pralede Clifford for mig af at besidde en hemmelighed om en uberegnelig rigdom. Det var hans hensigt at ærgre mig og vække min nysgerrighed. Det ved jeg godt. Men efter hvad jeg

tydeligt erindrer om de enkelte omstændigheder i vor samtale, er jeg fuldt og fast overbevist om, at der var sandhed i, hvad han sagde. Clifford kan i dette øjeblik, hvis han vil – og ville må han – underrette mig om, hvor jeg skal finde dokumenterne, i hvad skikkelse de så eksisterer, for det uhyre beløb af onkels Jaffreys formue, der savnes. Han har hemmeligheden. Hans brovten var ikke noget tomt ord. Den var så ligefrem, så eftertrykkelig og omstændelig, at den viste en solid betydning indenfor det hemmelighedsfulde i sit udtryk."

"Men hvad hensigt kunne Clifford have haft med at skjule det så længe?" spurgte Hepzibah.

"Det var en af vor faldne naturs slette indskydelser," svarede dommeren og drejede sine øjne opad. "Han betragtede mig som sin fjende. Han så i mig årsagen til sin nedtrykkende vanære, sin overhængende dødisfare, sin uoprettelige ødelæggelse. Der var derfor ikke stor sandsynlighed for, at han frivilligt fra sit fængsel skulle give underretninger, der ville hæve mig endnu højere på lykkens stige. Men det øjeblik er nu kommet, da han må opgive sin hemmelighed."

"Og hvis han nu vægrede sig?" spurgt Hepzibah. "Eller – som jeg ganske sikkert tror – hvis han ingen kundskab har om denne rigdom?"

"Min kære kusine," sagde dommer Pyncheon med en rolighed, der havde magt til at gøre ham frygteligere end nogen voldsomhed, "siden Deres broders hjemkomst, har jeg brugt den forsigtighed (der er såre passende hos den nære frænde og naturlige værge for en således stillet person), altid at lade hans vaner og adfærd omhyggeligt udspejde. Deres naboer har været øjenvidner til alt, hvad der er sket i haven. Slagteren, bageren,

fiskehandleren, nogle af kunderne i Deres butik og mangen en lurende gammel kone har fortalt mig adskillige af hemmelighederne i Deres huslige liv. En endnu større kreds – jeg selv blandt de ivrige – kan bevidne hans sælsomme opførsel ved buevinduet. Tusinder så ham for et par uger siden på nippet til at styrte sig derfra ned på gaden. Efter alle disse vidnesbyrd føler jeg mig beføjet til at antage – skønt nødig og med dyb sorg – at Cliffords ulykker således har angrebet hans forstand, der aldrig har været synderlig stærk, at han ikke med sikkerhed kan forblive fri. Alternativet, må De vide – og dets antagelse beror helt på den beslutning, som jeg nu er i begreb med at tage – alternativet er hans indespærring, sandsynligvis for resten af hans liv, i et offentligt asyl for personer i hans ulykkelige sindstilstand."

"Det kan De ikke mene!" skreg Hepzibah.

"Skulle min fætter Clifford," fortsatte dommer Pyncheon aldeles urokkelig, "af ren ondskab og had til en mand, hvis interesser efter naturens orden burde være ham dyrebare – en slags lidenskab, der lige så tit som noget andet betegner sindssygdom – skulle han nægte mig den for mig så vigtige underretning, som han ganske sikkert er i besiddelse af, vil jeg betragte det som det ene fornødne bevis til at overbevise mit sind om hans galskab. Og når jeg først er vis på den vej, som samvittigheden viser mig, kender De mig for godt, kusine Hepzibah, til at tvivle på, at jeg vil følge den."

"O, Jaffrey – fætter Jaffrey!" udbrød Hepzibah bedrøvet, men just ikke lidenskabeligt, "det er Dem, der er syg i sindet, ikke Clifford. De har glemt, at en kvinde var Deres moder! – at De har haft søstre, brødre og børn! – eller at der nogen sinde har

været kærlighed mellem menneskene eller medlidenhed hos det ene menneske med det andet i denne elendige verden! Hvordan kan De ellers have drømt om det? De er ikke ung, fætter Jaffrey! – heller ikke midaldrende – men allerede en gammel mand! Håret er hvidt på Deres hoved! Hvor mange år har De at leve? Er De ikke rig nok for den smule tid? Vil De blive sulten – vil De mangle klæder eller et tag over hovedet – mellem det nuværende øjeblik og graven? Nej! men for det halve af hvad De nu ejer, kunne De svælge i kostbare vine og spiser og bygge et hus, to gange så prægtigt som det, De nu bor i, og fremtræde med langt større prunk for verden – og dog efterlade Deres eneste søn rigdomme nok til at bringe ham til at velsigne Deres dødsstund. Hvorfor vil De da gøre denne grusomme, grusomme ting? – en så afsindig ting, at jeg ikke ved, om jeg skal kalde den ugudelig! Ak, fætter Jaffrey, denne hårde og griske ånd har i de sidste to hundrede år ligget i vort blod! De gentager kun igen i en anden skikkelse, hvad Deres stamfader gjorde før Dem, og De overfører den fra ham nedarvede forbandelse på Deres efterkommere!"

"Tal fornuftigt, Hepzibah, for Himlens skyld!" udbrød dommeren med en tålmodighed, som var naturlig for en fornuftig mand, når han hørte noget så gruelig tåbeligt som det ovenstående i en diskussion om forretningssager. "Jeg har meddelt Dem min beslutning. Jeg ser mig ikke i stand til at forandre den. Clifford må opgive sin hemmelighed eller finde sig i følgerne. Og han må bestemme sig hurtigt, for jeg har flere forretninger at afgøre i formiddag og et vigtigt middagsselskab med nogle politiske venner."

"Clifford har ingen hemmelighed!" svarede Hepzibah. "og Gud vil ikke lade Dem gøre, hvad De har i sinde."

"Vi får at se," sagde den ubevægelige dommer. "De må imidlertid vælge, om De vil kalde på Clifford og lade denne forretning afgøres venskabeligt ved en samtale mellem to pårørende, eller tvinge mig til strengere forholdsregler, som jeg så gerne ville føle mig berettiget til at undgå. Ansvaret hviler ganske på Dem."

"De er stærkere end jeg," sagde Hepzibah efter en kort overvejelse. "Og De har ingen medlidenhed i Deres styrke! Clifford er ikke gal nu, men den samtale, som De fordrer, kan måske nok gøre ham gal. Ikke des mindre tror jeg, da jeg kender Dem så godt, som jeg gør, at det er bedst, at jeg lader Dem selv dømme om sandsynligheden af, at han besidder nogen værdifuld hemmelighed. Jeg skal kalde på Clifford. Vær barmhjertig i Deres adfærd imod ham! – vær langt mere barmhjertig end Deres hjerte byder Dem at være! – for Gud ser på Dem, Jaffrey Pyncheon!"

Dommeren fulgte sin kusine fra butikken, hvor den foregående samtale var foregået, ind i stuen, og kastede sig tungt ned i den store stamfaderstol. Mangen en tidligere Pyncheon havde fundet hvile i dens rummelige arme – rødmossede børn efter deres lege; unge mennesker i kærlighedsdrømme; voksne mænd, mødige af sorger; oldinge, på hvem årenes vinter tyngede. De havde der grublet og sovet og var bortgået til en endnu dybere søvn. Sagnet havde, skønt det vel var noget tvivlsomt, fortalt, at det var den samme stol, siddende i hvilken den tidligste af dommerens nyengelske forfædre – han, hvis portræt endnu hang på væggen – havde

modtaget stimlen af udmærkede gæster med et ligs tavshed og alvor. Fra den ildevarslende time til nu kan det være, skønt vi ikke kender hans hjertes hemmelighed – men det kan være, at ingen sørgmodigere og mødigere mand var sunket ned i stolen end denne samme dommer Pyncheon, som vi lige har set så ubarmhjertigt hård og bestemt. Det må sikkert ikke have kostet så lidt, således at befæste sin sjæl med jern. En sådan ro er en langt mægtigere anstrengelse end svagere mænds heftighed. Og der var endnu et møjsommeligt arbejde for ham at udrette. Var det kun lidt – en bagatel, som man i et øjeblik kunne forberede sig på og i et øjeblik hvile fra – at han nu, efter tredive års forløb, måtte møde en frænde, der opstod fra en levende grav, og enten fravriste ham en hemmelighed eller atter indespærre ham i en levende grav?

"Talte De?" spurgte Hepzibah, idet hun så ind fra stuens dørtærskel, for hun indbildte sig, at dommeren havde ladet en lyd høre, som hun var begærlig efter at fortolke som en formildende indskydelse. "Jeg syntes, De kaldte mig tilbage."

"Nej, nej!" svarede dommer Pyncheon barskt og med rynket pande, som blev ganske purpurrød i værelsets skygge. "Hvorfor skulle jeg kalde Dem tilbage? Tiden iler! Befal Clifford at komme her til mig!"

Dommeren havde taget sit ur op af vestelommen og holdt det nu i hånden, og udmålte det tidsrum, der gik inden Cliffords komme.

16. Cliffords værelse

Aldrig var det gamle hus forekommet stakkels Hepzibah så uhyggeligt, som da hun gik bort i dette sørgelige ærinde. Der var noget sælsomt ved dette syn. Mens hun vandrede langs med gangene, som var blevet betrådt af så mange fødder, åbnede den ene knagende dør efter den anden og steg opad den knirkende trappe, så hun sig stift og ængsteligt om. Det ville ikke have undret hendes ophidsede sind, hvis hun bagved eller ved siden af sig havde hørt en raslen af døde folks klæder eller havde set blege ansigter vente på hende på afsatsen ovenover. Hendes nerver var i stærkeste spænding ved den scene, fuld af lidenskab og rædsel, som hun lige havde oplevet. Hendes samtale med dommer Pyncheon, der så fuldkomment repræsenterede familiens grundlæggers person og egenskaber, havde mindet hende om den sørgelige fortid. Det tyngede på hendes hjerte. Alt, hvad hun havde hørt af snakkesalige tanter og bedstemødre angående Pyncheonernes gode eller onde skæbne – historier, som hidtil havde været holdt varme i deres erindring på grund af den kakkelovnskrogs glans, der stod i forbindelse med dem – faldt hende nu ind, mørke, spøgelsesagtige, kolde, som de fleste familiehistorier, når der grubles over dem i et melankolsk sind. Det hele syntes lidet andet end en række af elendighed, der reproduceredes i den ene generation efter den anden, med et almindeligt farveanstrøg og kun varierende ubetydeligt – undtagen i omridset. Men Hepzibah var nu til mode, som om dommeren og Clifford og hun selv – de tre sammen – var i begreb med at

føje en ny ulykkeshændelse til husets annaler, med et stærkere relief af uret og sorg, som ville bringe den til at træde frem fra alt det øvrige. Således påtager det svindende øjebliks sorg sig en personlighed og en klimaks, som det er bestemt til at miste efter en tids forløb for at falme til det mørkegrå væv, som er fælles for de forbigangne års sørgelige og glade begivenheder. Det er sammenligningsvis kun for et øjeblik, at noget ser forunderligt og grueligt ud – en sandhed, hvori der både er noget bittert og noget sødt.

Men Hepzibah kunne ikke befri sig fra følelsen af noget ikke tidligere forefaldet, der snart skulle ske. Hendes nerver var rystet. Instinktivt standsede hun foran buevinduet og så ned på gaden for at opfatte dens uforanderlige genstande med sin åndelige opfattelse, og således at vinde ro fra den rystelse, hvoraf hendes mere umiddelbare sfære var optaget. Det slog hende, da hun så alt under det samme udseende som den foregående dag og utallige tidligere dage, når undtages forskellen mellem solskin og mørk storm. Hendes øjne vandrede langs med gaden, fra dør til dør og stirrede på de våde vægge, hist og her med en pøl i huller, som havde været usynlige, før de blev fyldt med vand. Hun kneb sine øjne sammen så stærkt som muligt, i det håb tydeligere at kunne se et vist vindue, hvori hun halvt gættede sig til, at en skrædders sypige sad ved sit arbejde. Hepzibah søgte denne ukendte kvindes kammeratskab, selv så langt fra. Så følte hun sig tiltrukket af en vogn, der kørte forbi, og stirrede efter dens våde og glinsende ruf og dens plaskende hjul, indtil den var drejet om hjørnet og ikke længere ville bære hendes forskrækkede, overlæssede og derfor ørkesløse og kun med bagateller

virksomme øjne. Da vognen var forsvundet, tillod hun sig endnu et andet nølende øjeblik, for onkel Venners lappede skikkelse blev nu synlig, da han kom langsomt ned fra den anden ende af gaden, med en gigtsvag hinken, foranlediget ved østenvindens gennemtrængende kraft. Hepzibah ønskede, at han ville gå endnu mere langsomt forbi og være hende lidt længere til selskab i hendes gyselige ensomhed. Alt, hvad der kunne bringe hende ud af den sørgelige nutid og bringe menneskelige væsner ind mellem hende og hvad der var hende nærmest – alt, hvad der for et øjeblik kunne opsætte det uundgåelige ærinde, som hun var nødt til – alle sådanne forhindringer var velkomne! Næst efter det letteste hjerte er det tungeste i stand til at være mest spøgefuldt.

Hepzibah var ikke modig med hensyn til sin egen smerte og langt mindre med hensyn til den, hun måtte tilføje Clifford. Det kunne ikke godt undgås at ødelægge ham, der var af en så fin natur og allerede var så medtaget af tidligere elendighed, aldeles ved at bringe ham ansigt til ansigt med den hårde, ubarmhjertige mand, der havde været hans onde ånd gennem hele livet. Selv om der nu ingen bitre minder og ingen fjendtlig interesse havde været imellem dem, måtte det mere følsomme systems modbydelighed for det massive, vægtige og uimodtagelige i og for sig have været uheldig for det første. Det ville være det samme som at kaste en porcelænsvase, hvori der allerede var en revne, mod en granitsøjle. Aldrig før havde Hepzibah så sandt bedømt sin fætter Jaffreys mægtige karakter – mægtig ved forstand, viljekraft, hans lange virksomhed mellem mennesker og, som hun troede, ved hans samvittighedsløse forfølgelse af egenkærlige formål ved slette

midler. Det forøgede kun vanskeligheden, at dommer Pyncheon var i vildfarelse med hensyn til den hemmelighed, som han antog, at Clifford besad. Når mænd af hans energi og sædvanlige klogskab tilfældigvis får en fejlagtig mening i praktiske sager, kiler de den sådan ind imellem ting, som vides at være sande, at det næppe er mindre vanskeligt at vriste den ud af deres sind, end at trække en eg op med rode. Da dommeren nu forlangte en umulighed af Clifford, måtte denne, eftersom han ikke kunne udrette den, nødvendigvis gå til grunde. For hvad skulle der blive af Cliffords bløde, poetiske natur, der aldrig skulle have haft et hårdere arbejde end at sætte et liv af en smuk nydelse til tonefaldets rytme, i en sådan mands vold! Ja, hvad var der allerede blevet af den? Knust! Visnet! Alt undtagen tilintetgjort! Og det skulle den snart blive!

I et øjeblik krydsede den tanke Hepzibahs sind, om han måske ikke virkelig havde et sådant kendskab til deres afdøde onkels forsvundne formue, som dommeren tilskrev ham. Hun mindedes nogle ubestemte antydninger af hendes broder, som – når antagelsen ikke var væsentligt tåbelig – kunne have været fortolket sådan. Der havde været planer om at rejse og opholde sig i udlandet, vågne drømme om et glimrende liv hjemme og prægtige luftkasteller, til hvis bygning og realisation en grænseløs rigdom ville være fornøden. Havde denne rigdom været i hendes magt, hvor glad ville Hepzibah da ikke have ofret alt på sin jernhårde frænde for at købe Clifford frihed og afsondring fra det trøstesløse gamle hus! Men hun troede, at hendes broders planer lige så meget manglede virkelighed, som et barns billeder af dets fremtidige liv, mens det sidder i en lille stol ved sin moders fødder. Clifford havde kun skyggeguld til

sin rådighed, og det var ikke noget, som kunne tilfredsstille dommer Pyncheon!

Var der ingen hjælp i deres nød? Det syntes forunderligt, at der ingen skulle være med en by rundt om hende. Det ville være så let at åbne vinduet og udstøde et skrig, ved hvis sælsomme smerte alle ville komme ilende til hjælp, vel vidende, at det var en menneskelig sjæls skrig i en eller anden frygtelig krise! Men hvor vild, hvor næsten latterlig var ikke den skæbne – og dog, hvor hyppigt hænder det ikke, tænkte Hepzibah, i denne vanvittige verden – at hvem der end kom dem til hjælp, og i hvor venlig en hensigt, ville ganske sikkert hjælpe den stærke part. Magt og uret i forening er, ligesom magnetiseret jern, begavet med en uimodståelig tiltrækningskraft. Der var dommer Pyncheon – en fremragende magt i offentlighedens øjne, af høj rang og stor rigdom, en filantrop, et medlem af kongressen og kirken og inderligt sammenknyttet med alt, hvad der giver et godt navn – så imponerende i denne fordelagtige belysning, at Hepzibah selv næppe kunne lade være at gyse for sine egne slutninger med hensyn til hans falskhed. Dommeren på den ene side! Og hvem på den anden? Den skyldige Clifford! En gang et ordsprog! Nu en dunkelt erindret vanære!

Men trods denne mening, at dommeren ville drage al menneskelig hjælp til sig, var Hepzibah så uvant med at handle på egen hånd, at det mindste rådende ord ville have bevæget hende til enhver slags handling. Lille Phoebe Pyncheon ville straks have opklaret den hele scene, om just ikke ved nogen gavnlig tilskyndelse, så dog simpelt hen ved sin karakters livlige varme. Hepzibah tænkte på kunstneren. Skønt han var ung og

ukendt, kun en omvandrende eventyrer, havde hun opdaget en styrke hos Holgrave, som vel kunne gøre ham egnet til at være helten i en krise. Med denne tanke i sit sind åbnede hun en dør overdækket med spindelvæv og ikke brugt i lang tid, der tidligere havde tjent som gennemgang fra hendes del af huset til den gavl, hvor den vandrende daguerreotypist nu havde opslået sit midlertidige hjem. Han var der ikke. En bog med bindet opad på bordet, en rulle manuskript, et halvt beskrevet ark, en avis, nogle redskaber for hans nuværende beskæftigelse og flere kasserede daguerreotypier gjorde et udtryk, som om han var nær ved hånden. Men på denne tid af dagen var kunstneren, som Hepzibah kunne have tænkt sig, i sit atelier. Med en uvilkårlig nysgerrighed, der flagrede mellem hendes mange tanker, betragtede hun et af daguerreotypierne og så dommer Pyncheon rynke panden imod sig! Skæbnen stirrede hende ind i ansigtet. Hun vendte tilbage fra sin frugtesløse søgen med en fortabt følelse af skuffelse. I alle sine ensomme år havde hun aldrig følt som nu, hvad det var at være alene! Det så ud, som om huset stod i en ørken eller ved en tryllekraft var gjort usynligt for dem, som boede rundt om eller gik forbi ved siden af det, så at alle slags ulykker, elendighed og forbrydelser kunne hænde i det uden mulighed om hjælp. I sin sorg og sårede stolthed havde Hepzibah tilbragt sit liv med at berøve sig venner – hun havde med vilje bortkastet den støtte, som Gud har villet, at hans skabninger skulle behøve fra hinanden, og det var nu hendes straf, at Clifford og hun selv så meget lettere ville falde som ofre for deres beslægtede fjende.

Da hun vendte tilbage til buevinduet, løftede hun sine øjne op – missende Himlen ind i ansigtet, den stakkels, nærsynede

Hepzibah! – og stred hårdt for at opsende en bøn gennem den tætte, grå skymasse. Disse tåger havde samlet sig, ligesom for at symbolisere en stor, rugende masse af menneskelig nød, tvivl, forvirring og kold ligegyldighed mellem jorden og de bedre regioner. Hendes tro var for svag, bønnen for tung til således at opløftes. Den faldt tilbage som en blyklump på hendes hjerte. Den greb hende med den ulykkelige overbevisning, at Forsynet ikke blandede sig i den ubetydelige uret, som det ene individ gør det andet, og heller ikke havde nogen balsam for disse små sjælskampe hos en ensom sjæl, men udgød sin retfærdighed og sin nåde i en bred lysstribe over det halve univers på en gang. Dens uhyre størrelse gjorde den til et intet. Men Hepzibah så ikke, at ligesom der kommer en varm solstråle ind ad enhver hyttes vindue, således kommer der en kærlighedsstråle af Guds nåde og barmhjertighed til hver enkelt trængende.

Til sidst, da hun intet andet påskud kunne finde til at opsætte den kval, som hun skulle tilføje Clifford – hvilken uvilje var den sande grund til, at hun dvælede ved vinduet, til hendes søgen efter kunstneren, ja selv til hendes misfoster af en bøn – og da hun ligeledes frygtede for at høre dommer Pyncheons strenge røst nedenfra, dadlende hende for hendes nølen – da krøb hun langsomt, en bleg, sorgtynget skabning, en uhyggelig kvindeskikkelse, med næsten sløve lemmer, langsomt hen til sin broders dør og bankede på.

Ingen svarede!

Hvordan skulle vel nogen have svaret? Hendes hånd, som rystede på grund af det gyselige mål, der ledte den, havde banket så svagt på døren, at lyden næppe kunne være kommet

indenfor. Hun bankede igen. Endnu intet svar! Og det var heller ikke til at undre sig over. Hun havde banket med sit vibrerende hjertes fulde magt og meddelte ved en fin magnetisme denne banken sin egen skræk. Clifford ville dreje sit ansigt om mod puden og skjule sit hoved under sengeklæderne, ligesom et forfærdet barn ved midnatstide. Hun bankede en tredje gang, tre regelmæssige slag, sagte, men fuldkommen tydelige og med betydning i dem, for hvor forsigtigt vi end former vor hånd, kan den dog ikke lade være at spille en tone af, hvad vi føler på det ufølsomme træ.

Clifford svarede ikke.

"Clifford! Kære broder!" sagde Hepzibah. "Må jeg komme ind?"

Tavshed fulgte.

To eller tre gange og mere gentog Hepzibah hans navn uden resultat, da åbnede hun døren i den tro, at hendes broders søvn var usædvanlig dyb, og da hun trådte ind, fandt hun værelset tomt. Hvorledes og hvornår kunne han være kommet bort uden hendes vidende? Var det muligt, at han, trods den stormfulde dag, ked af ensformigheden i huset, var gået ned på sin vante spadseretur i haven og gyste nu under lysthusets uhyggelige ly? Hun åbnede hurtigt vinduet, stak sit turbanbeklædte hoved og halvdelen af sin magre skikkelse frem og gennemsøgte hele haven så fuldstændigt, som hendes dunkle syn tillod. Hun kunne se det indre af lysthuset og dets cirkelformede bænk, som var våd af dryppet fra taget. Det havde ingen beboer. Clifford var ikke der omkring, medmindre han – (som Hepzibah for et øjeblik indbildte sig kunne være tilfældet) – var krøbet i skjul i et fugtigt ly, hvor humlerankerne uordentligt

slyngede sig op ad et gammelt bræt, som tilfældigvis var sat på skrå op imod plankeværket. Dette kunne imidlertid ikke være tilfældet. Han var der ikke, for mens Hepzibah så derned, listede en forunderlig grå kat sig frem fra denne plet og trippede over haven. To gange standsede den for at snuse til luften, og da rettede den på ny sin gang henimod stuevinduet. Hvad enten det kun var på grund af den lumske, spejdende måde, som er fælles for denne race, eller denne kat syntes at have mere end almindeligt ondt i sinde, følte den gamle frøken, trods hendes store forvirring, en drift til at jage dyret bort og kastede derfor en kæp ned. Katten stirrede op på hende ligesom en opdaget tyv eller morder og tog næste øjeblik flugten. Ingen anden levende skabning var synlig i haven. Hanefader og hans familie havde enten ikke forladt deres rede, modløse ved den uendelige regn, eller havde gjort det næst-viseste ved i rette tid at vende tilbage til den. Hepzibah lukkede vinduet.

Men hvor var Clifford? Kunne det være muligt, at han, vidende sin onde skæbnes nærværelse, i tavshed havde listet sig ned ad trappen, mens Hepzibah og dommeren stod i butikken og talte, sagte havde åbnet yderdøren og var flygtet ud på gaden? Med denne tanke syntes hun at se hans grå, rynkede, og dog barnlige ydre, i de gammeldags klæder, som han gik med i huset; en sådan skikkelse, som man ind imellem bilder sig ind at være i en forvirret drøm. Denne hendes ulykkelige broders skikkelse gennemvandrede måske byen, tiltrak sig alles blikke og alles forundring og modbydelighed, ligesom et spøgelse, der er så meget mere gyseligt, fordi det er synligt ved middagstid. Han ville udsætte sig for latter af den yngre flok, som ikke kendte ham – for hån af et par gamle mænd, som muligvis

erindrede hans engang kendte træk. Han ville være til løjer for drengene, som når de er gamle nok til at løbe om på gaderne ikke har mere ærbødighed for, hvad der er smukt og heldigt, eller medlidenhed med hvad der er sørgeligt, ikke mere følelse for elendigheden, der helliger den menneskelige skikkelse, hvori den åbenbarer sig – end om Satan var fader til dem alle. Tirret ved deres spot, deres høje, gennemtrængende skrig og deres grusomme latter – hånet ved gadeskarnet, som de ville kaste på ham – eller måske blot forvirret ved sin sælsomme stilling, om end ingen bedrøvede ham med så meget som et tankeløst ord, hvad under var det da, om Clifford ville udbryde i vild udskejelse, der ganske sikkert ville blive fortolket som vanvid? Således ville dommer Pyncheons djævelske plan være rede til sin udførelse.

Hepzibah tænkte da, at byen næsten var helt omgivet med vand. Værfterne strakte sig ud mod havnens centrum og var i dette umilde vejr forladt af den sædvanlige trængsel af købmænd, arbejdere og søfolk, hvert værft en ensomhed, langs med hvilken skibene lå fortøjet. Skulle hendes broders usikre skridt føre ham der hen, og ville han kun bøje sig et øjeblik over den dybe, sorte strand, ville det da ikke falde ham ind, at her var et sikkert tilflugtssted, og at han ved et eneste skridt eller den ubetydeligste overbalance af sit legeme for bestandigt kunne blive befriet fra sin slægtnings vold? O, hvilken fristelse! at gøre sin mægtige sorg til tryghed. At synke med dens blyvægt på sig og aldrig hæve sig op igen.

Det gruelige i denne sidste tanke var for meget for Hepzibah. Selv Jaffrey Pyncheon måtte nu hjælpe hende. Hun ilede skrigende ned ad trappen.

"Clifford er borte!" råbte hun. "Jeg kan ikke finde min broder! Hjælp, Jaffrey Pyncheon! Der tilstøder ham sikkert en ulykke!"

Hun åbnede stuedøren. Men overskygget som den var af grenene for vinduerne med det sorte, tilrøgede loft og de mørke vægge med egetræspaneler, var der næppe så meget dagslys i stuen, at Hepzibahs ufuldkomne syn nøjagtigt kunne skelne dommerens skikkelse. Hun var imidlertid sikker på, at hun så ham sidde i den fædrene lænestol, nær ved midten af gulvet, med sit ansigt noget bortvendt og med sit blik vendt henimod et vindue. Så stærkt og roligt er sådanne mænds nervesystem som dommer Pyncheons, at han måske ikke havde rørt sig af stedet mere end en gang siden hun var gået bort, men i sit temperaments tankefuldhed beholdt den plads, hvorpå tilfældet havde sat ham.

"Jeg siger Dem Jaffrey," udbrød Hepzibah utålmodigt, idet hun vendte sig fra stuedøren for at gennemsøge andre værelser, "min broder er ikke på sit værelset! De må hjælpe mig med at søge efter ham!"

Men dommer Pyncheon var ikke den mand, der ved et hysterisk fruentimmers ængstelse ville lade sig skræmme op af en lænestol med en hast, som hverken anstod hans værdighed eller hans fyldige personlighed. I betragtning af, at hans egen interesse var med i spillet, kunne han dog have rørt sig med lidt mere raskhed.

"Hører De mig, Jaffrey Pyncheon," skreg Hepzibah, idet hun atter nærmede sig stuedøren efter en frugtesløs søgen andetsteds. "Clifford er borte!"

I dette øjeblik viste Clifford sig på stuens dørtærskel, dukkende op derinde fra. Hans ansigt var unaturligt blegt, så

kridhvidt, at Hepzibah, på trods af gangens dunkle belysning, kunne skelne hans ansigtstræk, som om et lys faldt på dem alene, deres livlige og vilde udtryk syntes ligeledes tilstrækkeligt til at oplyse dem. Det var et udtryk af harme og spot, der faldt sammen med de ved hans gestus betegnede bevægelser. Mens Clifford stod på dørtærsklen, til dels med ryggen til, pegede han med fingeren ind i stuen og rystede den langsomt, som om han ville have tilkaldt, ikke blot Hepzibah, men hele verden, til at betragte en eller anden ubegribeligt latterlig genstand. Denne utidige handling – der også blev ledsaget af et blik, som snarere røbede glæde end nogen anden slags bevægelse – nødte Hepzibah til at frygte for, at hendes ubarmhjertige frændes ildevarslende besøg havde bragt hendes broder til fuldstændigt vanvid. Heller ikke kunne hun på anden måde forestille sig dommerens kølighed end ved at antage, at han lurede på en lejlighed, mens Clifford udfoldede disse symptomer på et forstyrret sind.

"Vær rolig, Clifford," hviskede søsteren, idet hun løftede sin hånd i vejret for at påbyde ham forsigtighed. "O, for Himlens skyld, vær rolig!"

"Lad ham være rolig! hvad kan han gøre bedre?" svarede Clifford, idet han med en endnu vildere gestus pegede ind i det værelse, som han lige havde forladt. "Hvad os angår, Hepzibah, kan vi nu danse! Vi kan synge, le, lege, gøre hvad vi vil! Trykket er borte, Hepzibah – det er borte fra denne trætte, gamle verden, og vi kan være lige så lette om hjertet som lille Phoebe selv!"

Og i overensstemmelse med sine ord, begyndte han at le, mens han endnu med fingeren pegede på den usynlige

genstand inde i stuen for Hepzibah. Pludselig blev hun grebet af en skrækkelig anelse. Hun styrtede forbi Clifford og forsvandt inde i værelset, men vendte næsten straks tilbage med et kvalt skrig. Da hun med et forfærdet og spørgende blik betragtede sin broder, så hun ham ryste fra hoved til fod, mens han spøgefulde lune endnu glimtvis trådte frem mellem disse elementer af lidenskab eller angst.

"Min Gud! hvad skal der blive af os?" fremstammede Hepzibah.

"Kom!" sagde Clifford i en kort og bestemt tone, højst ulig hans sædvanlige. "Vi bliver her for længe! Lad os overlade det gamle hus til fætter Jaffrey. Han vil nok passe på det!"

Hepzibah bemærkede nu, at Clifford havde en kappe på – et klædningsstykke, der for længe siden var aflagt – hvori han hele tiden havde indhyllet sig i disse stormdage.

Han vinkede med hånden og viste, så vidt hun kunne forstå ham, sin hensigt, at de skulle forlade huset sammen. Der findes kaotiske, blinde eller drukne øjeblikke i personers liv, som mangler virkelig karakterstyrke – prøvelses-øjeblikke, i hvilke modet højligt vil bekræfte sig, men hvor disse personer, hvis de overlades til dem selv, vakler fremad uden mål eller ubevidst følger den første den bedste vejledning, selv om det var et barns. Ligegyldigt hvor tåbeligt eller afsindigt det er, så er et forslag dem et Guds sendebud. Hepzibah havde nået dette punkt. Uvant til handling eller ansvar – fuld af rædsel over hvad hun havde set, og bange for at spørge om, ja næsten for at tænke sig, hvordan det var sket – forskrækket over den skæbne, som syntes at forfølge hendes broder – sløvet ved den tætte, kvælende rædselsluft, der fyldte huset ligesom med en

dødsstank og tilintetgjorde alle sammenhængende tanker – gav hun øjeblikkelig uden noget spørgsmål efter for den vilje, som Clifford udtrykte. Hun var som en person i en drøm, da viljen altid sover. Clifford, der sædvanligvis manglede denne evne så meget, havde fundet den i krisens spænding.

"Hvorfor tøver du sådan?" udbrød han heftigt. "Tag din kåbe og hætte på, eller hvad du har lyst til at bære! Lige meget hvad. – Du kan ikke komme til at se smuk eller prægtig ud, min stakkels Hepzibah! Tag din pung med penge i og kom med."

Hepzibah adlød disse befalinger, som om der ikke var andet at gøre eller tænke på. Hun begyndte rigtignok at undre sig over, hvorfor hun ikke vågnede op, og at tænke på, til hvilken endnu mere utålelig grad af forvirring hendes sind ville kæmpe sig frem, for endelig at overbevise hende om, at intet af alt dette var virkeligt. Naturligvis var det ikke sandt! Ingen sådan sort, stormfuld dag som denne var endnu begyndt. Dommer Pyncheon havde ikke talt med hende! Clifford havde ikke leet, peget og vinket hende bort med sig, men hun var kun – som det tit går ensomme sovende – blevet ramt af megen urimelig nød i en morgendrøm.

"Nu – nu vågner jeg nok," tænkte Hepzibah, idet hun gik frem og tilbage og gjorde sine små forberedelser. "Jeg kan ikke udholde det længere. Jeg må vågne nu."

Men det kom ikke, dette opvågningens øjeblik. Det kom ikke, selv da Clifford, lige før de forlod huset, listede sig hen til stuedøren og gjorde et afskedsbuk for stuens ensomme beboer.

"Hvilken pudsig figur den gamle karl nu giver," hviskede han til Hepzibah. "Lige da han bildte sig ind, at han havde mig helt i sin magt! Kom, kom; skynd dig! ellers vil han vågne op ligesom

fortvivlelsen, der forfølger håbet og kristendommen, og endnu nå at gribe os!"

Da de kom ud på gaden, henledede Clifford Hepzibahs opmærksomhed på noget på en af hoveddørens stolper. Det var blot begyndelsesbogstaverne af hans eget navn, som han, med en særlig ejendommelige ynde ved bogstavernes former, havde skåret der, da han endnu var dreng. Broderen og søsteren gik og lod dommer Pyncheon sidde alene i sine forfædres gamle hjem, så tung og klodset, at vi ikke kan sammenligne ham med noget bedre end med en død nattemare, der var omkommet midt i sin ondskab, og hvis slappe legeme endnu lå på den pintes bryst, til at befris for, som han kunne bedst!

17. To uglers flugt

Skønt det var sommer, bragte østenvinden stakkels Hepzibahs få tiloversblevne tænder til at klapre i munden, mens hun og Clifford trængte sig frem imod den på deres vej op ad Pyncheongade til byens centrum. Det var ikke blot den rystelse, som denne gennemtrængende blæst fremkaldte hos hendes skikkelse (skønt navnlig hendes hænder og fødder aldrig havde syntes så iskolde som nu), men en sjælelig bevægelse blandede sig med den fysiske gysen og gjorde, at hun rystede mere i ånden end på legemet. Verdens vide, sorte atmosfære var så uhyggelig. Sådant er det indtryk, som den gør på enhver ny eventyrer, selv om han styrter sig ud i den, mens den varmeste livsstrøm bobler gennem hans årer. Hvordan må det da ikke have været for Hepzibah og Clifford – så gamle som de var, og dog så barnlige i deres erfaring – da de forlod dørtrinet og trådte ud fra Pyncheon-elmens brede skygge. De vandrede nu netop på en sådan pilgrimsvandring, som et barn tit tænker på, til Verdens Ende, måske med en sixpence og en tvebak i sin lomme. I Hepzibahs sind var der en ulykkelig bevidsthed om, at hun drev for vind og vove. Hun havde mistet evnen til at lede sig selv. Men over for de vanskeligheder, der omgav hende, følte hun det næppe umagen værd at genvinde og var ydermere ikke i stand til at gøre sig nogen anstrengelse for at gøre det.

Mens de gik videre på deres sælsomme vandring, kastede hun nu og da et sideblik til Clifford og kunne ikke andet end bemærke, at han var betaget af en mægtig sindsbevægelse. Det var dette, som gav ham den selvbeherskelse, som han på en

gang fik, og som uimodståeligt øvede sin magt over hans bevægelser. Den mindede lidt om vinens ophidselse. Eller den kunne mere fantastisk sammenlignes med et muntert musiknummer, spillet med vildt liv, men på et ringe instrument. Lige som den skurrende tone altid høres og skurrer højest under melodiens største jubel, sådan gik der en stadig gysen igennem Clifford, som bragte ham til at ryste mest, og næsten syntes at komme ham i vejen, mens han havde et triumferende smil. De mødte kun få folk undervejs, selv da de kom fra det ensomme nabolag omkring Huset med de syv Gavle til, hvad der sandsynligvis var den mere befærdede og travlere del af byen. Glinsende vægge, med små regnpytter hist og her langs med deres ujævne overflade; paraplyer, der var iøjnefaldende opstillet i butiksvinduerne, som om handelslivet havde koncentreret sig om denne ene vare; våde blade af kastanje- eller elmetræerne, afrevet i utide af blæsten og spredt langs alfarvej; en dynge mudder midt på gaden, der uagtet den lange og møjsommelige skyllen stadig blev mere uren – disse var de mere bestemmelige sider af et meget mørkt maleri. Som symbol på bevægelse og menneskeligt liv hørte man en cabs eller en karets hurtige raslen, mens kusken sad beskyttet under en regnkappe, der gik ham helt op over hovedet; en gammel mand, der syntes at være krøbet ud af en eller anden underjordisk hule, og nu rodede i rendestenen med en kæp efter rustne søm; et par købmænd ved døren til postkontoret sammen med en bladudgiver og en politiker, som ventede på en forsinket post; et par forhenværende skibskaptajners ansigter ved vinduerne på et assurancekontor, der stirrede ud på den tomme gade, spottede vejret og bandede over manglen såvel på

offentlige nyheder som på bysladder. Hvilket skatkammer ville det ikke have været for disse nyhedskræmmere, hvis de kunne have gættet den hemmelighed, som Clifford og Hepzibah bar på! Men deres to skikkelser tiltrak sig næppe så megen opmærksomhed som en ung pige, der i samme øjeblik gik forbi og kom til at løfte sit skørt en ubetydelig smule for højt op over anklerne. Havde det været en munter solskinsdag, kunne de næppe være gået gennem gaderne, uden at udsætte sig for bemærkninger. Nu følte man sandsynligvis, at de stod i samklang med det uhyggelige og barske vejr, og de fremtrådte derfor ikke i stærkt relief, og var glemt så hurtigt, de var borte.

Stakkels Hepzibah! Havde hun vidst det, ville det dog have ydet hende nogen trøst, for alle hendes øvrige sorger blev forøget, forunderligt nok, med den kvindelige jammer, som stammede fra en følelse af noget upassende i hendes påklædning. Hun dukkede sig derfor mere sammen, ligesom i det håb at indgive folk den tro, at det kun var en kåbe og en hætte, luvslidte og falmede, som luftede sig i stormen uden nogen bærer!

Mens de gik videre, svævede følelsen af ubestemthed og uvirkelighed dunkelt om hende og bredte sig sådan ud over hele hendes system, at den ene af hendes hænder næppe formåede at føle berøringen af den anden. Enhver vished ville have været at foretrække for dette. Hun hviskede atter og atter til sig selv: "Er jeg vågen? – er jeg vågen?" – og hun stak ind imellem sit ansigt frem i den kolde vind for at få vished om, at hun virkelig var det. Enten det nu var Cliffords hensigt, eller hændelsen havde ført dem derhen, befandt de sig nu nedenunder den hvælvede udgang til en stor, grå stenbygning. Indenfor var der

et stort rum og en luftig højde fra gulv til tag, nu til dels opfyldt med røg og damp, som i søjler hvirvlede sig opad og dannede en formelig skyregion over deres hoveder. Et tog var netop rede til at afgå. Lokomotivet stønnede og røg ligesom en paradehest, der skummer af utålmodighed efter at komme af sted, og klokken ringede sin hurtige knalden ud, der så vel udtrykker de korte varsler, livet under os i dets ilsomme løb. Uden spørgsmål eller opsættelse – med den uimodståelige beslutning, hvis det ikke snarere må kaldes drift, der så sælsomt havde bemægtiget sig ham og gennem ham Hepzibah – skubbede Clifford hende hen imod vognene og hjalp hende ind. Signalet blev givet; lokomotivet udsendte sine korte, raske åndedrag; toget begyndte at sætte sig i bevægelse, og sammen med hundrede andre passagerer fløj disse to usædvanlige rejsende fremad som vinden.

Til sidst var de således efter den lange afspærring fra alt, hvad verden virkede og glædede sig over, draget ind i menneskelivets store strøm og blev revet bort af den, som ved en sugekraft af selve skæbnen.

Endnu betaget af den tanke, at ikke en af de forbigangne tildragelser, inklusiv dommer Pyncheons besøg, kunne være virkelig, mumlede eneboersken fra de syv gavle sin broder i øret:

"Clifford! Clifford! Er dette ikke en drøm?"

"En drøm, Hepzibah!" gentog han, og lo hende næsten op i ansigtet. "Tvært imod, jeg har aldrig været vågen for."

Imidlertid kunne de, når de så ud af vinduet, se verden, der fo'r forbi dem. I det ene øjeblik raslede de gennem en ensomhed – i det næste var en landsby vokset op omkring dem

– et par åndedrag til, og den var forsvundet, ligesom opslugt af et jordskælv. Spirene på kapeller syntes at bevæge sig fra deres grundvold; de brede høje gled bort. Alt var opskræmt fra sin årlange hvile og bevægede sig med hvirvelvindens fart i en retning modsat deres egen.

Inde i vognen var der det sædvanlige indre liv på jernbanen, som frembød meget lidt for andre passagerers iagttagelse, men var fuldt af nyhed for dette par, der på en sælsom måde var som befriede fanger. Det var med sikkerhed nyhed nok, at halvtredsindstyve menneskelige væsner var i nær berøring med dem under et langt og smalt tag og blev draget fremad ved den samme mægtige indflydelse, som havde taget disse to i sin favn. Det syntes forunderligt, hvordan alle disse folk kunne blive så rolige på deres pladser, mens så meget støjende kraft var i arbejde for deres skyld. Nogle mænd, med billetter i deres hatte (langvejs rejsende, for hvem der lå hundrede miles rejse på jernbanen), havde hengivet sig til de engelske scener og eventyr i småromaner og holdt selskab med hertuger og jarler. Andre, hvis kortere rejser forbød dem at indlade sig på så vidtløftige studier, forslog tiden med skillingsblade. En flok piger og en ung mand på den modsatte side af vognen fandt stor morskab i at spille bold. De kastede den frem og tilbage, med latterudbrud, der kunne udmåles i mile, for hurtigere end den rappe boldt kunne flyve, fløj de lystige spillende ubevidst af sted, efterladende deres lystighed langt bag sig og endte deres spil under en anden himmel end den, der havde været vidne til dets begyndelse. Drenge med æbler, kager, brystsukker og forskelligt farvede bonbons – handelsvarer, der mindede Hepzibah om hendes forladte butik – viste sig ved hvert

holdested, hvor de i en fart afgjorde deres forretning eller afbrød den pludseligt for ikke at handelen skulle rive dem med sig. Nye folk trådte stadig ind. Gamle bekendte – for det blev de snart i denne hurtige livsstrømning – gik stadigt bort. Hist og her sad en og sov midt i rumlen og støjen. Søvn; spøg; forretninger; alvorligere eller lettere læsning, og den fælles og uundgåelige bevægelse fremad! Det var livet selv!

Cliffords af naturen stærke sympatier var alle vakt. Han optog farven af, hvad der skete omkring ham og kastede den mere levende tilbage end han modtog den, men ikke des mindre med et vist spøgelsesagtigt og uhyggeligt anstrøg. Hepzibah følte sig på den anden side endnu mere afsondret fra menneskeslægten end i den ensomhed, som hun lige havde forladt.

"Du er ikke lykkelig, Hepzibah!" sagde Clifford afsides i en bebrejdende tone. "Du tænker på det uhyggelige gamle hus og på fætter Jaffrey," – her blev han igen grebet af en gysen – "og på fætter Jaffrey, som sidder der alene! Følg mit råd – følg mit eksempel – og lad ikke sådanne ting forstyrre. Her er vi i verden, Hepzibah! – midt i livet! – i vore medskabningers vrimmel! Lad os da være lykkelige! så lykkelige som dette unge menneske og disse smukke piger med deres boldspil!"

"Lykkelige!" tænkte Hepzibah, som ved dette ord følte sig sit tunge hjerte med dets gysende kval bittert bevidst. "Lykkelige! Han er allerede gal, og hvis jeg var lysvågen, ville jeg også blive gal!"

Hvis en fiks ide er galskab, var hun måske ikke langt fra at være det. Så hurtigt og langt de end havde raslet henad jernbanesporet, kunne de lige så godt, hvad Hepzibahs sjælelige

billeder angik, være gået op og ned ad Pyncheongade. Med mange, mange mile af forskellige landskaber imellem, var der ingen scene for hende, undtagen de syv gamle gavlspidser, med deres mos og ukrudtet i den ene krog og butiksvinduet og en kunde, der rusker i døren og sætter den lille klokke i en stærk klingende bevægelse, men uden at forstyrre dommer Pyncheon. Dette ene gamle hus var alle steder! Dets store, forfaldne bygning for af sted med mere end jernbanefart og satte sig flegmatisk ned på enhver plet, som hun betragtede. Hepzibahs sind var for ubøjeligt til at modtage nye indtryk så let som Cliffords. Han havde en bevinget natur. Hun var snarere af den vegetabile slags og kunne næppe holdes længe i live, hvis hun blev rykket op med rode. Således traf det sig, at det forhold, der hidtil havde bestået mellem hendes broder og hende, var forandret. Hjemme var hun hans værge, her var Clifford blevet hendes og syntes med en forunderlig hurtig opfattelse at indse, hvad der hørte til deres nye stilling. Han var blevet vakt til manddom og forstandskraft, eller i det mindste til en tilstand, der lignede dem, skønt den måske var både sygelig og forbigående.

Konduktøren bad nu om deres billetter, og Clifford, der havde gjort sig til kassemester, lagde en banknote i hans hånd, som han havde set andre gøre.

"For damen og Dem selv!" spurgte konduktøren. "Og hvor langt?"

"Så langt som vi kan komme," sagde Clifford. "Det er omtrent lige meget. Vi rejser kun for fornøjelse!"

"Det er en underlig dag, De vælger til det, sir!" bemærkede en gammel herre på den anden side af vognen, idet han betragtede

Clifford og hans ledsagerske, ligesom nysgerrig efter at opdage, hvad slags folk de kunne være. "Den bedste udsigt til fornøjelser i et sådant regnvejr antager jeg er en mands eget hus med en køn lille ild i kaminen."

"Jeg kan ikke være ganske enig med Dem," sagde Clifford, idet han høfligt bukkede for den gamle herre og straks optog den samtale, som denne havde begyndt. "Det er tvært imod faldet mig ind, at denne beundringsværdige opfindelse med jernbaner – med de uhyre og uundgåelige forbedringer, som kan ventes både i henseende til hurtighed og bekvemmelighed – er bestemt til at afløse disse forældede begreber som hjem og arne, og sætte noget bedre i stedet."

"Men min Gud," sagde den gamle herre temmelig gnavent, "hvad kan være bedre for en mand end hans egen stue og kaminkrog?"

"Disse ting har ikke den fortjeneste, som mange brave folk tilskriver dem," svarede Clifford. "De kan med få ord siges at have tjent et usselt formål. Min mening er, at vore forunderligt tiltagne og endnu tiltagende bevægelseskræfter er bestemt til at bringe os tilbage igen til nomadetilstanden. De ved, min kære sir – De må i Deres egen erfaring have bemærket det – at alle menneskelige fremskridt går i en cirkel. Eller for at bruge et mere nøjagtigt og smukkere billede, i en opadstigende spiralkurve. Mens vi indbilder os, at vi går lige frem og ved hvert trin når en ny stilling, vender vi i virkeligheden tilbage til noget for længe siden prøvet og forladt, men som vi nu finder æteriseret, forfinet og fuldendt til sit ideal. Fortiden er nu en simpel og sanselig profeti om nutiden og fremtiden. Lad os nu anvende denne sandhed på det kun omhandlede emne. – I vor

slægts tidligste tid boede mennesker i midlertidige hytter eller bure af grene, så let sammenføjede som en fugls rede, og som de byggede – hvis det kunne kaldes bygning – når sådanne dejlige sommerboliger snarere voksede end blev gjort med hænder – som naturen, vil vi sige, hjalp dem med at opføre, hvor der var frugt i overflod, hvor der var fuldt op af fisk og vildt, eller hvor skønhedssansen kunne fyldestgøres ved en behageligere skygge end andetsteds og en mere fuldendt ordning af sø, skov og bakke. Dette liv besad en tryllekraft, som lige siden mennesket forlod det er forsvundet fra tilværelsen. Og det var en type på noget bedre end sig selv. Det havde sine ulemper, såsom sult og tørst, slemt vejr, brændende solskin og møjsommelige vandringer over stygge og ufrugtbare strækninger, som lå mellem de for deres frugtbarhed og skønhed eftertragtede egne. Men i vor opadstigende spiral undgår vi alt dette. Disse jernbaner – kunne blot piben blevet til musik og den evige raslen undgås – er ganske sikkert den største velsignelse, som tiderne har forskaffet os. De giver os vinger; de tilintetgør pilgrimsvandringens møje og støv; de spiritualiserer rejsen. Da overgangen er så let, hvad bevæggrund kan noget menneske da have til at dvæle på en plet? Hvorfor skulle han da bygge en tungere bolig end han med lethed kan føre med sig? Hvorfor skulle han da gøre sig til fange for livstid indenfor mursten og gammelt, ormædt tømmer, når han lige så let kan bo, i en vis betydning, intetsteds – i en bedre betydning allesteds, hvor det rigtige og smukke tilbyder han et hjem?"

Cliffords ansigt strålede, idet han udviklede denne teori. En ungdommelighed skinnede frem indefra, der forandrede

rynkerne og den blege alderdomsslaphed til en næsten gennemsigtig maske. De lystige piger lod deres bold falde på gulvet og så på ham. De sagde måske til sig selv, at før hans hår blev gråt og rynkerne furede hans tindinger, måtte denne nu affældige mand have påtrykt indtrykket af sit ansigt på mangen en kvindes hjerte. Men ak! ingen kvindes øje havde set hans ansigt, mens det var smukt!

"Jeg ville næppe kalde det for en forbedret tingenes tilstand," bemærkede Cliffords nye bekendt, "at leve allesteds og intetsteds."

"Ville De ikke?" udbrød Clifford med sælsom energi. "Det er så klart for mig som solskin – hvis der var noget på himlen – at de største forhindringer på den menneskelige lykkes og forbedrings vej er disse dynger af mursten, sammenføjet med kalk, eller tilhugget tømmer, sammenfæstede med spigre, som mennesker med møje opføre til deres egen kval og kalder dem hus og hjem! Sjælen behøver luft, et vidt spillerum og hyppig forandring af det. Sygelige indflydelser i tusindfold afveksling samler sig om arnesteder og besmitter det huslige liv. Der findes ingen så usund atmosfære, som den ved et gammelt hjem, der er gjort giftigt ved ens hedengangne forfædre og pårørende. Jeg taler om, hvad jeg ved. Der er et bestemt hus i min erindring – en af disse spidsgavlede, fremspringende bygninger, som man en gang imellem ser i vore ældre byer – et forfaldent, skrøbeligt, knirkende, svampet, skummelt, mørkt og elendigt gammelt fængsel, med et buevindue over udgangen, en lille butiksdør på den ene side og ed stor, melankolsk alle foran det. Når som helst mine tanker nu vender sig til dette syvgavlede hus – (det er så forunderligt, at jeg

nødvendigvis må omtale det) – har jeg straks et syn eller et billede af en gammeldags mand med et mærkeligt strengt ansigt, siddende i en egelænestol, død, stendød, med en hæslig blodstrøm på sin skjortekrave! Død, men med åbne øjne! Han besmitter hele huset, når jeg mindes det. Jeg kunne aldrig bevæge mig der eller være lykkelig, eller gøre eller nyde, hvad det var Guds hensigt, at jeg skulle udrette og nyde!"

Hans ansigt blev mørkt og syntes at trække sig sammen og ældes.

"Aldrig, sir!" gentog han. "jeg kunne aldrig trække vejret der med glæde."

"Det kan jeg tænke," sagde den gamle herre, idet han betragtede Clifford alvorligt og næsten frygtsomt. "Jeg kan forstå det, sir, når De har sådanne tanker i hovedet."

"Nej, visselig ikke," fortsatte Clifford, "og det ville være en glæde for mig, hvis dette hus kunne blive nedrevet eller brændt, og jorden således blive befriet for det, og græsset kunne gro regelmæssigt over dets grund. Ikke fordi jeg nogen sinde agter at besøge stedet igen! For, sir, jo længere jeg kommer bort fra det, desto mere kommer glæden! Den lette friskhed, hjertets banken, åndens dans, kort sagt ungdommen – ja, min ungdom, min ungdom! – desto mere kommer den tilbage til mig. For ikke længere siden end i morges var jeg gammel. Jeg mindes, at jeg så i spejlet og undrede mig over mine grå hår og rynkerne, mange og dybe, over min pande, og furerne ned ad mine kinder og over mine tindinger. Det var for tidligt. Jeg kunne ikke udholde det! Alderen havde ingen ret til at komme! Jeg havde ikke levet! Men ser jeg nu gammel ud? I så fald lyver mit udseende forunderligt, for en stor byrde er lettet fra mit sind,

og jeg føler mig i min ungdoms glæde, med verden og med mine bedste dage for mig!"

"Jeg håber, De ikke må blive skuffet," sagde den gamle herre, der syntes temmelig forlegen og ønskede at undgå den opmærksomhed, som Cliffords vilde tale tiltrak på dem begge. "Jeg ønsker Dem det af ganske hjerte."

"For Himlens skyld, kære Clifford, vær roligt," hviskede hans søster. "De tror, du er gal!"

"Vær selv rolig, Hepzibah," svarede hendes broder. "Det er lige meget, hvad De tror. Jeg er ikke gal. For første gang i tredive år strømmer mine tanker frem og finder ord parat til dem. Jeg må og vil tale!"

Han vendte sig igen til den gamle herre og genoptog samtalen.

"Ja, min kære sir," sagde han, "det er min faste tro og håb, at disse talemåder om et hjemligt tag og en arne, som så længe har forestillet noget helligt, snart vil forsvinde af menneskers daglige brug og blive glemt. Tænk bare et øjeblik, hvor meget menneskeligt ondt der vil forsvinde med denne ene forandring! Hvad vi kalder jordegods – den solide grund til at bygge et hus på – er den brede grundvold, hvorpå næsten al denne verdens skyld hviler. Et menneske begår næsten enhver uret – han dynger en umådelig hob af slethed op, så hård som granit, og som til evige tider vil hvile lige så tungt på hans sjæl – kun for at bygge en stor, skummel, mørk bolig for sig selv til at dø i, og for sine efterkommere til at være ulykkelige i. Han lægger sit døde legeme under bjælkerne og hænger sit barske billede på væggen og efter sådan at have gjort sig til en ond skæbne, venter han, at

hans børnebørns børnebørn skal være lykkelige der! Jeg taler ikke vildt. Jeg har netop et sådant hus for mit sjælelige blik."

"Da er De ikke til at dadle, fordi De har forladt det," sagde den gamle herre, begærlig efter at forlade dette emne.

"Endnu i det allerede fødte barns levetid," fortsatte Clifford, "vil alt dette være forbi. Verden bliver for æterisk og åndelig til længere at finde sig i disse fejl. For mig – skønt jeg i en betydelig del af mit liv hovedsagelig har levet i afsondring og kender mindre til sådanne ting end de fleste andre mennesker – selv for mig er forløberne for en bedre æra umiskendelige. Mesmerismen, for eksempel; tror De, at den intet vil betyde for at udrense plumpheden af menneskelivet?"

"Lutter vindmageri!" brummede den gamle herre.

"Disse bankeånder, som lille Phoebe forleden dag fortalte os om," sagde Clifford – "hvad er de andet end åndeverdenens sendebud, som banker på substansens dør? Og den skal blive åbnet på vid gab!"

"Igen vind!" udbrød den gamle herre, som blev mere og mere ærgerlig ved disse glimt af Cliffords metafysik. "Jeg kan have lyst til at banke med en god stok på de dosmeres tomme hoveder, der udspreder sådan noget pjat!"

"Så er der elektriciteten! – dæmonen, englen, den mægtige fysiske kraft, den alt gennemtrængende forstand!" udbrød Clifford. "Er det også vind? Er det en kendsgerning – eller har jeg drømt, at den materielle verden ved elektricitetens hjælp er blevet en stor nerve, der vibrerer tusinder af mile i et uendeligt lille tidsrum? Den runde klode er et uhyre hoved, en hjerne, fuld af forstand! Eller den er selv en tanke, intet uden tanke, og ikke længere den substans, som vi anså den for!"

"Hvis De mener telegrafen," sagde den gamle herre og kastede blikket på dens tråd langs med jernbanen, "så er den en fortræffelig ting! – Det vil naturligvis sige, hvis bomuldsspekulanterne og politikerne ikke bemægtiger sig den. Det er med sikkerhed en stor ting, sir! navnlig med hensyn til opdagelsen af banktyve og mordere!"

"I denne henseende synes jeg ikke så ganske om den," svarede Clifford. "En banktyv og hvad De kalder en morder har ligeledes sine rettigheder, som oplyste, menneskekærlige og samvittighedsfulde mænd burde betragte i en så meget mere liberal ånd, fordi samfundets største del er tilbøjelig til at bekæmpe deres tilværelse. Et næsten åndeligt medium som den elektriske telegraf skulle være helliget høje, dybe, glade og hellige hverv. Elskende skulle dag for dag – time for time, hvis de følte sig bevæget til at gøre det så ofte – kunne sende deres hjerters følelse fra Maine til Florida med ord som disse: – Jeg elsker dig evigt! – Mit hjerte svulmer af kærlighed! – Jeg elsker dig mere end jeg kan udtrykke! – og så igen ved næste budskab – Jeg har levet en time længere og elsker dig dobbelt så højt! Eller, når en brav mand er rejst bort, skulle en elektrisk gnist, lige som fra en verden af lykkelige ånder, fortælle ham – Din ven er lykkelig! Eller til en fraværende ægtemand skulle et budskab komme som dette: – Et udødeligt væsen, hvis fader du er, er i dette øjeblik kommet fra Gud! – Og straks ville dets lille stemme synes at have nået så langt bort og give ekko i hans hjerte. Men hvad disse stakkels skælme angår, banktyvene – som i grunden er omtrent lige så ærlige som ni tiendedele af folk, undtagen at de ikke tager hensyn til visse formaliteter og foretrækker midnat frem for børstiden til at gøre forretninger –

og med hensyn til disse mordere, som De udtrykker det, der ofte er undskyldelige i bevæggrundene for deres handling, og når vi kun betragter dens resultat, fortjener at anføres mellem offentlige velgørere – med hensyn til ulykkelige personer som disse kan jeg virkelig ikke bifalde anvendelsen af en umateriel og vidunderlig kraft til den almindelige verdensjagt på dem!"

"Så det kan De ikke?" udbrød den gamle herre med et stift blik.

"Nej, på ingen måde!" svarede Clifford. "Det stiller dem alt for ufordelagtigt. For eksempel, sir, i en lav, mørk, egepanelet stue i et gammelt hus, lad os sætte, at der sidder en død mand i en lænestol, med en blodplet på sin krave – og lad os til vor hypotese tilføje en anden mand, som går ud fra huset, som han føler overfyldt med den døde mands nærværelse – og lad os til slut antage, at han flygter, Himlen ved hvorhen, med orkanens fart, på jernbanen! Hvis nu flygtningen stiger af i en fjern by og finder, at alle folkene snakker om den selv samme døde mand, som han er flygtet så langt væk for at undgå synet af og tanken om, vil De da ikke indrømme, at hans naturlige rettigheder er krænket? Han er blevet berøvet sit tilflugtssted og har efter min ringe mening lidt en uendelig uret!"

"De er en forunderlig mand, sir!" sagde den gamle herre, idet han rettede sine øjne på Clifford, som om han ville gennembore ham med sit blik. "Jeg kan ikke gennemskue Dem."

"Nej, det antager jeg heller ikke!" udbrød Clifford leende. "Og dog, min kære sir, er jeg så gennemsigtig som vandet i Maules Kilde! Men kom, Hepzibah! Vi er fløjet langt nok for denne gang. Lad os stige ud, ligesom fuglene gør, og sætte os på den nærmeste kvist og overveje, hvor vi nu skal flyve hen."

I dette øjeblik nåede toget netop en afsidesliggende station. Ved at benytte den korte pause, forlod Clifford vognen og trak Hepzibah med sig. Et øjeblik efter gled toget – med hele det indre liv, i hvilket Clifford havde gjort sig til en så fremtrædende genstand – bort, blev mindre og mindre og forsvandt et øjeblik efter. Verden var flygtet fra disse to vandrere. De så sig om med et bedrøvet blik. I en lille afstand stod en trækirke, sort af ælde og i en uhyggelig, forfalden tilstand, med knuste vinduer, en stor revne gennem bygningens hovedmur og en sparre dinglende ved det firkantede tårns tinde. Længere borte var en avlsgård i den gamle stil, lige så ærværdigt sort som kirken, med et tag, der skrånede nedad fra den treetages spids til omtrent en mands højde fra jorden. Den syntes ubeboet. Der var levningerne af en bræddestabel nær ved døren, men med græs, der skød frem mellem spånerne og de spredte bjælker. De små regndråber faldt skråt ned; vinden var ikke heftig, men fuld af kold fugtighed.

Clifford gyste fra hoved til fod. Hans sinds vilde opbrusen – der så beredvilligt havde forsynet ham med tanker, fantasier og en sælsom ordrigdom og drevet ham til at tale af blot nødvendighed for at give denne opboblende strøm af tanker luft – havde helt lagt sig. En mægtig sindsbevægelse havde givet ham kraft og liv. Da dens virkning var forbi, begyndte han straks at krybe sammen.

"Du må overtage ledelsen nu, Hepzibah," mumlede han med sløv og drævende stemme. "Gør med mig, som du vil!"

Hun knælede ned på platformen, hvor de stod, og løftede sine foldede hænder mod himlen. Den mørke, grå skymasse gjorde den usynlig; men det var ingen tid til vantro – dette var

ingen lejlighed til at tvivle på, at der var en himmel oven over og en almægtig fader, der skuede ned derfra.

"O Gud," fremstammede stakkels, magre Hepzibah og standsede derpå et øjeblik for at tænke over, hvad hendes bøn skulle være – "o Gud – vor fader – er vi ikke Dine børn? – Hav barmhjertighed med os!"

18. Guvernør Pyncheon

Mens disse to slægtninge er flygtet bort med så dårligt planlagt hastværk, sidder dommer Pyncheon endnu i den gamle stue og passer på huset, som man siger, i dets sædvanlige beboeres fraværelse. Til ham og til det ærværdige Hus med de syv Gavle vender vor historie nu tilbage, ligesom en ugle, der har forvildet sig ud i dagslyset og nu iler tilbage til sit hule træ.

Dommeren har nu ikke i lang tid forandret sin stilling. Han har ikke rørt hånd eller fod og ikke vendt sine øjne så meget som en hårsbredde fra deres stive stirren mod krogen af stuen, siden Hepzibahs og Cliffords fodtrin knagede langs med gangen og yderdøren forsigtigt lukkedes efter dem. Han holder sit ur i sin venstre hånd, men denne er knuget sammen således, at man ikke kan se skiven. Hvilket dybt anfald af eftertanke! Eller sæt, han sover, hvilken barnlig samvittighedsro og hvilken sund orden i den gastriske region betegnes da ikke ved en søvn, der er så aldeles uforstyrret af pludselige sæt, trækninger, mumlende drømmetale, trompetstød gennem næsen eller selv den ubetydeligste uregelmæssighed i åndedrag? Man må selv holde vejret for at forvisse sig om, at han overhovedet ånder. Det er aldeles uhørligt. Man hører hans ur dikke. Hans ånde hører man ikke. Det må sikkert være en yderst forfriskende søvn! Og dog. Dommeren kan ikke sove. Hans øjne er åbne! En gammel politiker som han ville aldrig falde i søvn med åbne øjne, for at en fjende ikke skulle overraske ham sådan, skulle titte gennem disse vinduer ind i hans bevidsthed og gøre sælsomme opdagelser blandt de erindringer, planer,

forhåbninger, ængstelser, svagheder og forunderligheder, som han hidtil ikke har ladet nogen se. En forsigtig mand, siger ordsproget, sover med det ene øje åbent. Det kan måske være visdom. Men ikke med begge, for det ville være ubesindighed! Nej, nej! Dommer Pyncheon kan ikke sove.

Det er imidlertid besynderligt, at en sådan gentleman, der er bebyrdet med forpligtelser – der tilmed er kendt for sin punktlighed – således vil dvæle i et gammelt, ensomt hus, som han aldrig før syntes at have holdt meget af at besøge. Egestolen kan da vist nok måske friste ham med sin rummelighed. Det er netop en rummelig og i forhold til den tid, da den blev forarbejdet, også magelig stol, i al fald stor nok til at optage dommerens legemsfylde. En større mand end han kunne finde rigelig plads i den. Hans stamfader, som nu hang malet på væggen, plejede knap at frembyde en front, der strakte sig fra arm til arm i denne stol, eller en grundvold, som dækkede hele dens pude. Men der er bedre stole end denne – mahogni, valnøddetræ, rosentræ, med fjedre og damaskespuder, med forskellige hældninger og utallige kunster til at gøre dem magelige og dog ikke alt for dorske – en snes sådanne var måske til dommer Pyncheons tjeneste. Ja! i en snes saloner ville han være mere end velkommen. Mama ville gå ham i møde med udstrakt hånd. Frøken datteren ville, skønt han nu begyndte at blive til års – en gammel enkemand, som han smilende kalder sig – lægge puden til rette og gøre sit yderste for at gøre ham det behageligt. For dommeren er en lykkelig mand. Han elsker ydermere sine planer ligesom andre folk og med større klarhed end de fleste andre, eller i det mindste gjorde han det, da han denne morgen lå i sengen i en behagelig

halvdøs, og udkastede planer til dagens forretninger og spekulerede på sandsynlighederne for de næste femten år. Med hans stærke helbred og de ubetydelige skår, alderen har givet ham, er femten år eller tyve – ja, måske femogtyve! – ikke mere end han med god grund kan kalde sine. Femogtyve år til nydelsen af sit gods i byen og på landet, sine jernbane-, bank- og assuranceaktier, sine statsobligationer – kort sagt, sin rigdom, hvordan den så var anbragt og enten han ejede den nu eller snart ville komme i besiddelse af den, sammen med de offentlige æresbevisninger, der er tilfaldet ham, og de mere vægtige, som han endnu har til gode! Det er godt! Det er fortræffeligt! Det er nok! Han tøver endnu i den gamle stol! Hvis dommeren har en smule tid at give bort, hvorfor besøger han da ikke assurancekontoret, som han i almindelighed plejer, og sidder en tid i en af deres polstrede læderarmstole, og lytter til dagens sladder og lader nogle dybe ord falde, som sikkert vil blive genstand for sladderen i morgen! Og har ikke bankdirektørerne et møde, ved hvilket det var dommerens hensigt at være til stede og hans pligt at præsidere? Jo de har, og timen er noteret på et kort, som er, eller burde være i dommer Pyncheons højre vestelomme. Lad ham gå derhen og strække sig i mag på sine pengeposer! Han har tøvet længe nok i den gamle stol!

Det skulle have været sådan en travl dag! For det første samtalen med Clifford. En halv time skulle efter dommerens beregning være nok til den. Den ville sandsynligvis tage mindre tid, men – i betragtning af, at der først skulle forhandles med Hepzibah, og at disse fruentimmere bruger mange ord, hvor få ville gøre meget bedre virkning – ville det være sikrest at

afsætte en halv time til det. En halv time mere? Men, dommer, der er allerede gået to timer efter Deres eget ufravigeligt nøjagtige kronometer! Kast Deres blik ned på det og se! Ah! Han vil ikke gøre sig den ulejlighed, enten at bøje sit hoved eller at løfte sin hånd op, således at han kan bringe den trofaste tidviser i højde med sit øje! Tiden synes lige med et at være blevet en ligegyldig sag for dommeren.

Og har han glemt alle de andre punkter af sin erindringsliste? Når han var færdig med Clifford, skulle han træffe en vekselmægler, der har påtaget sig at skaffe betydelige procenter og fortrinlig sikkerhed for et par ledige tusinder, som dommeren netop har liggende. Den rynkede ågerkarl vil have gjort sin jernbanerejse forgæves. En halv time senere skulle der i gaden ved siden af være auktion over noget jord, der indbefattede en del af det gamle Pyncheon-gods, som oprindelig havde hørt til Maules havegrund. Det var blevet skilt fra Pyncheonerne for fire snese år siden, men dommeren havde holdt øje med det og havde sat sit hjerte til, atter at knytte det til det lille stykke jord, som endnu var tilbage omkring de syv gavle – og nu, under dette sælsomme anfald af glemsomhed, måtte den skæbnesvangre hammer være faldet og have overført vor gamle fædrenearv til en fremmed ejer! Muligvis kan salget dog være udsat til bedre vejr. Vil dommeren i så tilfælde finde det passende at være til stede og beære auktionarius med sit bud næste gang?

Den næste forretning var at købe en hest til sit eget brug. Den, der hidtil havde været hans yndling, faldt i morges på vejen til byen og måtte straks afskediges. Dommer Pyncheons hals er for kostbar til at sættes i vove for en sådan mulighed som

en snublende hest. Skulle alle de ovennævnte forretninger i rette tid blive afsluttet, kunne han deltage i et møde i et godgørende selskab, hvis navn imidlertid er helt glemt i mangfoldigheden af hans velgørenhed, så denne forpligtelse uden stor skade kan lades ufuldbyrdet. Og hvis han har tid, må han midt i mere påtrængende sagers tryk tage forholdsregler til reparationen af mrs. Pyncheons ligsten, som graveren fortæller ham er faldet om på sit marmoransigt og er revnet midt igennem. Hun var en rosværdig kone, tænker dommeren, på trods af hendes nervøsitet og de tårer, som hun var så rundhåndet med, og hendes tåbelige opførsel på grund af kaffen. Og siden hun gik bort så tidligt, vil han ikke knurre over en ny ligsten. Det er i det mindste bedre end om hun aldrig havde behøvet nogen. Det næste punkt på hans liste var at give ordre til at aflevere nogle frugttræer af en sjælden art på hans landsæde i det følgende efterår. Ja, køb dem bare, og gid ferskenerne rigtigt må være søde i Deres mund, dommer Pyncheon! Derefter kommer noget vigtigere. En komite af hans politiske parti har anmodet ham om hundrede eller to hundrede dollars ud over hans tidligere udbetalinger, for dermed at føre efterårs-valgkampen. Dommeren er patriot! Provinsens skæbne beror på novembervalget, og derudover har han selv en ikke så lille indsats i det samme store spil. Han vil gøre, hvad komiteen beder om. Ja, han vil være liberal over for deres forventninger. De skal have en anvisning på femhundrede dollars og mere endnu, hvis det behøves! Hvad så da? En forarmet enke, hvis mand var dommer Pyncheons tidligere ven, har fremstillet sin sørgelige tilstand for ham i et meget rørende

brev. Han agter nok at besøge hende i dag – måske – måske ikke – alt efter om han har tid og en lille banknote ved hånden.

En anden forretning, som han imidlertid ikke lægger stor vægt på – (det er godt, ved De, at være forsigtig, men ikke alt for ængstelig med hensyn til sit helbred) – en anden forretning var at rådspørge sin familielæge. Om hvad, for Himlens skyld? Ja, det er temmelig vanskeligt at beskrive symptomerne. Var det en blot dunkelhed i synet og svimmelhed? – eller en ubehagelig kvælen eller rallen i omegnen af thorax, som anatomerne siger? – eller var det en heftig hjertebanken, som snarere var til ære for ham end anderledes, da den viste, at dette organ ikke manglede i dommerens fysiske organisme? Ligegyldigt hvad det var, doktoren ville sandsynligvis smile, når sådanne bagateller kom for hans medicinske øre. Dommeren ville også smile, og når deres øjne mødte hinanden, ville de begge briste i en hjertelig latter, blæse være med lægeråd! Dommeren vil aldrig behøve det.

Nå, nå, dommer Pyncheon, se nu på Deres ur! – Hvad – ikke et blik! Det mangler kun ti minutter i middagstid! Det kan sikkert ikke have undgået Deres opmærksomhed, at middagsmåltidet i dag vil være det vigtigste i sine følger af alle de middagsmåltider, som De nogen sinde har spist. Ja, netop det vigtigste, skønt De rigtig nok i løbet af Deres noget fremragende bane er blevet sat højt op mod bordenden ved prægtige banketter og har udøst Deres festlige veltalenhed for ører, i hvilke Websters mægtige orgeltoner endnu genlød. Dette er imidlertid intet offentligt middagsmåltid. Det er blot en sammenkomst af et dusin venner fra forskellige distrikter i staten. Mænd af udmærket navn og indflydelse, der næsten

tilfældigt kommer sammen hos en fælles, ligeledes udmærket ven, der kun vil traktere dem med lidt andet end sin dagligdags kost. Der er intet af fransk kogekunst, men det er ikke des mindre et fortræffeligt middagsmåltid! Ægte skildpadde, laks, svineryg, engelsk bedekød, god roastbeef eller lækkerier af denne solide slags, der egner sig for materielle landadelsmænd, som disse hæderlige personer for størstedelen er. Kort sagt, årstidernes delikatesser, som der sættes smag på ved et glas gammel madeira, der har været mange års stolthed. Det er Juno; en fyrig vin, fuld af mild magt; en afproppet lykke, sat til side til brug; en gylden væske, mere værd end flydende guld, så sjælden og beundringsværdig, at gamle vindrikkere regner det til en epoke i deres liv, at de har smagt den. Den forjager hjerteveen og efterlader ingen hovedpine! Kunne dommeren blot få et glas ned, ville det sætte ham i stand til at ryste den uforklarlige sløvhed, som – (for de ti manglende minutter og fem til er allerede gået) – har gjort han til sådan en efternøler ved dette vigtige måltid. Den ville gøre alt undtagen bringe liv i en død mand! Kunne De nu have lyst til at smage den, dommer Pyncheon?

Ak, dette måltid! Har De virkelig glemt dets sande formål? Lad os da hviske det, så De straks kan fare op af egestolen, der virkelig synes at være fortryllet, ligesom den i *Comus* eller den, hvori *Moll Pitcher* fængslede deres egen bedstefader. Men ærgerrighed er en mægtigere talisman end trolddom. Far da op, il gennem gaderne og bus ind i selskabet, så de kan begynde, inden fisken er fordærvet! De venter på Dem og det er ikke synderligt til fordel for Dem, at de må vente. Disse herrer – behøver man at fortælle Dem det? – har ikke forsamlet sig uden

mål fra alle dele af staten. De er, hver en, øvede politikere og dygtige til at bringe disse foreløbige foranstaltninger i stand, der uden dets vidende stjæler magten til at vælge sine egne herskere fra folket. Folkestemmen vil ved næste guvernørvalg, skønt så høj som torden, i virkeligheden kun være et ekko af, hvad disse gentlemen vil sige ved deres vens festlige bord. De mødes for at træffe en beslutning om deres kandidat. Denne lille gruppe af fine planlæggere vil beherske forsamlingen og gennem den udstede befalinger til partiet. Og hvilken mere værdig kandidat – mere vis og lærd, mere kendt for filantropisk gavmildhed, mere trofast mod sunde grundsætninger, oftere prøvet ved offentlige tillidshverv, mere pletfri som privatmand, med en større del i det almindelige vel og dybere befæstet ved herkomst i puritanernes tro og færd – hvilken mand kan anbefales folket, der i så høj grad for forbinder alle disse krav på den øverste embedsstilling, som dommer Pyncheon, der sidder her for os?

Skynd Dem da! Spil Deres rolle! Den løn, for hvilken De har slidt og kæmpet og klatret og krøbet, er rede til at blive grebet af Dem! Vær til stede ved dette måltid! – drik et glas eller to af denne ædle vin! – udbring Deres skåler med så lav en hvisken, som De vil! – og De rejser Dem i virkeligheden fra bordet som guvernør over den berømte, gamle stat! Guvernør Pyncheon i Massachusetts!

Og er der ingen mægtig opmuntring i en vished som denne? Det har været det store mål for Deres halve levetid at opnå det. Nu, da der ikke behøves stort andet end at tilkendegive, at De tager imod det, hvorfor sidder De da så tung i Deres tipoldefaders egestol, som om De foretrækker den for

guvernørstolen? Vi har alle hørt tale om bjælkekongen, men i disse albuestødstider vil en af denne kongeslægt næppe sejre i kampen om et valgembede.

Nu er det absolut for sent til middagsmåltidet! Skildpadde, laks, bekkasin, kalkunsteg, bedekølle og roastbeef er forsvundet eller findes endnu kun i brudstykker sammen med nogle lunkne kartofler og sauce, som er overtrukket med koldt fedt. Dommeren ville, om han end ikke havde udrettet andet, have gjort vidundere med sin kniv og gaffel. Det var ham, om hvem der med hensyn til hans glubende appetit plejede at blive sagt, at hans skaber havde gjort ham til et stort kreatur, men at spisetiden gjorde ham til et stort dyr. Personer med hans stærke sanselighed må kræve overbærenhed ved deres spisetid. Men denne gang kommer dommeren ganske for sent til middag. For sent, frygter vi, endog til at drikke vinen sammen med selskabet. Gæsterne er varme og lystige. De har opgivet dommeren, og da de regner med, at frigrundsmændene har fået fat i ham, vil de fæste deres blik på en anden kandidat. Kom nu vor ven spankulerende ind imellem dem, med dette opspilede, på engang vilde og sløve blik, da ville hans uheldige nærværelse let kunne forandre deres munterhed. Det ville heller ikke være sømmeligt for dommer Pyncheon, der i almindelighed er så pertentlig i sin påklædning, at vise sig ved et middagsbord med denne karmoisinrøde plet på sin skjortekrave. Hvordan er den i grunden kommet der? Det ser i al fald stygt ud! Og det klogeste, dommeren kan gøre, er at knappe sin frakke tæt sammen over sit bryst, tage sin hest og sin vogn fra hyrestalden og skynde sig hjem til sit eget hus. Der gør han bedst i at tilbringe aftenen ved sin kamin, efter at have

nydt et glas rom og vand, og en bedekølle, en oksesteg, en kogt høne eller sådan en hurtig lille middagsmad og aftensmad på engang. Han må varme sine tøfler længe for at slippe for den kulde, som luften i dette usle gamle hus har udbredt i hans årer.

Derfor op, dommer Pyncheon, op! De har spildt en dag. Men i morgen vil derefter komme. Vil De så stå tidligt op og benytte den efter bedste evne? I morgen? I morgen! I morgen! Vi, som lever, kan måske stå op i morgen. Han, som i dag er død, hans i morgen vil være opstandelsens morgen.

Imidlertid lister tusmørket sig frem fra krogene i værelset. Skyggerne af de høje møbler bliver dybere og i starten mere bestemte, men idet de derpå breder sig videre ud, mister de deres bestemte omrids i den mørke, grå strøm af glemsel, der ligesom sniger sig langsomt hen over de forskellige genstande og den ene menneskelige skikkelse, der sidder midt iblandt dem. Mørket er ikke kommet derind udefra. Det har ruget her hele dagen og vil nu i dets egen tid bemægtige sig alt. Dommerens strenge og forunderligt hvide ansigt vil dog ikke smelte i dette almindelige opløsningsmiddel. Svagere og svagere bliver lyset. Det er som om en ny håndfuld mørke var blevet spredt gennem luften. Nu er det ikke længere gråt, men kulsort. Der er endnu et svagt skær ved vinduer. Hverken en gløden eller en glans eller en glimren – ethvert udtryk for lys vil betegne noget langt klarere end denne tvivlsomme iagttagelse, eller rettere fornemmelse, at der er et vindue. Er det nu forsvundet? Nej! – jo! – ikke helt! Og der er endnu den sorte hvidhed – vi drister os til at sammenknytte disse slet passende ord – den sorte hvidhed i dommer Pyncheons ansigt. Trækkene er alle forsvundet; kun deres bleghed er tilbage! Og hvordan ser

det nu ud? Der er intet vindue! Der er intet ansigt! Et uendeligt, uigennemtrængeligt mørke har gjort alt syn umuligt. Hvor er vort univers? Det er smuldret væk fra os, og drivende i kaos lytter vi til tuden af hjemløse vinde, der går sukkende og knurrende om og søge efter det, der engang var en verden!

Er der ingen anden lyd? En anden, og det en frygtelig. Det er dommerens urs tikken, som han, lige siden Hepzibah forlod stuen for at søge efter Clifford, har holdt i hånden. Lad grunden være, hvad den vil, så har denne lille, stille, aldrig ophørte banken af tidens puls, der med så travl regelmæssighed gentager sine små slag, i dommer Pyncheons ubevægelige hånd en gruopvækkende virkning, som vi ikke finder ved noget andet i scenen.

Men hør! Dette vindstød var højere. Det havde en tone ulig den sørgelige og fortrædelige, som nu i fem dage har jamret sig og grebet hele menneskeslægten med sympati. Vinden har vendt sig. Den kommer nu tudende fra nordvest, og idet den tager fat i tømmerværket af de syv gavle, rusker den i det som en bryder, der vil prøve styrke med sin modstander. Endnu et tag og atter en hårdnakket kamp med blæsten! Det gamle hus brager igen og udstøder et højt, men noget uforståeligt brøl af sit sodede svælg (den vide skorstens store rør, mener vi) – dels til beklagelse over den barske vind, dels snarere, som det anstår dets halvandet århundrede, som stivnakket trods. En slags susen brøler bag ved kaminen. En dør er smækket i ovenpå. Et vindue er måske blevet stående åbent eller er blæst ind. Man kan ikke i forvejen begribe, hvilke forunderlige vindinstrumenter disse gamle tømmerhuse er, og hvordan de hjemsøges af de besynderligste lyde, som straks begynder at

synge, sukke, hulke og skrige – og at smede med forhammere, luftige, men vægtige – og at vandre langs med gangene ligesom med stolte fodtrin – og at rasle op og ned af trappen, som med vidunderligt stive silkekjoler, når vinden får fat i et hus med et åbent vindue og smutter ind af det. Gid vi ikke var til stede her! Det er for rædsomt! Denne vindens klage gennem det ensomme hus. Dommerens rolighed, mens han sidder usynlig, og denne hans urs hårdnakkede tikken.

Hvad imidlertid dommer Pyncheons synlighed angår, vil dette snart blive afhjulpet. Nordvestenvinden har fejet himlen klar. Vinduet ses tydeligt. Igennem dets ruder skimter vi ydermere dunkelt det mørke, svajende løv udenfor, der med en stadig uregelmæssighed i bevægelse går frem og tilbage og indlader en smule stjernelys, snart hist og snart her. Oftere end nogen anden genstand belyser disse glimt dommerens ansigt. Men her kommer et stærkere lys. Se her denne sølvdans på pæretræets øverste grene, nu lidt lavere nede, og nu på hele massen af kviste, mens månestrålerne gennem deres vekslende forviklinger falder på skrå ind i værelset. De spiller på dommerens ur og viser, at han ikke har rørt sig af stedet i mørkets timer. De følger i vekslende leg skyggerne over hans uforanderlige ansigt. De blinker på hans ur. Hans hånd skjuler urskiven, men vi ved, at de trofaste hænder har mødt hinanden, for en af byens klokker slår midnat.

En mand af så ubøjelig forstand som dommer Pyncheon bryder sig ikke mere om klokken tolv om natten end om den tilsvarende time ved middagstid. Den parallel, der er draget på nogle af de foregående sider imellem hans puritanske stamfader og ham selv, glipper netop på dette punkt.

Pyncheonen for to århundreder siden troede, som de fleste af hans samtidige, fuldt og fast på åndelige indvirkninger, skønt han hovedsagelig gav dem en ondskabsfuld karakter. Den nuværende Pyncheon, som sidder der henne i lænestolen, tror ikke på noget sådant pjat. Sådan var i det mindste hans tro for få timer siden. Hans hår vil derfor ikke rejse sig ved de historier, som – i de tider, da kakkelovnskroge havde bænke, hvorpå gamle folk sad og pirrede i fortidens aske og uddrog sagn ligesom glødende kul – plejede at fortælles om dette værelse i hans fædrene hus. Disse fortællinger er virkelig for urimelige til at rejse håret, endog på et barnehoved. Hvad betydning, mening eller moral, som endog spøgelseshistorier skulle indeholde, kan der for eksempel uddrages af det latterlige sagn, at alle de afdøde Pyncheoner er forpligtede til at samle sig i dette værelse ved midnatstid? Og hvorfor da? For at se, om deres stamfaders portræt endnu indtager sin plads på væggen i overensstemmelse med hans testamentariske dispositioner! Er det også umagen værd at komme ud af deres grave for? Vi kan fristes til at gøre lidt løjer med den ide. Spøgelseshistorier kan næppe nu til dags længere behandles alvorligt. De afdøde Pyncheoners familieselskab, antager vi, går for sig på følgende måde:

Først kommer stamfaderen selv, i sin sorte kappe, sin kirketårnshat og sine lange bukser, med et læderbælte omkring livet, hvori hans stålhjaltede sværd hænger. Han har en lang stav i sin hånd, sådan som gentlemen i fremskreden alder plejede at bære, lige så meget for tingenes værdighed, som for den støtte, der kunne haves deraf. Han ser op til portrætterne – en umateriel ting, der stirrer på sit eget malede billede! Alt er

rigtigt. Billedet er der endnu. Hans hjernes indfald er således blevet holdt helligt, længe efter at manden selv er skudt op som græs på kirkegården. Se, han løfter sin uvirkelige hånd og prøver rammen. Alt er rigtigt! Men er det et smil? Er det ikke snarere en sammentrækning af brynene, der overskygger has ansigt? Den stolte oberst er misfornøjet! Så bestemt er hans utilfredse blik, at det finder en endnu større bestemthed end ellers til hans ansigtstræk, hvorigennem ikke des mindre månelyset glimter og flagrer på væggen i baggrunden. Der er noget, som har stødt stamfaderen særdeles! Med en barsk hovedrysten vender han sig bort. Her kommer andre Pyncheoner, hele stammen, i deres halve dusin generationer, de puffer til hinanden for at komme hen til maleriet. Vi ser gamle mænd og damer, en gejstlig, i hvis dragt og mine den puritanske stivhed endnu findes, og en rødkjolet officer fra den gamle franske krig. Og der kommer den butikholdende Pyncheon fra for et århundrede siden, med manchetterne slået tilbage fra sine håndled, og der kommer den brokadeklædte gentleman med allongeparykken fra kunstnerens sagn, med den smukke og tankefulde Alice, der ingen stolthed medbringer fra sin jomfruelige grav. Alle prøver malerirammen! Hvad søger disse spøgelsesfolk? En moder løfter sit barn op for at dets små hænder kan røre ved den. Der er åbenbart en hemmelighed ved det billede, som forstyrrer disse stakkels Pyncheoner, når de burde være rolige. I en krog står imidlertid en aldrende mandsskikkelse i skindjakke og bukser, med en tommestok stikkende frem af sin sidelomme. Han peger med fingeren på den skæggede oberst og hans afkom, nikker, skærer ansigter og brister til sidst i en vild, skønt uhørlig latter.

Idet vi giver efter for vor fantasi, har vi næsten mistet magten til at betvinge os og lade os lede. Vi skelner en uventet skikkelse i vort syn. Mellem disse gammeldags folk er der også en ung mand, klædt i nutidens kostume. Han er iført en sort frakke, næsten uden skøder, grå benklæder, blanke støvler af patentlæder. Over brystet har han en smukt forarbejdet guldkæde og i sin hånd en lille fiskebensstok. Hvis vi mødte denne skikkelse ved middagstid, ville vi hilse på ham som den unge Jaffrey Pyncheon, dommerens eneste nulevende barn, der har tilbragt de sidste to år på udenlandsrejse. Hvis han endnu lever, hvordan kommer hans skygge da her? Hvornår er han død? Hvilken ulykke da? Hvem skal da det gamle Pyncheon-gods, der er forøget så betydeligt af den unge mands fader, tilfalde? Den stakkels, tåbelige Clifford, den magre Hepzibah og den lille landsbypige Phoebe! Men et andet og større vidunder møder vort blik! Kan vi tro vore øjne? En stolt, gammelagtig herre er kommet derind. Han har et overordentligt respektabelt ydre. Bærer sort kjole og sorte benklæder af rummelig vidde og kunne erklæres for grumme net i sin påklædning, hvis han ikke havde en bred karmoisinrød stribe nedover sit snehvide halstørklæde og sin skjortekrave. Er det dommeren eller ej? Hvorledes kan det være dommer Pyncheon? Vi skelner hans skikkelse så tydeligt, som de flagrende månestråler kan vise os noget, endnu siddende i egestolen! Det være hvis skikkelse det være vil, så nærmer den sig billedet, synes at gribe fat i rammen, forsøger at se ind bagved den og vender sig bort med en lige så mørk mine som stamfaderens.

Den nu beskrevne fantastiske scene må på ingen måde antages at danne nogen virkelig del af vor fortælling. Vi

forledtes til denne korte udskejelse ved månestrålernes flagren. De danser hånd i hånd med skygger og kastes tilbage i spejlet, der – som du ved – al tid er en slags vindue eller dør til åndeverdenen. Vi trænger desuden til lidt adspredelse efter vor lange og udelukkende betragtning af denne skikkelse i stolen. Denne vilde vind har også bragt vore tanker i en sælsom forvirring, men uden at rive dem bort fra deres bestemte centrum. Den blytunge dommer hviler ubevægelig på vor sjæl. Vil han aldrig mere røre sig? Vi vil blive gale, hvis han ikke rører sig! Man kan bedre bedømme hans ro ved den frygtløshed, der findes hos en lille mus, som sidder på sine bagben i en stribe måneskin tæt ved dommer Pyncheons fødder og synes at tænke på en opdagelsesrejse over denne store, sorte klods. Ha! hvad er det, der forstyrrer den vævre, lille mus? Det er Mons' ansigt udenfor vinduet, hvor den synes at have stillet sig roligt på post. Denne Mons har et meget hæsligt udseende. Er det en kat, der lurer på en mus, eller Satan, der lurer på en menneskelig sjæl? Gid vi kunne skræmme den væk fra vinduet!

Gud ske lov, natten er næsten forbi! Månestrålerne har ikke længere så stærkt et sølvskær eller danner en så stor modsætning til skyggernes sorthed, mellem hvilke de falder. De er nu blegere, skyggerne ser grå, ikke sorte ud. Den larmende vind tier. Hvad tid er det? Ah! endelig er uret holdt op med at tikke, for dommerens forsømmelige fingre har glemt at trække det op som sædvanligt klokken ti, som var en halv time før hans sædvanlige sengetid – og for første gang i fem år er det gået i stå. Men tidens store verdensklokke går endnu! Den uhyggelige nat – for o, hvor uhyggelig synes ikke den tid af den, som nu ligger bag os! – viger for en frisk, klar, skyfri morgen.

Velsignede, velsignede stråleglans! Dagslyset – selv den smule af det, som finder vej ind i dette altid mørke værelse – synes en del af den almindelige velsignelse, der tilintetgør det onde og gør alt godt muligt og al lykke opnåelig. Vil dommer Pyncheon nu rejse sig op fra sin stol? Vil han gå ud og modtage de tidlige solstråler på sin pande? Vil han begynde denne nye dag, som Gud har smilet til og velsignet og skænket menneskeslægten – vil han begynde den med bedre hensigter end de mange, som er dårligt anvendt? Eller er alle de dybt lagte planer fra i går lige så rodfæstet i hans hjerte og lige så virksomme i hans hjerne som før?

I dette sidste tilfælde er der meget at bestille. Vil dommeren endnu bestemt forlange samtalen med Clifford af Hepzibah? Vil han købe en sikker gammelmandshest? Vil han overtale køberen af det gamle Pyncheon-gods til at lade købet gå tilbage til fordel for ham? Vil han besøge sin familielæge og få en medicin, der vil bevare ham, så han kan være en hæder og velsignelse for sin slægt til den yderste grænse af høj, patriarkalsk alder? Vil dommer Pyncheon frem for alt gøre tilbørlige undskyldninger for dette selskab af hæderlige venner og overbevise dem om, at hans fraværelse fra festbordet var uundgåelig, og så fuldkommen genvinde deres gode mening, at han endnu kan blive guvernør over Massachusetts? Og når han har udført alt dette, vil han da gå på gaderne igen med dette hundedagssmil, der er lummert nok til at friste fluer til at komme og summe i det? Eller vil han efter den foregående dags og nats gravlignende indespærring træde frem som en ydmyg og angrende mand, sorgfuld, mild, uden at søge fordel, gysende tilbage for verdslig hæder, knapt nok vove at elske Gud,

men dristig til at elske sin næste og gøre ham hvad godt han kan. Vil han bære om med sig – intet stygt, forstilt velviljesgrin, uforskammet i dets fordring og vammelt i dets falskhed – men et hjertes kærlige bedrøvelse, der endelig er sønderknust under sin egen vægt af synd? For det er vor tro, hvor megen ydre hæder han end har opstablet på det, at der var en tung synd på bunden af denne mands væsen.

Rejs Dem op, dommer Pyncheon! Morgensolen glimter gennem løvet og smuk og hellig som den er, skinner den ikke for at bringe lys i Deres ansigt. Rejs Dig, du fine, verdslige, egenkærlige, jernhjertede hykler og træf dit valg, enten du endnu vil fortsætte med at være fin, verdslig, egenkærlig, jernhjertet og hyklerisk, eller uddrive disse synder af din natur, skønt de tager livsblodet med sig. Hævneren er over dig! Rejs dig op før det er for sent!

Hvad? Du opskræmmes ikke ved denne sidste opfordring? Nej, ikke det mindste! Og der ser vi en flue – en af vore almindelige husfluer, sådan en som altid summer på vinduesruden – der har opsporet guvernør Pyncheon og stiger op, nu på hans pande, nu på hans hage, og nu, Gud hjælpe os! kryber den over hans næses bro hen imod den indbildte øvrighedspersons opspilede øjne! Du mand, der i går havde så mange travle planer! Er du for svag, der var så mægtig? Du kan ikke børste en flue væk! Nu, så opgiver vi Dig i sandheden!

Og hør! Butiksklokken ringer. Efter timer som disse sidste, gennem hvilke vi har ført vor tunge fortælling, er det godt at mærke, at der er en levende verden, og at selv dette gamle, ensomme hus endnu har nogen forbindelse med den. Vi ånder

friere, idet vi dukker frem fra dommer Pyncheons nærværelse til gaden foran de syv gavle.

19. Alices buketter

Onkel Venner trillende en hjulbør var den person, som tidligst bevægede sig der i nabolaget dagen efter stormen.

Pyncheongade foran Huset med de syv Gavle var en langt mere behagelig scene end et sidestræde begrænset af lave plankeværker og besat på siderne med træhuse af den lavere klasse, med føje kunne ventes at frembyde. Naturen gjorde den morgen sit bedste for at oprette de fem umilde dage, som var gået forud for den. Det ville have været nok at leve for, blot for at skue op til den vide, kvægende himmel, eller så meget af den, som var synlig mellem husene, der atter blev oplivet af solskin. Enhver genstand var behagelig både for den overfladiske betragtning og for den mere omstændelige undersøgelse. Sådan var for eksempel de velskyllede småsten og grus på fortovet; selv de pytter midt på gaden, som afspejlede himlen; og græsset, hvis friske grønne udbredte sig langs med foden af plankeværket, på hvis anden side, når man kiggede over det, sås den mangfoldige havevækst. Planteprodukter af hvilken som helst art syntes mere end negativt lykkelige i deres livs saftige varme og rigdom. Pyncheon-elmen var lutter liv i hele sin store omkreds og fuld af morgensolen og en mildt tempereret lille brise, som endnu dvælede indenfor denne grønne sfære og bragte tusinde løvtunger til at hviske på en gang. Dette gamle træ syntes intet at have lidt ved stormen. Det havde beholdt sine grene samlet og dets fulde løvbeklædning og det hele fuldkomment grønt, undtagen en enkelt gren, som ved den tidlige forandring, hvormed elmetræet ind imellem profeterer

efteråret, var blevet ændret til et lyst guld. Det var ligesom den gyldne gren, der skaffede Æneas og Sybille adgang til Hades.

Denne ene mystiske gren hang ned foran hovedindgangen til de syv gavle, så tæt ved jorden, at enhver forbigående kunne have stået på tåspidsen og plukket den af. Forevist ved døren, ville den have været et symbol på hans ret til at komme ind og blive kendt med hele husets hemmeligheder. Så lidt tro kan man fæste til det ydre, at den ærværdige bygning virkelig havde et indbydende udseende, der medførte den tro, at dets historie måtte være sømmelig og lykkelig, og en sådan, som ville være passende for en kakkelovnskrogsfortælling. Dets vinduer strålede muntert i det skrå sollys. De grønne mostotter hist og her syntes at være pant på slægtskab og venskab med naturen, som om denne menneskelige bolig havde indskrevet sin hævdede titel imellem oprindelige ege og hvad andre genstande der ved deres lange vedbliven har erhvervet en nådig ret til at være. En person med en meget levende fantasi ville, når han gik forbi huset, vende sig mere end en gang om og studere det godt: Dets mange spidser, der alle vendte imod den uhyre skorsten; den fremspringende etage over det nederste stokværk; buevinduet, som meddelte den sønderbrudte portal, over hvilken det fandtes et udseende, om ikke af storhed, så dog af gammel adel. Overflødigheden af kæmpemæssige burrer nærved dørtærsklen – alle disse ejendommeligheder ville han bemærke og føle sig overbevist om noget dybere end han så. Han ville mene, at huset havde været bolig for den stive, gamle puritaner, redeligheden, som, døende i en eller anden glemt generation, havde efterladt en velsignelse i alle dets værelser og kamre, hvis virkning kunne ses i hans efterkommeres religion,

ærlighed, tarvelige udkomme eller redelige fattigdom og solide lykke den dag i dag.

Én genstand ville frem for alt have fæstet rod i den fantasirige iagttagers erindring. Det var den store klump blomster – ukrudt ville man for en uge siden have kaldt det – den klump af karmoisinrøde blomster, som stod i hjørnet mellem de to første gavle. De gamle folk plejede at give dem navnet Alices Buketter til minde om den smukke Alice Pyncheon, som man mente at have medbragt deres frø fra Italien. De bølgede i rig skønhed og fuld blomstring i dag og syntes ligesom at være et hemmelighedsfuldt udtryk for, at noget inde i huset var fuldendt.

Det var kun lidt efter solopgang, da onkel Venner, som tidligere omtalt, kom trækkende med en hjulbør langs med gaden. Han gik sin morgenrunde for at samle kålblade, roetoppe, kartoffelskræller og det blandede affald fra middagsgryden, som de sparsommelige husmødre i nabolaget var vant til at lægge til side, som kun egnede til at føde et svin. Onkel Venners svin blev ganske fede og holdt i ypperlig stand ved disse frivillige bidrag – så meget, at den lappede filosof plejede at love, at før han trak sig tilbage til sin gård, ville han holde et gilde på den stolte grynter og indbyde alle sine naboer til at deltage i de bov og ribbensstykker, som de havde hjulpet med til at føde. Miss Hepzibah Pyncheons husholdning var blevet så meget større, siden Clifford blev medlem af familien, at hendes del af festmåltidet ingen ringe ville have været, og onkel Venner blev derfor en del skuffet ved ikke at finde den store lerpande fuld af stumper af madvarer, som sædvanligvis ventede på hans komme ved bagdøren af de syv gavle.

"Jeg har aldrig kendt miss Hepzibah så glemsom før," sagde patriarken til sig selv. "Hun må dog have spist til middag i går – det er der ingen tvivl om. Det gør hun altid nu til dags. Hvor er da kartoffelskrællerne, spørger jeg? Skal jeg banke på og se, om hun er på benene? Nej, nej – det går ikke an. Hvis lille Phoebe var i huset, ville jeg ikke bryde mig om at banke på, men miss Hepzibah vil skule ned på mig fra vinduet, og se treven ud, om hun så føler sig nok så veltilfreds. Jeg vil derfor komme tilbage ved middagstid."

Med disse betragtninger lukkede den gamle mand lågen til den lille baggård. Da den imidlertid knagede på sine hængsler, som enhver anden låge eller dør der i huset, nåede lyden beboeren af den nordlige gavl, af hvis vinduer et vendte ud imod lågen.

"Godmorgen, onkel Venner," sagde daguerreotypisten, idet han lænede sig ud af vinduet. "Hører De ingen røre sig?"

"Ikke en sjæl," sagde manden med lapperne. "Men det er intet under. Det er kun en halv time siden, solen stod op. Men det glæder mig virkelig at se Dem, mr. Holgrave. Der er et forunderligt ensomt udseende ved denne side af huset, så mit hjerte blev ilde til mode, og det var mig, som om der intet levende væsen var derinde. Forsiden af huset ser meget mere munter ud. Der blomstrer Alices Buketter smukt og var jeg en ung mand, mr. Holgrave, skulle min kæreste have en af disse blomster på sit bryst, skønt jeg skulle vove min hals ved at klatre op efter den. – Nå, har vinden holdt Dem vågen i nat?"

"Ja, vel har den det!" svarede kunstneren smilende. "Hvis jeg troede på spøgelser – og jeg er ikke helt vis på, jeg ikke gør det – ville jeg have antaget, at alle de gamle Pyncheoner løb om kap i

værelserne nedenunder, navnlig i miss Hepzibahs del i huset. Men nu er der meget roligt."

"A, miss Hepzibah kan nok sove over sig, hvis hun hele natten er blevet forstyrret af støjen," sagde onkel Venner. "Men det vil være snurrigt, vil det ikke, hvis dommeren nu havde taget sin fætter og kusine med sig på landet. Jeg så ham gå ind i butikken i går."

"Hvad tid?" spurgt Holgrave.

"Å, en gang om formiddagen," sagde den gamle mand. "Nå, jeg må gå min runde, og det må min hjulbør med. Men jeg vil komme tilbage hertil ved middagstid, for mit svin holder lige så meget af et middagsmåltid som af en frokost. Ingen spisetid og ingen slags levnedsmidler synes nogen sinde at komme forkert for mit svin. Godmorgen. Og hør, mr. Holgrave, hvis jeg var en ung mand som De, ville jeg tage en blomst af Alices Buket og holde den i vand til Phoebe kommer tilbage."

"Jeg har hørt," sagde daguerreotypisten, idet han trak sit hoved til sig, "at vandet fra Maules Kilde er bedst tjenlig for disse blomster."

Hermed ophørte samtalen og onkel Venner gik sin vej. I en halv time forstyrrede intet roen i de syv gavle. Der var heller ingen besøgende, undtagen et bladbud, der, idet han kom forbi deres forreste trappe, kastede et af sine blade på den, for i den senere tid havde Hepzibah regelmæssigt taget det ind. En stund efter kom der en fed kone med ilsomme skridt, som snublede, da hun løb opad trappen til butiksdøren. Hendes ansigt var ildrødt, og da det var en meget varm morgen, hvislede hun formelig, som om hun var smeltet af skorstensvarme og sommervarme og varmen i hendes egen korpulente raskhed.

Hun prøvede butiksdøren – den var urokkelig. Hun prøvede den igen, med så vredt et ryk, at klokken ringede vredt tilbage til hende.

"Pokker tage den gamle jomfru Pyncheon," mumlede den forbitrede husmoder. "Hun vil holde skillingsbutik, og så vil hun dog ligge i sengen til middag. Det er vel sagtens, hvad hun kalder sine manerer, antager jeg. Men enten skal jeg få Hendes Nåde op, eller rive døren ned!"

Hun ruskede i den, og klokken, som selv var i besiddelse af en smule trods, ringede heftigt og gjorde sine protester hørlige, ganske vist ikke for de øren, som de var bestemte til, men for en skikkelig dame på den anden side af gaden. Hun åbnede sit vindue og tiltalte den utålmodige kunde:

"De vil ingen finde der, mrs. Gubbins."

"Men jeg må og vil finde nogen her!" udbrød mrs. Gubbins og tog et nyt tag i døren. "Jeg skal have et halvt pund fedt til at stege nogle fortræffelige flyndere i til mr. Gubbins' frokost, og enten hun så er frøken eller ej, skal hun stå op og give mig det!"

"Men så tag dog mod fornuft, mrs. Gubbins!" svarede damen lige over for. "Hun og hendes broder er begge to taget ud til deres fætter, dommer Pyncheon, på hans landsted. Der er ikke en sjæl i huset undtagen den unge daguerreotypist, der sover i den nordlige gavl. Jeg så gamle Hepzibah og mr. Clifford gå bort i går, og et par løjerlige ænder var de, da de plaskede gennem mudderpølene. De er borte, det kan jeg forsikre Dem!"

"Og hvorfra ved De, at de er taget ud til dommerens?" spurgte mrs. Gubbins. "Han er en rig mand, og der har været skændsmål mellem ham og Hepzibah i lang tid, fordi han ikke

vil hjælpe hende. Det er hovedgrunden til, at hun har åbnet en skillingsbod."

"Det ved jeg meget godt," sagde naboersken. "Men de er taget bort, det er vist og sandt. – Og hvem anden end en slægtning, som ikke kan undgå det, vil tage imod denne trevne, gamle jomfru og denne rædsomme Clifford?"

Mrs. Gubbins gik, endnu skummende af harme mod den fraværende Hepzibah. En halv time efter eller måske betydeligt mere var der næsten lige så roligt udenfor huset som indeni. Elmen afgav imidlertid et behageligt, muntert, solbeskinnet skue, der svarede til brisen, som andetsteds kunne mærkes. En sværm insekter summede lystigt under dens skygge og blev lyspletter, når som helst de kom ind i solskinnet. En græshoppe fanget en eller to gange i et eller andet uudforskeligt skjul af træet, og en ensom lille fugl, med fjerdækning af lyst guld, kom og flagrede om Alices Buketter.

Til sidst kom vor lille bekendte, Ned Higgins, travende op ad gaden på vejen til skolen, og da han nu for første gang i fjorten dage var i besiddelse af en cent, kunne han på ingen måde komme forbi butiksdøren på de syv gavle. Men den ville ikke gå op. Atter og atter, og atter et halvt dusin gange fornyede han sine anstrengelser for at komme ind, med den hårdnakkethed, der findes hos et barn, som har en eller anden for det vigtig genstand for øje. Han havde uden tvivl sat sin hu til en elefant, eller muligvis agtede han, ligesom Hamlet, at fortære en krokodille. Som svar på hans heftigere angreb ringede klokken nu og da svagt, men kunne ikke bringes til nogen rigtig klang ved al udfoldelsen af den lille fyrs barnlige styrke. Idet han holdt sig ved låsen, tittede han ind gennem en revne i gardinet

og så, at den indre dør, som stod i forbindelse med gangen ind til stuen, var lukket.

"Miss Pyncheon!" råbte barnet og bankede på vinduesruden, "jeg vil have en elefant."

Da ingen svarede på hans gentagne kalden, begyndte Ned at blive utålmodig. Og da hans lille lidenskabskedel hurtigt kogte over, tog han en sten op, i den slette hensigt at kaste den gennem vinduet, mens han samtidig græd og spyttede af harme. En mand – den ene af to forbigående – tog knægten i armen.

"Hvad er der i vejen, min lille ven?" spurgte han.

"Jeg vil have fat i gamle Hepzibah eller Phoebe eller nogen af dem," svarede Ned hulkende. "De vil ikke lukke døren op, og jeg kan ikke få min elefant!"

"Gå i skole, din lille slyngel!" sagde manden. "Der er en anden skillingsbod om hjørnet. – Det er løjerligt, Dixey," tilføjede han til sin ledsager, "hvad der er blevet af alle disse Pyncheoner! Smith, som har hyrestalden, fortæller mig, at dommer Pyncheon har sat sin hest derind i går til at blive til efter middag, og har ikke afhentet den endnu. Og en af dommerens folk har været herinde i dag til morgen, for at spørge efter ham. Han er en mand, siger de, som sjældent overtræder sine sædvaner eller bliver ude om natten."

"Å, den karl er sikker nok," sagde Dixey. "Og hvad den gamle jomfru Pyncheon angår, så kan du stole på, hun har gjort gæld og er løbet fra kreditorerne. Du husker nok, jeg sagde den første morgen, hun åbnede butikken, at hendes fordømte skulen ville skræmme kunderne bort. De har ikke kunnet døje det!"

"Jeg har aldrig troet, at det kunne gå," bemærkede hans ven. "Denne forretning med skillingsbutikker er alt for forpisket mellem fruentimmer. Min kone prøvede den, men satte fem dollars til af sit udlæg."

"Snavs forretning!" sagde Dixey og rystede på hovedet. "Snavs forretning!"

I løbet af morgenen blev gjort forskellige andre forsøg på at åbne en kommunikation med de formodede beboere af dette tavse og uigennemtrængelige hus. Manden med øllet kom i sin smukt malede vogn, med et par dusin fulde flasker, som skulle byttes med tomme; bageren med en slump tvebakker, som Hepzibah havde bestilt til sin småhandel; slagteren med et lækkert stykke kød, som han indbildte sig, at hun ville være begærlig efter at sikre sig til Clifford. Havde nogen iagttager af disse ting kendt den frygtelige hemmelighed, som var skjult inde i huset, ville det have fyldt ham med en forunderlig rædsel at se den strøm af menneskeligt liv, som var ligesom en lille hvirvel omkring det – hvirvlende pinde, halmstrå og andre sådanne ubetydeligheder rundt og atter rundt, lige over det sorte dyb, hvori et lig lå uset.

Slagteren var så ivrig for denne lammebrissel eller hvad nu den lækkerbisken var, at han prøvede enhver tilgængelig dør i de syv gavle og til sidst igen kom om til butiksdøren, hvorigennem han sædvanligvis kom ind.

"Det er et kønt stykke kød, og jeg er sikker på, at den gamle frøken straks vil flyve i det," sagde han til sig selv. "Hun kan ikke være taget bort. I de femten år, jeg har kørt min vogn gennem Pyncheongade, har jeg aldrig hørt, at hun har været hjemmefra, skønt man muligvis tit kunne banke på en hel dag, uden at

bringe hende til døren. Men det var, da hun kun havde sig selv at sørge for."

Ved at kigge ind ad den samme revne i gardinet, gennem hvilken knægten med elefantappetitten for lidt siden havde kigget, så slagteren den indre dør, ikke lukket, som barnet havde set den, men på klem, ja næsten helt åben. Det kunne jo imidlertid være tilfældigt. Gennem gangen kunne man dunkelt skimte det lysere, men endnu halvt mørke indre af dagligstuen. Det forekom slagteren, at han tydeligt kunne skelne noget, der syntes at være de store ben af en mand, klædt i sorte benklæder, der sad i en stor egestol, hvis ryg skjulte hele resten af hans figur. Denne foragtelige kølighed hos en beboer af huset til svar på slagterens utrættelige anstrengelser for at tiltrække sig opmærksomhed, krænkede kødmanden så meget, at han besluttede at gå sin vej.

"Der," tænkte han, "sidder gamle jomfru Pyncheons blodige broder, mens jeg har gjort mig al denne ulejlighed. Hvis et svin ikke havde bedre manerer, vil jeg stikke det! Det kalder jeg at nedværdige sig at stå i handel med sådanne folk! Og fra nu af skal de få lov til at løbe efter vognen, hvis de vil have en pølse eller et stykke lever!"

Han kastede ærgerlig kødet i sin vogn og kørte vred bort.

Ikke længe efter hørte man lyden af musik, der drejede om hjørnet og nærmede sig ned ad gaden, med forskellige tavse mellemrum. Og derpå med et fornyet og nærmere udbrud af en livlig melodi. En flok børn kunne ses at bevæge sig fremad eller standse i forbindelse med lyden, der syntes at udgå fra midten af trængslen, så de var løseligt sammenbundet ved harmoniens tynde strenge og blev fanget og draget med, idet de bestandigt

forøgedes med andre små fyre i busseronner og stråhatte, der hoppede frem fra døre eller porte. Da de kom hen under skyggen af Pyncheon-elmen, viste det sig, at det var den italienske dreng, som med sin abekat og sit dukketeater en gang tidligere havde spillet på sin lirekasse under buevinduet. Phoebes smukke ansigt – og uden tvivl også den gavmilde belønning, som hun havde kastet til ham – dvælede endnu i hans erindring. Hans udtryksfulde ansigt opklaredes, da han genkendte den plet, hvor denne ubetydelige hændelse i hans vandringsliv var indtruffet. Han trådte ind i den øde gård (nu vildere end nogen sinde, ved dens rigdom på svineurter og burrer), stillede sig på trappen ved hovedindgangen, åbnede sin lirekasse og begyndte at spille. Hver person i lirekassens automatsamfund gav sig til sin bestilling i overensstemmelse med hans eller hendes særlige kald. Abekatten tog sin skotske hue af og bukkede og skrabede for de omkringstående, med et opmærksomt blik for at optage stillingerne, og den unge udlænding selv så op til buevinduet, mens han drejede på sit instrument, i forventning om et syn, som ville gøre hans musik livligere og behageligere. Børnetrængslen stod ham nær; nogle på fortovet; nogle inde i gården, to eller tre siddende på selve trappen og en siddende på hug på dørtrinet. Imidlertid vedblev græshoppen at synge i den store, gamle Pyncheon-elm.

"Jeg hører ingen i huset," sagde det ene af børnene til det andet. "Abekatten vil ingen skillinger få at samle op her."

"Der er nogen hjemme," påstod knægten på dørtrinet. "Jeg hørte et fodtrin."

Den unge italieners øje skævede endnu opad, og det syntes virkelig som om den naturlige, skønt ubetydelige og næsten

spøgende bevægelse meddelte hans tørre, mekaniske musik en fyldigere blødhed. Disse omvandrende folk er altid rede til at røres over enhver naturlig godhed – om det så kun er et smil eller et ord, som de ikke engang forstår, når der blot er varme i det – som møder dem på livets landevej. De erindrer disse ting, fordi de er de små tryllemidler, som for et øjeblik – det korte nu, i hvilket et landskab afspejles i en sæbeboble – bygger et hjem om dem. Derfor ville den italienske dreng ikke tabe modet ved den tunge tavshed, hvormed det gamle hus syntes så bestemt på at møde hans instruments livlighed. Han fortsatte med sin melodiøse tiltale. Han så endnu opad, i det håb, at hans mørke, fremmede ansigt snart ville blive oplyst af Phoebes solklare blik. Han ville heller ikke gerne rejse uden igen at se Clifford, hvis følsomhed ligesom Phoebes smil havde talt et slags hjertets sprog til udlændingen. Han gentog al sin musik den ene gang efter den anden, indtil hans tilhørere blev trætte af det. Det blev også træfolkene i hans lirekasse og mest af alle abekatten. Der kom intet svar undtagen græshoppens sang.

"Der bor ingen børn i dette hus," sagde en skoledreng til sidst. "Her bor ingen undtagen en gammel jomfru og en gammel mand. Du får intet her! Hvorfor går du ikke videre?"

"Du tosse, hvorfor siger du det til ham?" hviskede en forslagen lille yankee, som ikke brød sig om musikken, men meget om det billige køb, for hvilket den var at få. "Lad ham spille så længe som han har lyst! Hvis der ingen er, som betaler ham, så er det jo hans egen sag!"

Engang endnu gennemløb italieneren imidlertid sin cyklus af melodier. – For den almindelige iagttager – som intet kunne forstå af sagen, undtagen musikken og solskinnet på denne

side af døren – måtte det være morsomt at iagttage gademusikantens hårdnakkethed. Vil det endelig lykkes ham? Vil denne hårdnakkede dør pludselig blive smækket op? Vil en gruppe muntre børn, husets småfolk, komme dansende, jublende og leende ud under åben himmel og flokke sig om lirekassen, se med ivrig lystighed på dukkerne og kaste hver en kobberskilling til den langhalede Mammon?

Men for os, som kender det indre hjerte i de syv gavle såvel som dets ydre åsyn, er der en spøgelsesagtig virkning i denne gentagelse af lette folkemelodier ved dets trappe. Det ville med sikkerhed have været stygt, hvis dommer Pyncheon (som ikke ville have brudt sig en døjt om Paganinis violin i sin mest harmoniske sindsstemning), ville have vist sig ved døren, med en blodig skjortekrave og en barsk vredesrynke på sit skummelt hvide ansigt, og jage den fremmede landstryger bort! Har der nogensinde før været en sådan kvinkeleren med springdanse og valse, hvor ingen var i humør til at danse? Ja, meget tit. Denne modsætning eller sammenblanding af tragedie og skæmt sker hver dag, hver time, hvert øjeblik. Det skumle og øde gamle hus, tomt på liv og med den uhyggelige død siddende strengt i dets ensomhed, var sindbilledet på mangt et menneskeligt hjerte, som ikke des mindre nødes til at høre det skærende ekko af verdens munterhed omkring sig.

Før italienerens musik var til ende, kom et par mænd tilfældigvis forbi på deres vej til middagsmaden.

"Hør, du unge franske fyr," råbte en af dem, "gå bort fra den trappe og gå andetsteds hen med dine narrestreger! Pyncheon-familien bor der, og de er netop nu i stor forvirring. De er ikke musikalsk stemt i dag. Det fortælles hele byen over, at dommer

Pyncheon, som ejer huset, er blevet myrdet og politiet er i færd med at tage sagen i betragtning. Se derfor til at komme bort!"

Da italieneren tog sin lirekasse på skulderen, så han på trappen et kort, der hele formiddagen havde været dækket med avisen, som buddet havde kastet på det, men som nu var blevet skubbet frem. Han tog det op og da han så, at der var skrevet noget der på med blyant, rakte han manden det til at læse. Det var et af dommer Pyncheons litograferede kort, på hvis bagside der var skrevet nogle blyantsnotitser med hensyn til de forskellige forretninger, som det havde været hans hensigt at udføre den foregående dag. Det dannede et forud opsat kort udtog af dagens historie, kun at det ikke var gået helt til efter programmet. Kortet måtte være tabt ud af dommerens vestelomme, dengang han først forsøgte at komme ind ad husets hovedindgang. Skønt gennemblødt af regn, var det endnu til dels læseligt.

"Se her, Dixey," udbrød manden. "Dette har noget at gøre med dommer Pyncheon! Se, her står hans navn trykt, og her er sagtens noget, som han har skrevet."

"Lad os gå hen til politimesteren med det," sagde Dixey. "Det kan måske netop give ham den oplysning, han ønsker. – I grunden," hviskede han sin ledsager i øret, "ville det ikke være så underligt, om dommeren var gået ind ad den dør og aldrig var kommet ud igen! En vis fætter af ham har måske været i gang med sine gamle spilopper. Og gamle jomfru Pyncheon har måske sat sig i gæld ved skillingsboden – og dommerens brevtaske var godt fyldt – og der klæbede allerede blod ved dem! Læg alle disse ting sammen og se, hvad du får ud af det!"

"Tys! Tys!" hviskede den anden. "Det er ligesom en synd at være den første til at tale om sådan noget. Men jeg tror ligesom du, at vi gør bedst i at gå hen til politimesteren."

"Ja! Ja!" sagde Dixey. "Nå – jeg har altid sagt, at der var noget satanisk i det kvindfolks skulen."

Mændene vendte sig nu om og vandrede nedad gaden. Italieneren ilede også bort, det bedste han kunne, med et afskedsblik op til buevinduet. Børnene smurte som efter overenskomst haser og flygtede, som om de blev forfulgt af en kæmpe eller et uhyre, indtil de et godt stykke vej fra huset standsede ligeså pludseligt og uvilkårligt, som de havde begyndt deres flugt. Deres pirrelige nerver følte en ubestemt angst ved, hvad de havde hørt. Da de så tilbage på de plumpe spidser og skyggefulde kroge i det gamle hus, bildte de sig ind, at et mørke var udbredt over det, som intet sollys kunne sprede. En indbildt Hepzibah skulede og rystede sin finger ad dem fra forskellige vinduer i samme øjeblik. En indbildt Clifford – for (og det ville have krænket ham dybt, hvis han havde vidst det) han havde altid været en rædsel for disse små folk – stod bagved den uvirkelige Hepzibah og gjorde rædsomme fagter i en falmet slåbrok. Børn er altid om muligt mere egnede til at blive smittet af en panisk skræk end voksne. Resten af dagen gjorde de mere frygtsomme en omvej på hele gader for at undgå de syv gavle, mens de mere dristige viste deres mod ved at udfordre deres kammerater til at løbe forbi huset i fuldt løb.

Det var ikke gået mere end en halv time efter den italienske drengs bortgang, med hans utidige melodier, da en drosche kom kørende ned ad gaden. Den holdt under Pyncheon-elmen, kusken tog en kuffert, en rejsesæk og en båndæske fra det

øverste af sit køretøj og satte dem på trappen til det gamle hus. En stråhat og derefter en ung piges smukke skikkelse kom til syne fra det indre af droschen. Det var Phoebe! Skønt just ikke ganske så blomstrende som første gang hun viste sig i vor fortælling – for i de få mellemliggende uger havde hendes erfaringer gjort hende mere alvorlig, ældre og mere huløjet, til tegn på et hjerte, der havde begyndt at ane sine dybder – var dog det naturlige solskins rolige glans bredt ud over hende. Hun havde heller ikke mistet sin ejendommelige gave til at lade ting se mere virkelige end fantastiske ud i hendes sfære. Ikke des mindre føler vi, at det er et vovestykke, endog for Phoebe, under disse forhold at overskride dørtærsklen til de syv gavle. Er hendes karske nærværelse mægtig nok til at bortjage den stimmel af blege, hæslige og syndige fantomer, som siden hendes bortrejse har vundet adgang dertil? Eller vil hun ligeledes visne, sygne hen, bedrøves og vantrives og blive et nyt, blegt spøgelse, som glider lydløst op og ned ad trappen og skræmmer børnene, når hun står stille ved vinduet?

Vi vil i det mindste gerne forud advare den unge pige om, at der intet er i menneskelig skikkelse eller af menneskelig substans til at modtage hende, medmindre det skulle være dommer Pyncheons skikkelse, som – et uhyggeligt skue som han er, og bevaret med frygt i vor erindring siden vor natlange vågen med ham – endnu indtager sin plads i egestolen.

Phoebe prøvede først butiksdøren. Den gav ikke efter for hendes hånd, og det hvide gardin, som var trukket for vinduet, der dannede den øverste afdeling af døren, slog hendes hurtige opfattelsesevne som noget usædvanligt. Uden at gøre nogen ny anstrengelse for at komme ind der, vendte hun sig til

hovedindgangen under buevinduet. Da hun fandt den lukket, bankede hun på. Fra det tomme indre hørtes ekkoet, der svarede hende. Hun bankede igen på anden og tredje gang, og lyttende indbildte hun sig at høre gulvet knage, som om Hepzibah kom gående med sin sædvanlige kattegang for at lukke hende ind. Men en så dødlignende tavshed fulgte på denne indbildte lyd, at hun begyndte at tvivle på, om hun ikke havde taget fejl af huset, hvor fortrolig hun end mente at være med dets ydre.

Hendes opmærksomhed blev nu tiltrukket af et barns stemme noget borte. Det syntes at kalde på hende. Da hun så hen i den retning, hvorfra lyden kom, fik hun øje på den lille Ned Higgins et godt stykke nede ad gaden, der stampede, rystede heftigt på hovedet, gjorde bortvisende fagter med begge hænder og råbte til hende så højt han kunne.

"Nej, nej, Phoebe!" skreg han. "Gå ikke derind. Der er noget galt der! Gå ikke – gå ikke – gå ikke ind!"

Men da den lille person ikke på nogen måde ville komme nær nok til at forklare sig, sluttede Phoebe, at han på nogle af sin besøg i butikken var blevet skræmt af hendes kusine Hepzibah, for den gode dames ydre kunne meget nemt skræmme børn og nøde dem til at briste i en upassende latter. Dog følte hun af denne grund endnu mere, hvor mærkeligt tavst og uigennemtrængeligt huset var blevet. Som den næste udvej begav Phoebe sig til haven, hvor hun tvivlede på, at hun på så varm og lys en dag som denne ville se Clifford og måske Hepzibah med, fordrive tiden hen under lysthusets skygge. Så såre hun trådte ind i haven, halvt løb, halvt fløj familiehønsene hende i møde, mens en løjerlig grå kat, som luskede om under

dagligstuevinduet, tog til at løbe, klatrede over plankeværket i en fart og forsvandt. Lysthuset var tomt og dets gulv, bord og cirkelrunde bænk var endnu fugtige og overstrøede med kviste og det løv, som stormen havde revet af. Havens planter syntes aldeles forsømte. Ukrudtet havde benyttet sig af Phoebes fraværelse, og den længe vedvarende regn var løbet i strømme over blomsterne og køkkenurterne. Maules Kilde var flydt over sin stenrand og havde dannet en pøl af frygtelig størrelse i dette hjørne af haven.

Hele scenen gjorde et indtryk som en plet, hvor ingen menneskelig fod havde efterladt sit mærke i mange dage – sandsynligvis ikke siden Phoebes bortrejse – for hun så en af sine sidekamme ligge under bordet i lysthuset, hvor den måtte være faldet den sidste eftermiddag, da hun og Clifford sad der.

Pigen vidste, at hendes to frænder var i stand til langt større besynderligheder end at lukke sig inde i deres gamle hus, som de nu syntes at have gjort. Ikke des mindre nærmede hun sig med dunkle anelser om noget galt og forestillinger, som hun ikke kunne give nogen skikkelse, den dør, som dannede den almindelige forbindelse mellem huset og haven. Den var lukket indvendig ligesom de to, som hun allerede havde prøvet. Hun bankede imidlertid på, og straks blev døren åbnet, netop som hendes komme dertil var ventet, ved en betydelig anstrengelse af en eller anden uset persons kræfter, ikke på vid gab, men langt nok til at hun kunne komme sidelæns ind. Da Hepzibah, for ikke at udsætte sig for spejdende blikke udefra, altid åbnede en dør således, stod Phoebe i den formening, at det var hendes kusine, som nu lod hende komme ind.

Uden betænkning skred hun derfor over dørtærsklen, og aldrig så snart var hun kommet ind, før døren igen lukkede sig efter hende.

20. Edens blomst

Phoebe, der så pludseligt kom ind fra dagslyset, blev ganske blind i den tætte skygge, der lurede i de fleste gange i det gamle hus. Hun vidste ikke i starten, hvem der havde lukket hende ind. Før hendes øjne havde vænnet sig til mørket, greb en hånd hendes med et fast, men blidt og varmt tryk, der således bragte hende en velkomsthilsen, der fik hendes hjerte til at banke og bæve af en ubeskrivelig glædesgysen. Hun følte sig draget, ikke til dagligstuen, men til et stort og ubenyttet værelse, der i gamle dage havde været den store selskabssal i Huset med de syv Gavle. Solskinnet strømmede frit ind ad alle de gardintomme vinduer i dette værelse og faldt på det støvede gulv, så Phoebe nu snart så, hvad der for øvrigt ikke havde været nogen hemmelighed for hende, efter at en varm hånd havde mødt hendes – at det ikke var Hepzibah eller Clifford, men Holgrave som hun skyldte sin modtagelse. Den fine, umiddelbare meddelelse, eller snarere det ubestemte og formløse udtryk af, at noget skulle fortælles, havde bevæget hende til, uden modstand at give efter for hans dragen. Uden at tage sin hånd bort, så hun ham stift ind i ansigtet, ikke just med nogen egentlig slem anelse, men dog med en uundgåelig bevidsthed om, at familiens stilling havde forandret sig siden hendes bortrejse, og derfor begærlig efter en forklaring.

Kunstneren så blegere ud end sædvanligt. Der var en tankefuld og streng sammentrækning over hans pande, som trak en dyb vertikal linje mellem øjenbrynene. Hans smil var imidlertid fuldt af åben varme og havde i sig en glæde, der

absolut var det mest levende udtryk, som Phoebe nogen sinde havde set skinne frem af den nyengelske tilbageholdenhed, hvormed Holgrave sædvanligvis maskerede, hvad der lå hans hjerte nær. Det var det blik, hvormed en mand, der alene ruger over en eller anden frygtelig genstand i en sørgelig skov eller grænseløs ørken, ville modtage synet af sin kæreste ven, der medbringer alle de fredelige tanker, som hører til hjemmet og hverdagslivets milde strøm. Og dog forsvandt smilet, da han følte nødvendigheden af at besvare hendes spørgende blik.

"Jeg burde ikke glæde mig over, at De er kommet, Phoebe," sagde han. "Vi mødes i et sælsomt øjeblik!"

"Hvad er der sket?" udbrød hun. "Hvorfor er huset så tomt? Hvor er Hepzibah og Clifford?"

"Borte! Jeg kan ikke begribe, hvor de er!" svarede Holgrave. "Vi er alene i huset!"

"Hepzibah og Clifford borte!" udbrød Phoebe. "Det er ikke muligt! Og hvorfor har De bragt mig ind i dette værelse i stedet for i dagligstuen? O, der er hændt noget skrækkeligt! Jeg må løbe ind og se!"

"Nej, nej, Phoebe!" sagde Holgrave og holdt hende tilbage. "Det er, som jeg har sagt Dem. De er borte og jeg ved ikke, hvor de er gået hen. Der er rigtig nok sket en skrækkelig begivenhed, men ikke for dem, og jeg tror heller ikke ved deres medvirken. – Hvis jeg opfatter deres karakter rigtigt, Phoebe," fortsatte han, idet han fæstede sine øjne på hendes med en blanding af alvorlig uro og ømhed, "blid som De er og tilsyneladende levende i hverdagslivets sfære, besidder De dog en mærkelig sjælsstyrke. De har en forunderlig ligevægt og en evne, som, når

den prøves, vil vise sig i stand til at behandle sager, der ligger langt udenfor den almindelige regel."

"O nej, jeg er meget svag," svarede Phoebe skælvende. "Men sig mig dog, hvad der er hændt!"

"De er stærk," påstod Holgrave. "De må være både vis og stærk, for jeg er aldeles i vildrede og trænger til Deres råd. Det kan være, at De kan sige, hvad der er det eneste rette at gøre."

"Sig mig det! – sig mig det!" sagde Phoebe skælvende over hele legemet. "Det foruroliger mig – det forfærder mig – denne hemmelighed! Alt andet kan jeg udholde!"

Kunstneren betænkte sig. På trods af det, han lige i al oprigtighed havde sagt om den åndsligevægt, som Phoebe i hans øjne havde, forekom det ham dog næsten ugudeligt at bringe den rædsomme hemmelighed fra den foregående dag til hendes kendskab. Det var det samme som at slæbe et hæsligt lig ind i det lyse og muntre rum foran en kaminild, hvor dets udseende ville blive så meget mere gyseligt på grund af alle omgivelsernes nethed. Det kunne dog ikke skjules for hende; hun måtte nødvendigvis have det at vide.

"Phoebe," sagde han, "husker De dette?" Han lagde et daguerreotypi i hendes hånd, det samme, som han havde vist hende ved deres første samtale i haven, og som så slående fremstillede originalens hårde og grusomme træk.

"Hvad har dette at gøre med Hepzibah og Clifford?" spurgte Phoebe med en utålmodig forbavselse over, at Holgrave således ville spøge med hende i et sådant øjeblik. "Det er dommer Pyncheon! De har vist mig det før."

"Men her er det samme ansigt taget inden for den sidste halve time," sagde kunstneren og rakte hende et andet

miniatureportræt. "Jeg var lige blevet færdig med det, da jeg hørte Dem ved døren."

"Det er et lig!" sagde Phoebe gysende og blegnende. "Dommer Pyncheon er død!"

"Sådan som han her er fremstillet," sagde Holgrave, "sidder han i stuen ved siden af! Dommeren er død, og Clifford og Hepzibah er forsvundet! Mere ved jeg ikke. Alt andet er gisninger. Da jeg i aftes vendte tilbage til mit ensomme værelse, bemærkede jeg intet lys, hverken i dagligstuen, i Hepzibahs eller i Cliffords værelse. Jeg hørte ikke en bevægelse eller fodtrin i hele huset. I morges var der den samme dødlignende ro. Fra mit vindue hørte jeg en nabos vidnesbyrd, at Deres slægtninge var blev set forlade huset midt i stormen i går. Jeg hørte også et rygte om, at dommer Pyncheon var savnet. En følelse, som jeg ikke kan beskrive – en ubestemt anelse om en eller anden katastrofe eller fuldendelse – drev mig til at trænge ind i denne del af huset, hvor jeg opdagede, hvad De ser her. Som et vidnesbyrd, der måske kan komme Clifford til nytte, og ligeledes som en for mig værdifuld erindring – for der er arvelige grunde, som knytter mig sælsomt til denne mands skæbne, Phoebe – brugte jeg de midler, der var til min rådighed til at bevare dette billedlige minde om dommer Pyncheons død."

Selv i sin bevægelse, kunne Phoebe ikke undlade at lægge mærke til roen i Holgraves opførsel. Han syntes jo vistnok at føle alt det rædsomme i dommerens død, men han havde dog modtaget kendsgerningen i sit sind uden nogen iblanding af overraskelse, som en forud bestemt begivenhed, der var

indtruffet i følge en uundgåelig skæbne og svarede sådan til foregående begivenheder, at den næsten kunne være forudsagt.

"Hvorfor har De ikke åbnet dørene og tilkaldt vidner?" spurgte hun med en smertelig gysen. "Det er skrækkeligt at være her alene!"

"Men Clifford?" sagde kunstneren. "Clifford og Hepzibah! Vi må tage under overvejelse, hvad der er bedst at gøre for deres skyld. Det er en ulykkelig skæbne, at de er forsvundet. Deres flugt vil give denne begivenhed det værst mulige anstrøg. Og hvor let er dog ikke forklaringen for dem, som kender dem! Forvildede og slået af rædsel over dette dødstilfældes lighed med et tidligere, der var forbundet med så sørgelige følger for Clifford, har de ikke kunnet tænke på andet end at komme væk fra dette sted. Hvor rædsomt uheldigt! Havde Hepzibah blot skreget højt – havde Clifford blot smækket døren op på vid gab og proklameret dommer Pyncheons død – ville det have været en begivenhed, som, hvor frygtelig den end i sig selv er, ville have båret gode frugter for dem. Således som jeg betragter den, ville den have virket meget til at udslette den sorte plet, der hviler på Clifford."

"Og hvordan," spurgte Phoebe, "kan der komme noget godt af noget, der er så rædsomt?"

"Fordi," sagde kunstneren, "når sagen kan blive rigtigt overvejet og oprigtigt fortolket, må det være klart, at dommer Pyncheons endeligt må tilskrives naturlige årsager. Denne dødsmåde har været en arvelig ejendommelighed i familien i mange generationer. Det sker ikke så tit, men når den indtræffer, da rammer den sædvanligvis personer i dommerens alder og almindeligvis i en eller anden åndelig kritisk spænding

eller måske i et anfald af vrede. Gamle Maules profeti var sandsynligvis begrundet i et kendskab om dette fysiske onde hos Pyncheonernes familie. Men der er nu en næsten fuldkommen lighed i symptomerne, som var forbundet med det dødstilfælde, der indtraf i går, og de, som berettedes om Cliffords onkels død for tredive år siden. Det er sandt nok, at der var en vis sammenknytning af omstændigheder, som det ikke er nødvendigt at omtale, der gjorde det muligt – ja, som menneskene betragter sådanne ting, sandsynligt eller endog vist – at gamle Jaffrey Pyncheon voldeligt blev ombragt, og ved Cliffords hænder."

"Hvorfra kom disse omstændigheder?" udbrød Phoebe, "siden han var uskyldig, som vi ved, han var!"

"De var indrettet," sagde Holgrave, "i det mindste har det længe været min overbevisning – de var indrettet efter onklens død og forinden den blev offentligt kendt, af den mand, som sidder der i stuen. Hans egen død, der så meget ligner den første, kun ikke forbundet med nogen af disse mistænkelige omstændigheder, synes Guds hånd på ham, på en gang en straf for hans ondskab og et vidnesbyrd om Cliffords skyldighed. Men denne flugt – den fordærver alt. Han er måske skjult her i nærheden. Kunne vi blot bringe ham tilbage før opdagelsen af dommerens død, kan ondet måske afhjælpes."

"Vi må ikke skjule denne ting et øjeblik længere," sagde Phoebe. "Det er frygteligt at holde den så velforvaret i vore hjerter. Clifford er uskyldig! Gud vil åbenbare det! Lad os åbne dørene og tilkalde alle naboerne, så de kan se sandheden!"

"De har ret, Phoebe," svarede Holgrave, "De har uden tvivl ret!"

Kunstneren følte dog ikke den rædsel, som var speciel for Phoebes blide og ordenselskende karakter, over sådan at finde sig udelukket fra samfundet og i berøring med en begivenhed, der overskred almindelige regler. Han havde heller ikke, således som hun, noget hastværk med at styrte sig ud i hverdagslivet. Tvært imod, han følte en mild nydelse – ligesom en blomst af sjælden skønhed, der vokser på en øde plet og blomstrer i vinden – sådan en blomst af øjeblikkelig lykke dannede han sig af sin nuværende stilling. Den skilte Phoebe og ham fra verden og knyttede dem sammen ved deres udelukkende kendskab om dommer Pyncheons hemmelighedsfulde død og den rådslagning, som de var nødt til at holde angående dette. Hemmeligheden holdt dem, så længe den fortsatte som sådan, i en tryllekreds, en ensomhed midt imellem menneskene, en afstand så stor som en ø's midt i oceanet – var den først opdaget, ville oceanet flyde imellem dem, stående på dens vidt adskilte kyster. Imidlertid syntes alle omstændighederne i deres stilling at drage dem sammen. De var som to børn, der går hånd i hånd og trykker sig op til hinanden i en mørk gang. Det rædsomme billede af døden, som fyldte huset, holdt dem sammenknyttet ved sit stive håndtryk.

Disse indflydelser fremskyndede udviklingen af følelser, som måske ellers ikke ville have blomstret så snart. Muligvis havde det været Holgraves hensigt at lade dem dø i deres uudviklede spirer.

"Hvorfor tøver vi sådan?" spurgte Phoebe. "Denne hemmelighed berøver mig åndedrættet. Lad os åbne dørene!"

"I hele vor levetid kan der ikke komme et øjeblik som dette!" sagde Holgrave. "Phoebe, er det lutter rædsel? Intet uden

rædsel? Mærker De ikke en glæde, sådan som jeg, der har gjort dette til det eneste punkt i livet, som det er værd at leve for?"

"Det synes at være en synd," svarede Phoebe skælvende, "at tænke på glæde i en sådan stund!"

"Kunne De blot vide, Phoebe, hvordan det var med mig i timen før De kom!" udbrød kunstneren. "En mørk, kold, uhyggelig time! Den døde mands nærværelse spredte en stor, sort skygge over alt. Han gjorde universet, så vidt min opfattelse kan nå, til en scene for brøde og for en gengældelse mere frygtelig end brøden. Følelsen deraf borttog min ungdom. Jeg nærede intet håb om, nogen sinde at føle mig ung igen! Verden så forunderlig ud, vild, ond, fjendtlig – mit tidligere liv så ensomt og sørgeligt. Min fremtid et formløst mørke, som jeg måtte forme til mørke skikkelser. Men De, Phoebe, kom over dørtærsklen, og håb, glæde og varme kom ind med Dem. Det mørke nu blev straks et velsignet øjeblik. Det må ikke gå hen, uden at jeg har udtalt ordet. Jeg elsker Dem!"

"Hvor kan De elske en simpel pige som mig?" spurgt Phoebe, som ved hans alvor følte sig tvunget til at tale. "De har mange, mange tanker, som jeg forgæves vil søge at sympatisere med. Og jeg – også jeg har tilbøjeligheder, som De lige så lidt vil dele. Det gør imidlertid mindre til sagen. Jeg har ikke liv nok til at gøre Dem lykkelig!"

"De er den eneste mulighed for min lykke!" svarede Holgrave. "jeg har ingen tro til den, undtagen som De skænker mig den!"

"Og desuden – er jeg bange!" fortsatte Phoebe, som uvilkårligt blev draget hen imod Holgrave, selv mens hun så oprigtigt fortalte ham de tvivl, hvormed han opfyldte hende. "De vil føre mig bort fra min egen, rolige bane. De vil bringe

mig til at kæmpe for at følge Dem, hvor der ingen vej er. Det kan jeg ikke gøre. Det er ikke min natur. Jeg vil synke ned og omkomme!"

"O, Phoebe," udbrød Holgrave med næsten et suk og et smil, hvori der dog lå et dybt og tankefuldt udtryk. "Det vil blive helt anderledes end De tror. Verden skylder mænd, som føler sig tilpas, alle sine fremskridtsimpulser. Den lykkelige mand indskrænkes altid inden for gamle grænser. Jeg har en anelse om, at det herefter vil blive min lod at plante træer, at danne hegn, måske endog i sin tid at bygge et hus for en anden slægt – med et ord, at give mig ind under lovene og den fredelige samfundstilstand. Deres ligevægt vil være mægtigere end nogen af mine svingende tendenser."

"Sådan vil jeg ikke have det!" sagde Phoebe alvorligt.

"Elsker De mig?" spurgt Holgrave. "Hvis vi elsker hinanden, har øjeblikket ikke plads for noget mere! Lad os dvæle ved det og være tilfredse. Elsker De mig, Phoebe?"

"De ser ind i mit hjerte," sagde hun og slog øjnene ned. "De ved, at jeg elsker Dem."

Og det var i denne stund, så fuld af tvivl og rædsel, at det mirakel skete, uden hvilket ethvert menneskeliv er tomt. Den velsignelse, som gør alle ting sande, skønne og hellige, skinnede omkring denne yngling og denne mø. De var sig intet bedrøveligt eller affældigt bevidst. De omdannede jorden og gjorde den atter til et Eden og sig selv til de to første beboere af det. Den døde mand, så tæt ved siden af dem, var glemt. I en sådan krise er der ingen død, for dødeligheden åbenbares på ny og omslutter alt med sin hellige atmosfære.

Men hvor snart er ikke denne jordiske drøm forbi!

"Hør!" hviskede Phoebe. – "der er nogen ved gadedøren."

"Lad os nu kun møde verden," sagde Holgrave. "Uden tvivl er rygtet om dommer Pyncheons besøg i dette hus og Hepzibahs og Cliffords flugt i begreb med at føre til en undersøgelse af stedet. Vi har ikke andet at gøre end at gå dem i møde. Lad os straks åbne dørene."

Men til deres overraskelse hørte de, inden de kunne nå gadedøren – ja endog inden de havde forladt den stue, hvori den foregående samtale havde fundet sted – fodtrin på gangen. Døren, som de troede var lukket og låset – som Holgrave havde set, og ad hvilken Phoebe forgæves havde søgt at komme ind – måtte altså være åbnet udefra. Lyden af trinnene var ikke rask, dristig og bestemt, som fremmedes gang naturligvis ville være, når de med magt trængte sig ind i et hus, hvor de vidste, at de var uvelkomne. Den var svag, som af personer, der var trætte og matte, og man hørte en blandet mumlen af to stemmer, som var dem begge bekendte.

"Er det muligt?" hviskede Holgrave.

"Det er dem!" svarede Phoebe. "Gud være lovet! – Gud være lovet!"

Og ligesom i sympati med Phoebes hviskende glædesudbrud, hørte de Hepzibahs stemme tydeligere.

"Gud være lovet, min broder, vi er hjemme!"

"Nu! – Ja! – Gud ske lov!" svarede Clifford.

"Et sørgeligt hjem, Hepzibah. Men du har gjort ret i at føre mig hjem! Bliv! Denne stuedør er åben. Jeg kan ikke gå ind ad den! Lad mig gå ud og hvile mig i lysthuset, hvor jeg plejede – o, for længe siden, synes det mig efter det, der er hændt os – hvor jeg plejede at være så lykkelig med lille Phoebe!"

Men huset var ikke helt så sørgeligt, som Clifford bildte sig ind. De havde ikke gjort mange skridt – de dvælede endnu i gangen, med en uudført hensigts sorgløshed, usikre på, hvad de derefter skulle gøre – da Phoebe løb dem i møde. Da Hepzibah fik øje på hende, brast hun i gråd. Af al magt havde hun ilet fremad under byrden af sorg og ansvarlighed, indtil nu, da den kunne aflastes. Hun havde ikke kraft til at kaste den af sig, men var holdt op at bære den og lod den knuge sig til jorden. Clifford syntes at være den stærkeste af de to.

"Det er vor egen lille Phoebe! – ih, og Holgrave med hende," udbrød han med et skarpt og fint blik og et smukt og venligt, men sørgmodigt smil. "Jeg tænkte på Dem begge, da vi kom nedad gaden og så Alices Buketter i fuld blomst. Og således har Edens blomst ligeledes blomstret i dette gamle, skumle hus i dag!"

21. Bortrejsen

Den pludselige død af et så fremragende medlem af samfundet som den højbårne dommer Jaffrey Pyncheon vakte en opsigt i det mindste i de kredse, den afdøde mere umiddelbart var forbundet med, som næppe helt havde lagt sig i de første fjorten dage.

Det kan imidlertid bemærkes, at af alle de begivenheder, hvoraf en persons biografi er sammensat, er der næppe nogen – i al fald ingen af lignende vigtighed – som verden lettere forsoner sig med end hans død. De fleste andre tilfælde er personen til stede mellem os, indbefattet i sagernes daglige omvæltning og afgivende et bestemt punkt for iagttagelse. Ved hans død opstår der kun en tomhed og en øjeblikkelig hvirvel – meget lille i sammenligning med den sunkne genstands tilsyneladende størrelse – og en boble eller to, som stiger op fra det sorte dyb og brister på overfladen. Med hensyn til dommer Pyncheon syntes det ved første øjekast sandsynligt, at hans dødsmåde ville give ham en større og længere omtale efter hans død, end der sædvanligvis bliver en udmærket mand til del. Men da man hørte sige, at det var ganske vist, at det var en naturlig begivenhed og – med undtagelse af nogle urigtige enkeltheder, der røbede en ubetydelig idiosynkrasi – på ingen måde nogen usædvanlig dødsmåde, glemte publikum med sin vante hurtighed, at han nogen sinde havde levet. Kort sagt, den højbårne dommer begyndte at blive et forslidt emne, inden halvdelen af provinsens blade havde fået tid til at klæde deres

spalter i sorg og holde deres overstrømmende, rosende ligtale over ham.

Ikke des mindre sneg sig hemmeligt gennem de steder, som denne udmærkede person havde besøgt i levende live, en strøm af skjult tale, som det ville have krænket al velanstændighed at udtale højt på gadehjørnerne. Det er meget forunderligt, hvordan en mands død tit synes at give folk en sandere forestilling om hans karakter, enten i god eller ond henseende, end de har haft, mens han levede og færdedes iblandt dem. Døden er så åben en kendsgerning, at den udelukker al falskhed eller forråder dens tomhed. Den er en prøvesten, som viser, hvad der er guld og hvad der er uædelt metal. Kunne den hedengangne, hvor han end er, vende tilbage en uge efter sin bortgang, ville han næsten altid finde sig på et højere eller lavere punkt, end han før havde indtaget på den offentlige bedømmelses skala. Men den snak eller skandale, som vi nu sigter til, angik så gamle sager som det formodede mord på den afdøde dommer Pyncheons onkel for tredive eller fyrretyve år siden. Lægernes skøn med hensyn til hans egen nyligt indtrufne og beklagede død, havde næsten helt omstødt den antagelse, at der i det tidligere tilfælde var begået et mord. Ikke des mindre var der, som akterne viste, omstændigheder, som uomtvisteligt godtgjorde, at en eller anden person havde skaffet sig adgang til gamle Jaffrey Pyncheons værelse, i eller nær ved hans dødsøjeblik. Hans pult og hemmelige skuffer i et værelse, der stødte op til hans soveværelse, var plyndret. Penge og værdifulde genstande savnedes. Der var et blodigt aftryk af en hånd på den gamle mands linned og ved en kraftigt svejset kæde af de endelige vidnesbyrd var plyndringen og det

tilsyneladende mord blevet tilskrevet Clifford, som dengang boede i Huset med d syv Gavle sammen med sin onkel.

Hvorfra den end havde sin oprindelse, opstod der nu en anskuelse, som forklarede disse omstændigheder sådan, at tanken om Cliffords medvirken derved blev udelukket. Mange personer påstod, at historien og oplysningen om de så længe hemmelige kendsgerninger var tilvejebragt af daguerreotypisten ved hjælp af en af disse mesmeriske seere, der nu til dags så sælsomt forvirrer betragtningen af de menneskelige ting og gør enhvers naturlige syn til skamme ved de vidundere, som de ser med lukkede øjne.

Efter denne version af fortællingen var dommer Pyncheon, eksemplarisk som vi har skildret ham i vor fremstilling, i sin ungdom en tilsyneladende uigenkaldelig fortabt svirebroder. De dyriske instinkter var, som det tit er tilfældet, tidligere udviklet end de åndelige egenskaber og den karakterstyrke, der senere udmærkede ham. Han havde vist sig vild, udsvævende, hengiven til simple fornøjelser og i høj grad ødsel, uden andre hjælpekilder end sin onkels godhed. Denne opførsel havde berøvet ham den gamle pebersvends kærlighed, som han engang havde besiddet. Nu blev det fortalt – men om det er på baggrund af en autoritet, som er antagelig for en ret, vil vi ikke med bestemthed påstå – at den unge mand en nat blev fristet af Djævelen til at gennemsøge sin onkels hemmelige skuffer, som han formodentlig ikke havde adgang til. Mens han var beskæftiget på denne forbryderiske måde, blev han forstyrret ved at sovekammerdøren blev åbnet. Der stod gamle Jaffrey Pyncheon i sine natklæder. Overraskelsen over en sådan opdagelse, hans bevægelse, uro og rædsel frembragte den brist,

som den gamle pebersvend havde en nedarvet tilbøjelighed til – han syntes at kvæles af blod og faldt om på gulvet, slog sin tinding hårdt imod hjørnet af et bord. Hvad var der at gøre? Den gamle mand var sikkert død! Hjælp ville komme for sent! Hvilken ulykke, hvis den kom for tidligt, siden hans genoplevende bevidsthed ville medføre erindringen om den vanærende brøde, som han havde set sin nevø i gang med at begå!

Men han levede aldrig igen op. Med den kolde frækhed, som altid havde været ham egen, fortsatte den unge mand sin gennemsøgning af skufferne og fandt et testamente af senere dato til fordel for Clifford, hvilket han tilintetgjorde – og et ældre til fordel for ham selv, som han lod blive. Men før Jaffrey gik, faldt det ham ind, at de plyndrede skuffer kunne give vidnesbyrd om, at en havde besøgt værelset med forbryderiske hensigter. Mistanken kunne måske, hvis den ikke blev bortledt, falde på den virkelige gerningsmand. I selve den døde mands nærværelse lagde han derfor en plan, der skulle befri ham på bekostning af Clifford, hans modstander, for hvis karakter han både nærede ringeagt og modbydelighed. Det er ikke sandsynligt, det være sagt, at det var hans hensigt at indvikle Clifford i en mordsag. Da han vidste, at hans onkel ikke var død ved vold, er det måske ikke faldet ham ind i hans hastværk, at der kunne drages en sådan slutning. Men da sagen tog denne mørke vending, havde Jaffreys tidligere skridt allerede forpligtiget ham til dem, der stod tilbage. Så snildt havde han lavet det, at han ved processen mod Clifford næppe fandt det nødvendigt at sværge falsk, men kun tilbageholde den ene

afgørende forklaring ved at undlade at meddele, hvad han selv havde gjort og været vidne til.

Således var vistnok Jaffrey Pyncheons indre brøde med hensyn til Clifford stor og fordømmelig, mens dens blotte ydre skin var det ringeste, der muligvis kunne bestå med så stor en synd. Det er netop den slags brøde, som en mand af fremragende respektabilitet finder det lettest at begå. Den fik lov at svinde af syne eller anses for undskyldelig i den højbårne dommer Pyncheons påfølgende overblik over sit liv. Han skubbede den til side mellem sin ungdoms glemte og tilgivne skrøbeligheder og tænkte sjældent oftere på den.

Vi overlader dommeren til hans hvile. Han kunne ikke benævnes lykkelig i dødsstunden. Uden at vide det, var han en barnløs mand, mens han stræbte efter at føje større rigdom til sit eneste barns arvelod. Næppe en uge efter hans hedenfart bragte et af dampskibene efterretning om, at dommer Pyncheons søn var død af kolera, netop som han ville indskibe sig til sit fødeland. Ved denne ulykke blev Clifford rig, og Hepzibah med. og ligeledes vor lille landsbypige og gennem hende denne svorne fjende af rigdom og al slags konservatisme – den vilde reformator – Holgrave!

Det var nu meget for sent i Cliffords liv til at samfundets gode omdømme var en formel retfærdiggørelses besværligheder og ængstelser værd. Hvad han behøvede, var meget få personers kærlighed. Ikke den ukendte mængdes beundring eller endog agtelse. Denne ville han sandsynligvis have vundet, hvis de, i hvis lod det var faldet at våge over hans vel, havde anset det for rådeligt at udsætte Clifford for en genoplivning af forbigangne tanker, mens betingelsen for al

den lykke, han kunne vente sig, lå i glemslens ro. For en sådan uret som den, han havde lidt, er der ingen oprejsning. Da det ynkelige skin af den, som verden måske ville have været rede nok til at tilbyde, kom så længe efter at sjælekampen havde virket alt, hvad den formåede, ville det kun have været egnet til at fremkalde en mere bitter latter end stakkels Clifford nogen sinde var i stand til. Det er en sandhed (og den ville være meget bedrøvelig, hvis det ikke var for de højere forhåbninger, som den medfører), at ingen stor fejltagelse, enten den er gjort eller lidt, i vor moralske sfære nogen sinde kan bringes i orden. Tiden, omstændighedernes stedsevarende skiften og dødens bestandigt ubelejlige komme, gør det umuligt. Hvis retten efter en lang række år synes at være i vor magt, finder vi ingen niche at sætte den i. Det bedste middel for den lidende er at skride fremad og lade det, som han engang anså for sin uoprettelige ødelæggelse, ligge langt bag sig.

Rystelsen ved dommer Pyncheons død havde en stadigt styrkende og til sidst gunstig virkning på Clifford. Denne stærke og vægtige mand havde været Cliffords mare. Ingen fri ånd kunne drages indenfor så slem en indflydelsessfære. Den første virkning af friheden, som vi har været vidne til i Cliffords flugt uden mål og med, var en bævende jubel. Da den svandt, sank han dog ikke hen i sin tidligere åndelige sløvhed. Han nåede vist nok aldrig det fulde mål af, hvad hans evner kunne have været, men han genvandt nok af dem til at oplyse hans karakter til at udfolde et omrids af den mærkelige ynde, som fandtes i den, skønt umoden, og til at gøre ham til genstand for en ikke mindre dyb, om end mindre sørgelig interesse end hidtil. Han var åbenbart lykkelig. Kunne vi dvæle for at give et

nyt billede af hans daglige liv, med alle de hjælpekilder, som nu var til rådighed for at tilfredsstille hans instinkt for det skønne, ville havescenerne, der syntes at være så velgørende for ham, se usle og trivielle ud i sammenligning.

Meget snart efter deres forandrede formueomstændigheder besluttede Clifford, Hepzibah og lille Phoebe, med kunstnerens bifald, at drage bort fra det skumle, gamle Hus med de syv Gavle og opslå deres bopæl for øjeblikket på den afdøde dommer Pyncheons elegante landsæde. Hanen og dens familie var allerede transporteret derhen, hvor de to høns straks var begyndt en utrættelig læggen æg, åbenbart i den hensigt, som noget, pligt og samvittighed bød dem, at forplante deres berømte kuld under bedre forhold end i det sidste århundrede. Dagen før deres afrejse var hovedpersonerne i vor fortælling, inklusiv den gode onkel Venner, forsamlet i stuen.

"Landstedet er vist nok meget smukt, for så vidt angår dets plan," bemærkede Holgrave, da selskabet diskuterede deres fremtidige foranstaltninger. "Men det undrer mig, at den afdøde dommer, der var så rig og havde så rimelige udsigter til at efterlade sin velstand til sine egne efterkommere – ikke har følt det rigtige i at iklæde et så udmærket eksemplar af arkitektur i en stenklædning, frem for i træ. Så kunne hver generation af familien have forandret dets indre efter smag og tilbøjelighed, mens dets ydre gennem årenes række kunne have knyttet ærværdighed til dets oprindelige skønhed og således gjort dette indtryk af varighed, som jeg anser for væsentligt for hvert øjebliks lykken!"

"Ej, ej," udbrød Phoebe, idet hun så kunstneren ind i ansigtet med en ubeskrivelig skælmsk mine, "hvor dine anskuelser har

forandret sig mærkeligt. Et stenhus! Det er kun to eller tre uger siden, du syntes at ønske, at folk skulle bo i noget lige så skrøbeligt og midlertidigt som en fuglerede."

"Ja, Phoebe, jeg sagde dig, at det ville blive tilfældet," svarede kunstneren med en halvt melankolsk latter. "Du finder mig allerede konservativ! Jeg troede ikke, at jeg nogensinde ville blive det. Det er navnlig utilgiveligt i dette hus, hvorved der klæber så megen arvelig ulykke, og under øjnene af dette portræt af et konservativt mønster, som netop i denne egenskab så længe har gjort sig til sin slægts onde ånd."

"Dette maleri!" sagde Clifford, som syntes at gyse ved dets barske blik. "Når som helst jeg betragter det, hjemsøges jeg af en gammel, drømmende erindring, som dog ligger udenfor min sjæls område. Rigdom synes den at sige! – Uendelig rigdom! – Utænkelig rigdom! Jeg kunne godt bilde mig ind, at dette portræt, den gang jeg var barn, havde talt og fortalt mig en rig hemmelighed, eller havde strakt sin hånd ud med en beskreven beretning om skjulte skatte. Men nu står disse gamle sager kun dunkelt for mig. Hvad kan det have været for en drøm?"

"Måske kan jeg kalde den tilbage," svarede Holgrave. "Se! Der er hundrede muligheder mod en for, at ingen person, som ikke kender hemmeligheden, nogen sinde ville røre ved denne fjeder."

"En hemmelig fjeder?" udbrød Clifford. "Ih, nu husker jeg det. Jeg opdagede den en sommer eftermiddag, da jeg drømmende drev om i huset, for længe, længe siden. Men hemmeligheden er gået mig af minde."

Kunstneren lagde sin finger på den af ham omtalte mekanisme. I tidligere tider ville virkningen sandsynligvis have været, at maleriet var sprunget frem. Men i et så langt tidsrum var maskineriet blevet gennemædt af rust, så portrættet ved Holgraves tryk med ramme og alting pludseligt faldt ned fra sin plads med ansigtet nedad mod gulvet. Derved blev et aflukke i væggen bragt for dagen, hvori der lå en genstand, så dækket med et århundredes støv, at den ikke straks kunne genkendes som et sammenlagt ark pergament. Holgrave åbnede det og foldede et gammelt dokument ud, undertegnet med flere indianerhøvdingers hieroglyffer, hvilket overdrog oberst Pyncheon og hans arvinger til evige tider en uhyre landstrækning i øst.

"Det er dette dokument, for hvis opdagelse den smukke Alice Pyncheon satte sin lykke og sit liv til," sagde kunstneren, med henvisning til sit sagn. "Det var det, Pyncheonerne forgæves søgte, da det havde værdi, og nu, da de finder skatten, har den længe været værdiløs!"

"Stakkels fætter Jaffrey. Det er det, der narrede ham," udbrød Hepzibah. "Da de var unge sammen, har Clifford sandsynligvis lavet en slags trolddomshistorie om denne opdagelse. Han vandrede altid drømmende om i huset og oplyste dets mørke kroge med smukke historier. Og stakkels Jaffrey, der opfattede alt som om det var virkeligt, troede, at min broder havde nøglen til sin onkels rigdom. Han døde med denne skuffelse i sit sind."

"Men," sagde Phoebe afsides til Holgrave, "hvordan har du fået hemmeligheden at vide?"

"Min kæreste Phoebe," sagde Holgrave, "hvad vil du synes om at antage navnet Maule? Hvad hemmeligheden angår, er det

den eneste arv, der er kommet til mig fra mine forfædre. Du ville allerede tidligere have erfaret det, hvis jeg ikke havde været bange for at skræmme dig, at jeg i dette lange drama af uret og gengældelse repræsenterer den gamle troldmand og sandsynligvis er lige så stor troldmand, som han nogen sinde har været. Den henrettede Matthew Maules søn benyttede lejligheden, da han byggede dette hus, til at indrette dette aflukke og skjule det indianske dokument, hvoraf Pyncheonernes uhyre ejendomskrav var afhængigt. Således byttede de deres østlige landstrækninger med Maules havegrund."

"Og nu," sagde onkel Venner, "antager jeg, at hele deres krav ikke er så meget værd som en mands andel i min gård der henne."

"Onkel Venner," udbrød Phoebe, idet hun greb den lappede filosofs hånd, "De må aldrig mere tale om Deres gård. De skal aldrig komme derhen, så længe De lever! Der er en hytte i vor nye have, den nydeligste lille gulbrune hytte, som De nogen sinde har set, og det sødeste sted at se til, for det ser præcis ud, som om det var lavet af honningkage – og vi har i sinde at indrette og møblere den til Dem. Og De skal ikke bestille andet end De selv har lyst til, og De skal blive så lykkelig som dagen er lang, og skal holde fætter Clifford i godt humør ved den visdom og skæmtetale, som altid drypper fra Deres læber."

"O! Mit kære barn," sagde onkel Venner, aldeles overvældet, "hvis De talte til et ungt menneske, som De taler til en gammel mand, ville hans udsigt til at beholde sit hjerte et minut længere, ikke være mere værd end en af mine vesteknapper. Og så sandt jeg lever, det tunge suk, som De fik mig til at drage, har

afrevet den allersidste af dem. Men lige meget. Det var det lykkeligste suk, jeg nogen sinde har draget, og det er mig, som om jeg må have indånde et drag af himmelsk ånde for at gøre det. Nu, miss Phoebe! De vil savne mig i haverne her omkring og rundt omkring ved bagdørene og Pyncheongade, er jeg bange for, vil næppe se lige sådan ud uden gamle onkel Venner, som kan huske den med en eng på den anden side og haven til Huset med de syv Gavle på den anden. Men enten må jeg tage ud på Deres landsæde, eller jeg må komme ind på min gård – en af de to ting er ganske vis, og jeg overlader til Dem at vælge hvilken!"

"Å, følg blot med os, onkel Venner," sagde Clifford, som følte en bemærkelsesværdig glæde ved den gamle mands modne, rolige og jævne ånd. "Jeg trænger til altid at have Dem i nærheden af min stol. De er den eneste filosof, jeg nogen sinde har kendt, hvis visdom ikke har en dråbe bitter essens på bunden."

"Herre Gud!" udbrød onkel Venner, som nu til dels begyndte at realisere det slags menneske, som han var. "Og dog plejede folk i mine yngre dage at sætte mig blandt de simplere. Men det går sagtens med mig, som med et Roxbury æble – jo længere jeg kan gemmes, des bedre bliver jeg. Og mine visdomsord, som De og Phoebe taler om, er ligesom den gule løvetand, der aldrig vokser i de varme måneder, men kan ses at skinne mellem det visne græs og under de tørre blade, undertiden helt ind i december. Og det er mig en glæde at byde Dem, mine venner, velkomne til mit måltid løvetand, om der så var dobbelt så meget."

En simpel, men smuk, mørkegrøn barutsche Note 3) var nu kørt op foran den forfaldne hovedindgang til det gamle herresæde. Selskabet kom ud og tog plads, med undtagelse af den gode onkel Venner, der om et par dage skulle følge efter. De sladrede og lo veltilfredse, og som det tit viser sig at være tilfældet i øjeblikke, da man burde bæve af dyb følelse – Clifford og Hepzibah tog næppe afsked med deres forfædres bolig med større rørelse, end hvis de havde bestemt at vende tilbage dertil ved tetid. Flere børn var draget hen til pletten ved et så usædvanligt syn som barutschen og et par grå heste. Da Hepzibah mellem dem genkendte Ned Higgins, sin tidligste og mest standhaftige kunde, stak hun sin hånd i lommen og gav knægten penge nok til at befolke sin maves mørke hule med lige så forskelligartet en procession af firføddede dyr, som den, der marcherede ind i Arken.

To mænd kom gående forbi, ligesom barutschen kørte bort.

"Nå, Dixey," sagde den ene af dem, "hvad mener du om det? Min kone holdt skillingsbod i fire måneder og satte fem dollars til på det. Gamle jomfru Pyncheon har handlet omtrent i samme tid, og kører bort i sin egen ekvipage med et par hundrede tusind, hvis man regner både hendes og Cliffords og Phoebes part, og der er dem, der siger dobbelt så meget! Har du lyst at kalde det held, så er det i sin orden, men hvis vi tager det som Forsynets styrelse, så kan jeg ikke helt forstå det!"

"Meget god forretning!" erklærede den vise Dixey. "Grumme god forretning!"

Maules Kilde opsendte al denne tid, skønt den var ladet tilbage i ensomhed, en række kaleidoskopiske billeder, i hvilke et begavet øje kunne have set forud fremstillet den lykke, der

ventede Hepzibah og Clifford og ætlingen af den i sagnet levende troldmand og landsbypigen, over hvem han havde kastet kærlighedens tryllenet. Pyncheon-elmen hviskede desuden med det løv, septemberstormen havde ladet den beholde, uforståelige profetier. Og da den vise onkel Venner langsomt gik bort fra den forfaldne hovedindgang, syntes han at høre nogle toner og bildte sig ind, at den blide Alice Pyncheon – efter at have set disse hændelser, denne forbigangne smerte og den nuværende lykke, som var blevet hendes dødelige slægtninge til del – havde spillet et lev vel, gennemtrængt af en ånds fryd, på sit klaver, idet hun svævede op til Himlen fra Huset med de syv Gavle.

Om "Huset med de syv gavle"

Forfatter: Nathaniel Hawthorne (1804-1864).
Org.udgave: *The House of Seven Gables.* Ticknor, Reed, and Fields, Boston 1851.
Denne udgave baseret på: *Huset med de syv Gavle* af Nathaniel Hawthorne. Expeditionen af Husbibliotheket (Fr. Wøldike), Kjøbenhavn 1857. Oversætteren er ikke kendt.
Redigeret af: Vivi N. Jensen.
Forside: Efter illustration af Genevieve Cowles (1871-1950): "*A Little Withdrawn from the Line of the Street*" fra udgaven Houghton, Mifflin And Company, Boston 1899.

ISBN 978-87-7979-885-4

2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-125-1 (Ølstykke 2007)

www.ebib1800.dk

Note 1: **Jim Crows dans:** En skuespiller ved navn Thomas Dartmouth Rice (1808-1860) var en hvid skuespiller, som optrådte i blackface med en selvopfunden "negerdans". Udtrykket kom senere – men først lang tid efter, at Hawthorne skrev *Huset med de syv gavle* – til at være navn for karikerede negerfigurer og diskriminationslove i de tidligere slavestater i USA. *Red.anm.*

Note 2: **Elskovsæbler:** Tomater – *Red.anm.*

Note 3: **Barutsche:** En slags tohjulet køretøj, "halvkaret". *Red.anm.*